

Diari Oficial del Consell General

Any 2022 – VIII Legislatura – Núm. 21/2022

Sessió ordinària celebrada el dia 12 i 13 de setembre del 2022

Els dies 12 i 13 de setembre del 2022, dilluns i dimarts, es reuneix a la Casa de la Vall, (nou hemicicle), el M. I. Consell General, en sessió ordinària convocada d'acord amb allò que estableix el Reglament de l'Assemblea i amb l'ordre del dia que figura en el Butlletí del Consell General núm. 107/2022, que és el següent:

Punt únic: Debat sobre l'orientació política global del Govern

Un cop oberta la sessió, sota la presidència de les M. I. Sres. Roser Suñé Pascuet i Meritxell Palmitjavila Naudí, Síndica General i Subsíndica General, respectivament, s'ha procedit a comprovar la presència dels membres, que ha quedat registrada d'acord amb la relació següent:

M. I. Sr. Oliver Alís Salguero
M. I. Sra. Mònica Bonell Tuset
M. I. Sr. Joan Carles Camp Areny
M. I. Sra. Alexandra Codina Tort
M. I. Sra. Bernadeta Coma González
M. I. Sr. Ferran Costa Marimon
M. I. Sr. Carles Enseñat Reig
M. I. Sr. Raul Ferrer Bonet
M. I. Sra. Sílvia Ferrer Ghiringhelli
M. I. Sr. Jordi Font Mariné
M. I. Sr. Pere López Agràs
M. I. Sra. Eva López Herrero

M. I. Sr. Marc Magallón Font
M. I. Sra. Maria Martisella González
M. I. Sr. Joaquim Miró Castillo
M. I. Sra. Ester Molné Soldevila
M. I. Sr. David Montané Amador
M. I. Sra. Carine Montaner Raynaud
M. I. Sr. Carles Naudi d'Areny-Plandolit Balsells
M. I. Sr. Roger Padreny Carmona
M. I. Sra. Meritxell Palmitjavila Naudí
M. I. Sr. Josep Pintat Forné
M. I. Sr. Joan Carles Ramos Reboredo
M. I. Sra. Núria Rossell Jordana
M. I. Sra. Judith Salazar Álvarez
M. I. Sr. Carles Sánchez Rodríguez
M. I. Sra. Roser Suñé Pascuet
M. I. Sra. Susanna Vela Palomares

També hi és present el M. I. Sr. Xavier Espot Zamora, Cap de Govern, acompanyat dels M. I. Srs. Jordi Gallardo Fernàndez, ministre de Presidència, Economia i Empresa; Èric Jover Comas, ministre de Finances i Portaveu; Maria Ubach Font, ministra d'Afers Exteriors; Josep Maria Rossell Pons, ministre de Justícia i Interior; Jordi Torres Falcó, ministre de Turisme i Telecomunicacions; Víctor Filloy Franco, ministre de Territori i Habitatge; Judith Pallarés Cortés, ministra d'Afers Socials, Joventut i Igualtat; Sílvia Calvó Armengol, ministra de Medi Ambient, Agricultura i Sostenibilitat; Albert Font Massip, ministre de Salut; Ester Vilarrubla Escales, ministra d'Educació i Ensenyament Superior; Sílvia Riva González, ministra de Cultura i Esports i Trini Marín González, ministra d'Administracions Públiques i Participació Ciutadana.

Assisteix també a la sessió el Sr. Josep Hinojosa Besolí, secretari general del Consell General.

(La M. I. Sra. Susanna Vela Palomares, secretària de la Sindicatura, llegeix l'ordre del dia)

(Són les 10.03h)

La Sra. síndica general:

Punt únic. Debat sobre l'orientació política global del Govern.

Passem, doncs, a la intervenció del cap de Govern per a la presentació de l'informe.

Senyor Cap de Govern, teniu la paraula.

El Sr. Xavier Espot:

Gràcies, senyora síndica, senyora subsíndica. Senyores conselleres i senyors consellers.

Enguany s'ha complert vuitanta anys de la mort de l'escriptor austríac Stefan Zweig, a la ciutat brasilera de Petrópolis. El 1942 Zweig i la seva dona, convertits en apàtrides per la seva condició de jueus, van decidir posar fi a la seva vida davant l'auge del nacionalsocialisme i els desastres de la Segona Guerra Mundial. En una de les seves obres més populars, *Moments estel·lars de la humanitat*, que retrata episodis tan diversos com l'assassinat de Ciceró, la caiguda de Constantinoble o la composició del Messies de Haendel, Zweig defensa la idea que la història no és sempre històrica i que sovint concentra els esdeveniments més importants en períodes molt breus i condensats de temps.

I potser sigui veritat. Pensem en tot el que ha passat al llarg dels darrers tres anys i mig, des que vaig exposar el nostre programa de govern al debat d'investidura al maig del 2019. En aquell moment resultava impensable el que passaria menys de dotze mesos després, arran de la pandèmia de la covid-19. I la primavera del 2020, quan la nostra preocupació després de la qüestió sanitària era, evidentment, el manteniment del teixit productiu i la cohesió social, poc ens imaginàvem els problemes que ocasionaria l'accelerada recuperació de l'activitat econòmica després de la pandèmia.

I fa tot just un any quan en aquesta cambra debatíem les polítiques a seguir en el moment de la post pandèmia, tampoc no podíem imaginar la invasió russa d'Ucraïna i les conseqüències que està tenint sobre la inflació, el poder adquisitiu i el subministrament d'energia.

En certa manera, ens hem acostumat a viure entre situacions excepcionals i imprevistos. I el que està clar, és que, tant de nosaltres, del govern, com de vosaltres, del Consell General, els ciutadans n'esperen que sapiguem actuar davant del previst i l'imprevist i, fins i tot, davant de l'imprevisible.

Crec que és important situar el debat en aquest context, perquè durant la legislatura actual no només s'han viscut dues situacions extraordinàries com són la pandèmia i la guerra, sinó que, a més, aquestes situacions han estat de signe oposat. I m'explicaré. Com tot just acabo de recordar, al 2020, la nostra preocupació era que el teixit econòmic i social del país sobrevisqués al confinament i l'aturada sobtada de l'activitat a conseqüència de la covid-19. L'important era que les empreses no tanquessin, que les persones conservessin la feina i que el Govern pogués seguir fent front a les prestacions socials.

Aquell era l'escenari i això és el que ens preocupava el 2020 i durant bona part del 2021. A tall de recordatori, el desembre de l'any passat, només fa nou mesos, esperàvem, amb la

respiració continguda, l'inici d'una temporada d'hivern que veiem marcada per l'aparició de la variant Omicron.

En aquella situació de xoc de demanda, de caiguda pronunciada de l'activitat i del consum, des del govern vam aplicar polítiques expansives i d'injecció de liquiditat. Amb els crèdits tous, les suspensions temporals de contractes de treball, els ajornaments o rebaixes d'impostos i cotitzacions, la reducció de les tarifes d'electricitat i telefonia. Tot plegat encaminat a preservar el teixit productiu i els llocs de treball. Considero humilment que la resposta, en línies generals, va ser encertada i bona prova d'això és que l'economia ha tornat a créixer amb força un cop passada l'excepcionalitat de la pandèmia.

En canvi, la situació que hem viscut durant aquest 2022 és de signe contrari del xoc de la demanda hem passat el xoc d'oferta. El despertar de l'activitat després de la pandèmia s'ha trobat amb un món amb la maquinària a mig gas, amb escassetat de materials i productes, amb problemes greus amb les cadenes logístiques, i això s'ha traduït en un augment intens dels preus.

La invasió d'Ucraïna per part de Rússia el passat febrer va accentuar aquesta tendència, encarint de forma notable el subministrament d'energia. En certa manera, la recepta que tots els governs van aplicar per fer front a la pandèmia amb polítiques expansives, endeutament i injecció de liquiditat, també ha contribuït a crear aquesta situació de creixement poc equilibrat i harmònic que vivim actualment. Aquest, segons el meu punt de vista, és el debat d'avui: com aconseguir que el creixement sigui harmònic i com pal·liar els efectes secundaris i compensar els desequilibris que aquest creixement provoca.

En el nostre cas, en el cas del govern de coalició, que tinc la responsabilitat d'encapçalar i de la majoria parlamentària que ens dona suport, pensem que aquesta resposta ha de ser gradual, amb reformes i accions concretes, defugint els plantejaments maximalistes i la promesa de solucions ràpides i miraculoses. Al llarg dels darrers mesos hem anat aplicant mesures destinades a compensar la pèrdua del poder adquisitiu i l'impacte de la inflació. I ho hem fet de manera que la recerca de l'equilibri no comprometés el creixement. Hem augmentat el salari mínim dues vegades al llarg del darrer any, sempre per sobre de l'IPC. Una mesura que té impacte més enllà dels salaris, ja que representa augmentar també les pensions de solidaritat i el llinar econòmic amb el qual s'indexen altres prestacions socials.

També hem augmentat, en aquest cas mitjançant una llei aprovada per aquesta Cambra, tots els salaris situats entre el salari mínim i el salari mitjà i les pensions de la CASS i inferiors al salari mínim. Aquest darrer increment salarial ha beneficiat prop de 25.000 persones, més de la meitat dels treballadors del país.

Gràcies al paquet de mesures aprovat. Més persones al nostre país poden accedir als ajuts a l'habitatge de lloguer, als ajuts a l'estudi i als ajuts per a l'estalvi energètic. El transport públic intern és gratuït. Els transportistes tenen accés a un preu reduït dels carburants i s'ha reduït l'IGI de productes de primera necessitat com els d'higiene femenina.

Aquests són el tipus de mesures que hem implementat i que seguirem implementant. Potser a algú li agradaria escoltar propostes més radicals, però nosaltres no volem revertir el creixement.

Volem reequilibrar lo. I també potser a algú li agradaria que practiquessin una mena de *laisser faire* i que no intentéssim corregir els desequilibris del creixement però aquest tampoc no és el nostre programa ni la nostra convicció.

Evidentment hi ha qüestions com la de l'accés a l'habitatge a un preu assequible, que requereixen respostes més estructurals i que no es poden abordar només amb paquets de mesures anticrisi.

Però això no vol dir que la solució sigui fàcil i immediata, sense cost o perfecte. La qüestió de l'habitatge és extremadament sensible, complexa, si es vol encarar amb responsabilitat, i llaminera per a qui vulgui utilitzar-la com una arma amb la finalitat primordial de desgastar el govern. És una qüestió que a casa nostra es viu amb una intensitat notable fins fa uns anys poc coneguda. Tot i que en això, Andorra també ha seguit el camí viscut en altres països.

L'accés a l'habitatge a un preu assequible és una qüestió de preocupació principal a la gran majoria de països europeus. I no hi ha una solució única ni molt menys miraculosa. Fins ara, els successius governs des del 2008 han anat implementant mesures d'intervenció al mercat, limitant els augments de preus i acordant pròrroques forçoses dels contractes. Però la veritat és que el recorregut que ens donaven aquest tipus de mesures ja està pràcticament esgotat. La gran majoria de contractes de lloguer estan prorrogats per llei. I el resultat és que aquests lloguers continuen sent a un preu assequible, és cert, però, la nova oferta de lloguer quan n'hi ha, que n'hi ha ben poca, acostuma a ser a uns preus que queden lluny del que pot pagar una família treballadora. Falta oferta al mercat i de totes les promocions d'habitatges que s'estan duent a terme a Andorra, la immensa majoria van destinades a la venda, no al lloguer. Intervenir el mercat durant més d'una dècada ha protegit a bona part dels llogaters del país, certament. Però ha provocat que per als promotors i propietaris destinar habitatges al lloguer residencial ja no sigui una prioritat i, en alguns casos sigui difícilment rendible.

Per això calen altres tipus de mesures. D'una banda, per incentivar la construcció d'habitatge de lloguer residencial i, de l'altra, també per donar resposta des del sector públic a aquella demanda de lloguers que l'oferta privada difícilment pot cobrir. En aquest segon cas, la solució és més evident, per bé que costosa i no immediata. Disposar d'un parc més gran d'habitatge públic. És el cas dels habitatges a preu assequible de la Borda Nova, en uns terrenys cedits pel comú d'Andorra la Vella, a la qual el Govern hi destina més de 16 milions d'euros que es traduiran en 44 habitatges a preu regulat. O la compra de pisos buits per destinar, per part de l'administració, al lloguer, a la qual dedicarem 11 milions d'euros. O el lloguer d'habitatges buits que al seu torn es llogaran a un preu assequible i al qual destinarem 8 milions més. En cas, evidentment, que aquesta cambra voti favorablement el crèdit extraordinari que ha proposat el Govern.

En tots aquests casos estem parlant d'habitatge públic a un preu regulat. No d'habitatge social. Aquesta és una altra qüestió que, més enllà dels ajuts directes al lloguer, també es cobreix amb promocions concretes com els vint-i-dos habitatges de l'edifici de nova construcció que la Fundació Armor ha cedit al Govern, que s'ha inaugurat aquest estiu i que va destinat a persones en risc d'exclusió social.

Des del sector públic, tant el Govern com els comuns han de cobrir aquella part de la demanda d'habitatge que el mercat no arribarà a cobrir mai. Però això no ens ha de fer deixar de banda mesures per incentivar la construcció d'habitatge de lloguer per part dels privats. Per aquest motiu, hem aprovat una bonificació específica d'entre el 10 i el 15 per cent per a la rehabilitació d'habitatges destinats al mercat de lloguer o la flexibilització dels requisits d'habitabilitat per afavorir la rehabilitació d'edificis i el canvi d'ús a favor dels habitatges de lloguer. I per això també hem facultat els comuns per reduir fins a un zero per cent la cessió obligatòria i econòmica en sòl urbà consolidat.

Totes aquestes mesures es reforcen mitjançant un sistema de governança que ha de proporcionar seguretat jurídica i confiança al sector, amb la creació de l'Institut Nacional de l'Habitatge i de la Comissió Nacional de l'Habitatge, així com del Sistema d'informació dels contractes d'arrendament i del sistema d'indicadors de l'habitatge.

Augmentar el parc d'habitatge públic, incentivar la construcció de pisos de lloguer per part del sector privat i reforçar la transparència i la seguretat jurídica del Mercat. Aquestes són les tres línies d'actuació en què s'està desplegant la política del Govern en aquesta matèria.

I som conscients, d'entrada, que totes aquestes mesures no seran suficients per pal·liar completament el problema. Perquè Andorra arriba una mica més tard a aquesta situació, per la qual ja han passat molts altres països abans que nosaltres.

L'augment del cost de l'habitatge ha estat una constant en la majoria de les ciutats europees i les mesures que han funcionat han estat precisament les que acabo d'esmentar.

L'encariment del preu de l'habitatge, ja sigui de compra o de lloguer, és una tendència compartida amb la majoria de països del nostre entorn.

També Andorra, especialment arran de l'obertura econòmica de l'última dècada, està vivint la seva pròpia gentrificació, que és la paraula amb què de forma comuna es descriu aquest procés arreu.

L'arribada de nous residents amb major poder adquisitiu també contribueix a augmentar els preus, per bé que no és ni de bon tros l'única causa.

Però, seria, al meu entendre, molt perillós, intentar contraposar aquestes dues realitats. La de les persones que treballen al sector dels serveis i que necessiten habitatges a un preu assequible, i la dels residents de perfil internacional que viuen a Andorra sense activitat econòmica o que treballen en altres sectors amb retribucions més elevades.

No es poden contraposar perquè són realitats diferents que molt probablement busquen ofertes diferents. I no es poden contraposar perquè aquests nous residents fan part d'un procés d'obertura i d'internacionalització que, en el seu conjunt, té un resultat positiu per al país.

Sense obertura econòmica, sense inversió estrangera, sense internacionalització i diversificació, l'economia andorrana, que creix des del 2013, molt probablement acumularia avui més d'una dècada de recessió.

No es tracta de limitar el creixement, sinó de reequilibrar aquells efectes secundaris negatius que pugui tenir.

En canvi, de la mateixa manera que he dit que els residents que treballen en el sector dels serveis i els residents de perfil internacional són realitats diferents que busquen ofertes diferents, cal reconèixer que la pressió turística de la darrera dècada ha tingut un impacte clarament negatiu en el parc d'habitatges de lloguer residencial. Ja que un nombre massa important s'ha destinat a habitatges d'ús turístic, que certament constitueix avui una activitat més rendible que el lloguer residencial.

La llei aprovada la passada legislatura va suposar un pas endavant significatiu per garantir la qualitat d'aquests habitatges d'ús turístic i establir unes garanties mínimes que fins llavors eren clarament insuficients. Però no ha impedit que continués aquest traspàs de pisos de lloguer a pisos turístics, en un context on precisament l'arrel del problema de l'habitatge que estem vivint és la manca d'oferta suficient d'habitatges de lloguer.

A més, part d'aquests pisos turístics, tot i les noves exigències de la llei que es va aprovar, no responen al model turístic més sostenible i de qualitat al qual hem d'aspirar i per al qual treballem i invertim molts recursos des del govern i en concret des d'Andorra Turisme.

Per tots dos motius, aquesta mateixa tarda el Govern entrarà pel tràmit d'extrema urgència un projecte de llei que establirà una moratòria de dos anys en les noves autoritzacions d'habitatges d'ús turístic que no s'adiguin als criteris de sostenibilitat i de qualitat que he esmentat. Dos anys durant els quals el Govern haurà d'elaborar un estudi sobre la capacitat turística del país que establirà els nous criteris en base als quals es poden autoritzar nous pisos turístics.

Aquest govern i la majoria que li dona suport de tall demòcrata i liberal, no som partidaris de mesures massa intervencionistes. No obstant això, també som uns fermes defensors de la justícia social. I des d'aquest punt de vista, la greu problemàtica que estem vivint, al tomb de l'habitatge de lloguer, ens obliga a adoptar de forma convençuda aquesta mesura.

La qüestió de l'habitatge està en certa manera lligada a la qüestió de l'urbanisme. I aquí també cal reconciliar posicions que poden seguir trajectòries contraposades. L'accés a l'habitatge, ho sabem, és una de les principals preocupacions dels ciutadans, en aquests moments, la primera. Però, segur que bona part de les persones preocupades per l'accés a l'habitatge també ho estan per un desenvolupament harmònic del país, per la preservació del paisatge i per evitar que el creixement econòmic destrueixi l'entorn.

Aquí també cal trobar un equilibri que permeti el creixement econòmic sense destruir el medi natural i el paisatge, i on la protecció d'aquest entorn no comprometi el creixement econòmic. Però aquells que tenim la responsabilitat de governar ho hem de fer partint de dades i no simplement de valoracions. Per això hem estat fent els deures en la matèria. L'executiu ha analitzat detalladament en els darrers mesos quina és la població que el país pot suportar amb els recursos i les infraestructures actuals i previstes.

Perquè el cert és que, després d'una dècada de davallada en el nombre d'habitants o de creixement molt feble, en els cinc anys que van del 2016 al 2021 la població del país ha

tornat a créixer de forma accentuada, passant de poc més de 73.000 persones a gairebé 80.000.

Si tenim en compte el nombre de plans parcials autoritzats actualment pels comuns, el parc d'habitatges d'Andorra podria augmentar la seva capacitat en gairebé 40.000 persones més. I si hi afegim tot el sòl urbà consolidat en virtut dels plans d'urbanisme parroquials, aquesta xifra es podria elevar fins a la hipòtesi de 950.000 habitants, gairebé un milió. Evidentment, no es demanaran llicències de construcció que cobreixin la totalitat del sòl urbà consolidat, però aquestes previsions hi són.

El creixement de població, el real, el previst i l'hipotètic, no només produeix tensions en l'àrea de l'habitatge sinó en molts altres sectors. En efecte, la xarxa elèctrica del país, fins i tot un cop realitzada la nova connexió projectada amb Espanya, només podria assumir un increment del 50 per cent del consum actual.

Més complicada és la qüestió de la mobilitat. M'hi referiré amb més detall més endavant. Però si no s'hi fan millores i la tendència d'augment de població es manté com fins ara, la xarxa viària del país estaria molt a prop del col·lapse l'any 2030. Són alguns exemples i en trobaríem molts més.

Si fem un recompte de totes les xifres, els plans d'urbanisme preveuen un augment de població hipotètic de 951.664 persones. Però l'hospital Nostra Senyora de Meritxell només podria donar servei a un 10 per cent d'aquesta població. La xarxa viària només podria absorbir el 9 per cent d'aquest increment. I la xarxa elèctrica només podria garantir un increment del 20 per cent del consum. És a dir, amb la planificació urbanística des dels comuns, que tenen atribuïda la competència, s'han fet unes previsions de màxims, és cert, que només es podrien cobrir entre un 10 i un 20 per cent.

Podem millorar les infraestructures, ampliar els equipaments, ser més eficients en la gestió però, alguna cosa no hem fet del tot bé com a país, quan tenim una població de 80.000 persones i la nostra planificació urbanística admet increments a llarg termini propers a un milió.

Ja hi ha alguns comuns, com els de Canillo o Ordino, que han començat a actuar en aquest sentit, conscients que les previsions, per molt hipotètiques que siguin, estan molt allunyades del que seria realista i desitjable. I el Govern, amb la confiança que li fa el Consell General, no pot defugir les seves obligacions en aquesta matèria.

És cert que bona part de les competències en matèria d'urbanisme, així ho estableix la Constitució, són de titularitat comunal, però la mateixa llei qualificada de competències dels comuns i la Llei general d'ordenació del territori i urbanisme reconeixen al Govern la facultat d'aprovar directrius d'ordenació per fixar el marc de referència de les polítiques urbanístiques comunals. Una potestat que només s'ha fet servir per part del Govern en una ocasió i de forma molt puntual i sectorial, però que nosaltres utilitzarem ara amb tot el seu abast.

En virtut d'aquestes atribucions, el Govern també entrarà a tràmit parlamentari aquesta mateixa tarda un projecte de llei també pel tràmit d'extrema urgència per poder aprovar

unes directrius d'ordenació que donin un any als comuns per disposar d'estudis de capacitat màxima de cada parròquia, adequant les previsions de creixement de població de cada parròquia als recursos i infraestructures existents i previstos. Aquests estudis de capacitat de càrrega i edificabilitat global només es podran aprovar amb l'informe preceptiu i vinculant del Govern.

I mentre els estudis no estiguin elaborats pels comuns i aprovats pel Govern, les llicències d'edificació quedaran condicionades a l'obtenció d'un informe favorable per part dels ministeris competents en matèria d'urbanisme i de medi ambient. Quedaran exclosos, però, d'aquest requisit, com a mínim els edificis per a habitatges unifamiliars i els edificis per a habitatges de lloguer, entre d'altres. Precisament perquè, sabent que el creixement urbanístic és limitat, volem incentivar aquell tipus de construccions que donen resposta a una de les principals problemàtiques del país com és l'accés a l'habitatge.

Senyores conselleres, senyors consellers. Quan parlem de capacitat de càrrega del país, de la població estable, flotant i estacional que Andorra pot suportar, no només ens hem de fixar en qüestions cabdals com l'habitatge o l'urbanisme, sinó també en d'altres igualment importants com la mobilitat. En èpoques expansives com l'actual ja ho hem viscut en el passat, els dos principals problemes del país acostumen a ser l'accés a l'habitatge i el trànsit. I no seria estrany que, en pocs anys, un cop es reequilibri fins a cert punt el mercat de l'habitatge, la principal preocupació dels ciutadans torni a ser la mobilitat, tant interna com externa. El gran esforç financer que vam fer des del govern durant la primera fase de la pandèmia ens va obligar a ajornar algunes obres importants per descongestionar la mobilitat del país, com són la desviació de la Massana o l'acabament de la desviació de Sant Julià de Lòria.

Vam tenir ocasió de parlar-ne en el debat d'orientació política d'ara fa dos anys. El Govern no ha aturat les inversions en infraestructures viàries i bona prova són els treballs actuals d'eixample de la carretera general 2 a la Trava, a Canillo, les obres ja acabades d'eixamplament de la carretera general 2, entre la sortida del túnel dels dos Valires i la cruïlla d'Anyós, o les millores en curs de la carretera general 1 entre la frontera hispanoandorrana i Sant Julià de Lòria.

Però és cert que la desviació de la Massana continua sent prioritària. I les finances públiques, malauradament, no permeten fer hi front en el format que estava plantejat fins ara. Per això l'hem repensat. El cost d'aquesta infraestructura estava previst en una xifra propera als 60 milions d'euros. Amb el replantejament que ha fet el Govern que prescindeix del túnel de la Serra de l'Honor, aquest cost es rebaixa a poc més de 18 milions. I permetria iniciar els treballs ja aquesta legislatura i en els propers anys descongestionar de manera definitiva el centre de la Massana, en desviar la circulació tant cap a Ordino com cap a Arinsal.

Ara bé, la mobilitat va més enllà de les infraestructures i ens cal un replantejament que afecta també els nostres estils de vida i el model de país que volem. En aquest sentit, estem treballant en el Pla director de la mobilitat 2030 i ja hem començat a implementar iniciatives com la gratuïtat del transport públic per als residents, per tal d'incentivar l'ús d'aquesta modalitat de transport molt més sostenible des de tots els punts de vista i limitar l'ús del vehicle privat.

A més, a partir de finals d'aquest any, les empreses més grans del país i també les empreses i organitzacions públiques hauran de disposar de plans de mobilitat que fomentin les pràctiques de mobilitat sostenible entre les persones que hi treballen.

En un país enclavat entre muntanyes, com el nostre, que rep l'equivalent a més de cent vegades la seva població en visitants cada any, la qüestió de la mobilitat no es pot desvincular de la necessitat de desenclavar geogràficament Andorra i de diversificar les vies d'entrada. En aquest sentit, els ministeris d'economia i de territori estan duent a terme un estudi per analitzar les diferents alternatives de desenclavament.

Tal com passa amb la mobilitat interna, també s'han fet avenços destacats al llarg dels darrers mesos. Encara no fa un any, el desembre del 2021, van arrencar els vols regulars entre l'aeroport d'Andorra - La Seu i Madrid. L'afluència de viatgers ha estat òptima al llarg d'aquests primers nou mesos, fins al punt que s'està estudiant incrementar la freqüència de vols i ampliar l'oferta de l'aeroport amb línies regulars a d'altres destinacions europees. En paraules de la mateixa companyia operadora, Air Nostrum, els vols regulars entre Andorra - La Seu i Madrid han estat el llançament de la ruta aèria de més èxit de tota la història de l'aerolínia.

Així mateix, després d'anys sense trobar una ubicació idònia que satisfés totes les parts, es tirarà endavant el projecte de l'heliport nacional. En aquest cas als terrenys de la Caubella, a la parròquia de la Massana. Actualment, el procés d'adjudicació per explotar aquesta infraestructura avança i l'empresa candidata ha superat amb èxit la primera fase de valoració del projecte.

Voldria fer un petit incís i una petita digressió, senyora Síndica, per posar en valor el fet que, malgrat les complicacions de la pandèmia, aquest govern ha tirat endavant projectes que han desencallat dossiers que portaven anys en fase d'estudi: els vols regulars des de l'aeroport d'Andorra-La Seu, la construcció de l'heliport nacional, la desviació de la Massana, el Centre Residencial en Alçada del cap del port d'Envalira, el Casino o l'edifici d'Andorra Telecom a l'avinguda Meritxell d'Andorra la Vella.

També cal remarcar que seria molt difícil abordar la qüestió del desenclavament d'Andorra sense unes bones relacions bilaterals amb França i Espanya i sense una bona relació de veïnatge i de cooperació transfronterera amb Occitània i Catalunya. Fa uns mesos podíem llegir a la premsa francesa que les diverses millores a la RN 20 al departament de l'Arieja, previstes per als propers anys, permetrien escurçar el trajecte entre Andorra i Tolosa en uns 20 minuts, la qual cosa suposa un avenç important. Però cal posar aquesta notícia en context. Aquestes millores a la xarxa viària francesa s'emmarquen en un contracte estat-regió que es va començar a elaborar ara fa cinc anys, coincidint amb la signatura de l'acord pels aleshores primer ministre francès Cazeneuve i el cap de govern andorrà, Antoni Martí.

Amb aquell acord, Andorra cofinançava les millores en la protecció d'allaus i de mobilitat hivernal a les carreteres franceses d'accés al país. Sense aquell pas, històric, al meu entendre, d'invertir en infraestructures que es troben en un país veí, molt probablement les millores a tota la RN 20 finançades per França i que ascendeixen a 160 milions d'euros, no es durien a terme.

És per això que, seguint aquella estela, l'abril passat el primer ministre francès del moment, Jean Castex, i jo mateix, vam signar un acord per millorar la viabilitat de les carreteres nacionals franceses 116, 20, 320 i 22 entre els Pirineus Orientals i la frontera francoandorrana. El cost d'aquests treballs ascendirà a 108 milions d'euros, dels quals Andorra en finançarà sis, repartits en quatre anys. Aquestes obres permetran escurçar el trajecte entre Perpinyà i el Principat i en milloraran substancialment la seguretat i la comoditat.

Amb la mateixa filosofia, Andorra participa del costat espanyol a finançar els vols des de l'aeroport d'Andorra - La Seu, que és titularitat de la Generalitat de Catalunya. En els últims anys, les bones relacions hispanoandorranes han contribuït a qüestions cabdals com desencallar l'operativitat de l'aeroport o millorar substancialment la carretera nacional entre La Seu i la frontera del riu Runer. I estic segur que la intensificació de les relacions de bon veïnatge i cooperació amb Catalunya revertirà positivament en qüestions com els estudis sobre l'arribada del ferrocarril i la millora de la xarxa viària propera a Andorra, que és de competència autonòmica.

Senyores conselleres, senyors consellers. Des que vam celebrar el darrer debat d'orientació política, el preu de l'energia a nivell mundial s'ha incrementat de manera molt accentuada. El preu dels carburants pràcticament s'ha duplicat i l'energia elèctrica té ara un cost als mercats internacionals de fins a cinc vegades el cost que tenia abans del setembre del 2021.

L'augment del cost de la vida, que és el gran problema d'Europa en aquests moments, té a casa nostra dues plasmacions molt clares: l'habitatge, del qual n'acabo de parlar, i l'energia. Fins ara, aquest augment de costos l'hem pogut percebre de manera clara en el moment d'omplir el dipòsit de carburant dels nostres vehicles. Per això hem augmentat les subvencions al carburant dels vehicles industrials, com són els camions o la maquinària que necessiten les nostres empreses. I per això hem accelerat la rebaixa del preu del transport públic, arribant a la gratuïtat. Qualsevol persona que necessiti desplaçar-se pel país cada dia per anar a treballar ho pot fer avui de manera totalment gratuïta. Per tant, una part significativa de l'impacte que l'augment del preu del carburant té en el seu dia a dia queda compensat.

Evidentment, no vull menystenir l'impacte que aquest augment de preus està tenint sobre tota la cadena de producció i sobre els béns de consum. Ni tampoc el que tindrà l'hivern vinent sobre la factura de la calefacció. Per aquest motiu volem anar encara més enllà i posposarem, durant el 2023, l'increment previst de la taxa verda per al gasoil de calefacció.

Un capítol a part mereix el preu de l'energia elèctrica. Tot i que, a escala internacional, l'augment del cost de l'electricitat ha estat superior a l'augment del cost dels carburants, ho veiem molt clar si seguim els preus de l'energia elèctrica als països veïns, a Andorra s'ha notat menys, per ara. I això diu molt a favor del rol de FEDA com a empresa de titularitat pública i de la bona gestió que s'ha fet en els darrers anys.

FEDA compra el 80 per cent de l'electricitat que consumim a Andorra, a França i Espanya. I ho fa negociant els preus a llarg termini. Això fa que aquests increments de preu tan significatius que hem viscut durant l'últim any només impactin en un 30 per cent del total de

l'energia consumida. I, que gràcies a això, FEDA no tingui unes pèrdues que haurien superat els 100 milions d'euros.

Això demostra l'encert i la visió estratègica que va tenir el Govern a la dècada de 1980 en adquirir l'antiga FHASA i convertir-la en FEDA. I demostra especialment la conveniència de mantenir FEDA com una empresa pública i aconseguir un tractament especial en el marc de les negociacions de l'acord d'associació amb la Unió Europea. Un tractament especial que a hores d'ara sembla que ens serà reconegut.

Però tot i així FEDA està fent un gran esforç aquest 2022 i assumint unes pèrdues importants per l'impacte que l'augment del preu de l'electricitat té en aquest 30 per cent de l'energia que consumim. Aquestes pèrdues de manera puntual són assumibles, però no les podem mantenir en el temps si volem que FEDA continuï amb el seu programa d'inversió en energies renovables i en mobilitat sostenible. Si volem, en definitiva, que FEDA segueixi sent un factor clau en la dinamització i diversificació de la nostra economia hem de seguir avançant per la via de la transició energètica com a punt clau en la nostra estratègia de sobirania i de lluita contra el canvi climàtic.

I en el curt termini, hem d'apostar de forma clara per l'estalvi energètic. En els propers mesos, aquesta tardor i aquest hivern, caldrà que tots plegats fem un esforç per estalviar energia, perquè és l'única solució que podem aplicar de forma immediata. Ens cal un estalvi energètic del 15 per cent. Cada quilowatt addicional que consumim per sobre d'aquest llindar significarà o bé pèrdues per a FEDA i, per tant, menys inversions en matèria de transició energètica i mobilitat sostenible, o bé un increment major de preus per al consumidor final.

Però és que, a més, avui dia l'estalvi ja no és una opció a triar. L'escassetat energètica afecta tot Europa. Afecta els nostres proveïdors d'energia i això fa que l'electricitat que consumim avui no té el subministrament garantit en un futur proper. Per allargar la possibilitat del subministrament els nostres veïns s'estan obligant a reduir el consum i no ens podem permetre anar per un camí diferent.

Per tant, estem a la porta d'una tardor i d'un hivern amb restriccions en el consum d'energia. Haurem de saber renunciar a allò que és més superflu, com determinades il·luminacions de comerços i edificis públics, i assumir algunes incomoditats, com la disminució de la climatització en oficines i edificis de l'administració. I, fins i tot, anar més enllà valorant el consum energètic de les nostres activitats abans de dur-les a terme.

Per aquest motiu, la setmana passada la ministra de Medi Ambient va presentar un paquet de mesures per a l'estalvi energètic, apel·lant al rol exemplar de l'administració i a la responsabilitat col·lectiva dels ciutadans. En les properes setmanes treballarem per tal que els comuns també se sumin a aquestes mesures de compliment obligat i farem la pedagogia necessària perquè les empreses i els particulars atenguin les recomanacions d'estalvi que hem fet. Per assolir l'objectiu d'estalvi que ens hem marcat i que, com he explicat, és del tot imprescindible cal sumar les accions decidides tant del sector públic com del sector privat.

Tot i que l'escenari és excepcional i tot i que la intensitat d'aquestes mesures no era previsible fa tan sols uns mesos, el cert és que la situació actual no ens fa apartar-nos del

full de ruta que, com a govern i com a país, teníem fixat des de l'inici de la legislatura. Ans al contrari, cal precisament que l'apliquem de manera més decidida que mai.

En la qüestió que ens ocupa, aquest full de ruta passava per incrementar la sobirania energètica, apostar de forma clara per les energies renovables, seguir avançant en estalvi i eficiència energètica i trobar fórmules de producció d'energia de transició que, si bé no estan totalment lliures d'emissions de CO₂, sí que redueixen de forma significativa el nostre impacte sobre el medi ambient.

De fet, el Govern ha aprovat els reglaments que desenvolupen la Llei d'impuls de la transició energètica i del canvi climàtic i que fixen assolir l'objectiu de produir un 33 per cent de l'energia que consumim de cara al 2030, creant a la vegada l'ecosistema necessari per facilitar als inversors privats la producció d'energia nacional.

La potència instal·lada en fotovoltaica, que ha crescut exponencialment aquests darrers anys, ja representa l'11 per cent de la producció nacional. En aquest mateix sentit, s'ha seguit avançant en el desplegament del Pla sectorial d'infraestructures energètiques, que ja s'ha materialitzat en les xarxes de calor de la Comella i d'Escaldes-Engordany, que se sumen a les ja existents des de fa uns anys a Soldeu el Tarter, la producció solar a Grau Roig i el futur parc eòlic del Maià. Un parc al qual es donarà un impuls decidit en els mesos que venen perquè és absolutament essencial per incrementar la nostra sobirania energètica, ja que tot sol podria abastir més del 10 per cent de la demanda nacional.

Per això l'estalvi energètic és més necessari que mai. No només perquè quan estalviem energia reduïm la nostra dependència de l'exterior i el nostre impacte negatiu sobre el medi ambient, sinó també perquè evitem malbaratar els recursos de FEDA per fer inversions que es tradueixin en energia més neta i produïda a casa nostra.

També en aplicació del que preveu la Llei sobre la transició energètica i el canvi climàtic, vam aprovar i aplicar l'impost sobre els hidrocarburs, un tribut finalista que ens ha permès finançar la reducció del preu del transport públic amb l'abonament mensual de 30 euros i la seva gratuïtat en aplicació des de fa un parell de mesos.

Així mateix, el fons verd, que es nodreix d'aquesta taxa, també ha permès multiplicar per tres els diners que es destinen a subvencions al Pla renova per a la rehabilitació d'edificis en clau d'eficiència energètica.

Amb la mateixa filosofia i en estreta col·laboració amb el sector privat i la societat civil, hem creat un mercat nacional de crèdits de carboni i un sistema de compensació de les emissions per fomentar la responsabilitat social corporativa.

La transició energètica i la lluita contra el canvi climàtic ens obliga a una revisió profunda de la manera com treballem. Per això sempre hem tingut clar el paper clau de les empreses en la posada en marxa del paradigma de la sostenibilitat.

Acabo de mencionar el mercat de crèdits de carboni com a element central d'aquest canvi. Un element que estem implementant amb diàleg constant amb el sector privat, com també vam fer amb la Llei d'Economia Circular, aprovada per unanimitat en aquesta cambra i que

fixa un horitzó el 2035 per passar del model de producció lineal que tenim actualment a un model de producció circular en què la majoria de residus passin a ser subproductes que es tornen a introduir a la cadena productiva. Com que sabem que les empreses tenen un rol important i que el sector privat s'ha de fer seu aquest canvi, hem aprovat una línia d'ajuts de 150.000 euros per a projectes d'economia circular, especialment pensant en iniciatives que es puguin dur a terme en l'àmbit de l'empresa i del treball.

Senyores conselleres i senyors consellers. Quan diem que cal canviar la manera com produïm i com consumim, no només ens referim a la producció de bens i a l'economia industrial, que a casa nostra ha estat tradicionalment escassa, cal dir ho. Sinó també a com enfoquem sectors molt més majoritaris en el nostre teixit empresarial com són el turisme i el comerç. Aquests dos sectors, estretament connectats també s'han de transformar en clau de qualitat i sostenibilitat.

Ara bé, no podem oblidar que es tracta d'activitats essencialment privades i que l'acció dels poders públics ha de ser la d'incentivar aquesta transformació partint d'una visió estratègica. Però que els protagonistes de la transformació són les persones que treballen i dirigeixen les empreses turístiques i comercials.

Les proclames en favor d'un model de turisme sostenible o d'un comerç de qualitat poden sonar molt bé, però han d'anar acompanyades d'accions concretes que sovint ens aboquen a un esforç de realisme i de gradualitat. Perquè tots volem un turisme i un comerç sostenible, però que continuï donant feina a milers de famílies que en depenen.

La crisi de la covid-19 ens va demostrar com d'arriscat era dependre excessivament del turisme, però també ens ha fet veure que aquest sector té futur al nostre país. Especialment si aposta per la qualitat, la diferenciació i l'atracció d'un segment de major poder adquisitiu.

També aquells temps difícils van servir per posar en valor la bona feina que es fa des del Ministeri i des d'Andorra Turisme. Perquè sense les inversions en esdeveniments i en campanyes de comunicació la situació hauria estat encara més complicada i la recuperació, de ben segur, més lenta.

El 2022 ha estat l'any de la recuperació del turisme amb una força extraordinària que no s'ha vist afectada per ara per l'efecte de la inflació ni per la marxa desbocada a l'alça dels preus dels carburants durant la primera meitat de l'any com a conseqüència de la guerra d'Ucraïna.

Aquesta recuperació intensa també ens ha portat a plantejar-nos debats sobre la sostenibilitat del model turístic, abans en parlàvem, i sobre l'impacte que aquesta activitat té sobre el medi natural i sobre la qualitat de vida. Un cop més, en aquest punt, com he dit abans, caldrà trobar equilibris. I un cop més, en el mateix full de ruta de la legislatura, reconduït i ampliat per l'horitzó 2023, teníem part de les respostes.

La taxa turística que vam introduir el passat juliol va en aquesta direcció. Aconseguir que els turistes que ens visitin contribueixin al sosteniment del país. Cal recordar que els milions de persones que ens visiten cada any ja contribueixen de forma molt notable amb l'IGI i els impostos especials de tot allò que compren i consumeixen i, de forma indirecta, amb l'impost

de societats i l'impost sobre la renda de les persones que depenen de l'activitat turística. Del que es tracta amb la taxa turística és d'obtenir nous recursos, precisament per incentivar la transformació del nostre model, per fer-lo més sostenible i de més qualitat.

Deia fa uns instants que ens havíem de focalitzar en la diferenciació i l'atracció d'un segment de més poder adquisitiu. En aquest sentit, hi han dues de les accions que s'implementaran aquesta tardor, la celebració de l'*Andorra Taste*, un esdeveniment culinari dedicat a la gastronomia d'alta muntanya que culmina els esforços que hem fet per promoure els productes i la cuina del país. I el llançament de l'etiqueta *Andorra Selected*, que ha de reconèixer els productes i serveis de segment prèmium que s'ofereixen al país.

De la mateixa manera, els ministeris de Turisme i de Cultura, amb la col·laboració dels comuns d'Ordino i d'Andorra la Vella, estan treballant en un projecte unificat de festival musical que vagi més enllà de l'*Ordino Clàssic* i de la temporada de música i dansa d'Andorra la Vella.

És amb accions com aquesta que anem reorientant gradualment la nostra oferta turística cap a un model més basat en la qualitat que en la quantitat i que aportí més valor afegit per al país i per a les persones que hi viuen.

En un futur proper. Seguirem per aquest camí, desenvolupant nous productes turístics basats en la natura, el gaudi de la muntanya durant tot l'any, la cultura, la gastronomia, els esports i la salut. Així mateix, també caldrà estar atents als resultats i a l'evolució de la taxa turística per si cal implementar noves fórmules que ajudin a reequilibrar l'impacte que l'activitat turística té sobre la mobilitat, el medi ambient i els serveis públics.

Al costat del turisme, l'altre activitat tradicional del país, que també precisa una reorientació i un impuls, és la del comerç minorista. La crisi de transformació d'aquest sector ve de més lluny i, tot i que també ha estat afectat per la covid les seves dificultats tenen, podríem dir causes més remotes i tal vegada més estructurals, com els canvis d'hàbits dels consumidors i la pèrdua de factors diferencials i, per tant, de competitivitat.

Tot i així, segurament no hi hagi cap sector a la nostra economia que hagi aportat tant al progrés del país. Tant pel nombre de persones que hi han desenvolupat la seva carrera professional com per la seva contribució, molt abans que cap altre sector a les finances de l'Estat.

Per això, seguint la feina que ja es va fer en l'anterior legislatura, hem llançat la segona fase del Pla de comerç, en estreta col·laboració amb les associacions de comerciants, amb l'objectiu de seguir implementant accions que millorin l'experiència del client, que contribueixin a desestacionalitzar l'afluència del turista de compres i que incentivin la transformació de l'oferta comercial del país.

En aquesta tasca també és important la contribució d'Andorra Turisme, així com dels comuns, aquelles parròquies que compten amb una major presència del comerç minorista com són Andorra la Vella, Escaldes-Engordany i Encamp.

Penso que el turisme i el comerç són dos sectors paradigmàtics de l'evolució que, a l'entendre del Govern i de la majoria que li dona suport, hauria de tenir Andorra. Per contrast amb alguns que voldrien contraposar progrés econòmic amb preservació del medi natural i de la qualitat de vida. Nosaltres aspirem a fer-ne la síntesi. És amb aquest plantejament que durant el darrer trimestre d'aquest any presentarem a la UNESCO la candidatura Andorra Reserva de la Biosfera.

Fins ara s'ha estat preparant el dossier i, tenint en compte el marc normatiu, la zonificació, les competències dels comuns en la matèria i la definició dels òrgans de governança, des del Govern entenem que la candidatura de Reserva de la Biosfera no només ens situaria com el primer país a obtenir aquest reconeixement, sinó que a més, encaixa amb la síntesi a què em referia fa un moment, la de fer possible el desenvolupament econòmic amb el manteniment de la qualitat de vida i el respecte per l'entorn.

La candidatura a Reserva de la Biosfera està estretament lligada amb la idea d'equilibri i a la necessitat de reequilibrar a què m'he anat referint al llarg de la meva intervenció d'avui. Però tampoc no cal descobrir el Mediterrani més d'una vegada, la noció d'equilibri és el que ha marcat bona part de la història d'Andorra i les decisions més encertades que hem adoptat com a país al llarg dels segles.

Per això és normal que aquesta idea d'equilibri també sigui central en el projecte de promoció de la marca país, la marca Andorra, impulsat per la Confederació Empresarial Andorrana el 2019, i al qual el Govern va contribuir de manera molt significativa. Considerem que cal donar continuïtat a aquest projecte, aprofitant precisament que moltes de les iniciatives que estem duent a terme en la definició del posicionament estratègic del país van en aquesta direcció.

Senyores i senyors, després de dos anys marcats per la pandèmia de la covid-19 i el seu impacte sobre l'economia, l'activitat empresarial al país ha tingut un comportament molt positiu durant la primera meitat del 2022, amb un creixement del producte interior brut per sobre del 17%. El segon trimestre de l'any l'economia andorrana va créixer un 10,8% per sobre de les economies de França, que va créixer un 4,2% i d'Espanya, que ho va fer un 6,3%.

Amb aquestes xifres és possible que a finals d'any haguem superat la previsió de creixement anual que teníem fixada en el 6,3%. Però això no ens ha de distreure de la necessitat de seguir destinant esforços a la diversificació de l'economia. I aquí, un cop més, l'acció dels poders públics ha de ser d'acompanyament i d'incentiu. Però els protagonistes són els professionals, els empresaris i els inversors. La diversificació econòmica ha estat una constant en les aspiracions dels successius governs al llarg de l'última dècada. Es tracta d'un procés llarg i gradual en el qual el temps dona una certa perspectiva. En certa manera, avui tenim més informació sobre les nostres potencialitats de la que teníem l'estiu del 2012, en el moment d'aprovar-se la Llei d'obertura econòmica. En aquell moment potser es va cometre l'error de pensar que aquell era un punt d'arribada quan, de fet, era un punt de partida. La internacionalització de l'economia ens ha obligat a anar remonent traves, regular noves activitats i adaptar el nostre marc normatiu a realitats que canvien molt de pressa. Un bon exemple és la reforma de la Llei d'inversió estrangera, que s'alinejarà amb els estàndards internacionals, establirà més controls a posteriori i menys controls previs, i

facilitarà la tramitació de la inversió en aquells països amb els quals tenim un conveni de no doble imposició.

Al mateix temps, però, la tramitació parlamentària d'aquesta llei hauria de ser una excel·lent ocasió per tal que conjuntament amb el Govern els grups parlamentaris puguin introduir per via d'esmena determinats mecanismes que ens permetin prioritzar el tipus d'inversions estrangeres que convenen al país i que s'alineen amb els seus objectius estratègics. Es tracta des del meu punt de vista, d'establir mecanismes i salvaguardes que ens permetin prioritzar o facilitar aquelles inversions que aporten valor afegit en clau, per exemple, d'innovació i de sostenibilitat. De la mateixa manera, des del Govern creiem que en el context actual convé ser encara més exigents a l'hora d'escollir el perfil de les persones que venen a residir a Andorra sense treballar o per exercir-hi una activitat per compte propi. Per aquest motiu, amb els grups parlamentaris de la majoria, hem convingut que també per via d'esmena, s'incrementi substancialment la inversió econòmica o el dipòsit que han de fer els residents passius i els residents per compte propi que decideixen instal·lar-se a Andorra. De 400.000 a 800.000 euros en el primer cas, amb limitacions quan la inversió es fa en béns immobles, per no afegir més tensió al mercat de l'habitatge i de 15.000 a 50.000 en el segon cas.

Com deia, la dècada transcorreguda des del 2012 també ens ha donat una imatge més fidel d'aquells sectors en els quals Andorra té major potencial per diversificar la seva economia. La salut, l'esport i l'economia digital són probablement les àrees en les quals hem tingut i tenim més recorregut. Així ho demostren el nombre d'iniciatives, tant privades com públiques, desenvolupades en els darrers anys en aquests sectors, així com el nombre de residents internacionals vinculats a aquestes activitats. Salut, esport i economia digital són sectors que comparteixen espais comuns i que, a més, també poden aportar valor afegit a sectors madurs de la nostra economia, com el turisme i el comerç. Perquè, com he dit, l'obertura econòmica i la inversió estrangera són i han de ser això, reforçar allò que ja tenim i desenvolupar noves activitats que aportin valor. El sector de la salut com a sector estratègic és molt clar. Partim d'una situació en la qual Andorra té fortaleeses innegables com són un sistema sanitari de qualitat i un estil de vida saludable que es tradueix en una de les esperances de vida més elevades del món. A aquest punt de partida s'hi afegeix una gestió de la pandèmia que ha estat reconeguda i valorada molt positivament més enllà de les nostres fronteres.

Precisament arran de la covid-19 vam crear el Laboratori Nacional de Genètica i Epidemiologia, una infraestructura pensada en primer lloc per dotar el país d'un mínim de recursos tècnics i de talent per afrontar els nous reptes globals vinculats a la salut. Ara bé, aquest laboratori també ens està servint per impulsar una cultura de recerca i innovació al país i per anar configurant un ecosistema que sigui atractiu per atreure investigadors i emprenedors d'arreu. Això ens hauria de permetre també repatriar part del talent andorrà que està duent a terme la seva carrera professional en l'àmbit de la biotecnologia en centres prestigiosos d'altres països i que fins ara no ha trobat a Andorra les oportunitats que necessitava. L'ús estratègic del Laboratori de Genètica i Epidemiologia servirà per atraure startups d'aquest sector i per generar un nou pol d'activitat amb el valor afegit. El potencial d'Andorra en l'àmbit de la biotecnologia queda reflectit en el projecte Grifols per instal·lar un laboratori a Ordino, que va arrencar ara fa un any. El Centre d'Investigació en

Immunologia serà una de les poques institucions dedicada a aquest àmbit de la recerca a Europa. L'edifici que l'ha d'acollir es començarà a construir a principis de l'any vinent i serà de ben segur un pol per formar, captar i retenir talent.

El sector de la salut i la biotecnologia té una relació directa i evident amb el món de l'esport, que és també un sector en el qual Andorra té una posició de sortida favorable. Tenim unes bones infraestructures esportives, un calendari d'esdeveniments esportius, amateurs, professionals i d'alt nivell força consolidat, un bon nombre de residents internacionals que destaquen en aquest àmbit i una població acostumada a la pràctica habitual d'exercici físic. L'experiència i les dades que tot això genera són d'un interès valuós per al sector de la salut, però també representen un valor per a si mateix.

En efecte, el sector de l'esport, que ja representa un 7,7% del nostre PIB, s'està consolidant com un dels àmbits més dinàmics de la diversificació econòmica. A més, es tracta d'una àrea d'activitat que dinamitza al seu torn sectors com el de l'hostaleria i el comerç minorista. Les activitats privades que s'estan desenvolupant en aquest sector es complementen amb accions públiques concretes, com l'establiment d'una sucursal de la multinacional Ironman a Andorra i amb projectes que es van consolidant poc a poc, com l'Andorra Multisport Festival. També cal afegir aquí l'aprovació de la Llei d'esports electrònics l'any passat per part d'aquesta cambra.

Seguint el que marca la llei, estem desplegant un pla estratègic dels e-esports que impulsarà aquest sector en cinc dimensions: la tecnològica, la turística, la competitiva, la de les infraestructures i l'educativa. El sector dels esports electrònics serveix també per exemplificar la confluència que hi ha entre aquestes tres àrees: salut, esport i digitalització. Com també trobaríem àmbits fronterers entre la salut i les noves tecnologies en el desenvolupament de plataformes de recerca i innovació que fessin ús de les dades que es vagin generant en el sistema de salut del país, amb tot el rigor i protecció necessàries per tractar-se de dades de caràcter personal de les quals només se'n pot fer un ús agregat. El sector de la innovació i les noves tecnologies com a pol de desenvolupament també presenten dos retroactius, com el fet de tractar-se d'una activitat fàcil de deslocalitzar i que no necessita un gran consum de recursos o d'espai. Tot i així, tenim en aquest àmbit assignatures pendents o reptes, si es vol dir així, que estem encarant. La digitalització és una de les grans qüestions al nostre temps, tant el sector privat com al sector públic. Al llarg del darrer any hi hem donat un impuls important amb el programa de transformació digital al qual estem destinant entorn de 20 milions d'euros i que comença per l'administració pública, però que s'estén també a les empreses i a la societat civil.

Un terç d'aquest programa està finançat pel Banc de Desenvolupament del Consell d'Europa, sent la primera vegada que aquesta institució atorga un emprèstit per a aquest concepte. En el marc d'aquest programa s'està donant un impuls sense precedents a la digitalització del Govern i de les relacions entre els ciutadans i l'administració. I al mateix temps, a la digitalització del sector privat i particularment de les petites i mitjanes empreses, a través d'una línia de crèdits tous i subvencions que suma prop d'un milió d'euros i que té com a objectiu que aquestes empreses esdevinguin més competitives i resilients en el context actual.

En paral·lel, també estem avançant en la regulació de la ciberseguretat perquè el procés de digitalització pugui maximitzar els seus efectes positius i reduir els riscos que comporta. La llei de ciberseguretat, aprovada per assentiment tot just fa uns mesos, ens marca el camí a seguir durant els propers anys en aquesta matèria.

Em sembla pertinent també destacar que una part del programa de transformació digital s'ha finançat amb una aportació de 4,5 milions d'euros procedents d'Andorra Telecom. De la mateixa manera que en l'àmbit de la sostenibilitat i de la transició energètica FEDA juga un paper clau. Andorra Telecom té una funció similar pel que fa a la transformació digital. No només des del punt de vista de finançar aquest projecte, sinó per la raó de ser de la seva pròpia activitat. Durant els propers anys, Andorra Telecom serà l'actor principal en la implantació de la tecnologia 5G al país i estic segur que tindrà el mateix rol modèlic que ha tingut en el desplegament d'infraestructures tan essencials com la xarxa 4G o el cablejat de fibra òptica.

Així mateix, l'orientació estratègica de la companyia també preveu invertir en tecnologia de fibra òptica de gran capacitat i d'última generació i ampliar el catàleg de serveis mòbils i diversificar les seves activitats per fer front a la davallada que ja s'ha anat vivint en els darrers anys d'ingressos per a roaming.

L'impuls decidit al procés de digitalització també s'ha de traduir en una major facilitat per als ciutadans i les empreses a l'hora de relacionar-se amb l'administració pública. Tot i així, el suport a l'emprenedoria necessita d'accions que van més enllà de la transformació digital. D'una banda, cal seguir avançant en la simplificació administrativa. Per això estem reformant el tràmit d'obertura de comerç, perquè a partir d'aquesta tardor pugui seguir un model de verificació posterior en lloc del model actual d'autorització prèvia.

Així mateix, també hem continuat amb els programes d'ajuts directes a l'empresa. Aquest estiu s'està duent a terme la tercera edició del programa Growth, en què participen una quinzena d'empreses del país que tenen el repte de créixer, internacionalitzar-se o reorganitzar-se. I també estem duent a terme la cinquena edició de les subvencions Empresa, amb ajuts directes i a fons per a empreses petites i mitjanes que tenen el repte d'obrir-se i de ser més competitives. En aquest mateix capítol, aquest any Andorra ha participat per primer cop en el programa Academy for Women Entrepreneurs, organitzat conjuntament amb l'ambaixada dels Estats Units i pensat per a dones que estan al capdavant d'iniciatives empresarials i professionals en l'àmbit privat.

El Pla de transformació digital a què m'he referit fa uns instants té per objectiu últim donar als ciutadans i a les empreses les eines per prosperar en un entorn marcat per una digitalització creixent. Hem començat per l'administració pública per dues raons. La primera, perquè els canvis han de començar per casa, per donar exemple. I la segona, perquè sense digitalització no podem avançar en la simplificació administrativa que tant reclama la societat.

Una altra assignatura pendent a la qual en els darrers anys hem destinat molts esforços però que encara requereix més i millors resultats, és el funcionament de l'Administració de Justícia. Les dues legislatures anteriors en què vaig tenir entre les meves responsabilitats la del Ministeri de Justícia vam dur a terme una profunda reforma d'aquest àmbit, des de la

regulació de la carrera judicial fins al Codi de procediment civil, passant per fites tan importants com la creació i posada en marxa del saig.

La legislatura actual és més una legislatura d'assentament i ple desplegament de les grans reformes de la darrera dècada. Unes reformes que no estan completades. De fet, com a mínim des del punt de vista reformista que caracteritza l'actual majoria, la reforma no es completa mai del tot. I així doncs, tot just fa uns mesos vam actualitzar el procediment contenciós administratiu i durant la propera legislatura s'haurà d'abordar definitivament la reforma del procés penal amb un nou codi de procediment modern i adaptat als nous temps i que permeti agilitzar-lo, sempre evidentment mantenint les garanties degudes. El Ministeri de Justícia ja està treballant en un avantprojecte de llei que caldrà treballar i consensuar de cara al futur.

Més enllà de les reformes ja consolidades i d'aquelles que estan per venir, el cert és que la quantitat de feina pendent i la inèrcia acumulada de molts anys estan portant l'administració de justícia a una situació propera al col·lapse. Per a això es va crear una comissió de treball executiva que ha treballat en un pla de xoc per millorar el funcionament de la justícia.

Un pla de xoc que ja estem aplicant i que es concreta en les següents iniciatives legislatives actualment a tràmit parlamentari. Una modificació puntual del Codi de procediment penal per establir un nou procés per al decomís d'elements que no siguin immobles, que el doti de més agilitat i de més rapidesa. Una altra modificació del Codi de procediment penal que amplia els supòsits d'infraccions susceptibles de ser jutjades pel procés d'ordenança penal, sempre més breu i senzill i menys estigmatitzador que el procés penal ordinari. I una modificació de la Llei qualificada de la justícia per millorar aspectes organitzatius i reforçar les garanties en el nomenament dels membres del Consell Superior de la Justícia, tot establint també un codi ètic. Aquestes mesures es complementen amb d'altres que tenen una incidència directa en el personal que treballa a l'Administració de Justícia, l'increment de la base retributiva dels secretaris judicials, adaptant el seu salari a la responsabilitat que tenen com a cap de l'Oficina Judicial, i la creació de vint-i-cinc places noves que inclouen un nou fiscal adjunt, sis places de secretari judicial, tretze places d'oficial i cinc places d'administratiu.

Més enllà de l'Administració de justícia, el servei públic en general també és un àmbit en el qual sempre hi ha marge per a la millora. Una bona funció pública és la base d'una administració eficient i alineada amb les prioritats del Govern i del país. En aquest sentit, més enllà de l'ambiciós programa de transformació digital a què m'he referit abans, m'agradaria destacar també el canvi que al llarg dels darrers tres anys s'ha viscut en l'àmbit de la gestió dels treballadors públics.

En efecte, durant aquesta legislatura s'ha aprovat una reforma de la Llei de la funció pública en la línia del que vam consensuar en el programa d'investidura i en diàleg constant amb els treballadors de l'administració. La percepció, sovint amplificada interessadament, que la funció pública era una font de conflicte, ha donat pas a un escenari d'entesa i de treball en positiu que ha estat possible gràcies a la bona feina de les dues ministres titulars d'aquesta cartera i dels seus equips. Així com de la bona predisposició dels grups parlamentaris que amb un treball constructiu en el període d'esmenes i amb el seu vot favorable o la seva abstenció van contribuir a l'aprovació d'un text ben rebut i assumit pels funcionaris.

No fer política de baixa volada amb la gestió de la funció pública ha estat, al meu entendre, un avenç important d'aquests darrers anys. Un avenç que faríem bé d'aplicar a d'altres àmbits del debat públic. El problema amb la funció pública com a objecte de debat és que és una mica com el protocol. És quelcom que només es fa evident quan falla, quan hi ha problemes. Quan tot es fa com s'ha de fer és com si no existís. Però pensem en un cas pràctic que tenim ben proper en el temps. Durant la pandèmia es van haver de fer importants canvis en la gestió del personal de l'administració per reubicar persones en serveis clau, com el telèfon 188 d'Atenció Ciutadana o l'oficina covid o en d'altres àrees de l'executiu per donar suport a projectes estratègics. I tot això s'havia de fer amb celeritat i eficàcia. Doncs bé això hauria estat molt més difícil sense una bona gestió dels recursos humans de l'administració que només ha estat possible després del desplegament dels reglaments de la Comissió del personal i del Comitè tècnic d'organització i gestió. Evidentment, més enllà de la bona gestió dels recursos humans, també cal mencionar la dedicació i l'esperit de servei públic de la gran majoria de treballadors de l'administració.

Per tal de donar continuïtat a la bona gestió i també al clima d'entesa amb els treballadors públics, estem treballant en l'actualització dels reglaments que depenen de la Llei de la funció pública i que regulen qüestions com la selecció, la formació, els permisos administratius, la salut i la seguretat en el treball, la mútua del personal de l'Administració General, els drets sindicals i el treball no presencial. Així mateix, s'ha constituït un grup de treball per elaborar els nous reglaments de la gestió de l'acompliment i de la carrera professional horitzontal. Dos reglaments molt esperats i l'esborrany dels quals tindrem abans que acabi aquest any.

Senyores conselleres, senyors consellers. Un debat d'orientació política no pot ser només un exercici de tecnocràcia o d'economicisme. Una desfilada de xifres, de percentatges i de tendències. Un catàleg de lleis i de reglaments. Tot això hi ha de ser, és clar, perquè el bon govern es fa partint de les dades i dels fets i concretant les polítiques en decrets i en lleis. Però quan ens preguntem pel rumb del Govern també ens estem preguntant fins a cert punt pel rumb del país. I aquí hi ha molts altres elements a tenir en compte.

Per això sempre he defensat i he intentat practicar una aproximació humanista a la política, no feta només de números i de lleis, sinó també de consideracions sobre qüestions més complicades de mesurar però igualment importants. Entre aquestes qüestions la identitat juga un paper fonamental. Malgrat no disposar d'una indústria cultural potent ni parlar una llengua forta des d'un punt de vista demogràfic, a Andorra ha sabut mantenir una identitat pròpia al llarg d'unes dècades marcades per canvis ràpids i profunds.

I quan parlo de mantenir una identitat pròpia no em refereixo a una identitat estàtica i impermeable a les aportacions i influències d'altres persones i cultures, sinó a la construcció constant d'un caràcter dinàmic, obert i fonamentat en l'equilibri. Per a això la qüestió de la identitat i totes les polítiques que en major o menor mesura hi estan relacionades, no es pot tractar des d'un punt de vista que mira endins i enrere, sinó amb un horitzó que ens fa mirar endavant i enfora. El fet que el Govern i la majoria parlamentària que li dona suport siguin de signe demòcrata, liberal, centrista i pragmàtic no ens fa aliens a la qüestió de la identitat. Però marca, això sí, la manera com abordem aquesta qüestió. No com una cosa que cal protegir i conservar, sinó com quelcom que cal ajudar a evolucionar i créixer. I dic bé ajudar,

perquè qui pensi que la identitat o la cultura poden ser programades i pilotades està condemnat a un fracàs més gran que aquells que pensen que poden planificar i preveure fins al darrer detall de l'esdeveniment econòmic i social d'un país.

En qualsevol cas, ens costaria trobar un altre període de temps en què el Govern hagi dut a terme una política cultural més orientada a posar en valor la identitat pròpia. Una tendència que prové també de mandats anteriors. L'hotel Rosaleda, Ràdio Andorra i properament l'hotel Casamanya i Casa Rosella, a Ordino, són exemples de com donar valor i prestigi a part del nostre llegat patrimonial. Fa uns dies vam inaugurar les instal·lacions rehabilitades de Ràdio Andorra, on s'han ubicat les dependències d'Andorra Turisme i més endavant també s'hi encabiran les del Ministeri de Turisme. A finals d'aquest any disposarem d'un projecte d'ampliació de l'edifici annex de l'Hotel Rosaleda per recollir l'arxiu històric, actualment ubicat en unes instal·lacions força deteriorades. I en el Projecte de llei del pressupost, que entrarem a tràmit parlamentari en les properes setmanes, s'inclouen les partides necessàries per iniciar la rehabilitació de l'hotel Casamanya, per desplaçar-hi amb tota probabilitat el Ministeri d'Agricultura i Medi Ambient i per rehabilitar també la Casa Rosell, en desús des que el Govern la va rebre en herència.

La reconstrucció del campanar de Sant Vicenç d'en Clac, que està a la recta final, i els treballs d'intervenció a la Farga del Madriu, que han avançat molt els darrers mesos, són dos exemples clars, no ja d'actualització, sinó de preservació del nostre patrimoni històric. Anant fins i tot a l'origen, a l'arrel, enguany hem consolidat la formació en la tècnica de pedra seca que ja va per a la quarta edició i que cada dia compta amb més adeptes entre els professionals del sector de la construcció. Així mateix, continuem treballant en la projecció internacional del nostre llegat cultural i identitari, amb la candidatura conjunta amb França a Patrimoni Immaterial de la Unesco sobre les Festes de l'ós dels Pirineus i la candidatura compartida amb França i Espanya sobre els testimonis de la construcció de l'estat dels Pirineus al coprincipat d'Andorra, ja inscrita a la Llista Indicativa del Patrimoni Mundial.

La política cultural no només ha de ser una preservació i actualització del nostre passat, sinó que també, i sobretot, ha de ser una projecció de present i de futur. És amb aquest esperit que vam buscar i trobar una nova ubicació per a la Sala d'Exposicions del Govern que fa uns mesos va obrir les portes al Parc Central d'Andorra la Vella i que s'ha centrat en la divulgació de la creació d'artistes tan locals com de cultures properes.

Així mateix, hem augmentat el suport al teixit artístic i cultural amb un augment del 20% de les subvencions i hem consolidat el programa de diplomàcia cultural per a la promoció dels creadors andorrans més enllà de les nostres fronteres. El 2022 també ha estat l'any de començar a implementar el llibre blanc de la cultura, publicat l'any passat i que es començarà a concretar en el Pla Estratègic de la Cultura 2030, les accions del qual compartirem amb els creadors i gestors culturals en les properes setmanes. Així mateix, a aquesta tardor posarem en marxa el portal web del Relat Nacional, un projecte que explica la nostra identitat a la qual hem referit abans, també la nostra cultura i que estarà permanentment obert i en evolució amb les aportacions de tots.

La identitat i la cohesió social també estan molt lligades a la política lingüística. La preservació i promoció del català en tractar-se d'una llengua que a escala global és

minoritària, no és evident ni senzilla. També aquí hem de saber continuar teixint un equilibri que ens ha permès ser un país poliglota i a la vegada mantenir la nostra llengua pròpia i oficial. Els estudis i les estadístiques ens demostren que l'ús del català ha millorat en els darrers temps en l'àmbit socioeconòmic, per bé que probablement en alguns àmbits concrets la percepció pugui ser la contrària.

Però en qualsevol cas les xifres dibuixen un escenari que continua sent complex. És per això que durem a terme una política transversal de promoció de la llengua catalana. I és en aquest sentit que crearem el Consell Nacional per la Llengua com a organisme de coordinació entre els diversos àmbits institucionals i civils per implicar tots els estaments socials en la protecció de la llengua pròpia com a nexa de cohesió social. Així mateix, treballarem per establir col·laboracions amb els governs de països com Luxemburg, Noruega o Suïssa que ens permetin compartir experiències en l'àmbit de la política lingüística i l'educació.

Senyores conselleres i senyors consellers, en la primera part de la meua intervenció d'avui, quan he parlat de les polítiques de transició energètica i de sostenibilitat, he obviat tota aquella part de l'acció del Govern que es refereix directament a la protecció del medi ambient i del paisatge. Ho he fet perquè la qüestió de l'energia ha anat agafant al llarg dels anys i, especialment al llarg dels últims sis mesos, un caràcter i una autonomia pròpies. També perquè la sostenibilitat és avui un repte transversal que va més enllà del que tradicionalment eren les polítiques de Medi Ambient. Però a més, perquè a casa nostra la protecció del medi ambient i del paisatge té una dimensió que no es limita a la vessant ecologista, sinó que té implicacions en el model de país, en la imatge que tenim de nosaltres mateixos i que volem projectar al món en la qualitat de vida i en la identitat d'Andorra.

Preservar l'equilibri entre medi ambient i activitat humana forma part d'aquella noció més genèrica d'equilibri que ens connecta amb el que som i amb el que volem ser. El Govern ha entrat a tràmit parlamentari en la Llei d'avaluació d'impactes ambientals, que ha de servir per calcular l'empremta que les activitats econòmiques i les infraestructures tenen sobre l'equilibri ecològic. Es tracta d'un text que és la continuació lògica de la Llei de conservació del medi natural, de la biodiversitat i del paisatge que aquesta cambra va aprovar el 2019. De la mateixa manera que ho he explicat en parlar de polítiques d'habitatge, demanem als Comuns que realitzin estudis de capacitat de càrrega de les respectives parròquies a efectes de reajustar la planificació urbanística. També des del Govern elaborarem en els propers mesos un estudi de capacitat de càrrega d'aquelles zones d'interès que estan especialment concorregudes.

Els plans d'infraestructures verdes, com el que s'ha aprovat recentment per a la Vall d'Orient, han de permetre apropar els ciutadans i els turistes a la natura. La nova Estratègia Nacional del Paisatge, que el Govern aprovarà abans de final d'any, marcarà noves línies estratègiques i objectius que els mateixos ciutadans ens han demanat. D'entre aquestes activitats n'hi ha que tenen un component important d'oci i n'hi ha que tenen un valor intrínsec, tant econòmic com social i cultural, com ara les activitats agrícoles i ramaderes.

En efecte, el sector primari és un dels pilars en la conservació del paisatge i en el manteniment del medi natural. Per això hem augmentat i diversificat al llarg de la legislatura els ajuts directes a la ramaderia i a l'agricultura. Hem impulsat la Llei per al

desenvolupament i la diversificació del sector i estem treballant en la recerca i regulació de cultius alternatius. Més enllà dels ajuts directes a les explotacions agrícoles i ramaderes, hem intensificat la promoció de la carn de qualitat controlada d'Andorra amb la millora de la logística i l'ampliació dels punts de venda. Hem creat incentius per a les millores en matèria de benestar animal i hem renovat les instal·lacions de l'escorxador després de vint anys.

Així mateix, amb l'objectiu de fomentar la producció de qualitat i el consum dels productes de proximitat i reforçar la lluita contra l'intrusisme, hem regulat la marca col·lectiva Productes Agrícoles i Artesans d'Andorra i els termes descriptius Producte d'Andorra, Producte Elaborat a Andorra i Recepta Tradicional d'Andorra, i hem creat dos nous segells de qualitat controlada per a la mel i les trufes. Avui, la producció de les explotacions agrícoles i ramaderes del país està present a la gran majoria de centres comercials i comerços de proximitat, a les escoles i als restaurants.

El fet que vinculem, i jo no és la primera vegada que ho faig en el marc d'un debat d'orientació política, al sector agrícola i ramader amb la identitat andorrana, no ens ha de portar, però, a l'error de pensar que l'agricultura i la ramaderia tenen l'exclusiva d'aquesta identitat. Seria una visió reduccionista i excessivament enfocada al passat d'un sector, al sector primari, que té, sens dubte, un present i un futur esperançador. Cap persona ni cap sector té l'exclusiva de la identitat.

De fet, sectors terciaris com el comerç o el turisme juguen avui dia un paper tan important com el sector agrícola i ramader a l'hora de definir la nostra identitat. Fixem-nos que quan parlem de patrimoni arquitectònic que ens fa sentir a casa no només ens referim a les bordes, a les cases velles o a les esglésies romàniques, sinó també a edificis que són o van ser hotels o emissores de ràdio. El turisme i el comerç són sectors més recents, més joves, tot i que en aquesta cambra avui ja no hi ha ningú que recordi Andorra sense botigues, sense hotels o sense estacions d'esquí.

Són sectors, deia, de més recent creació, però hi ha empreses i marques vinculades a les pistes d'esquí, al termalisme, al comerç minorista o a la banca, que també han contribuït a construir la identitat andorrana i que projecten el valor de qualitat i de feina ben feta que ens són tan preuats. I estic segur que en el futur algunes activitats que avui són incipients a casa nostra, parlava fa una estona de la biotecnologia, per exemple, també acabaran formant part de la nostra imatge, del nostre relat i de la nostra identitat.

Cap sector econòmic ni cap manifestació cultural concreta no té l'exclusiva de la identitat. Sí que hi ha, però, dos elements que han estat i són claus en la construcció i el manteniment d'una identitat diferenciada: les institucions i l'educació.

La importància cabdal de les institucions és genuïnament andorrana. Aquesta és la raó de ser de la candidatura conjunta amb Espanya i França a la Unesco sobre el naixement del copríncipat. Dic que és genuïnament andorrana perquè, a diferència de la majoria de països, Andorra no neix com una realitat nacional a la qual després se li superposa un marc institucional, sinó que succeeix més aviat al contrari.

Andorra és filla d'una determinada arquitectura institucional. La nostra identitat diferenciada neix com a conseqüència de tenir unes institucions diferenciades i un estatut institucional

diferent al que tenien els nostres veïns del sud i del nord. L'evolució de la identitat andorrana ha anat de la mà de l'evolució d'aquestes institucions i no només la identitat, també la sobirania, la independència, les especificitats que espero, amb encert, expliquem i defensem a Brussel·les. Tot plegat està estretament lligat amb el coprincipat parlamentari. I amb això no menystinc la voluntat de ser dels andorrans, de generacions i generacions d'andorrans, ni tampoc els seus anhels d'autogovern i de democràcia. Però hi ha molts pobles que també tenien aquesta voluntat i aquests anhels i, en canvi, han estat esborrats dels mapes o han passat llargs períodes de temps sota el jou d'un règim autoritari.

Fa uns mesos, a petició de la consellera Salazar del Grup Parlamentari Socialdemòcrata, vaig accedir a compartir amb els grups parlamentaris la informació de què disposa el Govern sobre la possibilitat d'avançar en el reconeixement dels drets sexuals i reproductius de les dones, tot mantenint l'estructura institucional del país. El grup de treball que s'ha creat per abordar aquesta qüestió parteix de la base de l'obligació de transparència que té el Govern, òbviament envers aquesta cambra. Però els seus treballs només seran veritablement útils si el tomb d'aquesta qüestió segueix imperant com fins ara un alt nivell de lleialtat institucional mútua.

De la mateixa manera que la identitat és quelcom dinàmic que evoluciona, també la nostra arquitectura institucional evoluciona. Ho ha fet en el passat i ho seguirà fent, sens dubte en el futur. Però aquesta evolució precisa teixir consensos amplis, deixar de banda usos tàctics de la qüestió i sobretot no pretendre trobar solucions definitives o voler erigir-se en mare o pare de la pàtria. És per això que haurem de seguir treballant plegats de forma serena i discreta amb l'objectiu, com he dit, de fer compatible un avenç que tots volem dels drets sexuals i reproductius de les dones, però també mantenint i preservant les nostres institucions.

Institucions d'una banda i educació de l'altre. La importància del sistema educatiu en la construcció i la transmissió de la identitat és més recent. És quelcom que sempre arriba després quan els països i les societats creixen, s'obren i es fan més diverses i dinàmiques. Això em fa pensar en aquella frase que s'atribueix a Aristòtil quan a les acaballes del període clàssic, un moment en què Grècia ja era una societat oberta i multicultural, que anava més enllà de la polis i era, per tant, cosmopolita, algú li va preguntar: "Qui són els grecs?" I diuen que Aristòtil va respondre "És grec tot aquell que ha rebut l'educació dels grecs". Doncs bé, alguna cosa similar podríem dir dels andorrans del segle XXI. És andorrà qui ha rebut l'educació d'Andorra. I quan parlo de l'educació d'Andorra, andorrana o del sistema educatiu andorrà, no ho faig d'una manera reduccionista pensant només en l'escola andorrana. La creació d'una escola pròpia ja fa algunes dècades va ser sens dubte un pas fonamental, segurament una de les decisions de país més encertades de l'últim segle. Però Andorra ja feia molts anys que treballava amb les eines i les possibilitats que tenia al seu abast per tenir un sistema educatiu propi que reflectís l'equilibri secular del país.

Al llarg dels darrers anys, també incloent legislatures anteriors, s'ha dut a terme una feina intensa per consolidar el nostre sistema educatiu de qualitat, plural i de lliure elecció. D'una banda, s'ha garantit la continuïtat de la presència de les escoles francesa i espanyola i, de l'altre, s'han destinat molts esforços a la millora constant de l'escola andorrana i del sistema

educatiu andorrà en el seu conjunt, tant des del punt de vista dels continguts pedagògics com des dels recursos humans i materials.

Al llarg dels darrers tres anys hem continuat amb el desplegament reglamentari de la Llei del cost d'educació i amb la disminució del personal interí per tal de donar major estabilitat als claustrs i a les carreres professionals dels docents. Quant a les millores materials, hem completat l'ampliació de l'Escola andorrana de Santa Coloma i de l'Escola andorrana de Batxillerat, i més enllà de l'escola andorrana, hem dut a terme les obres al centre de Ciutat de Valls per ubicar-hi l'ampliació del Liceu Comte de Foix i hem reformat l'edifici on hi havia la seu de la justícia per destinar-lo al Centre de Formació al Llarg de la Vida.

Aquesta legislatura també ha servit per donar un impuls notable a l'ensenyament superior, ja que s'han creat 18 títols estatals a demanda de la Universitat d'Andorra i de les diverses universitats privades establertes al Principat. Evidentment, l'educació no només són els estudis estrictament acadèmics orientats cap a la realització d'una carrera universitària, sinó que també engloba totes aquelles formacions pensades per millorar la capacitat professional i ocupacional de les persones. A tall d'exemple, tot just fa un instant m'he referit al Centre de Formació al Llarg de la Vida. En aquesta mateixa línia va la renovació i l'ampliació de la formació professional. La reordenació d'aquest nivell educatiu s'ha centrat també en la diversificació i s'ha creat el diploma professional inicial que durant el curs 2021-2022 es va oferir en tres branques diferents. I aquest curs, que tot just comença, s'ampliarà l'oferta amb un nou diploma.

D'aquesta manera hem donat l'opció de continuar els estudis a un gran nombre d'alumnes cada any, que segurament no haurien tingut l'oportunitat de formar-se en l'àmbit que els interessa i que, si així ho volen, podran continuar amb altres estudis per la via del batxillerat professional. És per això que el curs passat ja es van oferir dues línies de batxillerat professional, la de tècnic sociocomunitari i la de tècnic en cures auxiliars d'infermeria. Enguany oferirem per primera vegada els batxillerats professionals de tècnic de suport de sistemes informàtics i xarxes i de tècnic de suport de desenvolupament de programari.

L'educació i la formació són eines de cohesió social, de foment del sentiment de pertinença, de promoció socioeconòmica i també de competitivitat. Per a això les formacions professionals que oferim van en consonància amb els sectors empresarials llargament establerts al país i també d'aquells sectors o activitats més incipients, com tot allò relatiu a la transformació digital. Així mateix, la formació no s'ha de limitar a una determinada edat o etapa vital, sinó que ha de ser un procés i una evolució paral·lels a tota la carrera laboral o professional. És amb aquest esperit que es van aprovar les lleis del marc andorrà de qualificacions i la de la validació de l'experiència professional per ordenar, homologar i garantir la qualitat de totes les formacions que s'ofereixen al país, així com per fomentar i reconèixer la formació al llarg de la vida.

El govern de coalició de demòcrates, liberals i ciutadans compromesos té la promoció de la identitat com un element comú i transversal en les diverses polítiques públiques. I, en consonància amb la nostra afiliació política, ho fem des d'una perspectiva moderna de la identitat, com un element necessari per a la cohesió social i el bon funcionament de la vida en comú, i no pas com un element defensiú.

En la cohesió social, l'educació hi juga un paper fonamental, ho he dit abans. També, però, l'àmbit laboral i professional és un dels àmbits de socialització per excel·lència. I no es pot fomentar la identitat sense vetllar per la igualtat d'oportunitats i per les opcions de progressar dels nostres conciutadans. Si la identitat andorrana es va mantenir i va poder evolucionar en paral·lel al ràpid creixement del país és també, i en bona mesura perquè milers de persones van trobar en aquestes valls oportunitats de progrés.

I això no és només un parlar teòric. Jo he tingut exemples ben a prop. Si em permet la referència personal, senyora Síndica, un dels meus padrins va néixer a Andalusia, a la província d'Almeria, i va arribar a Andorra durant els anys trenta del segle passat. Els seus pares a casa, com és natural, parlaven en castellà i, en canvi, el meu padrí i els seus germans parlaven en català i així ho van fer tots ells amb els seus fills. El meu padrí i els seus germans havien fet seva la llengua i la cultura i la identitat d'Andorra en primer lloc, perquè respectaven la terra que els havia acollit i també perquè aquesta terra els havia donat oportunitats de prosperar.

Per això, pretendre separar identitat de creixement econòmic o, el que és pitjor, contraposar-los és sempre un error, perquè no hi ha identitat sense progrés. Més enllà del progrés econòmic i de l'educació, hi ha evidentment altres factors de socialització i de cohesió social, entre els quals l'esport juga un paper important.

Ho hem viscut els últims anys amb el sentiment de comunitat que s'ha generat al tomb de la trajectòria del Bàsquet Club Andorra. Una trajectòria que n'estic segur continuarà sent positiva malgrat alguns sotrats i que sempre ha comptat i seguirà comptant amb el suport del Govern. Per aquest motiu, aquesta temporada hi seguirem destinant gairebé dos milions d'euros. De la mateixa manera que també el Futbol Club Andorra, ara a la segona divisió de la Lliga Espanyola, rebrà el suport del Govern amb la cessió temporal de l'ús de l'Estadi Nacional i una subvenció propera al milió d'euros.

Així mateix, seguirem treballant en favor de la presència dels nostres equips en lligues internacionals en d'altres disciplines, especialment acompanyant el rugbi en la nova etapa que inaugura enguany i fent les gestions necessàries per evitar que els nostres equips pateixin greuges i iniquitats en aquestes competicions. L'esport i la seva rellevància social van molt més enllà de les competicions internacionals i comença per un suport clar als esportistes professionals i a la base d'esportistes joves i amateurs.

És per això que un any més seguirem ampliant els serveis que ofereix el Centre de Tecnificació Esportiva d'Ordino gràcies també als convenis signats amb els Col·legis Professionals de nutricionistes i de psicòlegs. També s'han revisat els criteris d'atorgament de les beques a l'esport, afegint-hi els serveis proposats pel Centre de Tecnificació, així com obrint les portes d'aquest equipament als esportistes que practiquen esports col·lectius.

La política esportiva del Govern es porta a terme amb una interlocució constant amb les federacions i els clubs històrics del país. El treball prop de les federacions ha permès donar continuïtat i ampliar les formacions que s'ofereixen a través d'elles, especialment aquelles directament vinculades amb la pràctica saludable, de l'activitat esportiva i el foment de comportaments cívics. Així mateix, les trobades que al llarg dels darrers mesos la ministra

titular d'Esports i jo mateix hem mantingut amb les federacions i els clubs esportius ens ha permès copsar la necessitat de disposar d'una nova infraestructura esportiva multidisciplinària en la qual ja hem començat a treballar amb la redacció del Projecte Executiu i a la qual preveiem destinar un milió d'euros l'any vinent.

Senyores conselleres i senyors consellers. A banda de la seva dimensió social, la pràctica de l'esport també té implicacions directes en la promoció dels hàbits de vida saludables i en general, en la implementació d'una estratègia preventiva en l'àmbit de la salut pública. La medicina preventiva és un dels punts clau que marquen quin rumb han de tenir les polítiques de salut del present i del futur. A Andorra al llarg de les darreres dècades ens hem enorgullit de tenir un bon sistema públic de salut amb bons nivells de qualitat i una acceptació àmplia per part de la majoria de la població. Perquè això continuï sent així i també perquè aquest sistema de salut, que és el que ens agrada, segueixi sent sostenible i de qualitat calia dur a terme una reforma transversal del sistema bona part de la qual s'ha anat desplegant en els darrers anys.

És cert que la política de salut pública d'aquest Govern continua en bona mesura en la línia endegada per executius anteriors, però em sembla remarcable que en els darrers tres anys s'hagi desplegat el gruix de la reforma, tot i coincidir amb un moment especialment complicat per a la salut pública a causa de la crisi sanitària de la covid-19. Des del 2019, i aquesta és una feina començada l'anterior legislatura, s'ha treballat en la implementació del metge referent i de la via preferent per garantir que els usuaris del sistema, els pacients, que en algun moment tots som, fem un ús adequat del sistema i que aquest pugui oferir la qualitat que n'esperem.

Durant el darrer any hem incorporat l'atenció hospitalària a la via preferent i hem aplicat el règim del tercer pagador als actes mèdics, diagnòstics i rehabilitacions en totes les persones majors de 65 anys que segueixin la via preferent, a les quals se sumaran ben aviat les persones amb discapacitat. I aquí vull fer notar que la implementació del metge referent i de la via preferent ha permès trobar un equilibri entre posicions que estaven molt allunyades sobre el tercer pagador. Feia anys que s'havien tingut debats, també en aquesta cambra, sobre la necessitat de generalitzar o no la figura del tercer pagador.

Personalment i també per coherència amb l'orientació demòcrata i liberal del Govern, no estic a favor d'una generalització sense més de la figura del tercer pagador, i encara menys del rescabament del cent per cent de la despesa sanitària a tothom. Perquè considero que una de les virtuts del nostre sistema públic de salut és que, com a principi general, sempre avancem o paguem alguna cosa directament de la nostra butxaca i sempre podem saber de forma fàcil i ràpida quin és el cost real del tractament que hem rebut. Doncs bé, el cert és que la via preferent ens ha permès acotar a quins actes apliquem la figura del tercer pagador i a quins no. Només aquells que fan un ús informat i eficient del sistema es poden beneficiar del tercer pagador. I només aquells col·lectius que realment ho necessiten es poden beneficiar del tercer pagador.

Evidentment, la millora en la integració i la coordinació del sistema de salut no s'acaba amb la via preferent. En els propers anys caldrà implementar un canvi profund en el funcionament de la CASS, tant pel que fa a la seva nomenclatura com pel que fa al sistema

d'inspecció i de control, per ajustar-la als grans canvis tecnològics i de praxi que està vivint la medicina.

Precisament, amb aquest esperit d'adaptació permanent del sistema públic de salut a les necessitats dels ciutadans, al llarg dels darrers anys s'han anat desplegant plans i programes específics, com el cribatge neonatal per a la detecció de malalties greus, diverses millores en l'atenció als malalts de càncer, la creació de la unitat de memòria i la ruta assistencial de la demència, i la posada en marxa del Servei d'Envel·liment i Salut del Programa d'Hospitalització Domiciliària i del Servei Integral de la Dona, entre d'altres.

Aquest any hem seguit avançant amb l'aprovació del Pla Integral de Salut Mental i addiccions i estem treballant en d'altres plans i programes, com la ruta assistencial de la fibromialgia, un nou Pla Nacional contra les Drogodependències o el programa de detecció precoç del càncer colorectal. Tot plegat en consonància amb l'aprovació de la Cartera de Productes i Serveis de Salut que va tenir lloc a principis d'any.

Per tal de maximitzar el benefici que el sistema de salut té per al pacient, així com per millorar l'accés a la informació i garantir el bon ús del sistema per part d'operadors i usuaris, cal seguir avançant en la digitalització de la salut pública. Al llarg dels darrers anys hem viscut la posada en marxa i el desplegament de la història clínica compartida, així com de l'aplicació Andorra Salut com a eina d'ús per als usuaris, per disposar de la informació mèdica i sanitària més rellevant i que en els propers mesos i anys anirà augmentant les seves funcions.

En aquesta línia, a principis de l'any vinent, estarà en aplicació la recepta electrònica, que permetrà als metges i prestadors de serveis receptar de forma digital, a les farmàcies del país disposar d'un catàleg també digital i alhora permetrà coordinar la dispensació de medicaments per part de la farmàcia amb els mecanismes de reemborsament. Una fita que farà possible que fem extensiu el tercer pagador també a les despeses farmacèutiques. Així mateix, estem treballant en una aplicació per a les visites no presencials que, com vostès saben, d'ençà de la pandèmia s'ha convertit en un recurs cada cop més habitual.

Quan deia que tenim un bon sistema públic de salut també ho deia perquè és un sistema que deixa amplis marges d'actuació als professionals en el marc de l'exercici de la professió liberal, perquè procura no tenir grans i feixugues estructures burocràtiques i perquè vetlla per la llibertat d'elecció i la decisió informada del pacient. Ara bé, per tal que aquest sistema continuï oferint la màxima qualitat i preservi els elements essencials que el fan atractiu per a una majoria de la població, cal enfortir la seva governança, clarificar el paper de cadascú, controlar les possibles ineficiències o abusos i regular el rol tant dels operadors com dels pacients.

És per això que vam optar per tramitar d'urgència el Projecte de Llei que regula les professions sanitàries i que el Consell General debatrà i votarà properament. Un text àmpliament consensuat que compleix, una vegada més, una assignatura pendent de fa molts anys.

La salut pública és un element essencial de la cohesió social a Andorra i arreu. I a Andorra com a arreu, el repte d'adaptar les polítiques de salut a un escenari marcat per l'allargament

de la vida, la cronificació de les malalties que abans eren mortals i l'encariment dels tractaments, és un repte dels més importants. Una situació similar la vivim potser de forma encara més intensa o, si més no, més clara i evident, amb el sistema públic de pensions. És una qüestió que no està liderant el Govern, sinó que s'està tractant en el si d'una comissió d'estudi al Consell General. Una comissió en la que hem pogut escoltar els posicionaments dels diferents grups parlamentaris de la majoria i de l'oposició, així com dels agents econòmics i socials i del mateix Consell d'Administració de la Caixa Andorrana de Seguretat Social.

Tot i que el Govern no és qui lidera aquest debat, sí que tenim algunes línies clares que compartim de fet plenament amb els grups parlamentaris de la majoria. La primera és que la reforma de la CASS ha de mantenir la cotització com a base de finançament de les prestacions, tant de les pensions com de la salut. No som partidaris d'augmentar de forma dràstica el dèficit públic ni de retruc la pressió fiscal. La segona és que la reforma o les reformes successives de les pensions han de dissenyar un nou model que sigui sostenible, que generi els recursos necessaris per finançar se, com ho feia el sistema de pensions de la CASS quan es va crear fa més de 50 anys. La tercera és que no es pot fiar tota la reforma a un augment dels ingressos, ja sigui per la via de les cotitzacions o, com voldrien alguns, per la via dels impostos, sinó que cal també aplicar mesures com l'allargament de l'edat de jubilació o l'establiment d'una pensió màxima, entre d'altres. La quarta passa per entendre que la pensió del sistema públic és una part de la protecció de la vellesa, però no l'única. La pensió pública d'una persona que hagi cotitzat tota la seva vida laboral ha de cobrir les necessitats bàsiques, però s'ha de complementar amb plans de pensions d'empresa i individuals, així com amb altres mecanismes personals d'estalvi. Aquestes són les línies mestres que compartim des del Govern amb els tres grups parlamentaris que li donen suport en aquesta cambra.

Senyores conselleres i senyors consellers. He dit fa una estona que pretendre vetllar per la identitat i la cohesió social sense atendre la igualtat d'oportunitats seria una quimera. Durant dècades les societats democràtiques van creure que per avançar en la igualtat d'oportunitats n'hi havia prou de combatre aquelles causes de discriminació basades en criteris quasi estrictament econòmics. Fins i tot en alguns casos l'obsessió per reduir desigualtats econòmiques va acabar amagant altres causes de desigualtat o discriminació també importants.

L'onada d'una exigència de plena igualtat entre dones i homes, de la qual Andorra no en queda ni n'ha de quedar al marge, ve motivada precisament per una causa de discriminació molt potent i segurament la més antiga de totes. Malgrat que la nostra Constitució i tots els tractats multilaterals dels que fem part consagra la igualtat jurídica i de tracte entre dones i homes i prohibeix la discriminació per raó de sexe, el cert és que en la mesura que la presència i la participació de les dones en totes les esferes de la vida social i econòmica s'ha anat normalitzant, hem anat descobrint que molts usos i pràctiques assumides com a normals, no només no són normals sinó que també atempten de forma directa contra el principi d'igualtat.

És amb aquest esperit que el Consell General va debatre i aprovar la llei per a l'aplicació efectiva de la igualtat de tracte i oportunitats i la no discriminació entre dones i homes. Una

lleï que ja hem començat a desplegar i en el marc de la qual el Govern tindrà un rol exemplar, amb l'aprovació d'un Pla d'igualtat de gènere per a les administracions públiques. La llei dona les eines per combatre situacions de discriminació en els àmbits més diversos, amb un èmfasi especial en l'àmbit professional i laboral.

Un informe recent de la Fundació Reig posa en evidència com la sotragada econòmica que ha presentat la pandèmia es va traduir també en un augment de la bretxa salarial entre dones i homes, passant dels 559 euros de bretxa a principis del 2020, als 729 euros, en plena afectació de la pandèmia. Amb la recuperació de l'activitat, els salaris mitjans, tant d'homes com de dones, han tornat a créixer i la bretxa s'ha anat reduint. Però el març d'enguany encara se situava en 642 euros, per sobre de les xifres immediatament anteriors al confinament del 2020.

Precisament per disposar de més i millors dades en aquest àmbit, per analitzar les darreres tendències en matèria d'igualtat de gènere, per recollir els neguits i les aspiracions de les dones i per avaluar l'eficàcia de les polítiques d'igualtat, estem treballant per posar en marxa l'Institut Andorrà de les Dones donant compliment a un compromís d'investidura i al desenvolupament lògic de la llei recentment aprovada.

El canvi de plantejament que la qüestió de la igualtat de gènere ha viscut durant la darrera dècada serveix d'inspiració de les polítiques socials del Govern. Reprenc aquí, si m'ho permeten, algunes de les coses que ja havia dit quan era titular de la Cartera d'Afers Socials durant l'anterior legislatura. Remoure discriminacions i empoderar. Aquest és el binomi que hem après de la lluita de les dones i que podem traslladar a col·lectius com els infants i els adolescents, la gent gran, les persones LGTBIQ o les persones amb discapacitat. Les subvencions a les entitats que lluiten per la igualtat i la no discriminació, tant de les dones com dels col·lectius esmentats, han augmentat fins a superar els 41.000 euros aquest any.

Com deia, durant aquesta legislatura s'ha treballat a fons amb el binomi Remoure discriminacions i empoderar. En l'àmbit de la infància i l'adolescència, en les properes setmanes aprovarem el Pla Nacional de la Infància i l'Adolescència, per al qual hem comptat per primera vegada amb la col·laboració del Consell d'Europa. Hem implementat diversos programes preventius per evitar o minimitzar en la mesura del possible les situacions de risc d'infants i adolescents, tant a la família com a l'escola, com en els inicis de la seva vida professional o laboral. I també, en col·laboració amb el Consell d'Europa, estem elaborant el Pla Nacional de la Joventut.

Però potser la novetat més destacada en aquest àmbit i en la qual fa anys que treballem, és la posada en servei aquest mateix mes, del Centre Residencial d'Educació Intensiva, que s'ha ubicat a les instal·lacions del que havia estat la residència Solà d'Enclar. El CREI permetrà donar suport i acompanyament al país a menors amb problemes de conducta o addiccions que fins ara havien de marxar d'Andorra si necessitaven un servei d'aquestes característiques. Després de signar el contracte el mes passat, amb la UTE, que es farà càrrec de la seva gestió, el CREI ja s'està posant en marxa amb vuit places residencials i cinc places de dia.

Erradicar discriminacions i empoderar també és el binomi que presideix les polítiques adreçades a les persones grans. El Pla Nacional Sociosanitari per a la Gent Gran prioritza

l'atenció domiciliària i altres recursos, com els habitatges de suport, que permeten a les persones grans continuar vivint en els seus domicilis o en l'entorn habitual de socialització. Això no fa, evidentment, que ens oblidem de les residències en les quals any rere any durant la present legislatura hem augmentat el nombre de places concertades.

Aquest 2022 hem iniciat una prova pilot del nou model de valoració per capacitats adreçat a les persones grans i també a les persones amb discapacitat. És un canvi de nomenclatura que també comporta un canvi important de plantejament. No es tracta de valorar les persones per allò que no poden fer, sinó de valorar-les per allò que poden fer. És per això que sovint diem que la construcció d'una societat inclusiva està diametralment oposada a la promoció d'una societat assistida. Per gestionar millor i de forma més informada tot el ventall de prestacions socials, hem treballat també durant aquesta legislatura en la implementació de la història social compartida, que ja és una realitat i que suposarà una clara millora dels processos administratius, tant per als beneficiaris com per a les persones que treballen en l'atenció primària.

I evidentment, en parlar de polítiques socials no puc obviar una referència directa a la situació actual d'augment del cost de la vida. En primer lloc, vull posar en valor quelcom que, tot i que semblava evident, potser no tots els ciutadans tenen clar. Quan des del Govern augmentem el salari mínim dues vegades al llarg de l'any, també estem augmentant el llinar econòmic de cohesió social, que és idèntic al salari mínim, pel qual es regeixen bona part de les prestacions socials, incloses les pensions no contributives i de solidaritat que el Govern paga. Dic això, perquè el LECS es va augmentar el gener per sobre de l'IPC i es va tornar a augmentar al maig, amb total gairebé un 7%. El compromís del Govern és continuar augmentant cada any el salari mínim i amb ell el LECS, com he dit, fins a arribar al 60% del salari mitjà tal com marca la Carta Social Europea. Tot i així, es tracta d'un compromís que no és fàcil d'assumir, ja que amb la recuperació de l'economia de l'escenari posterior a la pandèmia el salari mitjà ha crescut també de forma notable.

Un altre element essencial de la cohesió social i que també representa un eix important en la configuració de la nostra identitat com a país, és la seguretat. La dimensió de la seguretat com a servei públic essencial, recordem que de la Policia Andorrana també se n'ha dit al Servei d'Ordre, ha estat sempre una constant en els governs en què he participat i també en aquells que ens han precedit. Durant la present legislatura s'ha seguit avançant amb l'aprovació de textos com la normativa en matèria de vídeovigilància i d'armes, per adaptar el món de la seguretat als canvis que s'estan vivint arreu i per continuar fent del Principat un dels països més segurs del món.

D'altra banda, i per tal de donar compliment al que estableix la Llei de seguretat privada, el Ministeri d'Interior està treballant en els reglaments que la desenvolupen i que haurien d'estar aprovats abans de l'estiu de l'any que ve. L'adaptació constant de la seguretat a les noves realitats ha d'anar sempre acompanyada d'una cura constant pels drets i les garanties dels ciutadans. És el que diem sempre. Andorra és un dels països més segurs del món sense haver tingut mai un estat policial. Per això ja tenim enllestits, tot i que l'actual volum de feina legislativa d'aquesta cambra no ens ha permès d'entrar-los a tràmit, el Projecte de Llei per regular l'ús dels sistemes biomètrics a la seguretat ciutadana i el Projecte

de llei relatiu al tractament de dades personals efectuat per part de les autoritats competents en finalitats de prevenció, investigació, detecció o enjudiciament d'infraccions penals.

Al costat d'aquestes normes, que tenen una afectació que podríem dir que és més de portes en fora, també s'ha anat fent una altra feina més de portes endins, essencial per al bon funcionament del cos de policia, del cos de bombers i del cos penitenciari. Reglaments molt esperats i necessaris, com el Reglament d'especialitats i el Reglament de formació que han d'ajudar el cos de policia a estar més ben preparat i a fer front als reptes de les noves formes de delinqüència. Doncs bé, aquests dos reglaments són avui ja una realitat. Properament, la regulació de les cosses especials es complementarà amb el Reglament d'accés i promoció interna dels membres del cos d'agents penitenciaris.

D'altra banda, si alguna cosa hem copsat durant la pandèmia, és la tasca encomiable que tots els cossos especials i el Departament de Protecció Civil han desplegat. I si alguna cosa hem après, és que ens cal estar preparats per fer front a imprevistos i per gestionar les emergències de la millor manera possible. És amb aquest objectiu que al llarg dels darrers dos anys hem avançat en la signatura de convenis de col·laboració amb entitats que poden prestar suport en situació d'emergències. Hem elaborat i implantat plans d'evacuació i confinament. Hem creat una xarxa d'albergs provisionals i hem elaborat els protocols per gestionar millor situacions extremes com grans nevades o ventades o fenòmens sísmics. Tot sota l'empara de la Llei de protecció civil també aprovada durant aquesta legislatura.

En aquest mateix capítol hem dut a terme el concurs d'idees per a la construcció d'un edifici per al Centre Nacional d'Emergències. La Llei de protecció civil ja en vigor ens dona un termini de tres anys per posar en funcionament un servei unificat de trucades d'emergència i, per tant, la construcció d'aquest edifici, més enllà del concurs d'idees, s'haurà d'abordar de forma inajornable a principis de la propera legislatura.

Senyores conselleres i senyors consellers. Tot el programa que des del Govern hem anat desplegant al llarg dels darrers tres anys i que, en coherència i amb les correccions i adaptacions necessàries seguirem aplicant al llarg dels propers mesos, seria impossible si no comencéssim per fer els deures nosaltres mateixos. La millora constant dels serveis públics, les inversions en infraestructures, les polítiques de suport a les persones, a les famílies i a les empreses. Tot això seria impossible sense una feina constant per mantenir un bon rumb en la gestió de les finances públiques.

Un exemple recent el tenim en l'esforç ingent dut a terme des del sector públic durant els temps més difícils de la pandèmia, amb els més de 58 milions d'euros destinats a suspensions temporals de contractes de treball, conegudes popularment com ERTOS, o els 230 milions de crèdits tous sense interessos avalats al cent per cent per a l'executiu i amb la possibilitat de ser prestatitzats fins a 7 anys. Polítiques com aquestes, que han estat essencials per deixar enrere la recessió de la pandèmia i encarar un any marcat pel creixement econòmic, serien impossibles sense una bona gestió de les finances.

Al llarg dels darrers tres anys s'ha fet un gran esforç en la gestió del deute nacional. De les emissions nacionals que s'havien dut a terme en legislatures anteriors, s'ha passat a emissions internacionals, arribant a col·locar deute per valor de 1.175 milions d'euros als mercats, un 85% dels quals en emissions de bons verds socials i sostenibles. La qual cosa

demostra dos fets molt significatius. El primer, que Andorra i la seva economia inspirin confiança en uns mercats que es mouen per interessos exclusivament financers. El segon, que no només som un país solvent, sinó també un país compromès i amb valors, perquè el 85% del deute públic vehiculat en aquestes emissions internacionals està integrat, com he dit, per bons verds socials i sostenibles. I això ens fa ser capdavaners. En certa forma, aquests bons exemplifiquen també l'Andorra que volem. Un país solvent i ben gestionat, però també un país que es distingeix per valors com la sostenibilitat i la consciència social.

Les emissions internacionals de deute públic no només tenen com a objectiu demostrar la solvència d'Andorra, evidentment, sinó també reestructurar el nostre deute, allargant els venciments que per primer cop arriben a 10 i 20 anys en alguns casos. I així hem passat d'una maturitat mitjana del deute de dos anys el 2019 a vuit anys el 2022. I això permet al Govern projectar més a llarg termini i no patir tant per la cohesió popular.

Per comparació amb l'Andorra del 2019, l'Andorra del 2022 és un país que ha passat amb èxit la prova del cotó de buscar i trobar finançament més enllà de les seves fronteres. És també una Andorra més reconeguda i homologada amb la participació al Fons Monetari Internacional, al Banc Europeu d'Inversions i al Banc de Desenvolupament del Consell d'Europa, del qual hem obtingut dues línies de crèdit, una de 12 milions associada a la covid-19 i una altra de 8 milions vinculada a projectes de digitalització, com he explicat abans. A més, seguint les recomanacions de l'FMI, hem constituït reserves nacionals per a valors superior als 250 milions d'euros. Fet que dona una garantia suplementària de resiliència a la nostra economia i a les nostres polítiques públiques.

Són totes aquestes accions responsables les que, tot i un context marcat per la incertesa, ens han permès millorar la qualificació d'Andorra que fan les agències internacionals. Fitch Ratings, que avalua l'economia andorrana des del 2015, ha situat la qualificació d'Andorra en un A negatiu en perspectiva estable.

La manera com gestionem les finances públiques no hauria de diferir massa de la manera com gestionariem els diners d'una família o d'una empresa privada. Evidentment, un Govern té altres obligacions afegides que les empreses privades no tenen i també altres palanques i recursos. Però la noció de seny i prudència que apliquem en els nostres afers privats, s'hauria de veure reflectida també en la gestió del diner públic, que al cap i a la fi és diner dels contribuents. Per a això, una gestió responsable dels afers públics, especialment després de dos anys en què des del Govern s'ha fet front a una despesa molt important per donar suport al teixit social i econòmic en moments especialment difícils, passa inevitablement per una reforma fiscal moderada que properament es podrà votar en aquesta cambra. Una reforma que incrementa la resiliència financera de l'Estat, que continua homologant la nostra fiscalitat amb els estàndards de l'OCDE i que no posa en perill la competitivitat fiscal d'Andorra i de les seves empreses.

Aquest Govern i la majoria parlamentària que li dona suport som uns fermes partidaris d'una fiscalitat moderada, perquè pensem que rara vegada els governs saben invertir o gastar millor els diners que les persones i les empreses privades. Però per poder defensar i defensar amb força el nostre model fiscal, senzill, de bases àmplies i tipus moderats, hem de corregir les iniquitats que es detecten i reequilibrar allò que estigui descompensat.

És la mateixa filosofia que hem aplicat a l'hora d'implementar la taxa turística a la qual més referit abans i que aconsegueix que una part important dels visitants contribueixin al sosteniment dels recursos i equipaments públics. O amb els impostos sobre el joc, aprovats durant l'anterior legislatura però que al llarg dels darrers mesos han tingut ja plena vigència gràcies al conveni signat amb la Societat Estatal Espanyola de Loteries i Apostes, a partir de l'entrada en vigor del qual, tota la loteria que es ven al país contribueix a les arques públiques andorranes, corregint així el que havia estat una anomalia històrica. Gràcies al desplegament d'aquesta fiscalitat i d'aquests convenis, el Consell Regulador del Joc genera superàvits des del 2021 i el potencial recorregut d'aquest sector es veurà encara de forma més clara d'aquí a uns mesos quan obri les portes al Casino situat a Andorra la Vella. Un dels projectes que també s'havia endarrerit més del que era desitjable i que quedarà enllestit també durant aquest mandat del Govern de coalició.

La bona feina marcada pel rigor, la discreció i l'ortodòxia feta des del Ministeri de Finances durant aquesta legislatura ha estat remarcable, la qual cosa no vol dir que no quedin qüestions rellevants. En els mesos que queden de legislatura desenvoluparem mecanismes que donin encara més resiliència al sector financer i de retruc al país i que siguin homologables des d'un punt de vista internacional. Igualment, seguirem treballant en l'extensió de la xarxa de convenis per evitar la doble imposició, a la qual recentment hem afegit els convenis amb Hongria i San Marino i que properament s'ampliarà amb els que signarem amb els Països Baixos, Croàcia, la República Txeca i Mònaco, qüestió aquesta en què treballen, com no pot ser d'una altra manera, de forma plegada els ministeris de Finances i d'Afers Exteriors.

També fruit de l'estreta col·laboració entre els ministeris de Finances i d'Afers Exteriors ha estat la reacció d'Andorra a la invasió d'Ucraïna per part de Rússia l'hivern passat. En una sessió històrica, el Consell General va aprovar pràcticament per unanimitat la imposició de sancions econòmiques a Rússia en la línia del què en aquell moment estaven aprovant els països europeus membres i no membres de la Unió Europea, els Estats Units, Canadà, Japó i Austràlia, entre d'altres. Si qualifico aquella sessió d'històrica és perquè d'alguna manera estàvem reafirmant allò que el nostre país ha estat al llarg dels segles i, especialment, durant el període constitucional de les últimes tres dècades. Un país que aposta per la pau, la desmilitarització i la neutralitat, però sense que això ens faci caure en una mena de relativisme moral davant del que passa al món. Ans el contrari, Andorra ha estat i ha de seguir sent un ferm defensor de l'ordre multilateral, per convicció i per valors i també per interès propi. Perquè en un món marcat pel nacionalisme i l'unilateralisme el que prevaldria seria la llei del més fort.

M'atreveixo a dir que sense un cert ordre multilateral internacional Andorra probablement no hauria arribat a existir. Sense normes i institucions internacionals que passessin per sobre dels comtats i dels regnes no s'hauria arribat mai a l'equilibri dels pariatges. I sense l'ordre multilateral expressat en l'organització de les Nacions Unides i el Consell d'Europa molt probablement no se'ns hagués reconegut com a Estat Sobirà. Per això ens hem posicionat al llarg de les tres dècades en què hem tingut veu al si de la Comunitat Internacional per un multilateralisme fort, constructiu i inclusiu. I no podíem deixar de fer ho davant de l'agressió del tot injustificada i contrària al dret internacional de Rússia cap a

Ucraïna. De la mateixa manera que ho han fet altres països de reduïda dimensió territorial, com Mònaco o Liechtenstein, i països tradicionalment neutrals, com Suïssa o Irlanda.

Més enllà de la qüestió de les sancions, també hem assumit la nostra quota de solidaritat amb l'acollida de refugiats provinents d'Ucraïna, donant-los l'oportunitat de residir i de treballar al nostre país, com ho vam fer el 2018 durant la crisi humanitària provocada per la guerra a Síria. Perquè la nostra veu al món no té la força de la demografia, els exèrcits, els recursos naturals o del posicionament geoestratègic, però té la força dels principis i els valors. Els valors que inspiren el nostre model de societat i l'ordre que volem que es regeixi de relacions internacionals.

I, precisament, per celebrar les virtuts de l'ordre multilateral, el 2023 serà l'any de la commemoració dels trenta anys de l'entrada d'Andorra a les Nacions Unides i a la Unesco, de la creació del Ministeri d'Afers Exteriors i de l'establiment de relacions diplomàtiques amb Espanya i França. Aquest aniversari, que evidentment coincideix amb el trenta aniversari que evidentment coincideix amb el trentè aniversari de la Constitució serà el motiu per apropar les institucions multilaterals als nostres conciutadans.

Acabo de dir que sense un ordre internacional multilateral Andorra potser no hauria arribat a existir i molt probablement no hauria estat reconeguda com a Estat de Dret Sobirà molts segles després. Això no exclou que Andorra hagi tingut sempre una relació ambivalent amb l'ordre internacional que ens envolta, perquè gairebé sempre és un ordre en la configuració del qual tenim molt poca incidència a ens agradi o no. És en certa manera el que passa quan abordem la qüestió de l'equilibri que el nostre país ha de trobar en el procés de construcció europea que s'ha anat desenvolupant des de la dècada de 1950. Andorra sap que ha de trobar aquest equilibri, que no pot viure d'esquena a Europa, però a la vegada li fa por tenir una relació massa propera amb un entramat institucional dissenyat per i per a països més grans que nosaltres.

La prudència és una bona aliada. Un cert grau de recel pot arribar a ser comprensible, però això no ens ha de fer oblidar algunes veritats fonamentals. La primera, que els valors democràtics i d'economia de mercat amb sentit social que inspiren la construcció europea són també valors essencials per a nosaltres. I la segona, que sense l'ordre multilateral que representen les institucions de la Unió Europea, trobar un lloc i una veu per a Andorra en el si de la comunitat internacional seria encara més complicat.

A vegades costa explicar determinades especificitats d'Andorra als responsables polítics comunitaris que estan acostumats a gestionar realitats força diferents a la nostra. Jo ho he viscut tant en la meua etapa com a ministre, com en la meua etapa com a cap de Govern pel que fa a les negociacions de l'acord d'associació amb la Unió Europea. Però explicar aquestes especificitats seria molt més difícil si no existís la Unió Europea i a Andorra li costaria molt més trobar un equilibri positiu en un món regit per a grans països sense l'existència de les institucions comunitàries.

Per això hem d'aprofitar l'oportunitat que representa culminar les negociacions de l'acord d'associació i assolir una posició equilibrada que dibuixi un marc de progrés i de desenvolupament per a la nostra societat i la nostra economia per a les properes dècades.

En aquest sentit, al llarg del darrer any, com vostès saben, s'han reactivat les negociacions i esperem que puguin culminar ja durant la propera legislatura, al desembre del 2023.

Al llarg dels últims mesos s'han pogut abordar amb esperit constructiu i amb unes perspectives realistes d'èxit, qüestions molt rellevants per a nosaltres com la lliure circulació de persones i el tractament dels mercats de les telecomunicacions i de l'electricitat. En aquests àmbits, la posició d'Andorra consensuada amb els grups parlamentaris i amb els representants de la societat civil és clara. Aconseguir un equilibri inspirat en la solució que en el seu dia es va trobar per a Liechtenstein i que permeti a Andorra mantenir un cert control dels fluxos migratoris, donada la seva realitat com a estat de reduïda dimensió territorial.

Així mateix, tenint en compte les especificitats del nostre mercat i el rol estratègic d'empreses públiques com Andorra Telecom i FEDA, també cal trobar una solució que permeti mantenir aquestes dues companyies amb l'estatut que les coneixem avui dia. En el primer cas, ho estem negociant de valent, els ho asseguro, mentre que en el segon cas sembla que ja ho hem aconseguit.

La primavera passada, la visita que el grup de treball EFTA del Consell de la Unió Europea va realitzar a Andorra es va traduir, ho hem de dir, en unes conclusions molt positives formalitzades el 21 de juny que demostren l'elevat nivell de comprensió que la nostra posició desperta al si de les institucions comunitàries actualment. És per això que aquesta propera tardor haurem també, entre tots, de saber aprofitar l'oportunitat que representa la visita del vicepresident de la Comissió, a l'octubre.

Insisteixo, fer sentir la nostra veu al món i defensar allò que ens fa únics i diferents seria molt més difícil si no existís la Unió Europea, perquè implicaria haver de tractar les nostres especificitats amb una plèiade de països que no tindrien cap limitació en la defensa unilateral dels seus interessos.

Senyora Síndica. Tot i que el Reglament del Consell General em dona com a cap de Govern la llibertat d'allargar tant com vulgui la meva intervenció inicial en el debat d'orientació política, he procurat sempre, potser podríem dir fins avui, no abusar d'aquesta prerrogativa i cenyir-me a aquelles qüestions realment importants. No és fàcil, perquè hi ha aspectes en el dia a dia del país que també són rellevants i que potser no hauran fet part d'aquesta intervenció. Ja per endavant, me n'excuso. I els membres d'aquesta cambra coneixen la meva predisposició plena a abordar qualsevol qüestió al torn de rèpliques amb els grups parlamentaris que celebrarem demà.

A mesura que avança la legislatura i augmenta el balanç de feina feta, es fa més i més difícil cenyir-se a un temps raonable per exposar l'orientació política del Govern. Perquè l'altre plat de la balança, el de la feina que queda per fer, mai no disminueix. Bona prova és la càrrega legislativa que té en aquests moments el Consell General i la llarga llista de projectes i executius en què el Govern treballarà durant els propers mesos. Amb la meva intervenció he intentat resumir tot el que hem fet i tot el que ens queda per fer en una legislatura que ens ha instal·lat a totes i tots plegats en una situació d'excepcionalitat. M'hi referia al principi de la meva intervenció. En menys de tres anys hem viscut una pandèmia, un confinament estricte que va portar a una caiguda sobtada de l'activitat econòmica i de la

demanda, una represa de l'activitat accelerada i no sempre prou equilibrada, i una guerra a Ucraïna que sembla cridada a convertir-se en un dels grans conflictes armats del nostre temps i que ha desencadenat una crisi energètica de dimensions encara difícils de predir i de calcular.

En situacions d'excepcionalitat i d'incertesa, hi ha qui s'entesta a profetitzar constantment l'hecatombe gairebé com si la desitgés. Ja se sap que hi ha qui té un problema per a cada solució. També hi ha qui legítimament, però potser no encertadament, pensa que ell ho faria millor si tingués la responsabilitat d'encapçalar el Govern. I després hi ha dos grups de persones aparentment contraposats, però en el fons molt similars, que optarien o bé per una fugida endavant o per canviar ho tot o trencar ho tot i els que voldrien tornar cap enrere a una Andorra idíl·lica que sempre ha estat més fictícia que real. Nosaltres, el Govern de coalició i els grups parlamentaris que ens donen suport, pensem que les situacions excepcionals i els escenaris difícils són més que mai els que demanen un posicionament centrat, reformista, equilibrat i prudent.

Ni fugides endavant ni marxés enrere. Aquest és precisament el meu compromís. Jo no tinc la bola de vidre per saber quines noves incerteses i dificultats ens depararà al futur. Tampoc no tinc la presumpció de saber-ho tot, de tenir un pla perfecte ni de conèixer la resposta a totes les preguntes. No aspiro a no equivocar-me mai ni a tenir la raó absoluta. Però crec que he demostrat, com també ho han fet les dones i els homes que m'acompanyen, que tinc la determinació a fer front a tot allò previst i imprevist, a treballar incansablement per trobar la millor resposta a cada pregunta i la solució més realista a cada problema. I que no em costa, no ens costa, rectificar en cas d'error ni tampoc reconèixer i aplicar les aportacions positives dels altres.

Hi ha dos tipus d'errors en els quals, com a responsable del Govern, intento no caure. El de creure'm que els canvis els provocho jo i el de resistir-me a aquests canvis. Són dues posicions antagòniques i igualment nocives. Hi ha sempre diversos factors que provoquen els canvis socials i institucionals, interns i externs. I pensar-se que hom pot pilotar i accelerar el ritme dels canvis o que pot anul·lar-los, és una autèntica quimera. El que un governant responsable pot fer i ha de fer és equilibrar i reequilibrar la balança. I això val per a qüestions tan concretes i quotidianes com l'accés a l'habitatge o la gestió de la pandèmia, fins a grans plantejaments de país com l'acord d'associació amb la Unió Europea. En els més de tres anys que fa que el meu equip i jo estem al capdavant del Govern, hem defugit sempre els plantejaments maximalistes. En això també consisteix la recerca de l'equilibri que tant ens caracteritza als andorrans i les andorranes.

Si Andorra viu un procés de gentrificació per l'arribada de residents i d'inversors internacionals, la resposta no pot ser limitar o fins i tot expulsar aquests residents i inversors. I qui la preconitza sembla caure en l'error, flagrant al meu entendre, de pensar que podem treure als residents i inversors internacionals de l'equació i que ens quedarà el mateix PIB a repartir entre menys persones, entre les quals sempre ens hi comptem nosaltres, és clar. Res més lluny de la realitat. El que cal és establir els mecanismes perquè la presència de residents i inversors internacionals tingui l'impacte més positiu possible en el dia a dia dels nostres conciutadans. És a dir, dotar-nos de les eines perquè el creixement sigui endreçat i equilibrat, no pretendre aturar-lo.

El que dic pels residents i els inversors internacionals val per a la majoria de grans qüestions que Andorra té plantejades. Si considerem que l'urbanisme i la construcció estan desbocats, reequilbrem el sector. No l'extirpem, pensant que mantindrem el mateix salari mitjà un cop ho haguem fet. Si la nostra estructura institucional ens posa certes limitacions que no podem acceptar, treballem per reformar-la amb discreció, amb realisme, però no abolim el copríncipat, pensant que mantindrem sense problemes la nostra independència, la nostra identitat i el nostre equilibri. Si tenim recels davant un gran actor internacional com és la Unió Europea, trobem un bon acord que encarrili les nostres relacions amb els veïns i que potenciï les nostres especificitats en un procés, el de la construcció europea, precedit pel lema *In varietate Concordia*, units en la diversitat. Però no ens pensem que és possible viure al marge de la Unió i a la vegada obtenir tots els beneficis d'estar-hi a tocar.

En el fons, aquest plantejament centrat i equilibrat està a l'ADN de les idees demòcrates, reformistes i liberals que conformen la coalició de govern. I reivindicar-ho amb aquests objectius: demòcrata, reformista, liberal té el seu mèrit en els temps que corren. Perquè països que han estat bressol de la democràcia representativa i de l'ordre social liberal estan ara més amenaçats que mai per la temptació nacionalista i populista. Vista amb una mica de perspectiva, aquesta temptació sembla força absurda perquè el món, i això també inclou de forma molt clara Andorra, no ha viscut mai un període de desenvolupament i prosperitat com les últimes set o vuit dècades, marcades precisament per la democràcia representativa i les seves institucions, l'economia social de mercat i una internacionalització creixent de les societats i dels mercats. Es tracta d'un procés i d'un model que òbviament té defectes, però la reacció nacionalista i populista és un defecte en ella mateixa. A més, qui tingui la temptació de tornar enrere o de fugir endavant, que no s'equivoqui, el liberalisme sempre sobreviu als seus il·lusos enterradors. I per a això sí que no cal una bola de vidre. Només cal aplicar el sentit comú.

Per anar acabant. En *El món d'ahir*, el llibre de memòries que va ser el seu testament vital, Stefan Zweig explica com ell va viure en carn pròpia el pas d'una Europa i d'un món anteriors a la Primera Guerra Mundial, en què se circulava sense gaire problemes, sense necessitat en molts casos de passaports i controls fronterers, cap a un escenari de malfiança, de replegament nacional, de creixement dels extremismes que va portar a la Gran Guerra i, dues dècades més tard, a la Segona Guerra Mundial. Aleshores, el món s'ha conjurat a no repetir aquests errors, a no permetre que una escala de nacionalisme, d'unilateralisme i de tancament acabin destruint no només l'esperit d'obertura i d'internacionalisme propis de l'ordre liberal, sinó també els fonaments mateixos de la democràcia i de la civilització occidental. Perquè una cosa porta irremeiablement a l'altre.

Des de la crisi financera del 2007, li hem vist les esquerdes a l'ordre liberal, li hem vist els defectes i han començat a sorgir alternatives a dreta i esquerra o al que tradicionalment eren en dreta i esquerra. Però totes aquestes alternatives tenen quelcom en comú. La reacció nacionalista, el "Nosaltres primer", "America First", "La France et les français d'abord", els veritables finlandesos. Tot plegat representa un retorn a una concepció dels Estats Nació que creïem feliçment superada.

Si algú es pensa que a Andorra li aniria bé en un escenari com aquest, s'equivoca. Andorra, és cert, va trobar el seu lloc, la seva escletxa més ben dit, en l'Europa dels Estats Nació.

Però era un Andorra que vivia al marge, reclosa entre muntanyes i que amb prou feines podia proveir la subsistència de 5.000 o 6.000 persones. Ni tan sols l'escenari de les dècades de 1960 o 1970, ja aleshores marcat per una internacionalització creixent, seria possible avui dia. Perquè l'Andorra de l'excepcionalitat funcionava per 20 o 25.000 persones, no per a 80.000. I el deure d'un Govern i d'una majoria, i de totes i cadascuna de les persones que ocupen un escó al Consell General, és governar i pensar en els 80.000 d'avui, no en els 5.000 de fa un segle.

Això és el que procurem cada dia, de forma centrada, equilibrada i prudent, les persones que formen part de l'executiu i dels grups parlamentaris que li donen suport en aquesta cambra. I aquesta és, senyora Síndica, l'orientació política global del Govern que, sotmeto, com no pot ser d'una altra manera, a l'escrutini i al veredict del Consell General.

La Sra. síndica general:

Moltes gràcies a vostè, senyor cap de Govern.

Acte seguit se suspèn la sessió fins a aquesta tarda a les 17 hores, moment en què iniciarem el debat amb la resta de membres de la cambra.

Gràcies i fins després.

(Són les 12.26h)

(Es reprèn la sessió. Són les 17.02h)

La Sra. Carine Montaner:

Gràcies, senyora síndica.

Senyores i senyors, avui celebrem l'últim debat d'orientació política d'aquesta legislatura atípica i molt dura, amb diferents episodis majors per a les nostres societats modernes. Episodis que marcaran, sense cap dubte, la història de la zona euro, l'escenari internacional i, de retruc, el nostre petit país. Les conselleres i els consellers generals han de defensar l'interès general, controlar i impulsar l'acció de govern. Quan dèiem des de la minoria que els ciutadans ens han fet arribar un neguit i que el traslladem al ple del Consell General, l'Executiu i els consellers de la majoria haurien de prendre bona nota en comptes de gastar energies en defensar la feina de la majoria. Senyores i senyors, tot és millorable; tot.

Dit això, tinc un pensament per als sanitaris i familiars dels morts de la covid en El Cedre, que van demanar responsabilitat i a la Fiscalia i que estan en l'espera d'una sentència judicial. El Cedre, centre sociosanitari amb més morts al principi de la pandèmia, objecte de nombroses queixes dels sanitaris i familiars, queixes traslladades al Consell General per jo mateixa a la legislatura passada, al novembre del 2019 i al febrer del 2020 d'aquesta legislatura, just abans de la covid. També abans de la covid havia alertat sobre el col·lapse dels metges referents amb la posada en marxa de la via preferent, col·lapse que es va agreujar amb l'arribada de la covid. Crec que nosaltres, polítics, hauríem d'analitzar de manera profunda el resultat de la via preferent i demanar al poble andorrà per referèndum si vol o no la via preferent.

A més, fa anys, durant aquestes dues legislatures —l'hemeroteca— que demano un pla nacional d'emergència amb cara i ulls i seure amb els sanitaris que coneixen la realitat. Quantes vegades he parlat del problema del transport sanitari! Quantes! Recentment hem pogut llegir en els mitjans la profunda desesperació dels professionals del transport sanitari amenaçant de fer vaga per culpa de molts anys de planificació incorrecta i de drets no respectats, entre altres. Cal més que mai dur a terme un pla concret i consensuat. Fa dues legislatures que denuncio el malestar al SAAS i denuncio el problema de lideratge del senyor Piqué, director general del SAAS. Malgrat això, el senyor Benazet, exministre de Salut, va reconduir el contracte del senyor Piqué fins a l'agost del 2023. Des d'Andorra Endavant pensem que cal un canvi urgent de rumb per al SAAS.

Es va incloure a la cartera de serveis de la CASS el reemborsament del canvi de sexe i la reproducció assistida i, en canvi, no es fa extensiu el règim de tercer pagadors, un règim tan necessari tenint en compte la situació de moltes famílies que no poden arribar al final de mes i que no poden avançar els diners dels actes mèdics, de les proves i dels medicaments. Recordo a la cambra que aquest règim evita que l'usuari avanci els diners i esperar que la CASS li faci el reemborsament, cosa que li facilita, que facilita un diagnòstic a temps i tractaments precoços. Representaria molts estalvis per a la CASS i, sobretot, donaria qualitat de vida als pacients.

Andorra Endavant aposta fermament per la prevenció i la promoció per a la salut. Com deia Sòcrates, existeix per als homes una cosa més valuosa que la salut? La resposta és no; sense la salut no podem fer res. El senyor cap de Govern ens parlava de la importància de l'esport i de l'envelliment actiu. Cent per cent d'acord, senyor cap de Govern. Sabem que —amb els estudis científics— l'esport redueix de manera considerable el risc d'Alzheimer, càncers i malalties cardiovasculars, entre altres. Cal continuar en aquest sentit i anar més enllà posant en marxa un pla per prevenir les malalties cròniques massa presents a les nostres societats modernes, massa dependents del sucre.

També des d'Andorra Endavant pensem que cal respectar la llibertat de cadascú de vacunar-se amb vacunes experimentals o no. Tenim el convenciment que ens hem d'allunyar d'aquest dogmatisme de les vacunes que no deixa lloc al diàleg i al qüestionament. És legítim, senyors, de preguntar-se com pot ser que una persona vacunada tres vegades hagi contret un cop o diverses vegades la covid i que, a més a més, hagi tingut complicacions de tipus trombosi o embòlia pulmonar —malauradament, en el meu entorn familiar m'ha passat—. Observar amb pragmatisme i amb humilitat és essencial per veure si hi ha o no correlació entre el creixement de les patologies i l'estat de vacunació de la covid de les persones. Però ningú, ningú pot dir amb certesa, ara per ara, quins efectes secundaris tindrem a mitjà i llarg termini i en quina proporció.

Recordem l'escàndol del Mediator, medicament comercialitzat durant dècades i retirat del mercat. Només el temps ens donarà la resposta. El factor temps és incompressible per avaluar nous fàrmacs, com les vacunes de la covid amb base d'ARN. Espero de tot cor que hi hagi pocs, molt pocs efectes secundaris.

En tot cas, el que podem afirmar és que la covid ha provocat pànic i ha sigut un tsunami per al nostre petit país, tant a nivell de salut com a nivell econòmic i social. Si els deu més rics

del planeta han multiplicat la seva fortuna per dos fins a cinc vegades en dos anys de covid, no ha sigut el cas de les classes modestes i les classes mitjanes, sinó tot el contrari.

Fa mesos, inclús abans del conflicte a Rússia i a Ucraïna, que insto el Govern a preparar un pla per afrontar aquesta crisi de major conseqüència; per preparar-se a l'empobriment de la població amb la inflació ja previsible, amb la cremació monetària del Banc Central Europeu, inflació agreujada evidentment pel conflicte Rússia-Ucraïna. Recordem que l'Occident ha condemnat Rússia amb sancions econòmiques, a les quals Andorra evidentment s'ha sumat, perdent així la seva neutralitat.

La pregunta que em feia en el llibre que vaig escriure el març del 2022 és si aquestes sancions podrien ser una arma de doble tall per a Europa i també per a Andorra. Precisava també el març del 2022 en el meu llibre que no havíem d'oblidar que Rússia és un dels més grans proveïdors en energia, en matèries primeres del món: petroli, gas, cereals, fertilitzants. Que Alemanya és molt dependent; era molt dependent del gas rus. Havia fet la hipòtesi que podríem anticipar un impacte desastrós de la zona euro amb una inflació galopant, penúries greus i una crisi de l'energia.

Senyors, els mercats no s'aturen. El que Europa no compra a Rússia, d'altres ho compren —petroli, gas...— i tornen a vendre el gas a Europa, Evidentment fent un marge abismal. Tenint en compte que el preu UE de l'electricitat està indexat al preu del gas, tenint en compte la manca de manteniment de les centrals nuclears de França, podem anticipar un augment de preu de l'energia en la zona euro. Des d'Andorra Endavant demanem un pla de suport de les estacions d'esquí, grans consumidores d'energia per a la temporada vinent. Un pla per prioritzar el benestar dels ciutadans, per fer front a l'empobriment dels ciutadans. Cal solucionar aquest tema de l'habitatge que existia ja des del 2017 amb l'aprovació de la Llei *automatique*, de la Llei d'intercanvi automàtic d'informació fiscal. No és un problema nou: és un problema que arrosseguem des de fa anys.

Per acabar, senyora síndica, Andorra Endavant defensa fermament la política de seguretat i d'immigració actual del nostre país, i celebrem la reforma del sistema judicial. Però crec que haurem d'anar més enllà, a la legislatura que ve; més enllà, reformant la nostra constitució. Perquè per tenir separació de poders, doncs clar, hem de retocar la Constitució i hem de retocar el nomenament dels membres, per exemple, del Consell Superior de la Justícia, del fiscal general. No pot ser que uns polítics anomenin uns membres de la justícia. I per tant crec que tenim, doncs, molt camí per recórrer en aquest sentit. Crec que ja se m'acaba el temps, senyora síndica. Gràcies, perquè m'ha deixat uns quants segons més.

Gràcies.

El Sr. Carles Naudi d'Areny-Plandolit:

Gràcies, senyora síndica.

Com diu la màxima 5 del Manual Digest, i crec que és una màxima que podem fer extensiva al Govern o, com a mínim, als grups que li donen suport, «obrar sempre amb tota rectitud d'intenció, y tenir-la sempre per nivell del govern i regiment », jo crec que és una màxima que ha sigut una tònica present en aquests tres anys i escaig de legislatura. Legislatura que

ve marcada predominantment per dos fets adversos —com vostè s'ha referit, senyor cap de Govern— com ha estat la crisi de la covid, que ha repercutit directament sobre el teixit econòmic, evidentment sobre la salut de les persones, sobre la vida de les persones lamentablement, i també en el nostre sistema sanitari i en la vida dels ciutadans i de les persones del nostre país; i un fet contraposat, com ha dit el senyor cap de Govern, que és la guerra d'Ucraïna i tots els efectes o conseqüències que ha tingut sobre l'economia, no només d'Andorra, sinó l'economia europea i mundial, en termes sobretot d'inflació de matèries primeres i de cost energètic.

Però penso que tant Ciutadans Compromesos com els grups que donem suport al Govern, els grups de la majoria, hem contribuït des del primer moment a redreçar i endreçar i minimitzar al màxim les conseqüències d'aquests dos fets, i així ho estem fent. I el nostre esforç és incansable quan parlem de consolidar un estat ferm, un estat de dret, un estat amb unes institucions accessibles per als ciutadans i que retroalimentin a les persones el seu sentiment de pertinença, aquell sentiment identitari del qual parlava —amb el qual no puc estar més d'acord—, però també un sentiment de responsabilitat de les persones, de les empreses, dels petits i grans empresaris, dels autònoms... cap al nostre estat, cap a la nostra comunitat.

I evidentment donem suport a les llibertats civils. Hem fet i hem augmentat aquesta legislatura tota una sèrie de fets que donàvem per fet, però que hem consolidat amb texts legals com, per exemple, el text d'igualtat o el text de transparència, i que són, en definitiva, deures que la nostra societat ha de complir. La rendició de comptes, l'honestedat, la transparència, comunicar amb les persones del nostre país... són aspectes essencials en un estat de dret i crec que en aquest sentit, senyor cap de Govern, hem reeixit. La política econòmica del nostre país avui per avui és pròspera i està reconeguda i confirmada a nivell internacional i a nivell dels paràmetres econòmics que tenim avui per avui sobre la taula, amb la gran i lamentable excepció —i no és culpa nostra— que hi ha una inflació a nivell mundial galopant.

Hem estat participants, si més no, d'una gestió més que acceptable de la crisi de la pandèmia, sobretot en aquells termes que han permès preservar el teixit econòmic i preservar sobretot els llocs de treball. I, com es va fer la setmana passada, amb mesures sanitàries oportunes gràcies a les quals, com he dit, s'ha pogut preservar la nostra economia i el nostre teixit econòmic i social.

Andorra, i en aquest sentit l'Estat, ha assumit la responsabilitat de protegir tots els ciutadans, totes les empreses, tots els autònoms afectats per aquestes lamentables crisis contraposades, però que no en som culpables, però que les tenim aquí. I ho hem fet conjuntament amb el Govern i amb els grups de la majoria i, en moltes circumstàncies, amb els grups de l'oposició.

I aquesta crisi de la covid-19, però també la crisi de la guerra d'Ucraïna, són oportunitats que posen de manifest la nostra capacitat per a transformar la nostra societat, per a transformar la nostra economia, per a augmentar la nostra competitivitat, crear, evidentment, llocs de treball per a les persones, perquè sense llocs de treball llavors sí que tenim una autèntica desfeta si la salut no acompanya. I, gràcies a la crisi, trobar quins han sigut els nostres punts febles per poder-ne treure partit i millorar.

Tot això protegint la natura, protegint el medi ambient, potenciant i defensant els sectors econòmics tradicionals, potenciant la nostra cultura i, en definitiva, tirant endavant, seguint impulsant tot allò a què vostè, cap de Govern, s'ha referit durant aquest matí. Un discurs que jo diria que podríem adjectivar que és un discurs on ha fet servir en determinades ocasions la paraula equilibri, harmonia, i que són la tònica que crec que ha estat al llarg d'aquests anys el factor, el comú denominador i que seran, pel que queda de legislatura, mesures equilibrades, mesures ponderades, mesures centrades per permetre que no hi hagi, com ha dit vostè també, posicions maximalistes.

Malgrat, com és evident, en les forces de la majoria pot haver-hi discrepància d'ideologia política —només faltaria— i que tenim debats molt enriquidors a dins de casa —per dir-ho així—, al final penso que al llarg d'aquests tres anys hem arribat a una maduresa en el si de la coalició que no només es nota en la manera de treballar, en l'agilitat de treballar, en la manera amb la qual tirem endavant les coses, sinó que també —vostè ha fet servir la paraula aquest matí— es demostra amb la lleialtat que hi ha en les dos parts de la bancada, és a dir, del Govern cap als grups de la majoria i dels grups de la majoria cap al Govern. I crec que aquesta lleialtat que hi ha estat en tot moment és també una virtut que cal destacar.

Al final, aquests tres anys i escaig de legislatura, marcadíssims per aquestes dues crisis, marcadíssims per les excepcionalitats, no ens han fet girar el cap només cap a la crisi, sinó que també s'ha treballat d'una forma ferma en la gestió, en el dia a dia, per aportar solucions a la problemàtica de les persones del nostre país. I s'ha fet amb reformes graduals, reformes dinàmiques que gràcies, també sigui dit, a la petitesa del nostre sistema institucional, del nostre país, del nostre Consell, del nostre Govern, hem pogut ser àgils, molt més àgils que altres estats, per fer-ho gradual i per fer-ho dinàmic, d'acord amb les necessitats de cada moment. Per exemple, per compensar les pèrdues de poder adquisitiu, per compensar els salaris o per millorar la competitivitat o injectar liquiditat al sector econòmic i, per tant, en els llocs de treball quan ha fet falta. I això com ha dit, senyor cap de Govern, sempre amb harmonia, amb equilibri, no només social, no només mediambiental, sinó també econòmic.

Tots sabem que l'habitatge és un dels problemes que tenim sobre la taula. I hem anat posant mesures i més que en posarem, com s'ha anat anunciant, per a minimitzar al màxim possible el problema de l'habitatge, de la mà també de l'augment dels salaris. És a dir, si vas augmentant els salaris les persones tenen més capacitat per fer-hi front. S'ha posat límits als augment del lloguer, s'han fet pròrrogues automàtiques però, com s'ha dit, Andorra el que té, en realitat, és una manca d'oferta d'habitatge per a les persones que el necessiten.

I no puc estar més d'acord que s'ha d'incentivar amb dues vies: incentivar el sector públic i incentivar el sector privat perquè l'habitatge sigui una realitat. I evidentment, per la llei d'oferta i demanda, com més habitatge hi hagi, més baixaran els preus dels pisos, tant de compra com de lloguer. Des del sector públic s'ha parlat dels 44 pisos de Borda Nova, dels 11 milions per a la compra de pisos buits, o també dels 22 pisos d'habitatge social. Però també s'ha parlat de millorar i incentivar la promoció de l'habitatge destinat al lloguer.

I aquí voldria fer dos incisos. Per un costat, potser hauríem de parlar també d'incentivar aquelles persones que, tenint un habitatge, el destinin al lloguer, és a dir, no només la promoció, sinó també el titular d'aquell bé. I també, com ja m'han sentit dir, parlar que hi

hagi edificabilitat destinada a la gestió per part del Fons de l'Habitatge, que siguin pisos per a preus regulats per aquest fons i que, per tant, siguin pisos assequibles.

Tot això emmarcat, evidentment, amb una seguretat jurídica que mai hem de deixar de defensar. I no voldria oblidar-me dels ajuts al lloguer; ajuts al lloguer que amb la pujada de l'1,2 a l'1,3 del Llidar Econòmic de Cohesió Social ha fet que 165 famílies —165 famílies, dic bé— puguin també optar a aquests ajuts a l'habitatge.

Pensem també que la restricció en els habitatges d'ús turístic ajudarà que apareguin més pisos al mercat residencial. Evidentment, com més oferta hi ha, més baixarà el preu. I això ha d'anar d'acord i de la mà de la política turística, és a dir, estem defensant una política turística de qualitat. Per tant, aquests pisos que no compleixin certs requisits val més que, ben adequats, ben reformats, estiguin al mercat residencial que no donant un mal servei als turistes que ens visiten.

També es parla del Pla Renova que, gràcies a l'impuls de l'estalvi energètic i també de l'eficiència, cogeneració o la instal·lació de plaques solars, permet que aquests habitatges es destinin d'una forma més econòmica a l'ús residencial. I no vull oblidar de mencionar que s'està generant ja l'equivalent a l'energia consumida per 1.800 llars. Això vol dir que per cada euro invertit en el Pla Renova se n'estan generant gairebé sis.

I l'habitatge ha d'anar lligat, evidentment, del paisatge i de l'urbanisme i, com dèiem, amb equilibri. En cap cas —ja li he dit, senyor cap de Govern— veig una Andorra d'un milió d'habitants. A Espanya només hi ha tres o quatre ciutats que superen aquesta xifra, i ens morirem tots i estarem a anys llum d'aquesta xifra. Però, evidentment, hem de prendre la iniciativa dels estudis de capacitat perquè es valori realment on estem i fins on volem arribar amb qualitat de vida, sobretot mediambiental.

Aquests estudis d'impacte i de càrrega han de permetre saber on està el nostre topall pel que fa a infraestructures, a serveis, a hospitals, a carreteres, a escoles, a instal·lacions esportives. En definitiva, pel que fa a tot allò que l'Estat ha de proporcionar a les persones del nostre país perquè hi puguem viure amb una qualitat de vida, com a mínim, com la que tenim avui. I aquesta qualitat de vida inclou la mobilitat.

La mobilitat, juntament amb l'habitatge, és un dels temes sobre els quals no podem passar sense, evidentment, estar satisfets amb les actuacions que s'estan fent, s'han fet i es faran, per exemple a Sant Julià, per exemple a Canillo. I no puc deixar de mencionar els dos carrils de baixada de La Massana, que abans eren un punt negre als matins i que ara han donat molta més fluïdesa al trànsit. I evidentment, des de Ciutadans Compromesos estem contents que ja puguem parlar d'una forma definitiva del projecte de desviament que descongestionarà no només el centre de La Massana, sinó que donarà qualitat de vida als habitants d'Ordino, de La Massana i també, evidentment, d'Arinsal.

Estem parlant d'unes infraestructures que avui dia estan suportant 18.000 vehicles que van, venen i van, de les valls del nord. Unes infraestructures que, a més a més, contenen carril bici; unes infraestructures que, a més a més, contenen la possibilitat que les persones vagin fins al cementiri a peu, que abans no es podia i que ja és una realitat. I no ens oblidem tampoc que volem acabar amb els eixamples d'Erts-Arinsal i de les corbes de Pal perquè

aquesta mobilitat sigui el màxim d'eficient i segura, tant per als autobusos que porten nens com per a les persones que hi passegen. I no oblidem, però, que descongestionarem les valls del nord, com s'està fent, però que al final arribarem a la vall central, i aquí també s'està treballant de valent, i a la vall central, quan hi arribarem tots de cop, probablement hi hagi un altre embús. Per tant, no podem deixar de treballar de forma incansable en aspectes com el transport públic gratuït, o com des del Ministeri d'Economia es va proposar el transport segregat, ja sigui el tramvia, ja siguin telecabines o telefèrics, que permetran — amb regularitat, sense interrupcions, sense cues, sense res que els pugui parar— que les persones ens moguem entre les diferents parròquies d'una forma eficient tant econòmicament com mediambiental.

I amb això enllaço amb el transport, amb les vies d'entrada i la seva diversificació. No podem estar més que contents que s'hagin establert, i de forma exitosa com ha dit el senyor cap de Govern, els vols des de Madrid a La Seu i de La Seu a Madrid. Recordem que és un aeroport que rep l'aportació del Govern d'Andorra, i que evidentment esperem, com es va votar a les últimes propostes de resolució, que aquests vols s'ampliïn a altres destinacions, perquè això és evidentment una diversificació de les nostres vies d'entrada i sortida, no només per als turistes, sinó també per als empresaris, els estudiants i les persones que senzillament es volen desplaçar amb fins turístics o culturals.

I estem molt, molt satisfets també de les millores dels accessos amb França, un client que tradicionalment ha aportat molt al nostre país, un client al qual i un país al qual ens volem acostar d'una forma progressiva per equilibrar les nostres relacions com havíem tingut abans.

Parlem també de l'heliport: l'heliport fa molts anys que balla de parròquia en parròquia i ningú l'ha volgut. Em sembla que definitivament el tindrem a La Massana i, en aquest sentit, no oblidem que l'heliport no és només un mitjà de transport per a les persones, sinó que és un mitjà de transport que permet salvar vides, no només de persones que es fan mal en un accident d'esquí o en un accident de trànsit, sinó persones que infarten, persones que tenen un ictus i on la intervenció mèdica ha de ser immediata. I sense l'heliport això no és factible. I recordem que la plataforma de La Massana, malgrat que estigui donant el servei, avui en dia no és ni la que reuneix les millors condicions de seguretat —com sí reunirà l'heliport de la Caubella— i, a més a més, està al mig del poble. I amb això sí que crec que La Massana guanya: que, com a mínim, els helicòpters ja no volaran des del casc urbà, sinó que volaran des de l'estació de Pal, prioritzant la seguretat i sempre seguint els estàndards internacionals d'aviació civil.

I en aquest sentit, a nosaltres ens encanta tot allò que pugui millorar la nostra sobirania — en aquest cas, de comunicacions— i celebrem que es pugui fer l'estudi del ferrocarril, però també ens agradaria que aquest estudi de ferrocarril es pogués estudiar amb els nostres veïns del nord. Com acabo de dir, que han sigut tradicionalment un gran client i amic del nostre país. I ens agradaria, doncs, que aquestes fases prèvies d'anàlisi fossin extensibles a l'enllaç amb la infraestructura existent a França per via fèrria i amb tot allò que ens pugui aportar més sobirania des del punt de vista de comunicació del nostre país a l'exterior.

Quan parlem de mobilitat no puc deixar de mencionar FEDA. No puc deixar de mencionar FEDA perquè ha tingut i tindrà un paper molt rellevant, des del punt de vista que és un dels

principals inversors en energies sostenibles, i que no oblidem que amb energia sostenible és amb la qual es desplaçaran la majoria dels vehicles en les pròximes dècades. I en aquest sentit, quan es deixaran d'aquí a poc de fabricar cotxes que van amb gasoil o amb gasolina, si no tenim una FEDA, que no és una empresa cotitzada en borsa i que vol maximitzar els beneficis, sinó que és una parapública que el que vol és preservar el nostre —deixeu-me que ho digui així— benestar social i econòmic, no seria factible pensar en una xarxa de carregadors de vehicles per als andorrans i per a les persones que ens visiten.

I és que, sense FEDA, avui dia no estaríem parlant de la pujada del preu de la llum de què estem parlant, perquè FEDA no l'hauria absorbit i l'hauria repercutit a les nostres butxaques: petits i grans autònoms, petits i grans empresaris i a totes les famílies que paguen la factura de la llum a final de mes. Sort en tenim, avui dia, que FEDA, gràcies a unes inversions estratègiques i gràcies a una visió estratègica a llarg termini en el preu de la compra de l'energia elèctrica, avui, com a mínim, hem parat el cop de l'impacte energètic que, com tothom sap, han tingut tots els països d'Europa.

I parlava de la sobirania en les comunicacions i ho enllaço amb FEDA, amb la sobirania energètica. I no podem estar més d'acord que l'impuls de les renovables, ja siguin solars o eòliques, significaran la reducció de la nostra dependència de l'exterior i, per tant, com que FEDA és una pública, que el preu de la llum no pugi a l'usuari final. Ens felicitem de les instal·lacions de Grau Roig, del Maià, també de Pal, i esperem que la col·laboració amb totes les administracions sigui el que donarà com a resultat que cada dia hi hagi més plaques fotovoltaïques que ens alimentin les nostres empreses i les nostres llars.

Parlava de l'impacte del preu de la llum que gràcies a FEDA ha quedat absorbit, o majoritàriament absorbit, a la factura de les famílies i del teixit productiu, però no puc deixar de parlar també de l'impacte del carburant i l'impacte que té aquest i que l'hem mitigat en el transport, en els vehicles de les persones, però també de cara a l'hivern, i s'hi treballa de forma incansable de cara a la factura de les estacions d'esquí, com ara s'acaba de dir, però també dels hotels que acullen els turistes o de les botigues on hi van a fer les compres o dels restaurants on hi van a menjar. En definitiva, de tot el nostre teixit econòmic.

I penso que, en el dia d'avui, una de les prioritats és evitar un cercle inflacionista que faria pujar el preu dels pisos, faria pujar el preu de cost de qualsevol servei d'Andorra, on bàsicament els principals costos són els salaris i el cost de l'energia. I per això, referint-me al que deia —si em permet, senyora síndica— el dia de Meritxell, ens cal assolir un equilibri econòmic i social, un pacte econòmic i social, perquè la pressió inflacionista no escanyi cap persona del nostre país, no escanyi —i quan dic a cap persona, vull dir a cap família, a cap empresa— i que no acabi amb la destrucció de llocs de treball.

Els ràtings mai havien sigut tan bons com estan sent en les darreres valoracions que ens fan tant Standard & Poor's com Fitch. Si la inflació es dispara, doncs possiblement no podríem tenir l'endeutament internacional que tenim en aquest cost, que podríem dir que és moderadament baix. I segurament, per tant, caldria recaptar encara més i caldria pujar encara més la pressió fiscal. Dit sigui de pas, gràcies a la feina que s'ha fet al llarg d'aquesta legislatura, formem part de l'FMI, s'han creat les reserves voluntàries, tenim finançament del Banc Europeu d'Inversions, tenim finançament del Banc de Desenvolupament del Consell d'Europa. I això, com ha dit el cap de Govern, tots aquests diners que entren

justament amb la fiscalitat que reclamem que sigui el més moderada possible, s'ha de gestionar com fa una família i posant un accent, ara més que mai, en reduir la despesa.

Parlava aquest matí dels impostos del joc. Ens agradaria explorar o, com a mínim, estudiar el potencial que tenen sobre els ingressos del nostre Estat els impostos del joc provinents dels casinos online i dels casinos navals. Crec que és un potencial de recaptació econòmic que tenim, que com a mínim hem d'estudiar i que hem de considerar, perquè treu càrrega fiscal als andorrans, a les andorranes, als residents i a les empreses; en definitiva, a tothom.

Tot aquest equilibri del qual s'ha anat parlant aquest matí ha vingut de la mà, evidentment, de lleis econòmiques i de lleis socials, que permeten mantenir el poder adquisitiu de les persones i permeten mantenir la competitivitat del teixit econòmic. Tenim avui dia les millors xifres d'ocupació que podíem pensar a les acaballes de la covid. I això és gràcies a diferents desplegaments legislatius que hem votat aquí, al Consell General. Entre ells, crec que cal felicitar-nos de la política d'immigració; crec que cal felicitar-nos de la Llei d'inversió estrangera; de la nova Llei d'autònoms, que avui dia és un teixit de més de 8.000 persones al nostre país; però també de lleis que estem plenament convençuts que portaran un revulsiu a la manera amb la qual Andorra es relaciona amb l'exterior —amb la reducció de la dependència dels sectors tradicionals—, com són els actius digitals, com són la confiança electrònica, els esports electrònics, els creadors digitals o els nòmades digitals. Tot d'ells elements, gràcies al desplegament legislatiu, que ens ajudaran a configurar a poc a poc una Andorra diferent a l'Andorra tradicional, que en el moment del covid es va demostrar que no era sostenible si perdíem l'entrada dels turistes.

Faig un apunt a l'inversió estrangera i amb els topalls que aquest matí, senyor cap del Govern, vostè ha esmentat de cara a l'import que es modificarà de cara als requisits d'entrada a les residències, cosa que em sembla bé —ja ho sap vostè—, de la mateixa manera que crec que això ha d'anar de la mà, de la mateixa manera que demanem als que venen a residir més diners, també, i d'acord amb les turístiques de qualitat, hem de demanar als que ens visitin que siguin de més qualitat.

I m'explico: per una banda, no podem doblar als residents el doble de la seva capacitat d'inversió al nostre país i, en paral·lel, seguir donant suport al turisme d'entrepà. S'ha de ser molt més potent en aquest sentit i donar molta més qualitat en totes les vies d'entrada, molt més valor afegit en totes les vies d'entrada d'ingressos provinents de les persones que ens venen a visitar de fora. I per això pensem, com ja li he dit, senyor cap de Govern, que en els propers mesos o anys haurem de valorar totes aquestes noves mesures, que penso que seran efectives, però fer les petites correccions o ajustos que ens pugui demostrar, si és que no ho han sigut, fer-les més viables.

Ja per anar acabant, senyora síndica, tot i que em sembla que hauré de fer ús de les properes intervencions demà, una de les grans apostes de la coalició ha sigut la digitalització, no només pels diners invertits en el si de l'Administració —la digitalització de l'Administració—, sinó també en l'aposta que el nostre teixit econòmic i social se la faci seva. Això és gràcies no només a la implicació del Govern i de les administracions, sinó al finançament del Banc de Desenvolupament, com he dit, del Consell d'Europa; també a la implicació d'Andorra Telecom com a gran player d'aquesta aposta de la digitalització. I, evidentment, estem en un entorn cada cop més digital i no podem més que fer passos de

gegant per digitalitzar-nos nosaltres, la societat, les escoles, els alumnes, els emprenedors... perquè si no perdrem el tren, no el tren només econòmic, sinó també el tren de relació social, el tren de creació artística, el tren d'interacció amb les altres persones... En definitiva, estem en una societat hiperdigitalitzada i no fer-ho ens deixaria molt enrere. Això ens ha de permetre no només ser més eficients... no parlo només de les empreses, sinó de la relació de les empreses amb l'Administració, de la relació de l'Administració amb si mateixa; l'augment de la competitivitat interna i externa; la reducció evidentment de terminis i òbviament la reducció —com s'està treballant al màxim possible— de tots els tràmits necessaris per tirar endavant qualsevol tipus de negoci: reduir la intervenció i evidentment fer que Andorra sigui, en general, molt més competitiva i, evidentment, més eficient des d'un punt de vista mediambiental perquè també gastés menys paper.

I això de la digitalització no pot anar més que molt lligat de donar un ple suport a l'emprenedoria i també un ple suport al sistema educatiu i als alumnes, no només perquè es digitalitzin i aprenguin a desenvolupar-se de la millor manera possible, sinó també perquè, des d'un punt de vista de la visió emprenedora, puguin anar molt més enllà del que ja van avui dia.

Un dels pals de paller del nostre país ha estat la seguretat, la seguretat no només sanitària, sinó també la seguretat física. I al llarg d'aquesta legislatura hem implementat millores tant en la seguretat pública com en la seguretat privada. Des del nostre grup parlamentari estem fermament convençuts, com penso que ho estan la resta de grups, amb l'impuls constant i amb la millora contínua dels cossos, com són el cos de policia i els penitenciaris. Evidentment, estic d'acord amb vostè, senyor cap de Govern, que les noves formes de delinqüència van lligades a noves formes de vigilar-la, de prevenir-la, i que són, evidentment, més digitals. Per a això haurem d'esperar, però, a la propera legislatura, pels reglaments o legislació de caràcter biomètric o de dades personals, per fer que això sigui una realitat i erradicar qualsevol tipus de violència al màxim.

Digitalització que també va implícita en el desenvolupament del pla de xoc de la Justícia per millorar-ne el seu funcionament i que va també de la mà del sistema sanitari, un sistema sanitari que no només volem digitalitzar des del punt de vista del SAAS, sinó també vinculat amb tot el sistema farmacèutic. Tenim un sistema que és excel·lent, però cal seguir-hi invertint, invertint en formació, invertint en persones, invertint en infraestructures. S'ha demostrat que s'ha fet una gestió molt òptima durant la pandèmia, que tenim uns professionals de l'alçada d'un campanar i que evidentment, com a pilar essencial, cal seguir potenciant. Ens agrada sentir tot l'impuls a l'emprenedoria i a la recerca que es donarà a través de dues llavors com són el Laboratori Nacional de Genètica i Epidemiologia i, evidentment, la futura instal·lació de Grifols a Ordino.

El sector de la salut és i serà, sens dubte, un sector estratègic que ha d'anar de la mà, evidentment, de la prevenció en tots els seus aspectes per reduir qualsevol malaltia en un futur i que, evidentment, va lligat d'altres aspectes, com les polítiques esportives, que ajuden a prevenir qualsevol malaltia. Estem d'acord amb la seva visió del tercer pagador: se n'han de beneficiar aquelles persones que realment ho necessiten, aquelles persones que, evidentment, no es poden fer determinada prova que podria prevenir una malaltia greu i

crònica, però evidentment, avui dia, no estem en la situació de generalitzar el tercer pagador per a tothom i, en cap cas, per a aquelles persones que no ho necessiten o que n'abusen.

La digitalització també està present —i vaig acabant, senyora síndica— en el nostre sistema educatiu, sistema educatiu que també ajuda, com la política esportiva o la política cultural, a millorar la nostra cohesió social. I sí: tenim un sistema de qualitat, un sistema plural i un sistema de lliure elecció on conviuen els tres sistemes tradicionals —espanyol, francès i sistema andorrà— i on també hi són presents, a dins d'aquests, les escoles confessionals i privades. S'ha fet —com ha dit, cap de Govern— una especial atenció com a sector estratègic que és —igual que ho és la seguretat, igual que és la sanitat, doncs igual ho és l'educació— inversions importants en els nostres edificis educatius, tant a Santa Coloma, com al centre de batxillerat, com també a Ciutat de Valls, per a l'ampliació del Liceu. I s'ha ampliat la formació professional; s'ha ampliat l'educació, l'ensenyament superior; s'han facilitat els ajuts a l'estudi, tant obligatori com superior, augmentant el llindar a 18.720 euros, que permetrà que 250 alumnes més, ja sigui per estudis obligatoris o per estudis superiors, puguin beneficiar-se d'aquestes ajudes, ja siguin per a llibres, per a material, per a desplaçaments o per a matrícules.

Des del nostre grup parlamentari —i ja per acabar, senyor cap de Govern— seguirem impulsant mesures equilibrades, en línia amb el seu discurs d'aquest matí i en línia amb l'Horitzó 23, que permetin progressar a tots els sectors que ens han portat a ser el que som fins a dia d'avui, tant els que coneixem, o hem conegut, com els que no coneixem. I, evidentment, això ha de permetre l'aparició de nous factors i elements estratègics que ajudin a preservar aquesta harmonia de la qual parlàvem en el seu sentit més ampli: una harmonia institucional.

I quan parlo d'una harmonia institucional parlo també dels coprínceps, parlo de les relacions entre totes les institucions. Una harmonia social, una harmonia econòmica, mediambiental, cultural, identitària... que permetin conservar, senyor cap de Govern, el magnífic país que tenim, el magnífic país on tothom vol venir a viure, perquè no només és preciós, no només és maco, no només és molt verd, sinó que —insisteixo— tenim una qualitat de vida que és l'enveja de tots els països del món, amb una seguretat física, jurídica, sanitària, educativa i a tots els nivells, que molts la voldrien.

Senyor cap de Govern, es sotmetia vostè a l'escrutini aquest matí i, com he dit al principi de la meva intervenció, sap que té la nostra no només amistat, sinó la nostra lleialtat i que junts tirarem endavant aquests mesos que ens queden de legislatura.

Moltes gràcies, senyora síndica.

El Sr. Josep Pintat:

Gràcies, senyora síndica.

Per al Grup Parlamentari Terceravia la recuperació econòmica, avui, ja no és a la cita, ni se l'espera. I permeti'm, en primer lloc, que parteixi d'una anàlisi global. Una anàlisi compartida per molts centres d'estudi i institucions internacionals de prestigi. Les perspectives a nivell mundial avui són desoladores. Les crisis —la del covid, per una banda, i el conflicte bèl·lic,

per una altra—, encara que siguin de naturalesa molt diferent, se succeeixen les unes a les altres. I en aquesta última —la guerra a Ucraïna— s'ha reforçat la idea dels que pensaven que la inflació ha arribat per a quedar-se. Augmentar la pressió sobre els productes de les matèries primeres i per crear noves disfuncions en les cadenes de valor global, i per enfrontar Europa a una crisi energètica sense precedents.

Aquest pensament no és menor: s'assenta en el paral·lelisme de la situació econòmica viscuda als anys setanta, quan es va viure una situació d'estancament inflacionari. En aquella època, per frenar la inflació deguda a l'increment de preus del petroli i a la indexació dels salaris a la inflació, els bancs centrals varen pujar fortament el tipus d'interès. La conseqüència fou una recessió mundial seguida d'una crisi de deutes dels països desenvolupats. Actualment les previsions de creixement es revisen periòdicament a la baixa, junt amb l'enduriment monetari per combatre la inflació. A tall d'exemple, la inflació interanual es va situar el mes d'agost al 9,1 % a la zona euro, al 10,4 % a Espanya, al 5,8 % a França i al 6,8 % a Andorra. Totes aquestes accions corren el risc de sumir l'economia en un estancament inflacionari o bé en recessió, degut que amb elles no s'ha aconseguit frenar la inflació.

D'aquest fet, les causes estructurals s'amunteguen: una organització més dinàmica, transició ecològica i recuperació salarial. Tot l'anterior mostra un escenari suficient per posar l'economia mundial al límit del precipici, amb riscos de crisis alimentàries, financeres i de deute. Un escenari, en tot cas, molt diferent del que va imperar l'any passat. A curt termini apareixen dicotomies d'objectius: voler aturar de cop la inflació és potser socavar les bases on s'ha invertit per assentar el creixement econòmic; i, en voler fer front a la crisi energètica, és la transició ecològica la que amenacen, on també molts recursos i esforços s'han destinat. En concret, pel que fa a la transició ecològica, el risc de desaccelerar el pas —quan aquest s'hauria d'accelerar— es troba en el seu màxim risc o nivell. Per citar exemples: Alemanya torna al carbó per fer front a les dificultats de disposar de gas; els Estats Units reactiven la producció de petroli i de gas; alhora, la transició ecològica necessita mesures fiscals i, per tant, el retorn de la inflació comportarà que les tensions socials s'agreuïn.

Tot, a l'entorn d'un marc internacional amb tensions geopolítiques que prevalen sobre les qüestions econòmiques. El repte per als diferents analistes a curt termini és clar: s'ha de salvaguardar el poder adquisitiu sense reduir la competitivitat ni alimentar la inflació; s'ha de limitar el preu de les matèries primeres i l'energia sense frenar els incentius per a la transició ecològica. I alhora, les pujades dels tipus d'interès de forma decidida, amb voluntat de continuar-ho fent per part dels bancs centrals a fi de refredar l'economia, hauria d'evitar que això generés una crisi de deute, en especial a la zona euro. Perquè sens dubte són les inversions en la transició ecològica, les que patirien.

Els diferents analistes conclouen que avui és clau dur una acció pública proactiva i coherent, pilotada per una planificació estratègica amb un teixit productiu i social, que al seu nivell pugui limitar les desigualtats, l'exclusió social, les injustícies i participar en la lluita contra el canvi climàtic, la degradació ambiental i la biodiversitat.

En aquest marc s'engloba perfectament Andorra: un marc postpandèmia, a les portes d'una recessió econòmica i, en el nostre cas, també a les portes de la dissolució del Consell General i, per tant, d'unes eleccions generals, quan vostè, senyor cap de Govern, cregui

oportú. I per tant, també enfronta la dicotomia esmentada abans, tot amb un important volum d'endeutament —prop de 1.400 milions d'euros al tancament del 2021— i amb factors estructurals pendents d'anys.

Terceravia creu que el debat d'orientació política ja s'hauria d'haver hagut de celebrar fa mesos —per no dir a l'inici del conflicte bèl·lic—, i més quan Andorra ha pres posició. La conjuntura complexa a què el món i Andorra s'aboquen ja fa mesos que s'albirava. En canvi, senyor cap de Govern, vostè continua fent un abús de la figura de l'extrema urgència i necessitat, antítesi de qualsevol debat d'orientació política.

Els consellers de Terceravia creiem que amb aquestes figures es vulneren els nostres drets: s'amaga la informació i anàlisi. En tot cas, no farem una qüestió. El Tribunal Constitucional ja dirà, ja que aquest divendres passat ha admès el nostre recurs a tràmit. En definitiva, senyor cap de Govern, no ho ha vist venir, i difícilment pot encertar. Això és el que reflecteix l'extrema urgència i necessitat que vostè ha emprat. I aquesta no és la resposta per a la situació descrita.

En tot cas, aquest matí, a l'entorn d'aquesta conjuntura on els ciutadans i el teixit econòmic pateixen i estan angoixats, vostè proposa dibuixar el futur del país, pel què queda de legislatura, a l'entorn —de nou— del tràmit d'extrema urgència i necessitat per reequilibrar residència i turisme via moratòria i aprovar unes directrius d'ordenació.

En el primer cas, sense cap estudi —ja el faran, segons diu—. I en el segon, a l'entorn d'estudis, que hauran de dur a terme els comuns. I mentrestant, la competència d'urbanisme la retornen al Govern. Tot amb possible vulneració de competències. Si fins ara ha emprat la intervenció i no ha funcionat, ens preocupa que ara serà més intervencionista que mai —tal i com es desprèn del contingut del seu discurs—, i l'increment del preu de l'habitatge continuarà sent un espiral inflacionista.

Més enllà de la situació global que ens envolta, avui hi ha molts textos a tràmit parlamentari i a l'espera de veure'n entrar més, com un de clau en aquest cas, el pressupost per a l'any 2023. Alhora, no és menys significatiu constatar que avui encara està pendent d'aprovació el Projecte de Llei d'actuacions urgents en matèria de desenvolupament econòmic, d'habitatge i d'educació, i de desenvolupament dels sistemes. En resum, un crèdit extraordinari i suplement de crèdit, junt amb un nou pla de crèdit financer que, per cert, ja esdevindrà el sisè en tres anys; amb previsions macroeconòmiques més que dubtoses; sense cap previsió d'eventuals contingències pels préstecs garantits; i cap disposició per a la prestació de garanties mitjançant un aval a favor de l'AREB, en concepte de contingències legals associades a la venda de Vall Banc per un import de 163 milions d'euros: tot això segons l'informe del Tribunal de Comptes que acompanya el Projecte.

En tot cas, es traspassen partides d'una banda a l'altra, desdibuixant plenament el pressupost d'avui en curs i sense saber massa per què. Com pensa dur a terme totes aquestes mesures si no té diners? No creu que aquesta llei s'encavallarà de nou amb el pressupost? O és que amb això ja serà el futur pressupost del 2023, i per tant ja pot dissoldre? Amb tot això em pregunto si es correspon a la planificació estratègica a l'entorn de les recomanacions d'organismes internacionals segons la conjuntura descrita.

Des de Terceravia creiem que avui les primeres accions a dur a terme són: conèixer el nostre marge de resiliència; fixar unes directrius nítides en totes les institucions de l'Estat, prioritzant el destí dels pocs o molts recursos econòmics de què disposem; transparència amb els ciutadans i el teixit col·lectiu dels possibles escenaris que s'albiren, de les accions que s'emprendran i dels esforços que suposaran —i això avui, en el seu discurs, no se'n desprèn—; accelerar la tramitació pressupostària cenyida a l'entorn d'un pressupost de contenció; aturar el frenesí legislatiu, tònica dominant en aquesta legislatura. No calen tantes lleis si vostès tampoc ni tan sols despleguen els reglaments. En definitiva, no exigeixi al legislatiu si l'executiu no segueix ni la mateixa dinàmica que ha marcat.

Per ser més resilients, s'ha de consolidar, adequar els recursos i saber on orientar-los i com. Això no va de problemes: va de no errar i de tenir recursos. Quant al gran pacte d'estat que va formular en el marc del debat d'investidura, ja coneix el nostre posicionament. Quant a l'acord d'associació, li vàrem dir en el debat d'investidura i vàrem signar el mes d'octubre del 2020 un acord polític. Terceravia ha estat actiu i lleial en el marc de l'acord polític.

En el debat d'orientació política del setembre passat també li vàrem dir i li torno a repetir. Considerem que ens ha fet perdre el temps. Tot plegat només són paraules, bombolles a l'aire, demagògia per aparentar que alguna cosa es mou quan en realitat no hi ha cap avenç. I el que hi ha hagut, això sí, un incompliment flagrant de l'acord polític per part del Govern. Ni se'ns ha fet partícips en la negociació, ni se'ns crida a les reunions de negociació a títol d'observadors, ni s'han realitzat els estudis econòmics d'impacte de les concretes i reals repercussions per a Andorra de l'entrada al mercat interior, ni s'han comunicat de forma transparent les actes de les hipotètiques reunions de negociació, ni s'ha elaborat una estratègia política de negociació comuna a totes les forces polítiques d'Andorra i a la seva ciutadania.

Al cap d'un any del què li deia —en aquell debat—, el que sí hi ha hagut són les conclusions del grup EFTA, que aquest matí vostè també s'hi ha referit: conclusions reflectides en el document de 21 de juny del 2022, del Consell de la Unió Europea, i publicades a la seva pàgina web. Es tracta d'un document important perquè ha estat adoptat pel Consell de la UE, l'òrgan legislatiu i pressupostari suprem de la UE el qual, a més d'exercir les funcions de decisió política i coordinació, és alhora l'òrgan suprem, decisor i a l'autorització i direcció de les negociacions internacionals i la signatura i celebració dels acords internacionals de la UE.

Les dites conclusions destaquen per confirmar, una vegada més, que la qüestió d'un o diversos acords d'associació no està resolta. Les dues opcions són viables per a la UE: paràgraf 41 de les conclusions. Terceravia sempre ha estimat que un sol acord per separat per a Andorra seria la millor opció i la més convenient per cobrir les necessitats particulars d'Andorra. S'ha de ressaltar que aquestes conclusions són de caràcter genèric, imprecís, i es nota al document una sèrie de llacunes notables. No conté gairebé cap referència a les línies vermelles que Andorra ha anat manifestant repetidament al llarg de les negociacions.

El que sí conté el document del Consell de la Unió Europea és una defensa acèrrima de l'estratègia i dels interessos de la Unió Europea en les negociacions, amb una sèrie de sol·licituds i advertiments perquè Andorra accepti íntegrament: el ple respecte de les quatre llibertats al mercat interior, que inclou la liberalització total dels sectors tan sensibles per a

Andorra com la lliure circulació de treballadors i de persones, així com la lliure prestació de serveis. Alhora, a Andorra, també es treballarà un nou document que integri internament tot el cabal comunitari.

La UE condiona qualsevol solució dels punts sensibles particulars d'Andorra a uns principis que la UE considera inviolables, com l'homogeneïtat i la integritat del mercat interior i la necessitat d'una cooperació a l'àrea de la justícia i assumptes interns. És a dir, "andorranes i andorrans, si volen unir-se al mercat interior, compleixin tot el que els demano".

Per tant, Terceravia es pregunta com queda la situació particular d'Andorra i els seus interessos socials, industrials i agrícoles, com a petit país de dimensió territorial, a l'entorn de la declaració de l'article 8 del Tractat de la Unió Europea. Fins ara, Andorra ha cedit molt, i només ha obtingut bones paraules i derogacions. Una pràctica de la UE no definida específicament per a Andorra, ja que la UE l'aplica sistemàticament a tots els països tercers amb què estableix relacions comercials d'associació. Per tant, aquesta pràctica no és nova ni es pot considerar singular ni específica per a un país de petites dimensions territorials com Andorra.

Terceravia, i avui ho tornem a reiterar, el nostre més sincer i incondicional europeisme, però estima que unes relacions més extenses i profundes amb la UE no poden ser fructíferes si no es fonamenten en els principis d'igualtat sobirana, respecte i compromís mutus. Hi ha massa precedents, alguns molt recents, que demostren que al final és la població la que acaba decebuda amb el projecte europeu quan se la ignora o se la menysté.

Pel que fa al pacte de les pensions, ja li vàrem dir, també al debat d'investidura: Terceravia no està d'acord en l'augment de les cotitzacions per vellesa i en l'augment d'altres impostos; implicaria més pressió fiscal tant a treballadors com a empresaris, restant-los poders adquisitius. Tot i així, al llarg d'aquesta legislatura li hem tornat a dir i hem participat a les diferents comissions: la d'estudi i la comissió especial. El mateix pacte de pensions el va eliminar el Consell General fruit dels treballs de la Comissió d'estudi.

Tot i així, el mes de maig de l'any 2021 vàrem transmetre com enteníem que s'havia de fer i el que esperàvem, i no era altre que mesurar el grau de compromisos, analitzar l'arquitectura del sistema de manera actuarial, tenir presents les previsions de creixement econòmic, de l'economia, junt amb les decisions a adoptar per fer-ho factible, quantificant el seu impacte en el sistema de pensions i establint una comparativa en el nostre entorn. Tot al marge del tempo electoral. Tot l'anterior podia servir per bastir un autèntic Pacte d'Estat, detallant mesures concretes, degudament calculades, i promovent un organisme de seguiment i avaluació de les mateixes i, alhora, transmetre un missatge de confiança a tota la ciutadania.

Terceravia va requerir múltiples vegades, en el marc de les comissions, documentació i anàlisis que mai ens han estat lliurats. I en les propostes presentades per la resta dels grups i per a la pròpia CASS, ni tan sols han estat quantificats els impactes ni econòmics ni actuaries. És més, no és de rebut que una institució com la CASS, ni disposi de d'experts actuaries, i hagi de demanar cada tres anys —i perquè la llei obliga— un informe actuarial. En canvi, l'única proposta o reflexió que ens va trametre el Govern en aquesta Comissió

especial va ser de poder disposar de 500 milions d'euros del Fons de reserva, amb què no vam estar d'acord.

En definitiva, apel·lar de nou a l'extrema urgència destinant recursos sense planificació no ho trobem de rebut i menys a les alçades d'on es troba aquesta legislatura. I de moment, ho deixaré aquí.

Moltes gràcies, senyora síndica.

El Sr. Ferran Costa:

Gràcies, senyora síndica.

A ningú se li escapa que avui assistim al darrer debat d'orientació política d'aquesta legislatura i òbviament, com indica el mateix nom del debat —d'orientació—, es parla de la feina que hi haurà per endavant. De fet, tècnicament encara ens quedaria una vuitena part de la legislatura, si així ho desitgés el senyor cap de Govern. I també ha de servir per fer un balanç, com ja s'ha fet en aquesta cambra, de la feina feta.

De fet, m'agradaria a mi també parlar, no només de la feina feta, sinó de la forma en què s'ha portat a terme aquesta feina. Per tant, la meva intervenció d'avui pivotarà sobre tots aquests elements. Per una banda, també ho han fet companys meus que m'han precedit, com el senyor Naudi, posar en relleu aquesta valoració positiva del que ha suposat aquest govern de coalició inèdit fins a aquesta vuitena legislatura.

Penso que és una realitat el bon funcionament del Govern, amb les tres formacions i els grups parlamentaris que li donaven suport, i també de la bona entesa que hi ha hagut entre els grups parlamentaris. De fet, en tot moment, al llarg d'aquests anys, anys difícils, com també han recordat els parlamentaris que m'han precedit, doncs s'ha posat en valor aquesta lleialtat institucional amb una altesa de mires necessària per fer front a les adversitats que ens ha tocat lidiar. I en tot moment, sempre, aquest Govern ha sabut actuar a favor de la ciutadania.

N'hem parlat sobradament, d'aquestes adversitats que s'han hagut de contemplar, i són unes adversitats que no només han posat a prova el govern de coalició, sinó que han ajudat a fer més forta la coalició i posar en valor aportacions diverses que, al cap i a la fi —ho hem dit moltes vegades—, enriqueixen el debat. Aquests contrapunts d'una visió plural amb tres formacions polítiques donant suport al Govern han fet que fluctuessin, el que ens recordava el cap, aquests contrapunts amb accions centrades, reformistes i equilibrades que han ajudat en tots moments a fer front a l'adversitat.

Hem sabut trobar aquests equilibris, no gens fàcils però estrictament necessaris per a una bona gestió de la cosa pública. I aquesta bona entesa no només s'ha cenyit a les forces de la majoria i al Govern, al qual donem suport, sinó també —val la pena dir-ho— en el treball en comissió i en les reunions de treball que s'han portat a terme amb els altres grups parlamentaris presents en aquesta cambra. Suposo que davant l'adversitat tothom ha estat, ha sabut estar al seu lloc, amb l'objectiu comú de legislar en benefici dels ciutadans i les ciutadanes del nostre país.

Des del nostre grup parlamentari hem treballat al llarg de la legislatura amb vocació d'aconseguir acords i també fer-ho amb els grups de l'oposició. I prova d'això són les múltiples lleis que s'han aprovat per unanimitat o amb una àmplia majoria al Consell. En parlaré més endavant. Un altre bon exemple —ens ho recordava el cap—. altres lleis que amb majories àmplies han sabut tirar endavant, i que en altres legislatures van ser, doncs com a mínim, deixi'm adjectivar-les de "problemàtiques", com la Llei de la funció pública.

El que els deia al començament, en els mesos que queden de legislatura —tècnicament una vuitena part, si així ho desitja al cap de Govern— el grup parlamentari que encapçalo, doncs vull remarcar que, en el fons, l'estructura, l'essència té aquest compromís amb l'estabilitat i la governabilitat del país i, per tant, continua intacta, continuarà fins al final i, fins i tot, més enllà, si la voluntat de les parts així ho determina. El que deia, aquest govern de coalició, la primera cosa que s'ha aconseguit és aportar més punts de vista i reflexions a l'hora de prendre decisions i aplicar les polítiques, ampliant el marc, un marc més ampli de coneixement, a l'hora de prendre decisions.

En aquest cas, vull agrair molt sincerament tant al Grup Parlamentari Demòcrata i al Grup Parlamentari de Ciutadans Compromesos, i als meus homòlegs, el senyor Carles Naudi i el senyor Carles Enseñat, i també, òbviament, a tots els integrants dels respectius grups, la cintura política que han tingut, perquè en cap cas les mesures que s'han aprovat des de la coalició han estat mai imposades a la resta de socis. Puc afirmar amb contundència, amb vehemència i amb tot el coneixement que aquest, més que mai, ha estat un Govern on les decisions s'han pres de forma col·legiada i transversal. El fet d'aportar més punts de vista i ampliar aquest marc d'anàlisi a totes les forces polítiques que donen suport al Govern ha suposat activar mesures més efectives i sempre a favor de la ciutadania. I el que els deia: no es circumscriu només a l'àmbit del Govern; aquesta voluntat també s'ha aplicat i s'aplica en el treball legislatiu i amb la voluntat d'arribar a acords per transaccionar esmenes amb l'oposició.

D'aquesta manera, s'han fet polítiques altament rellevants per al país, com totes aquelles mesures econòmiques i socials que han permès a Andorra superar els estralls que l'any 2020 van suposar el confinament i el tancament d'activitats per la covid. Podríem dir, aleshores sí, allò era una situació gairebé apocalíptica, i s'ha superat amb nota.

O més recentment, també, amb el compromís amb la mobilitat sostenible, aprovant la gratuïtat del transport públic, una mesura en part finançada per un altre gran acord de legislatura, com és l'aprovació de la taxa verda. Aquesta estabilitat parlamentària i institucional també ha facilitat la consecució dels objectius del programa de govern H23 (Horitzó 23), que en el seu vessant legislatiu contemplava textos tan importants com la Llei de persona i família, la de modificació de la funció pública que abans esmentava, la de la protecció civil, la d'accés electrònic a l'Administració i a la Llei de la igualtat efectiva entre homes i dones, entre moltes d'altres, per posar tants sols cinc exemples.

Textos que mostren la ingent tasca legislativa d'aquests darrers tres anys i mig. Textos, alguns d'ells d'extremada complicació jurídica, i altres de gran complexitat tècnica. Textos, però, que alhora serviran per garantir a la ciutadania els seus drets, la seva llibertat, la facilitat de fer tràmits amb l'Administració i la coordinació de les forces de seguretat i de salvament en el cas de catàstrofes.

Precisament i amb la voluntat de seguir treballant en les lleis que hi ha a tràmit, aquest serà un període de sessions intens. Encara hi ha al tinter textos tan importants com el de treballadors per compte propi, el d'economia digital, la regulació del sistema financer o el pla de xoc per fer front a la situació de la justícia que esmentava abans el cap en el seu discurs.

Com he remarcat anteriorment, la voluntat del Govern i dels grups parlamentaris de la majoria ha estat sempre de buscar els màxims consensos possibles en l'aprovació dels textos legislatius. Potser nosaltres tenim una visió diferent de la d'altres formacions, però jo els hi vull documentar amb evidències. I és que prova d'aquests consensos és la gran quantitat de lleis que han estat aprovades per unanimitat o amb el suport molt ampli d'aquesta cambra. Els en citaré algunes: el Codi de procediment civil —per assentiment—; la Llei de persona i família —per assentiment—; el Codi de circulació —per assentiment—; la Llei d'igualtat de tracte i d'oportunitats i no discriminació —per assentiment—; l'estat d'alarma i d'emergència —per assentiment—; la Llei de contractació pública —per assentiment—; la Llei d'economia circular —per assentiment—; la Llei del Fòrum Nacional de la Joventut —per assentiment—; la Llei del règim electoral i del referèndum —per assentiment—; la Llei de seguretat pública —per assentiment—; la Llei de seguretat privada —per assentiment—; i totes les primeres lleis de mesures urgents per fer front a la covid —per assentiment—. Repeteixo: evidències documentals que només són un exemple de la quantitat de textos legislatius que han comptat amb amplis, amplíssims consensos en aquesta cambra i a la qual molt sincerament vull agrair a tots i cadascun dels membres que la componen.

Per últim, i independentment de si finalment han votat a favor o en contra d'un projecte o proposició de llei, vull agrair aquesta predisposició i el treball que s'ha fet, tant en comissió com en els passadissos d'aquesta casa, per millorar tots i cadascun dels textos legals que s'han aprovat durant aquesta legislatura, sempre amb allò que tenim encomanat les conselleres i els consellers generals en bé de la gestió pública i en bé dels interessos dels nostres conciutadans i conciutadanes.

M'agradaria ara ressaltar un aspecte, al meu entendre inèdit, del discurs d'orientació política del senyor Xavier Espot d'aquest matí, perquè al nostre entendre demostra una posició de valentia i de política d'alta volada. I m'explico, senyor cap de Govern. Penso que, per primer cop —com a mínim en els anys que he tingut l'honor d'estar en aquesta cambra—, vostè situa l'acció de Govern, el seu i els que vinguin, en un marc temporal que va molt més enllà de la cotilla que suposen els quatre anys que constreixen cadascuna de les legislatures.

Vostè aquest matí ha parlat de projecció de país, ha aportat dades i, un cop més, ha demostrat un exemple de pragmatisme i de saber tocar de peus a terra, de conèixer quines són les necessitats i les inquietuds dels ciutadans i de quines són les possibilitats reals de desenvolupament del nostre país. Ha fet referència, de manera constant, a la necessitat de cercar i de trobar un equilibri harmònic entre el creixement econòmic i la sostenibilitat. Per tant, la voluntat de cercar i aportar polítiques públiques a mitjà i llarg termini i, a la vegada, ja ha anticipat mesures ambicioses en aquest sentit. Sàpiga, ja li avanço, que aquí també tindrà, com no pot ser d'una altra manera, el nostre suport.

Aquest sentit de la responsabilitat comporta una visió ecumènica de totes les forces aquí representades, allunyada d'interessos partidistes i de mesures amb rèdits electorals fàcils. I hem demostrat a aquesta Cambra que, quan així ho hem volgut fer, així ho hem fet. Fruit d'aplicar aquest enfocament, n'han sorgit accions del tot reeixides. Vostè avui, al matí, n'ha mencionat moltes. Tampoc no em voldria repetir. Vostè també s'ha centrat bàsicament en uns sectors que han evolucionat i que són molt importants actualment, com són el de la salut, el de l'esport i el de l'economia digital, i ha repassat tot un seguit de avenços que, òbviament, des d'aquí saludem.

Si em permeten, voldria incloure per això un àmbit addicional, que vostè també ha mencionat, però m'agradaria fer-hi un esment amb una profusió especial, que és el de l'educació. Creure en l'educació, com hem demostrat durant aquesta legislatura, i amb tot el que aporta a la societat, és invertir en el futur del país. La feina que s'ha fet en aquesta legislatura és ingent: hi ha hagut, en cada partida pressupostària, millores de les dotacions pressupostàries; hi ha hagut més ajudes a l'estudi, de tot tipus; hi ha hagut el desplegament reglamentari de la Llei del Cos d'Educació, amb el que suposa per anar disminuint progressivament la figura dels interins a la funció pública; hi ha hagut millores materials notables, amb les ampliacions de diferents centres educatius, amb grans inversions al respecte també per garantir la connectivitat i l'accés a les noves tecnologies a tots els centres escolars. Un clar impuls a l'ensenyament superior. També un impuls important al centre de formació al Llarg de la vida, que ha d'ajudar a millorar la capacitació professional i ocupacional; i l'ampliació de la formació professional i també del batxillerat professional. Noves línies i una nova organització que han de garantir un millor encaix entre l'oferta formativa que es dona al nostre país i les necessitats reals que tenen el teixit econòmic i les nostres empreses.

Senyor cap de Govern, de tot el seu discurs em quedo amb una frase: "l'educació i la formació són eines de cohesió social, de foment del sentiment de pertinença, de promoció socioeconòmica i també de competitivitat". I si em permet, manllevaré aquesta frase, aquesta cita que és seva, però m'agradaria afegir-hi un altre element: i un altre element clau al nostre entendre, i integrador i crucial com és la nostra llengua. Vostè n'ha fet menció aquest matí, recordant que el català és una llengua minoritària i, per aquest mateix motiu, tots els seus parlants tenim l'obligació de vetllar pel seu futur. Pensem que cal aprofitar la situació de privilegi que suposa tenir Andorra com l'únic país amb la llengua oficial el català i, per tant, tenim un rol clau a desenvolupar més enllà de les nostres fronteres.

Però per fer-ho també hem de ser els primers en aplicar-nos la lliçó. Per començar, i els ho dic amb tota la simpatia, penso que no cal abusar d'anglicismes en els nostres programes públics. Per dir-ho d'una manera més planera, som molt més partidaris dels programes Renova o Engega que no pas —per citar-ne tres que avui mencionava vostè, senyor cap de Govern— de l'Andorra Growth, l'Andorra Multisport Festival o l'Andorra Taste. Penso que hem de ser més enginyosos i ser capaços de trobar figures homòfones, és a dir, que sonin igualment en el nostre idioma que en d'altres i que se'ns faci entendre igualment. Per què no l'Andorra Taste a la propera edició podria ser un Andorra Gourmet, sense anar més lluny.

Cal continuar també vetllant per la salut i l'ús social del català. Vostè ha avançat indicadors que deien que van en el bon sentit. Doncs estem frisosos per conèixer-los, però òbviament, si això es pot confirmar, serà una molt bona notícia, la qual també aquí saludem. Com deia abans, tenim un rol també en l'àmbit internacional per poder capitalitzar aquest estatus privilegiat que ens dona de tenir el català com a la llengua oficial del nostre país. I en aquest sentit, ja m'avanço: el grup parlamentari que encapçalo, conjuntament amb els altres dos grups parlamentaris de la majoria, presentarem demà una proposta de resolució encaminada a aquests dos objectius. Per una banda, a reforçar el marc legal que ajudi a ampliar la presència, en tots els àmbits, del català i millorar el seu ús social. Pensem que la Llei d'ordenació de l'ús de la llengua oficial, aprovada l'any 1999, doncs ja li hem fet estrebar totes les costures al màxim i hem de fer un pas endavant, doncs, per millorar-la. I, per altra banda, aprofitar aquesta posició de privilegi que suposa, en l'àmbit internacional, de ser l'únic estat que té el català com a llengua oficial, per liderar polítiques de visibilització del català en el si d'organismes i institucions internacionals de les quals Andorra forma part.

De feina per fer, en queda molta. Inevitablement, els tres grans temes, i que no s'han defugit al debat d'aquest matí —com deia el senyor cap de Govern, "sense estridències i radicalitats"— són probablement, al nostre entendre, la sostenibilitat de les pensions, l'accés a l'habitatge i el manteniment del poder adquisitiu dels nostres conciutadans. Caldrà continuar-hi treballant.

Queda clar que en el debat de la sostenibilitat de les pensions feia falta una feina embrionària prèvia, feixuga, i pensem nosaltres —com a mínim és la nostra visió— que s'ha arribat al consens suficient per certificar que les mesures a aplicar són imminents i es posaran damunt la taula els propers mesos. Són mesures, està clar, que no aporten rèdit polític, però que són necessàries i que ja s'han apuntat.

Hem parlat abastament de l'accés a l'habitatge. Hem parlat d'augmentar el parc d'habitatge públic, d'incentivar la construcció dels pisos de lloguer i hem parlat també d'augmentar la transparència i seguretat jurídica: els tres pivots sobre els quals han de bascular les polítiques públiques per assegurar accés d'habitatge de lloguer a preus assequibles per als nostres conciutadans. En aquest sentit, com ho feia el cap, apel·lo també a la responsabilitat col·lectiva de tots i cadascun dels membres d'aquesta cambra parlamentària davant de la tramitació del crèdit extraordinari, que haurà de permetre destinar 11 milions en compra de pisos buits per destinar al lloguer i aquests 8 milions addicionals que permetria aquest crèdit extraordinari.

I per últim, també, continuar vetllant per aquest manteniment del poder adquisitiu. Ha quedat clar, i penso que és una dada essencial al debat d'avui, que les pujades de sous que es van dictaminar en aquesta cambra han beneficiat a més de 25.000 persones, que això representa més del 50 % de la massa salarial d'aquest país. Per tant, són mesures fortes, punyents, clares i que tenen una reversió directa en la qualitat de vida dels nostres conciutadans.

S'ha d'anar més lluny? Segurament. Però justament aquesta és la missió del Govern, a qui aquesta majoria parlamentària donem suport de continuar treballant per vetllar aquesta no pèrdua del poder adquisitiu dels nostres conciutadans.

Hem parlat també d'aquesta gratuïtat important del transport públic gratuït. I també ja avançava el cap del Govern aquesta no aplicació de la taxa verda en el cas del gasoil de calefacció doncs per a, justament, beneficiar totes les famílies i que no suposi un increment de costos.

De compromisos per continuar treballant i per orientar l'acció de govern, n'hi ha molts i diversos; s'han posat a col·lació aquest matí. Destacar aquest acord d'associació amb un horitzó de cara al desembre del 2023. Una tasca també importantíssima —i ens la recordava el senyor Pintat fa un moment— que és la d'aprovar el pressupost per a l'any vinent, i això ens tocarà fer-ho de manera imminent. Hem parlat també d'aquesta reforma fiscal que ha d'ajudar a resoldre aquestes iniquitats que hem contemplat en l'actualitat. Continuar amb totes les mesures pel que fa a la sostenibilitat, és a dir, continuar aquestes mesures d'estalvi energètic, d'eficiència, de mobilitat, i aprovar moltes de les lleis que tenim a tràmit.

En aquest sentit, amb aquestes mesures d'estalvi energètic jo penso que és un dels reptes que tindrem més importants com a societat aquesta tardor i aquest hivern. I és que cal conscienciar tothom d'aconseguir aquest 15 % d'estalvi energètic. I jo apel·laria també a la bona entesa que va haver-hi entre tots els membres d'aquesta cambra en el moment d'actuar, de manera decidida, per fer front a les adversitats que van suposar la covid-19 a partir del març del 2020. Per tant, aquesta bona entesa i aquesta conscienciació penso que hem de traslladar a tots els ciutadans, perquè si aconseguim això, aconseguirem entre tots també que la nostra despesa diària i el nostre poder adquisitiu no se'n vegin repercutits.

Voldria acabar, senyora síndica, posant en relleu, doncs, aquesta feina ingent feta, remarcar el compromís amb el país en totes les polítiques públiques, apel·lar a la bona situació econòmica actual i refermar la voluntat de seguir destinant tots els esforços a les problemàtiques que més afecten la població, és a dir, a l'habitatge i al manteniment del poder adquisitiu.

Senyora síndica, senyors i senyores consellers generals, en el moment que un jura el càrrec com a conseller general té el repte de gestionar la cosa pública i portar a terme polítiques que siguin transcendents per a la societat, malgrat tots els entrebancs inesperats i contratemps constants, crec fermament que hem aconseguit superar aquestes adversitats.

Gràcies, senyora síndica.

El Sr. Pere López:

Gràcies, senyora síndica.

Conselleres i consellers, ciutadanes i ciutadans.

És trist, però arribem a aquest debat en un mal moment per al país. Assalariats, treballadors autònoms, llogaters, pensionistes, empresaris, tots plegats, no importa qui sigui, ara mateix estem vivint la pitjor crisi de poder adquisitiu de la nostra història. Tan greu és la situació que són molts els que ja no poden més i estan desesperats. Alguns, fins i tot, han de marxar. El cost de la vida a Andorra no para de pujar com mai no ho havíem vist, i els salaris ja no donen per a més. A data d'avui, no és que hi hagi gent que ha de renunciar a coses, és que

moltes persones no arriben ni tan sols a un mínim digne! No és, per tant, que no millorem, és que empitjorem. I aquest serà el llegat del seu Govern, senyor Espot. Viure al nostre país ha esdevingut insostenible. Andorra està pitjor, bastant pitjor per a molts, i molt pitjor per a alguns, que quan vostè va arribar a cap de Govern.

Som en un moment difícil, però el que més ens ha de preocupar és que el Govern no estigui prenent mesures decidides per a solucionar els problemes actuals: els problemes dels preus; els problemes d'uns salaris que perden cada dia poder de compra; els problemes de la reducció dels ingressos dels treballadors autònoms; els problemes d'unes pensions que per a massa ciutadans són insuficients per fer front als costos creixents; i els problemes de l'espiral sense fi en què s'han convertit, durant el seu govern, els preus de l'habitatge. I el que és, fins i tot, pitjor, no hi ha expectatives de millora en el futur després d'escollar el discurs absolutament buit de propostes per al moment actual, d'aquest matí.

I donades, a més a més, les condicions d'absoluta manca de diàleg social i polític, social i polític a què s'ha arribat a aquest debat. Hem arribat a aquesta situació per manca de planificació, per manca de previsió i per manca d'anticipació. Per un govern que no ha fet la seva feina, que ni entén la realitat i que ni tan sols la vol entendre; que viu en un altre món, per a què tothom ens entengui. La seva manera de fer ha estat la improvisació, el curt termini, repartir els diners de tots de manera desigual i injusta quan ja no saben què fer, i accontentar aquells que protesten o els que tenen poder.

Ni entenen el que passa ni tenen les solucions que calen. Les seves polítiques no han servit ni serveixen per solucionar els problemes del conjunt dels andorrans i residents. No han servit ni serveixen per preparar-nos per als reptes del futur. No han servit ni serveixen per fer una societat més cohesionada i amb més qualitat de vida. I no han servit ni serveixen per garantir el benestar i la felicitat dels nostres ciutadans i ciutadanes.

Només un exemple —prou clarificador al meu entendre i que segurament tots vostès recordaran—, en el debat del pressupost d'aquest 2022, ara fa menys d'un any, ja vam assenyalar que no es destinava prou inversió a solucionar els principals problemes del país —a l'habitatge, a les pensions baixes, als problemes de salut mental i a d'altres—, i que amb aquell pressupost es potenciaven encara més les desigualtats socials. I és una evidència que avui en dia estem pitjor que ara fa un any. Com també ho és —encara més, fins i tot diria— que com a societat estem molt pitjor que a l'inici de la legislatura. I no tot és atribuïble a la pandèmia de la covid. És, en molt bona part, degut a les seves polítiques, a la seva forma de fer i a la seva forma de gestionar; a ignorar els problemes dels ciutadans, a menysprear les necessitats de la gent i a imposar permanentment la seva visió de les coses com si fos l'única existent.

Extrema urgència va, extrema urgència ve. On queda el respecte institucional del que vol fer gala, però que en realitat no s'aplica? Desgranem-ho una mica més. En matèria d'habitatge és on es veu més clar com ens han portat a l'atzucac en què ens trobem ara mateix: pisos per a grans inversors i per a l'especulació, mentre la població i la classe mitjana treballadora estan patint les conseqüències de les seves polítiques, amb les pujades de preus, amb l'angoixa de no trobar pis o, en d'altres casos, havent de marxar fora del país o reagrupant-se familiarment o amb amics.

Obro parèntesi, senyor Espot: dues realitats que sí que es contraposen. Tal com s'han fet les coses, una ha passat per sobre de l'altra. I per si no li ha quedat clar encara, l'especulació immobiliària ha passat per sobre del dret a un habitatge digne i assequible dels treballadors. Quin equilibri és aquest? És més aviat un absolut desequilibri i, a sobre, promogut i afavorit des del Govern, amb rebaixes fiscals, rebaixes de cessions i d'altres.

I no serà perquè des del Partit Socialdemocràta no hàgim fet propostes en positiu; posat el tema en el centre del debat; proposat un pacte d'estat sobre la matèria; proposat esmenes per dotar partides als pressupostos; procurat aportar transparència al mercat de l'habitatge, a la situació dels pisos buits; proposat que s'estableixi un índex de preus de referència; i ofert contínuament la mà estesa, amb voluntat d'arribar a acords estables, duradors i sobretot efectius.

Això sí, sense cap voluntat mai —mai— per la seva banda ni de tan sols debatre, d'acceptar o d'acostar posicions sobre la qüestió. Quin és aquest equilibri, novament? Equilibri seria escoltar les diferents parts, acostar posicions i assolir acords en què tothom es senti partícip. El que vostè fa, una vegada més, és creure's en posició de la veritat absoluta i menystenir tota la resta. Una veritable llàstima, la veritat, perquè finalment els que ho estem patint no som uns altres que els ciutadans.

Fa uns dies, davant l'evidència i la realitat que es viu, el cap de Govern va reconèixer que no s'estaven fent bé les coses en matèria d'habitatge. Vaja, que li ha costat ni més ni menys que més de tres anys de ministre de l'Habitatge i tres anys més, llargs, de cap de Govern per adonar-se'n que no s'estaven fent bé les coses. Sigui incapacitat o sigui mala fe, la realitat no parla gaire bé de vostè. I més quan hem arribat, com sempre amb vostè, a aquest debat i a la propera presentació dels pressupostos, de nou sense cap mínim diàleg ni cap expectativa de revertir la situació. I ni tan sols parlo ja del creuament i del ball de declaracions dels darrers dies.

El que els ciutadans esperàvem escoltar avui és: què passarà amb l'increment dels preus del lloguer, quina repercussió hi haurà en l'IPC, què passarà amb els salaris, què passarà amb els carburants i amb l'energia, en definitiva, què passarà sobre els grans problemes actuals del país. I aquí, que és allà on toca, avui vostè no ha dit absolutament res, generant encara més pors i més incerteses.

Benvolgudes conselleres i consellers, conciutadanes i conciutadans, ja ho vaig dir fa temps i ho repeteixo de nou: venen uns temps molt complicats. Especialment si no hi ha un canvi en les polítiques del nostre país. Especialment si no hi ha un Govern que es preocupi per la gent i per les seves necessitats. I l'habitatge és, certament, la més important i la més urgent d'aquestes necessitats. I clarament no ho és per al Govern. I no és una crítica; és tan sols una constatació.

Ens cal —ens mereixem, diria— un govern que faci de l'habitatge la seva absoluta prioritat. On és la planificació de l'habitatge de titularitat pública? On és el fons publicoprivat pendent des de l'any 2019? Per què estan trigant més de tres anys tan sols per fer el projecte dels pisos de Borda Nova? I un llarg etcètera d'aspectes que mostren clarament que, per a vostès, des del punt de vista polític, l'habitatge ni ha estat, ni és, ni serà una prioritat. I com deia, són tan sols constatacions del què ha passat i del què continua passant.

Però no només l'habitatge està pitjor que abans. El mercat laboral també acumula més dificultats en l'actualitat que no ho feia al principi de la legislatura. Les seves lleis, la seva legislació laboral, la manca de recursos a Inspecció de Treball han precaritzat el país. Les seves decisions i la seva manera de fer les estan patint els treballadors, els empresaris i els autònoms del nostre país. La gran pèrdua de poder adquisitiu que ha sofert la majoria de la població, malauradament, no la recuperarem amb la seva forma de governar.

El salari mínim no arribarà al 60 % del mitjà, tal com demana la Carta Social Europea, però sobretot tal com vostès s'havien compromès electoralment. Amb les darreres dades oficials del mes de maig es situa, avui en dia, al voltant d'un 53 %. És a dir, encara manquen avui en dia 160 euros; 160 euros per arribar a aquest llindar. I avui en dia aquests 160 euros són, no cal ni dir-ho, tot un món. Si tots els salaris han perdut poder adquisitiu, imaginin-se la gent que viu amb el salari mínim, així com les pensions i altres prestacions que l'utilitzen com a base per fer-ne el càlcul... més i més desequilibris de la seva gestió.

Ara bé, mentre no es vulgui actuar sobre l'arrel del problema, els preus —sobrepresos, més aviat— de l'habitatge, tota política salarial podria acabar sent insuficient. I cal tenir molt de compte a exigir segons quins esforços als empresaris, particularment quan en la realitat els augmentos de salari no es tradueixen en millores del poder adquisitiu ni de la qualitat de vida dels seus treballadors, sinó en més despeses, totalment descontrolades, en lloguers i despeses annexes.

El que avui en dia és ja una greu problemàtica econòmica i social per a moltes famílies acabarà afectant, —si no ho està fent ja i si continuem així—, la competitivitat de les empreses i dels autònoms, i acabarà provocant la destrucció de llocs de treball, el tancament d'empreses i la inviabilitat econòmica per als autònoms. Uns treballadors que constitueixen el 90 % del nostre teixit productiu, juntament amb els petits empresaris, i als qui s'ha carregat d'obligacions inassolibles, les mateixes que tenen les grans empreses però sense veure que les seves estructures, en realitat, són molt més reduïdes. No s'ha previst cap política de suport per a aquest tipus d'empresaris que han quedat en una situació d'abandonament absolut per part de l'Administració al llarg de tota la legislatura, pandèmia inclosa.

Andorra es mereix i necessita polítiques de suport, d'ajuda i d'atenció gairebé personalitzada per als agents socials, per als petits empresaris i autònoms, que són el veritable motor de la nostra economia i de la creació i conservació de llocs de treball. En l'actual context, mesures com la bonificació dels carburants serien de gran ajut per a bona part d'aquest teixit empresarial. Ho hem dit diverses vegades. Aquesta mesura tindria, a més, un triple impacte en la tendència alcista de la inflació: abaratiment de la cistella, repercussió en la cadena logística i trencament de l'efecte psicològic d'augment de preus per por a un encariment de costos. Tots ells a efectes de reducció de l'IPC i, el darrer, de l'efecte "a Andorra és més car".

És també necessari simplificar i agilitzar tots els tràmits econòmics i societaris, facilitar la tramitació en línia, evitar els documents en paper, declaracions de responsabilitat, preveure un model d'estatuts oficial i simplificar els tràmits notariais. I no només per a la inversió estrangera. Una inversió estrangera, per cert, que alguns havíem imaginat i que vam

començar a fomentar com una diversificació de la nostra economia. Quina diversificació ens ha aportat i ens està aportant l'especulació immobiliària i l'actual inversió estrangera?

Conselleres, consellers, tenim un estat empobrit per les polítiques de DA, que moltes vegades ni tan sols té capacitat de donar resposta a les necessitats del país. Malgrat tenir un dels productes per càpita més alts del món, l'Estat no té els recursos suficients per desenvolupar les polítiques necessàries per atendre les necessitats de la gent, i això ens aboca a pensions d'invalidesa, de jubilació i no contributives insuficients, a augmentar els preus de recursos —com, per exemple, les residències sociosanitàries—, l'agreujament dels problemes de salut mental de la població, que continuen sent ignorats i amagats, i a una gestió de la salut en què, malgrat diguin que volen posar la persona al centre, es demostra que ignoren la realitat de la població. Veiem, per exemple, els incompliments sobre el tercer pagador, la manca de recursos per a l'atenció a la salut mental o els compromisos incomplerts en relació amb els malalts de càncer.

I ni tan sols es pensa en la situació dels joves i en el seu futur; una gent jove anomenats *millennials*, generació Z... però també les generacions anteriors que no troben sortida a la seva situació. I, malgrat ser generacions molt ben preparades, senten que tenen un futur negre i han perdut la il·lusió. No es veuen que es pugui complir la promesa d'un futur prometedor. I el que veuen és que, si seguim així, viuran pitjor que la generació dels seus pares. Molts no troben factible quedar-se a viure al país o tornar-hi després d'acabar els estudis. Amb les actuals condicions és molt difícil que engeguin un projecte de vida propi sense ajuda. I, com a conseqüència, no poden emancipar-se.

Cal que la figura del tercer pagador sigui generalitzada, sense més dilacions ni excuses, tal com es va votar en aquest mateix Consell General a proposta del Grup Parlamentari Socialdemòcrata. És inacceptable que encara ara hi hagi persones que no tenen accés al sistema de salut pel fet d'haver d'avançar els diners. I ens referim a avançar els diners de la part que paga la CASS, no pas avançar els diners que corresponen al propi usuari —a veure si finalment això aconseguim que s'entengui—, de proves i de medicaments.

No disposem d'un sistema de salut mental suficient per atendre la població com ho necessita. Ens preocupa l'augment de casos de trastorns mentals entre els adolescents i els joves, que s'han vist fins i tot incrementats després de la pandèmia. També ens preocupa que famílies i professionals reclamin més recursos. És evident que cal reforçar plantilles de sanitaris, no només per tractar els afectats, sinó que també per poder fer prevenció.

En tema de pensions, esperem que el preacord, assolit amb els grups de la majoria, es pugui materialitzar en aquesta mateixa legislatura, i que suposi l'inici d'un camí de millora dels ingressos dels nostres pensionistes, tan i tan merescut, per altra banda, i tan necessari econòmicament per als pensionistes actuals i futurs.

I no ens enganyem: una de les causes importants de tots aquests problemes és el sistema fiscal que DA ha anat desenvolupant. Els impostos i les taxes, tal com els que avui tenim, perpetuen i augmenten les desigualtats. Tenim un sistema fiscal injust que no compleix la funció de repartir la riquesa i molt menys el mandat constitucional que cadascú aporti en funció de les seves possibilitats. Als darrers governs de DA els ha faltat visió d'estat i de

futur. No han volgut acceptar la mà estesa que se'ls ha ofert des de molts àmbits per treballar conjuntament i no han volgut tenir en compte, sistemàticament, les forces parlamentàries de l'oposició. Ni tan sols en això han complert amb el que predicaven.

En la salutació de Xavier Espot en el programa electoral, afirmava que el camí que empenia aleshores —i cito literalment, obro cometes— era *"una doble direcció. Perquè es tracta de governar pensant en tothom. Però també es tracta que tothom, des de qualsevol àmbit de la societat, estigui disposat a aportar solucions, idees i iniciatives. És per això que us proposo un diàleg permanent entre els representants polítics i la ciutadania"*. On ha quedat aquest diàleg? Vostè no és que sigui el centre; és que es creu que és el centre. I diríem que no és ben bé el mateix.

Si així ho creia, per què no han volgut escoltar mai les propostes que hem formulat per fer front a la situació de l'habitatge, per exemple? I per què no es volen recollir els guants que se'ls ofereixen avui en dia per dialogar i assolir pactes davant aquesta crisi? Andorra es mereix més; es mereix que deixem els personalismes de banda i treballem plegats en benefici del conjunt de les andorranes i els andorrans.

Conselleres, consellers, ciutadanes i ciutadans. Cada cop s'alcen més veus demanant un replantejament del model de país. L'actual corre perill i, si no apostem per un de nou, ho passarem molt malament. No només hi ha gent que pateix ara, és que en el futur patirem tots si seguim i continuem així. És hora de parar, d'aturar-se, de pensar i de decidir el model de país que ens cal. Si es vol continuar amb l'actual, que ja veiem cap a on ens està portant, o si, per contra, volem un model que ens permeti un desenvolupament sostingut en el temps, conscient de la realitat andorrana, de les necessitats de la seva gent. Un model que podem llegar als nostres fills i filles. Tenim un país fantàstic, i estem obligats que també ho sigui per a ells. Però per fer-ho no podem esperar que ens caigui del cel: caldrà posar-hi la voluntat i els mitjans necessaris per assolir-ho, i també caldrà abandonar el model actual de *laissez faire* i de "qui més té, més pot i més mana", és a dir, el seu liberalisme exacerbat, fins i tot diria que mal entès, que no és precisament una posició ni equilibrada ni centrada.

La nostra proposta és clara. Volem una Andorra on cadascú de nosaltres hi tingui lloc i pugui desenvolupar el seu projecte de vida; on ningú no es quedi enrere. Un país que tingui en compte les necessitats de les persones, de progrés i inclusiu. Un país conscient que tenim un territori molt limitat i que, si el destruïm, no en tenim més. Andorra té el territori que té, i és per això que hem de ser realistes i no enganyar-nos. Hem de fer que el desenvolupament futur sigui sostenible i faci un ús racional del territori i dels recursos; que conciliï les necessitats de desenvolupament amb la preservació del medi natural i dels valors paisatgístics, històrics i culturals. Cal garantir la qualitat de vida de les generacions presents i de les futures. Andorra i els seus ciutadans, i particularment tots aquells que ens venen al darrere, s'ho mereixen.

Vaig acabant, senyora síndica. Conselleres, consellers, els problemes que té avui Andorra són realment greus. I el pitjor és que els problemes que venen ho poden ser encara més si continuem així. La solució miracle no la té ningú, però el que és ben segur és que amb la manera de fer i amb les polítiques d'aquest Govern no ens en sortirem. Andorra es mereix més i que fem un esforç per trobar solucions per als veritables problemes de la ciutadania. Andorra es mereix més, i que el seu Govern respongui a les necessitats de la seva gent i

estigui a prop del conjunt dels ciutadans. Andorra es mereix més, amb una forma de dirigir el país amb la idea clara d'allò essencial que cal fer per a què tots estiguem millor.

Gràcies.

El Sr. Carles Enseñat:

Gràcies, senyor nunci. Gràcies, senyora síndica.

Senyor López, el vull felicitar perquè aquest any no ha copiat el discurs, no ha plagiat el discurs d'investidura, però hem de lamentar que quan no copia li surt una vena molt destructiva. La funció d'oposició és legítima —legítima, necessària i democràtica— però vostè, quan no plagia, no fa oposició, sinó que simplement llança consignes, eslògans destructius, buits de contingut, que ataquen, en aquest cas, al conjunt de la ciutadania per la seva... el seu contingut ofensiu. Sap greu que sigui així, però en tot cas nosaltres no ho farem.

Fa un any, i també en el marc del debat d'orientació política, vaig iniciar la meva intervenció interpel·lant als presents en aquesta cambra amb les següents qüestions: Què necessita la ciutadania? Què demana ara la ciutadania? Ens trobàvem en un punt incipient, però esperançador, de fi de la pandèmia, i els nostres conciutadans ens demanaven avançar, passar pàgina i tornar a impulsar accions i projectes encaminats a retornar a la via del progrés.

Un any després, avenç i progrés continuen sent peticions prioritàries de la ciutadania, a les quals tenim la responsabilitat de continuar donant resposta. Però, a la vegada, aquestes prioritats s'han modulats perquè aquest 2022 l'avenç s'ha accelerat i ho ha fet amb un cert descontrol que ha generat diferents velocitats. Una situació que ha causat i que pot seguir causant desigualtats a la nostra població.

Així, tal com ho plasmen els indicadors, la majoria dels sectors del nostre país s'han recuperat dels efectes de la pandèmia més aviat del previst. Tenim l'exemple d'aquest estiu, en què hem celebrat haver retornat a dades del 2019 al sector turístic i comercial. La nostra economia creix per sobre de França i d'Espanya, i és probable que tanquem l'any amb un creixement del PIB per sobre les previsions fixades en el 6,3 %.

Però, en paral·lel, hem de fer front a una important problemàtica social. De la manca de demanda, hem passat al xoc d'oferta. El conflicte bèl·lic a Ucraïna, la crisi energètica mundial han portat a una escalada de preus en el dia a dia que, sumat al problema inherent de l'habitatge a Andorra dels darrers anys, ha derivat en una pèrdua de poder adquisitiu per a una part considerable dels ciutadans del nostre país.

Per tant, en aquest curs polític que comencem no és tant, en resum, una interpel·lació a seguir avançant, sinó a fer-ho des de l'equilibri i des de la igualtat, a no generar diferents velocitats en aquesta acceleració que estem vivint, a atendre els efectes secundaris d'aquesta i a preservar la igualtat d'oportunitats al nostre país. Perquè, a més, estem parlant d'un concepte que va més enllà de l'acció que tenim la responsabilitat de dur a terme els

mesos que li queden a aquesta legislatura, sinó que ha d'encaminar el model del país que volem per als anys a venir.

Cal ser fermes. I aquí trobarà el nostre suport, senyor cap de Govern, en les decisions per garantir l'equilibri, per garantir a tothom un accés digne a l'habitatge, sigui quina sigui la seva capacitat adquisitiva, i per frenar l'impacte que ha causat l'augment de l'IPC, sobretot a les economies familiars. Cal ser fermes, i prendre decisions valentes. Decisions com les que fa més d'un lustre manté congelats els lloguers de l'habitatge, o la que s'ha fet aquest estiu aplicant la gratuïtat al transport públic.

Decisions també com la que ha anunciat el cap de Govern aquest matí. Celebrem l'elaboració d'un estudi sobre la capacitat de càrrega dels allotjaments turístics al país, i de limitar-ne la seva proliferació fins que aquest estudi no estigui enllestit. El boom dels darrers anys ha portat a un cert desgavell, fins i tot a l'especulació i canibalització del negoci, que de retruc ha agreujat la manca d'oferta d'un segment d'habitatge demandat per la població andorrana. Ara el Govern actua fent un toc d'atenció necessari, que som conscients que no serà del gust de tothom, però que no ens pot mancar valentia si volem realment incrementar l'oferta d'habitatge i fomentar un turisme de qualitat així com respectuós amb el medi ambient.

Em referia fa uns instants a la cerca, a la recerca d'equilibris en un context d'acceleració del creixement, en la necessitat de detectar i evitar desigualtats i en prendre accions fermes, valentes, en matèria d'habitatge, però també per pal·liar l'augment dels preus del consum. Tenim l'exemple del salari mínim, que aquesta legislatura ha passat dels 1.017 euros que teníem fixats el 2018 als 1.201 euros actuals. Xifra que, ja garantim, tornarem a augmentar a principis del proper any, igual que aquelles pensions inferiors al salari mínim. O també l'exemple de l'augment del 3,3 % dels salaris inferiors al mitjà, que vam aplicar aquesta primavera; la reducció dels preus dels carburants per als transportistes, o l'IGI superreduït per als productes d'higiene de primera necessitat.

Així —i queda demostrat amb les mesures preses, també amb les que prendrem properament—, garantir l'habitatge i l'augment del poder adquisitiu de la ciutadania són dos pilars incontestables sobre els quals no podem escatimar esforços, sobre els quals caldria aspirar a assolir els màxims consensos possibles i els màxims compromisos, tant entre la classe política com amb els agents econòmics i socials, tal com ens demanava la síndica general per Meritxell. Considerem essencial que vulguem ser, tots, part d'aquesta solució i que no ens dediquem a posar llenya al foc que magnifiqui el problema; que no contribuïm a generar més neguit a la ciutadania.

Diuen que són les males notícies les que més criden l'atenció, les que més venen i les que més enganxen, com les que parlen d'un hivern catastròfic i d'una crisi galopant. Però, com a responsables polítics que som, no podem jugar amb la por dels ciutadans i utilitzar-la per engrandir el nostre rèdit polític o el nostre rèdit personal.

Habitatge i poder adquisitiu són dos pilars als quals s'hi ha de sumar el de la protecció del medi natural i un creixement sostenible de l'activitat, aspectes que van també vinculats amb la lluita contra el canvi climàtic. Aspectes que, a la vegada, s'entrelliguen amb les problemàtiques de l'habitatge, però que també esdevenen qüestions identitàries que han

escrit fins ara la nostra història i que estan cridades a marcar el rumb del país sobre el qual volem avançar.

El rumb, ja el vam començar a traçar només iniciar-se aquesta legislatura. Vam treballar amb el col·lectiu dels joves un document històric que va culminar amb la declaració d'emergència climàtica a Andorra. Llançàvem un missatge clar a tot el món i, en clau nacional, ens posàvem en alerta en la presa de decisions. La declaració va tenir continuïtat amb l'acord de mesures d'eliminació i prevenció de l'amiant en edificis i equipaments públics, però molt especialment amb l'aprovació, l'estiu de l'any passat, de la taxa verda que grava els hidrocarburs i que reverteix en beneficis mediambientals, així com en millores per a la ciutadania.

L'exemple més clar que ens ha posicionat com a país capdavanter —i aquí recordem que després d'altres països han pres les mateixes decisions— va ser oferir a la població un transport públic gratuït. Però també ha servit per triplicar el pressupost del programa Renova, que estimula l'eficiència dels edificis i que ha tingut un èxit de demanda espectacular. Un fet que demostra també el compromís dels nostres ciutadans amb la problemàtica mediambiental.

Ja aquest any, el passat mes de juny, un altre text que ens va tornar a projectar internacionalment com a país va ser la Llei d'economia circular, amb accions contundents per a reduir la contaminació, el malbaratament i augmentar els nivells de reciclatge, que a la vegada insta a un canvi de model en els hàbits de consum de la població, teixit empresarial i administracions públiques: menys plàstic d'un sol ús —o fins i tot zero plàstics—, menys residus, menys menjar llençat a la brossa, més consum de proximitat i més reutilització.

Finalment, ens queda una llei per aprovar, també cabdal, i que tancaria el cercle legislatiu vinculat amb la protecció del medi: la Llei d'impactes ambientals, que estableix procediments d'avaluació en els projectes per controlar els possibles impactes que poden tenir sobre el medi ambient. També reforçarà la vigilància i la supervisió durant l'execució d'aquests projectes.

A tota aquesta tasca legislativa cal sumar també la tasca executiva, com el recent Decret de mesures d'estalvi energètic per a l'Administració pública. Mesures encarades a reduir el consum, a donar exemple i motivar la població en la necessitat d'estalvi energètic. És indispensable que sigui així, perquè ens espera un hivern, si més no, incert. Ser responsables amb el consum és sinònim de reduir la nostra dependència amb l'exterior, de sobirania i d'estalvi a les llars, però també serveix per destensar FEDA, que aquest any ha aportat milions d'euros per evitar un augment desmesurat de les factures de la llum i la calefacció com el que han viscut els països veïns. Ens deia abans el senyor cap de Govern que cal un estalvi energètic global d'almenys el 15 % de petits, però també de grans consumidors. També perquè FEDA no es quedi sense capital per fer inversions verdes en benefici del territori i de la població, com el futur projecte del parc eòlic al pic del Maià.

Per part dels grups parlamentaris Demòcrata, Liberal i de Ciutadans Compromesos sumem una altra acció. Ja avanço que en el marc d'aquest debat d'orientació política presentarem una proposta de resolució per tal que, d'acord amb el que preveu la Llei 7/2019 de

conservació del medi natural, de la biodiversitat i del paisatge, el Govern creï, conjuntament amb els comuns, els parcs naturals escaients per assegurar la conservació dels espais més valuosos del nostre territori. Així mateix, instarem el Govern i els comuns a desenvolupar plans de gestió i d'aprofitament dels boscos per fomentar, precisament, l'economia circular i també reduir el risc natural associat a una mala gestió d'aquests, com pot ser els incendis. Confio, en aquest cas, que la resta de grups parlamentaris es sumaran a aquesta proposta.

Senyores i senyors consellers, ja m'he referit, i crec que suposo que la majoria hi estarà d'acord, que en la protecció del medi ambient i a l'aposta per un creixement harmònic, s'hi entrelliga la problemàtica de l'habitatge. La problemàtica, entesa des de la demanda a l'alça d'una tipologia d'immobles que ha derivat en una construcció desmesurada, la qual afecta en major o menor mesura totes les parròquies. Una situació que ha arribat molt de cop, i que posa en qüestió el nostre model de país cultivat al llarg dels segles, així com la imatge que volem projectar a l'exterior de país que viu del seu entorn natural. A la vegada, també pot posar en risc —ho deia aquest matí el cap de Govern— la nostra capacitat de càrrega i la qualitat dels recursos i serveis que podem oferir, com la sanitat, l'aigua, les carreteres o la gestió de residus, a conseqüència d'un creixement, també desmesurat, de la població.

Per tant, no podem més que celebrar l'anunci del senyor cap de Govern de la presentació d'una llei que marqui directrius d'ordenació per a què, en el termini d'un any, els Comuns aprovin estudis de capacitat màxima, adequant els recursos i les infraestructures a les necessitats actuals, però també a les necessitats futures. També celebrem que, mentre aquest procés es desenvolupi, les llicències d'edificació quedin condicionades a un informe favorable per part del Ministeri d'Urbanisme i el Ministeri de Medi Ambient, amb algunes excepcions, com els habitatges de lloguer, per lògica pura.

En aquest punt, els grups parlamentaris que donem suport al Govern hi afegim una mesura més. Si demanem valentia a l'acció executiva, som també nosaltres els primers que hem de donar exemple. Així, estem treballant un conjunt d'esmenes al Projecte de Llei d'economia digital, que en el seu contingut modifica la Llei qualificada d'immigració, per tal d'introduir mecanismes que filtrin —des de la coherència de les necessitats del país i l'equilibri amb el que ja tenim i funciona; també des de la sostenibilitat— la inversió estrangera que arriba a Andorra. Tot i que encara ens trobem en fase de treball, ja puc avançar que alguna de les mesures tindran relació amb la xifra d'inversió en actius andorrans que han de fer els residents passius al país, fent especial èmfasi en la inversió de béns immobles, que contribueix en aquest cas a engrandir l'activitat de construcció, però no precisament la de preu assequible. I, en aquest cas, les mesures també aniran en línia de modificar el percentatge de participació en una societat andorrana pels qui vulguin una autorització d'immigració per a una activitat per compte propi, així com sobre l'import de dipòsit que han d'efectuar prop de l'AFA.

Són mesures per a limitar l'especulació, millorar la qualitat de la inversió que ens arriba, apostar pel valor afegit i fomentar el vincle d'aquests inversors amb el nostre país, amb Andorra. Nosaltres els oferim un país amb una elevada qualitat de vida, ple d'oportunitats, facilitats d'inversió i una fiscalitat moderada. Ells ens han de compensar amb un compromís real, tant pel que fa a la seva residència com pel que fa al nostre país. Compartim, en aquest sentit, les paraules d'aquest matí del senyor cap de Govern. Nosaltres no apostem per

limitar el creixement. No creiem que la fórmula, que professen alguns, de tornar a l'Andorra idíl·lica o onírica de fa dècades sigui l'adequada. Però tampoc volem fer una *patada* endavant. Apostem per un creixement en equilibri i per reequilibrar-ho, si així s'escau; per prosseguir el camí que vam impulsar amb l'obertura econòmica, perquè ens enforteix com a país i contribueix a un pressupost del Govern més diversificat; però també defensem que cal actuar sobre els efectes secundaris negatius que aquest pugui produir.

I un d'aquests efectes és la manca d'oferta d'habitatge per a una part molt important de la nostra població. És un tema àmpliament tractat —centra una part molt important del meu discurs—, avaluat i discutit tota aquesta legislatura, al qual mai, mai hem girat l'esquena. En línies generals, el que s'està construint no està en equilibri amb la demanda real de la majoria dels conciutadans, que no es poden, en cap cas, permetre anar a viure a una llar d'alt luxe. Són ritmes, velocitats diferents —tal com m'he anat referint—, motivats per l'acceleració de l'economia, que generen desigualtats. Per tant, cal reparar aquestes desigualtats, perquè l'oferta hi sigui per a tots els segments del país.

No hi ha receptes miraculoses ni una solució única per a l'habitatge, ens recordava el senyor cap de Govern, però som davant d'un problema complex que no atén a solucions simples. Només cal mirar el nostre entorn, ningú té la vareta màgica. Però també és cert que cal ser més àgils i contundents, tal com ens va reclamar la senyora síndica el dia de Meritxell. Li fem cas, i en aquests més de tres anys de legislatura hem pres mesures que han permès garantir l'habitatge a una part de la població, congelant els lloguers —no més enllà de l'IPC, per exemple— però també prorrogant els contractes de lloguer, incrementant els ajuts per accedir al lloguer, aplicant bonificacions per a la rehabilitació d'habitatges destinats al lloguer, afavorint el canvi d'ús a favor d'habitatges de lloguer, o la possibilitat per als comuns de rebaixar la cessió obligatòria al 0 %. També, i ho vam aprovar en aquesta Cambra, donant seguretat jurídica al sector a través de la creació de l'Institut Nacional de l'Habitatge. I també construint pisos a preu assequible, com els que s'estan fent a la Borda Nova, o arribant a acords amb privats, com els que ha permès oferir pisos per a persones amb risc d'exclusió social a la Casa Aristot Mora.

I també si els grups parlamentaris votem a favor del Projecte de llei d'actuacions urgents en matèria de desenvolupament econòmic, d'habitatge i d'educació, destinant vora 20 milions d'euros a la compra de pisos buits i el lloguer d'habitatges buits per posar-los al mercat a preu assequible, per a què el sector públic pugui dur a l'equilibri la demanda que el sector privat no cobreix en l'actualitat. No vull oblidar-me, dins d'aquesta llista, de l'impacte que tindrà la limitació a la proliferació dels allotjaments turístics anunciada pel senyor cap de Govern i a què abans ja m'he referit. Així mateix, els propers dies entrarà a tràmit una llei de mesures urgents per garantir, almenys un any més, la congelació dels contractes de lloguer i donar un respir a les famílies en un any especialment complicat d'augment de preus. Mantenint, això sí, un conjunt d'excepcions per certes casuístiques per afavorir els propietaris que ja fa cinc anys que fan esforços derivats de l'aplicació de les respectives lleis de mesures urgents —totes elles, òbviament, aniran en línia de les aprovades l'any passat—.

En una situació semblant, però aquí també afegint la transcendència que es tracta d'un problema que es farà encara més gros en el futur, que afecta a adults, però que també, i

especialment, afecta a joves i fins i tot els fills d'aquests joves, és el problema de les pensions. Crec que ningú pot, ni hauria de qüestionar —i, si ho fa així, l'hem de posar al mateix calaix que els qui neguen l'evidència del canvi climàtic— que les pensions de jubilació, més concretament el fons que les custòdia, s'està esgotant. Ho reiteren des de la CASS, però també ens ho confirmen experts de diferents ideologies consultades pels diferents grups parlamentaris. Si no s'actua arribarà un moment en què la situació serà irreversible i, tot el que no sigui actuar ja, és un acte d'irresponsabilitat.

Perquè si es pren la decisió còmoda de no tocar res per por a les conseqüències socials de fer-ho —justament de tocar—, en menys de quinze anys serà l'Estat qui haurà d'assumir tot el dèficit del fons de pensions, i es trobarà en la disjuntiva de si continuar pagant les pensions —a raó de centenars de milions d'euros l'any— o no pagar-les. Si no les paga, tothom ens quedarem sense pensions; si les paga, potser ens quedarem sense inversió en escoles, en hospitals, en carreteres o en ajuts socials.

Per això, des del Consell General, la totalitat dels grups parlamentaris —i aquí els ho vull agrair a tots— vam agafar les regnes i vam impulsar una comissió per a la sostenibilitat de les pensions que posteriorment va derivar en una comissió especial de seguiment, la qual tinc l'honor de presidir. S'ha fet un treball excel·lent, un treball constructiu, un exemple a seguir per a qüestions cabdals del país que ara ha de plasmar-se en decisions i mesures que encarrilin la situació, algunes de les quals estic convençut que veuran la llum aquest mateix any.

Senyora síndica, abans de finalitzar m'agradaria anar una mica enrere, però també una mica endavant. Una mica enrere per fer balanç de tota la feina legislativa duta a terme, i una mica endavant per posar negre sobre blanc tot el que ha de venir abans que el cap de Govern anunciï la dissolució del Consell General. He fet ja fa uns minuts un repàs pels textos de més calat aprovats en matèria de medi ambient i polítiques mediambientals i, per tant, no m'estendré més en aquest punt. També he parlat de les lleis per a prorrogar els contractes de lloguer, o les que incrementen el salari i les pensions dels ciutadans del nostre país.

Junt amb aquestes m'agradaria que, d'aquesta legislatura, en quedés la petjada de lleis com la que va validar que ens convertíssim en el 190è país en entrar al Fons Monetari Internacional, o la Llei de transparència i accés a la informació pública, que garanteix el dret dels ciutadans a l'accés a la informació i publicitat de les administracions i que fa un pas molt important en la lluita contra la corrupció dels càrrecs públics i els càrrecs de govern. També la Llei d'aplicació de sancions internacionals, que ens va alinear amb la comunitat internacional en l'aplicació de sancions econòmiques a Rússia i amb la qual vam alçar la nostra veu —petita, però la nostra veu— a favor de la pau i de la fi del conflicte bèl·lic a Ucraïna. O la llei aprovada fa uns mesos per a l'aplicació efectiva de la igualtat de tracte i d'oportunitats i a la no discriminació entre dones i homes, una llei moderna i capdavantera per acabar amb qualsevol mena de discriminació de gènere. O l'Acord de Joventut, amb accions consensuades per donar resposta a la realitat i a les necessitats concretes de la joventut andorrana. I la Llei de protecció civil, per coordinar la resposta davant possibles catàstrofes o emergències.

Deixo per al final, també tenint en compte el seu ordre temporal d'aprovació, el Codi de família, que ve a resumir o englobar el sentit, el rumb, de la tasca que des del nostre Grup Parlamentari hem volgut professar en aquesta legislatura: fer d'Andorra un país amb una societat moderna, que vetlla pel lliure desenvolupament de la ciutadania i posa la persona, en tota la seva diversitat, al centre de les seves polítiques. Esperit que no volem perdre de vista en cap cas en els textos que properament debatrem en aquesta cambra.

Textos com la Proposta d'acord de salut mental, que vam presentar els grups de la majoria perquè volem donar resposta al context actual d'augment de persones amb patologies relacionades amb la salut mental, en totes les franges d'edat, i acompanyar les seves famílies i persones properes. O el recent entrat a tràmit Projecte de Llei de mesures per als treballadors per compte propi, una repetida demanda del sector que els permetrà millorar en els seus drets i protecció, i equiparar-se en molts punts amb els assalariats, així com crear noves figures fruit de la demanda actual, com el treballador per compte propi dependent.

També les vinculades amb la justícia i el dret de la ciutadania a poder-hi accedir, com són la modificació del Codi penal, per adaptar-lo a les directives internacionals i per incloure noves infraccions i delictes vinculats amb les noves tecnologies, protegint així ciutadans i empreses. També la Llei òmnibus de justícia, un importantíssim treball consensuat perquè la Batllia sigui més eficaç i pugui posar fil a l'agulla al retard i bloqueig que viu per l'acumulació de processos pendents. Aquesta Llei agilitzarà i farà més eficients les normes de funcionament i del seu personal, acompanyant-ho amb la creació de 25 noves places. A més, té en un dels seus punts més destacats la possibilitat d'aplicar ordenances penals, judicis ràpids, per a delictes més greus, amb aquest objectiu de fer més ràpida, més efectiva, la secció penal.

També m'agradaria destacar el Projecte de Llei de mesures per a la reforma de la imposició directa, per a què cap empresa amb beneficis s'escapi de pagar impostos —en aquest cas, l'impost de societats—, text que s'emmarca en aquest objectiu, al qual m'he anat referint, d'equilibrar les diferents velocitats de creixement d'Andorra que estem vivint al país i en atendre les desigualtats que es puguin generar.

I també vull fer esment a l'Estatut de l'Artista, fruit d'un treball consensuat entre tots els grups parlamentaris del Consell General per normalitzar i regular la seva activitat professional i, a la vegada, establir un marc legal que els asseguri les condicions necessàries per al desenvolupament de la seva activitat.

I finalment, el Projecte de Llei del pressupost per al 2023. El text que tancarà el cercle, el punt final de la legislatura. El text de conclusió i el text de declaració d'intencions que mirarà endavant, però que també serà un reflex de tot allò que porta al darrere. Perquè marcarà la línia i l'acció política de l'any vinent. I ho farà gràcies al rigor i bona gestió de les finances públiques dels darrers anys. Recordo que aquesta bona gestió de les finances públiques ens ha posicionat com un país resilient, sòlid, que inspira confiança a la comunitat internacional. Això per una banda. I per l'altra, el pressupost serà el reflex d'aquest esperit i caràcter centrista del Govern i grups que li donem suport, que busca l'equilibri en el benefici i en les millores col·lectives de tota la societat, empreses i entitats que configuren Andorra. Un esperit que hem volgut i confiem haver aconseguit injectar a tota la legislatura.

En total, almenys una vintena de textos ens esperen durant aquests mesos vinents. I, per respecte als ciutadans i a l'Andorra que estimem i volem, cal que els tirem endavant.

Ja finalitzo ara, senyora síndica.

El cap de Govern recordava aquest matí unes paraules de Zweig: la història no és sempre històrica, i sovint concentra els esdeveniments més importants en períodes molt breus i condensats de temps. La història és, en definitiva, capritxosa i inapel·lable. I els darrers anys n'hem tingut el millor exemple: ens ha portat de manera molt concentrada una pandèmia mundial, un conflicte bèl·lic de dimensions que crèiem impensables en ple segle XXI, un agreujament extrem del canvi climàtic i una inflació que feia dècades que no es veia.

Zweig tenia raó: no es pot comptar amb un transcurs lineal de l'esdevenir, ni molt menys alterar la seva amplitud temporal. No podem canviar la història, però sí que podem escriure el relat de la història. Som nosaltres els que li donem cos i els que la modulem amb la nostra manera d'encarar els esdeveniments; també d'encarar els problemes. La història és capritxosa, però és la nostra història. I nosaltres, els ciutadans d'Andorra, escrivim en aquesta legislatura el relat de l'Andorra que vol ser verda, que vol ser sostenible, que vol ser respectuosa amb el seu territori i que combat l'emergència climàtica. L'Andorra que compta amb una societat oberta i moderna, plural, solidària i respectuosa. L'Andorra de la qualitat de vida i de la igualtat d'oportunitats. L'Andorra resilient, que teixeix mecanismes de suport a la seva població en els moments de dificultat. L'Andorra que aprèn de les situacions difícils i que n'extreu oportunitats per evolucionar. L'Andorra del progrés, que ensenya al món les seves especificitats, però que ho fa defensant l'ordre multilateral internacional establert. L'Andorra amb història mil·lenària, amb cultura, amb identitat pròpia, però oberta al dinamisme i al progrés social i econòmic. En definitiva, l'Andorra del seu passat, l'Andorra del seu present, amb tots nosaltres i l'Andorra del futur que deixarem als nostres fills.

Gràcies, senyora síndica.

(Són les 19.33h)

L'endemà, dimarts 13 de setembre del 2022, a les 10.02h es reprèn la sessió.

La Sra. síndica general:

Bon dia a tothom.

Vagin seient, si us plau.

Reprenem la sessió.

Per Govern, passo la paraula al senyor Cap de Govern. Teniu la paraula.

El Sr. Xavier Espot:

Gràcies, senyora síndica.

Senyores i senyors consellers, voldria, si m'ho permeten, començar la meva intervenció d'avui recordant una part del meu discurs d'orientació política pronunciat ahir davant d'aquesta cambra. No amb ànim de ser reiteratiu, sinó perquè penso que després d'escoltar les intervencions dels representants dels grups de l'oposició ahir a la tarda, aquestes paraules prenen més sentit que mai. Ahir deia que en situacions d'excepcionalitat i d'incertesa hi ha qui s'entesta a profetitzar constantment l'hecatombe, gairebé com si en tingués ganes, perquè ja se sap, així ho deia, que sempre hi ha qui té un problema per a cada solució.

També deia que hi ha dos grups de persones —aparentment contraposats, però en el fons molt similars— que optarien o bé per una fugida endavant i per trencar-ho tot i els que voldrien tornar cap a una Andorra idíl·lica que sempre ha estat més fictícia que no pas real. Doncs bé, aquesta aparent contraposició és la que, des del meu punt de vista, van evidenciar amb matisos de fons —i també, cal dir-ho, amb formes molt diferents— el senyor Pintat i el senyor López. I fent-ho —malgrat aquest darrer, el senyor López, s'entesti a afirmar el contrari—, corroboren que el Govern i els grups parlamentaris que ens donen suport som els únics que tenim un posicionament centrat, reformista, equilibrat i prudent, sense fugides endavant ni marxés enrere.

Per cenyir-me al temps de paraula que tinc assignat en aquest torn d'intervenció, em centraré, com ja he anticipat, en el que ahir van relatar els representants dels grups de l'oposició i si els sembla bé, em dedicaré, en torns posteriors, a respondre a la consellera no adscrita i als representants dels grups de la majoria. Ja d'entrada, me n'excuso, senyora Montaner, senyor Naudi, senyor Costa i senyor Enseñat.

Pel que fa a les intervencions dels dos grups de l'oposició, em sap greu dir-ho, però res de nou sota el sol. El senyor Pintat va començar el seu torn de rèplica anunciant l'hecatombe global. Va fer una repassada de l'escenari macroeconòmic mundial, així com de diverses qüestions geopolítiques, per acabar fent unes previsions catastrofistes i catastròfiques tant d'Andorra com d'arreu. Un cop més, lamento haver de dir, que és el que ja vaig anticipar en la meua intervenció d'ahir: hi ha persones que, a força d'anunciar insistentment el desastre, sembla que tinguin ganes que el desastre acabi passant.

Senyor Pintat, ja li accepto la idea que el xoc d'oferta actual té certes similituds amb la crisi de la dècada de 1970: crisi energètica, inflació, tipus d'interès a l'alça i risc d'estancament. Jo no he dit mai que la situació fos senzilla, ni de bon tros. No he promès mai un futur immediat, fàcil i pròsper per a tothom. El que passa és que jo sóc dels que penso que, tant si el futur ha de ser tan dramàtic com vostè el dibuixava ahir, com si ha de ser complex, com si ha de ser millor del que esperàvem, en qualsevol d'aquests escenaris, el que hem de fer és treballar per aplicar aquelles mesures que ens poden ajudar a superar les dificultats de forma més ràpida i a trobar també les solucions a llarg termini. Vostè no. Vostè ens anuncia la *debacle* i com a única recepta ens diu: «Parin màquines. No facin res. Que l'executiu no actuï, que el legislador no legisli, aturem el procés d'internacionalització de l'economia, aturem la transició energètica, no fem la reforma del sistema de pensions, no reconduïm la deriva de l'urbanisme, no seguim treballant en la diversificació de l'economia». Com si la imminència del desastre que vostè profetitza ens hagués de sumir a tots en una mena de paràlisi absoluta.

Ens diu que la crisi energètica posa en dubte la transició cap a energies menys contaminants. Segurament hi ha països desenvolupats, ja li concedeixo, que hauran d'abandonar el carbó o el petroli més a poc a poc del que es pensaven a causa dels talls de subministrament del gas rus. Però no s'equivoqui, aquests mateixos països tenen més clar que mai que cal avançar cap a la sobirania energètica i les energies renovables.

A més, en el cas d'Andorra, li he de dir que la seva afirmació no funciona, senyor Pintat. Perquè aquí no tornarem ni el carbó ni el petroli, ans al contrari. En el cas d'Andorra, l'aposta per les energies renovables i menys contaminants és l'única manera de reduir la nostra dependència del petroli. Per tant, en matèria d'energia no és frenant, sinó accelerant la transició energètica que deixarem enrere les dificultats. L'únic que hem de frenar és el consum. Ahir ho dèiem, com a mínim un 15 %. Perquè si no el frenem, no només haurem d'impactar en la butxaca del consumidor, sinó que precisament posarem FEDA en una situació tan complicada que no podrem apostar per aquesta transició energètica que, com he dit, hem d'accelerar.

Ens diu també que les directrius d'Urbanisme que el Govern va enviar ahir a la tarda a aquesta cambra són un intervencionisme. Crec que ho va dir així, que empitjorarà la inflació en el mercat de l'habitatge. Un cop més, des del meu punt de vista, la seva afirmació no té sentit. En primer lloc, perquè aquestes directrius d'urbanisme no són una mesura de política d'habitatge, sinó que són una mesura d'ordenació de l'urbanisme i de creixement racional del país. I, en segon lloc, perquè, tal com vaig dir ahir i vaig deixar molt clar ahir, precisament les promocions d'habitatge de lloguer no es veuran afectades per aquestes directrius d'ordenació.

I si parlem d'habitatge, vostè es refereix a la inflació en aquest mercat, però tampoc vaig veure que proposés res per revertir aquesta tendència. Una altra mostra, des del meu punt de vista, d'immobilisme. D'immobilisme i de formalisme extrem. Li he de dir, amb tota cordialitat, però és que en la majoria dels casos vostè prefereix quedar-se en un debat sobre les formes, evitant endinsar-se en el fons de la qüestió. Les directrius d'urbanisme que acabo de parlar en són un bon exemple. Segons vostè, envaeixen les competències dels comuns. Nosaltres no ho compartim, senyor Pintat, i com no pot ser d'una altra manera, ho hem fet analitzar jurídicament abans de forma detallada.

Per cert, senyor Pintat, també li he de dir: sempre li preocupa que el Consell envaeixi competències dels comuns. Mai a l'inrevés. *A priori*, esperaria que els consellers generals vetlessin tant o més per les competències del Consell i, per extensió, les competències del Govern que per les dels comuns.

D'altra banda, també quedant-se un cop més en l'aspecte formal, ens diu que es fa un abús del procediment d'extrema urgència i necessitat amb aquest Projecte de Llei que justament permetrà implementar aquestes directrius d'ordenació i establir una moratòria sobre els habitatges d'ús turístic. Aquí també responc al senyor López, i a tots dos i a aquells altres que es puguin sentir al·ludits, els dic que si precisament en aquest cas no té sentit el procediment d'extrema urgència i necessitat, tal com afirmen, tant per tant, eliminem-lo definitivament del reglament del Consell General. Perquè precisament és en casos com el que ens ocupa que té més sentit que mai aquest procediment. Un procediment que escurçarà els terminis d'aprovació del text i que permetrà, precisament, minimitzar l'efecte

crida que es deriva de l'anunci d'aquest tipus de mesures. Si no ho féssim, i si ens haguéssim permès dedicar setmanes o mesos a l'aprovació d'aquestes mesures, més hagués valgut no impulsar-les, perquè l'allau de noves llicències d'edificació i de noves sol·licituds d'habitatges d'ús turístic hagués fet que fos pitjor el remei que la malaltia.

Senyor Pintat, el binomi que el caracteritza —des del meu punt de vista—, immobilitisme i formalisme, torna a aparèixer quan parla del sistema de pensions. No vol apujar cotitzacions, però tampoc vol apujar impostos. O bé el que realment vol és abaixar les pensions i no s'atreveix a dir-ho. O bé, un cop més, es queda en un debat superficial a l'hora de fer propostes concretes.

Tota la seva capacitat d'anàlisi a l'hora d'anticipar-nos i de dibuixar-nos amb cruesa i realisme com serà l'hecatombe econòmica que ens espera, veig que desapareix, s'esfuma, quan li toca concretar propostes alternatives. Perquè quan parlem de les pensions, i manllevo les seves paraules, analitzar l'arquitectura del sistema, quantificar l'impacte econòmic i actuarial, enviar missatges de confiança a la ciutadania... Tot això, o bé ja està fet, perquè la CASS fa anys que realitza estudis actuuarials, o senzillament, senyor Pintat, no vol dir res més enllà de frases genèriques que, des del meu punt de vista, no aborden el problema.

Parlem ara d'Unió Europea, on també penso que impera en vostè, senyor Pintat, el binomi immobilitisme i formalisme. Ens diu que l'acord polític signat l'octubre del 2020 és una pèrdua de temps i cito textualment: «una demagògia per aparentar que alguna cosa es mou quan en realitat no hi ha cap avenç». No hi puc estar d'acord. Perquè en el si de l'acord polític s'han mantingut —i vostè ho sap— discussions sobre tres de les quatre llibertats del mercat interior, s'ha debatut sobre la posició en matèria d'operadors públics, s'ha tractat la qüestió de les professions liberals o de la política d'immigració, i s'han preparat totes i cadascuna de les visites que han fet les delegacions de les institucions europees. Ben al contrari, per mi no és una pèrdua de temps. Considero que és una inversió de temps necessària per presentar i defensar posicions més fortes i més argumentades a la taula de negociacions.

I d'avenços, senyor Pintat, en podem destacar uns quants assolits durant aquesta legislatura, a diferència del que vostè diu. El fet que els terminis de represa del cabal de la Unió Europea siguin els que queden fixats en cada decisió del Comitè mixt i no, per defecte, les que fixen les normes de la Unió Europea per als mateixos estats membres.

El preacord, ho deia ahir, en el sector de l'electricitat, que ens permet poder mantenir FEDA com a principal operador del país. No és poca cosa. L'atorgament d'importants excepcions i derogacions en l'aplicació del cabal en matèria d'estadística, medi ambient o clima, entre d'altres, amb una reducció substancial que això comportarà de la càrrega administrativa per als equips tècnics. O el fet que hàgim pogut iniciar les discussions en matèria de polítiques d'immigració, partint precisament d'una adaptació sectorial que inclou el concepte de quota de residència, entre d'altres. O també el fet que disposem d'una interlocució política permanent al més alt nivell per part de la Unió Europea, fruit de reiterades demandes de la delegació andorrana. Crec que d'això se'n pot dir avenços.

També ens diu —i no és la primera vegada, ja n'hem parlat en anteriors debat d'orientació política—, que hi ha hagut un incompliment flagrant de l'acord polític per part del Govern.

Res més lluny de la realitat, senyor Pintat, ja li he explicat varies vegades i avui li ho tornaré explicar.

Pel que fa a la participació dels grups parlamentaris a la taula de negociació, vull recordar i cito un cop més, textualment, el que diu l'acord polític: «El Govern prendrà mesures concretes davant les demés parts negociadores —s'entén en aquest cas la Comissió Europea— per materialitzar la participació de representants dels grups parlamentaris». Això és el que diu l'acord polític. I el Govern, i vostè ho sap perfectament, senyor Pintat, perquè n'hem parlat moltes vegades, ha plantejat aquesta participació en més d'una ocasió als diferents interlocutors en la negociació. Primer ho va fer el Servei Europeu d'Acció Exterior, quan eren ells els nostres interlocutors que pilotaven la negociació, i posteriorment també ho ha fet, insistentment, el Secretariat General de la Comissió Europea. I també sap que en ambdós casos les institucions europees, han dit *no*. S'han mostrat contràries a la demanda del Govern pel fet que seria un precedent difícil de gestionar en la resta de negociacions que porten i implicaria també, ens agradi o no, una reciprocitat necessària, vis-a-vis, dels eurodiputats. Perquè si nosaltres, en el nostre costat de la taula de negociació, portem als grups parlamentaris, que nosaltres ja ho defensem i ja hi estem d'acord, ells saben que els europarlamentaris també els demanaran d'estar, a partir d'ara, al seu costat en totes les negociacions que dugui a terme la Comissió Europea. I no volem crear aquest precedent. I com que quan es negocia, del que es tracta és d'atansar posicions, no d'imposar la posició de l'un a l'altre, malauradament, no ho hem aconseguit.

Pel que fa als estudis d'impacte, també sap que s'estan elaborant i que hi treballa de valent Andorra Recerca i Innovació. Fa uns mesos els van presentar a tots els membres de l'acord polític tant la metodologia de treball com els objectius de tot plegat. Per tant, deixi que treballin i quan tinguem elaborat l'estudi d'impacte li farem arribar en temps i forma deguts.

I per més que digui que no hi ha estratègia, jo he de dir que si no n'hi hagués, difícilment es podria negociar i difícilment s'assoliria tot allò que abans he explicat que s'ha assolit. Una cosa, senyor Pintat, és no compartir l'estratègia del Govern. I l'altra, molt diferent, és negar-la.

Amb relació amb les conclusions del Consell de la Unió Europea, ahir vostè va afirmar que el Consell no descarta que es pugui concloure un o diversos acords. Efectivament, no ho descarta, però és que tampoc ho descartem nosaltres. De fet, sabem i hem dit sense embuts que el desenllaç d'aquesta qüestió, de si al final serà un acord per als tres països o diferents acords en funció dels tres països, el desenllaç arribarà durant els propers mesos, tan bon punt es torni a les discussions en format plurilateral.

També va titllar el document del Consell de la Unió Europea de general i imprecís, que no menciona de manera precisa les línies vermelles defensades per Andorra, i, a més a més, també va dir que fa una defensa acèrrima del mercat interior i de la primacia del dret de la Unió Europea. Senyor Pintat, les conclusions del Consell reprenen —com també ho fan les recomanacions del Parlament Europeu o les notes de la Comissió— els grans principis de base sobre els que es van iniciar les negociacions el 2015. No hi ha cap element que no ens esperéssim ni cap element que ens sorprengués. Però és que, a més, crec que no s'hi val mencionar el text de les conclusions de manera parcial només en aquella part que ens convé o que va en el sentit de l'argumentari que volem defensar. Perquè aquest text també

mentiona la necessitat de preservar la situació particular d'Andorra. I cito textualment: «Le Conseil rappelle que le futur accord devrait être fondé sur la préservation du bon fonctionnement et de l'homogénéité du marché intérieur et le maintien de la sécurité juridique». Fins aquí el que deia vostè. Però afegeix: «tout en prenant simultanément en compte l'spécificité de chaque pays ainsi que leur situation particulière conformément à la déclaration sur l'article du Traité sur l'Union Européene». Així, quan vostè demana on queda la situació particular d'Andorra, li puc dir que queda aquí al punt 42 de les conclusions.

I per reblar el clau, ens diu que fins ara Andorra ha cedit molt a la Unió Europea i no ha obtingut res a canvi. Si fem un balanç dels set anys de negociacions que ja portem, no es pot considerar en cap cas que Andorra hagi cedit més del que ha obtingut, ni que no hagi rebut en molts casos un tracte particular. Bona prova són els acords assolits en matèria de lliure circulació de mercaderies; la solució tabac, amb una transitòria de 30 anys; el manteniment de les franquícies, tres vegades més elevades que la majoria de les franquícies que tenen els països tercers; la possibilitat de participar en els treballs d'elaboració de la normativa que ens afecta, ho he dit abans; la possibilitat de poder participar en els programes europeus; l'acord o el preacord sobre l'electricitat... Tot això són concessions que ens ha fet la Unió Europea.

I vull recordar, finalment, des d'una perspectiva menys concreta i potser més global i conceptual, que si estem immersos en aquesta negociació ho és per bona voluntat d'Andorra i dels seus successius Govers, de signe diferent, des de fa més de quinze anys. Perquè, no ho oblidem, aspirem i volem tenir un marc jurídic compartit amb la Unió Europea i poder així participar del mercat interior de la Unió. No és una fatalitat, no és una imposició. És que és el que volem. És que és el que han expressat successius Govers i les majories parlamentàries que li donen suport. Per tant, assumir el cabal de la Unió Europea no és un fracàs de la negociació. És la culminació de la negociació. Perquè és assumint aquest cabal de la Unió Europea que podrem participar del mercat interior i que ens permetrà avançar cap a un marc jurídic equivalent, homologat, reconegut, que permetrà la diversificació de la nostra economia. I això, evidentment, és compatible amb el fet d'obtenir les adaptacions necessàries perquè el dret de la Unió Europea tingui en compte les particularitats d'Andorra.

Senyor Pintat, després d'anys de tractar-lo al Consell General amb unes formes i amb una lleialtat institucional exquisides, ja li ho reconec, crec, crec, i ho dic amb tota humilitat, que sé exactament una mica el que li passa. Vostè no vol fer res i el que voldria és que el Govern no fer res. Però per això es refugia en estudis d'impacte, en reflexions, en plantejaments, en debat sobre les formes i els procediments, i gairebé mai —ho he de dir— sobre el fons. Perquè vostè, en el fons —i no passa res—, és la seva ideologia, és la seva forma de veure les coses. Vostè no vol fer res. Ni amb les pensions, ni amb Europa, ni amb l'urbanisme, ni amb els salaris, ni amb l'habitatge, ni amb la diversificació de l'economia. Però és que jo, el maig del 2019 em vaig sotmetre a la confiança del Consell General per ser cap de Govern, per estar al capdavant de l'executiu, no per escalfar una cadira durant quatre anys. Per tant, el no fer res, per al meu equip i per a mi no és una opció.

Senyor Pintat, no sempre tindrem la resposta encertada o la solució immediata. Ja ho he reconegut en diverses ocasions, però hem vingut, senyor Pintat, a resoldre els problemes, no pas a contemplar-los.

I després del senyor Pintat, el senyor López, que és el complement perfecte al discurs del senyor Pintat. Perquè el senyor Pintat ens anuncia les set plagues d'Egipte i el senyor López assenyala el culpable de tots aquests mals passats, presents i futurs: el Govern. L'alça dels preus de l'energia és culpa del Govern, la crisi del poder adquisitiu és culpa del Govern, la inflació generalitzada és culpa del Govern. Són fenòmens que s'esdevenen arreu. Des de Londres fins a Berlín, des de París fins a Atenes. Però resulta que el responsable últim és el Govern d'Andorra.

Entre el senyor Pintat, que no voldria que féssim res, i vostè, senyor López, que ens creu capaços de fer-ho tot... I el que ens haurà d'aclarir és què n'espera, del Govern. Perquè tan aviat ens acusa de no prendre decisions decidides en matèria de salaris i d'habitatge, com ens recrimina la manca de diàleg social. Home, si hi ha d'haver diàleg social abans d'adoptar les mesures sobre els salaris o l'habitatge, haurem de donar una oportunitat al consens en el si del Consell Econòmic i Social, no?

Així doncs, ahir mateix el ministre d'Economia ja va convocar els interlocutors socials a una primera reunió per intentar assolir un acord al tomb de quin ha de ser, precisament, l'increment dels salaris per al proper any. Ja ho vam dir l'altre dia, aquesta decisió també condicionarà la que acabem adoptant pel que fa a l'increment eventual dels lloguers, també, per al proper any. És per aquest motiu, i perquè l'evolució de la inflació és molt imprevisible a hores d'ara i no sabem què ens depararà d'aquí a finals d'any, que no crec que sigui prudent anunciar ja des d'ara què passarà l'any que ve amb els salaris i, de retruc, amb els preus de lloguer.

També ens diu, senyor López, que el mercat laboral té més dificultats que mai. Dificultats per a qui? Per als treballadors? Quan tenim la xifra d'atur més baixa dels últims anys: 380 aturats. O per a les empreses? Perquè la dificultat per trobar personal en el sector serveis crec que ha rebut una resposta clara per part del Govern amb canvis profunds en la política d'immigració. S'imagina com seria la situació de moltes empreses, per exemple, del sector serveis, si no haguéssim optat per allargar la quota d'hivern i crear una quota d'estiu? Per tant, senyor López, de mesures decidides n'hi ha.

Com també hi ha hagut mesures decidides en matèria de salaris. Ahir ho deia, potser vostè no se'n recorda, però hem augmentat dues vegades el salari mínim aquest any un 7 %, i també hem augmentat per Llei l'IPC un 3,3 % de tots els salaris situats entre el salari mínim i el salari mitjà. Una mesura, ho deia ahir, que ha beneficiat més de la meitat dels treballadors d'aquest país. Per tant, de mesures decidides en matèria de salaris també n'hi ha.

I ja li diré que aquesta legislatura el salari mínim probablement no arribarà al 60 % del salari mitjà. Ja ho vaig avançar ahir en la meua intervenció, no és cap secret ni calia que ho desvetllés vostè. Però això també es deu, i crec que ho hem d'explicar i contextualitzar, al fet que el salari mitjà s'està incrementant per la política de salaris del Govern; per la decisió, també cal dir-ho, de moltes empreses privades d'haver incrementat els salaris, i per la creació de nous llocs de treball de més valor afegit i amb una major retribució.

Ara bé, també ho he de dir, farem esforços per atansar-nos-hi tant com puguem, garantint, però, sempre, que un increment massa important i sobtat d'aquests salaris no posi en risc

el nostre teixit productiu i, per via de conseqüència, la preservació dels llocs de treball. Perquè no en tinc cap dubte, ho deia l'altre dia, que els treballadors prefereixen que els incrementin un 7 % el salari en un any i poder conservar la seva feina, que no que tinguin una expectativa de creixement del 15 o del 20 % del seu salari, però això es tradueix en el seu acomiadament.

Per cert, quan vostè s'erigeix el defensor dels petits i mitjans empresaris, dels autònoms, diria que ho fa d'una forma molt selectiva, perquè sembla que se n'oblida completament quan defensa pujar exponencialment els salaris i, perquè no recordar-ho, pujar també els impostos. En canvi, nosaltres defensem pujar els salaris de forma progressiva i assumible i mantenir els impostos el més moderats possible.

Aquí m'agradaria fer una petita digressió, perquè ahir va fer una afirmació que se'n diu s'endú la palma de les inexactituds, per dir-ho suaument. Agafin-se bé, eh! El senyor López va dir que durant *tota* la legislatura, inclosa la pandèmia, no hem donat cap, cap suport als petits i mitjans empresaris i als autònoms. Doncs bé, durant la pandèmia, si sumem les prestacions pagades als autònoms i les que vam pagar els assalariats, precisament perquè no hi haguessin de fer front els empresaris, vull recordar, 98 % dels quals són petits i mitjans empresaris, parlem de més de 78.000 prestacions, que sumen més de 58 milions d'euros. Cap suport, diu.

Finalment, també vull reivindicar les mesures decidides pel Govern per fer front a l'increment del preu dels carburants. Perquè quan vostè, senyor López, reclama que es faci alguna cosa, obvia —interessadament, n'estic segur— la mesura més important i de més abast que es podia adoptar i que ja hem adoptat, que és la gratuïtat del transport públic. Una mesura que tindrà un cost anual d'entre 3 i 5 milions d'euros, que es diu ràpid, i que té un impacte positiu, no només des de la vessant social que vostè reclama tant, ja que és prou sabut que les persones més vulnerables econòmicament són precisament les que majoritàriament empren el transport públic, sinó que també té un impacte positiu, a diferència d'una rebaixa generalitzada del preu del carburant, des de la vessant de la mobilitat, un problema recurrent del nostre país que també calia afrontar i també, òbviament, des de la vessant de la sostenibilitat, ja que fomenta que la gent deixi d'utilitzar el vehicle propi i agafi el transport públic.

Però malgrat aquest esforç ingent que aquí també vull tornar a reivindicar, no ens aturem aquí i incrementarem els ajuts als professionals, passant dels 3.000 als 6.000 litres subvencionats. I com vaig dir ahir, també, congelarem l'increment de la taxa verda al gasoil de calefacció per al 2023. En total, unes despeses o un menyscapte —es miri com es vulgui— que ascendirà a 800.000 euros addicionals.

En definitiva, després d'acusar el Govern de ser la causa de tots els mals i de dir-nos que no fem res i que no prenen mesures en cap dels àmbits de preocupació de la ciutadania, va arribar, al final, un passatge en la intervenció del senyor López en què tots pensàvem que ens faria propostes. El vaig escoltar atentament i em va decebre perquè era un catàleg de generalitats i de frases bonistes que no aportaven gran cosa: «Apostar per un nou model de país, parar-se per reflexionar i decidir»... Miri, en això s'acosta el senyor Pintat: aturar-se, reflexionar, planificar, tornar a reflexionar, repensar... Si no els sap greu, mentre vostès dos s'aturen, nosaltres seguirem governant, que per això ens paguen.

«Un ús raonable i sostenible del territori». Gran frase per emmarcar, senyor López. Però en què es concreta? Si vol, ja l'hi dic jo, en què es concreta: en el Projecte de llei que el Govern va entrar a tràmit parlamentari ahir a la tarda, en les lleis que protegeixin la biodiversitat i el paisatge que ha impulsat la ministra de Medi Ambient, en la candidatura de la reserva de la biosfera que coordina el ministre de Presidència. O això no són iniciatives en favor d'un ús racional i sostenible del territori?

Evidentment, ningú es pot escapar de la seva pròpia naturalesa. I vostè, senyor López, fins i tot quan sembla que farà propostes, que al final no les fa, no pot evitar l'atac frontal al Govern. Segons vostè som —agafin-se bé, també— «els apòstols d'un liberalisme exacerbat i mal entès». Doncs per ser uns liberals exacerbat, què vol que li digui? Hem pujat dues vegades aquest any el salari mínim, hem pujat tots els salaris inferiors al salari mitjà, hem fet el transport públic gratuït, hem prorrogat de forma forçosa els contractes de lloguer entre particulars, volem reordenar l'urbanisme per mitjà de les directrius que el Govern té la potestat per fer, advoquem per una reforma de les pensions que afegirà inevitablement nous costos al teixit productiu. Sincerament, no totes aquestes mesures ens entusiasmen, precisament perquè algunes no són prou liberals, però quan un governa, un ha de saber combinar les seves conviccions amb decisions pragmàtiques que vagin a favor de resoldre aquells problemes que, amb les seves paraules d'ahir, realment preocupen a la ciutadania.

Com deia ahir, i com reafirmo avui, el que un governant responsable pot fer i ha de fer és equilibrar i reequilibrar la balança, defugint sempre els plantejaments maximalistes. Aquests plantejaments maximalistes els deixem per a vostè.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor cap de Govern.

Iniciem les intervencions dels grups parlamentaris i de la consellera general no adscrita.

És el seu torn, senyora Montaner, teniu la paraula.

La Sra. Carine Montaner:

Gràcies, senyora síndica.

La bancada majoritària pensa que magnifiquem els problemes i que fem por a la població. En canvi, jo penso que la bancada majoritària és massa optimista. Però puc entendre aquest optimisme. Quan passegem per l'avinguda Meritxell veiem aparadors espectaculars, amb pantalles gegants, recentment renovats, quan justament fa uns mesos la gent estava en ERTO. Puc entendre, també, els indicadors econòmics post-covid de recuperació, que són esperançadors. Costa mesurar la magnitud del problema i mesurar l'espasa de Dàmocles que tenim a sobre del cap. Costa veure la futura tempesta els dies de bon temps, però el bon temps per a alguns, no per a tots. La creació monetària del Banc Central Europeu durant la covid, però ja iniciada per la crisi del 2008; l'endeutament colossal dels

estats de la UE, i les decisions d'Europa de sancionar Rússia han creat una pèrdua de valor de l'euro i una inflació galopant. Sí, senyor Enseñat, galopant.

I ho vaig posar en el meu llibre que teniu a sobre de la taula. Bé, alguns no han volgut el llibre. Però pàgina 38. Havia parlat també de sancions de doble tall d'efecte bumerang, pàgina 35 i 13. És per aquest motiu, senyors, que no havia votat a favor de les sancions contra Rússia, que havia optat per la neutralitat. No sé si vostès saben que algunes fàbriques ja han anunciat que pararien la seva producció en la zona UE pel cost de l'energia i pel cost de les matèries primeres. Quin impacte tindrà? Fallides, acomiadaments. I què penseu? Que Andorra està en una bombolla? Que no passarà res? Doncs penso que el poble andorrà ha de saber que patirem i patirem molt.

Quan sento el discurs del senyor Enseñat i del senyor cap de Govern em fa pensar en la situació del Titànic o quan va haver-hi aquest xoc sobre l'iceberg. És a dir, els músics, continuaven tocant el violí i quan la gent demanava: «què passa, què passa?» No passa res, poca cosa. Mentre que el vaixell s'enfonsava.

Un home d'estat, una dona d'estat, és el que anticipa els problemes i que elabora un pla per protegir la seva població. Sembla mentida que no heu pogut anticipar el que havíem dit en aquesta cambra amb tots els assessors i pressupostos que tenim, per pagar-los. Sembla mentida que no mesureu la gravetat de la situació. De veritat.

Tot això, com sortir de la inflació? En economia la resposta és clara: la pujada del tipus d'interès és el que ha fet la Fed, als Estats Units, el que ha fet el Banc Central Europeu. Però ha pujat molt poquet. I què pot fer Andorra? Estem al final de la legislatura, no farem miracles, però demanaré al Govern de fer previsions d'ingressos a la baixa, evidentment, i previsions intentant no ser massa optimista; pressupostos d'austeritat, és a dir, evitant les despeses supèrflues i guardant els diners per a les famílies i les empreses; seguir l'exemple del senyor Gallardo, és a dir, a nivell del bus gratuït, mesures com el bus gratuït o també les mesures, la Llei que ha entrat pels autònoms —felicitó el senyor Gallardo en aquest sentit—; rebaixar els salaris dels polítics, dels càrrecs de confiança, com ho van fer per la covid; eliminar, per exemple, les subvencions dels vehicles elèctrics. El que no podem fer, senyora Calvó, és dir als ciutadans d'estalviar a nivell energètic, a nivell elèctric, i de l'altra banda, subvencionar vehicles elèctrics, consumidors d'electricitat. Veieu la incoherència. Entre altres, eh? Confio en el poble andorrà i estic convençuda que serem forts, com les nostres padrines i padrins, que van viure en un període de subsistència.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyora Montaner.

Senyor Naudi, si desitja intervenir, és el seu torn.

El Sr. Carles Naudi d'Areny-Plandolit:

Gràcies, senyora síndica.

Tinc la sensació que estan fent servir el que es coneix com la tirania ideològica. En aquest joc de jugar amb la desinformació, de jugar amb les mitges veritats o les mitges mentides, donar per fets màximes que no són veritat, donar per bons els dogmes socialistes, «el canvi climàtic, oh, el canvi climàtic!». És que ningú vol que hi hagi aquest canvi climàtic. No només vostès. Tots estem treballant per l'eficiència energètica, la transició energètica, el consum responsable de l'energia. Però, sembla que sigui només una part de la bancada «canvi climàtic». No, no. Tots. «La igualtat». No, no, els que hem tirat endavant mesures per a la igualtat hem sigut el Govern i la majoria. Però aquí amb grans afirmacions i, com dic, que no sempre responen al cent per cent de la veritat, es vol fer creure, a les persones que ens segueixen, coses que no són.

«La manca de planificació». És clar. Tots sabíem que vindria el covid i tots sabíem que vindria la guerra d'Ucraïna. I, com no vam planificar que venia un covid? I com no vam planificar que venia una guerra? Clar, clar, clar... A mi, la universitat no em van ensenyar a planificar les guerres ni els covids. De la mateixa manera que no podem planificar quan acabarà la guerra d'Ucraïna i que tindrà unes conseqüències econòmiques. Jo penso, personalment, que positives, humanitàries, socials i econòmiques, però no sabem com evolucionarà aquesta guerra, si anirà més o si anirà a menys. Quan? El que està clar és que acabarà algun dia, ni que sigui d'aquí a 100 anys. La guerra acabarà i tindrà unes conseqüències econòmiques. Baixarà el preu de l'energia, probablement, però potser el volum de la demanda que augmentarà per la reconstrucció d'un país devastat per les batalles torna a fer pujar els preus de les matèries primeres, dels xips, dels components, del menjar. No sé si vostès ho saben, jo no sé ni quan acabarà ni què passarà quan acabi.

Llavors s'acusa que la majoria del Govern no té voluntat de debatre. Doncs un cop més, res més allunyat que la veritat. I mostra d'això és el volum de transaccions que s'han fet amb la multitud d'esmenes de la multitud de lleis que hem aprovat aquí a la Casa de la Vall. Sense oblidar, com em sembla que va dir ahir el meu company Ferran Costa, la quantitat d'aprovacions per assentiment que hem fet aquí al Consell General. I quan s'aprova per assentiment vol dir que absolutament tothom hi està d'acord, perquè ningú, ni un sol conseller o consellera, s'ha abstingut o votat en contra. I és per això que la síndica, quan veu que tots els posicionaments de tots els grups i consellers és unànime, fa l'aprovació per assentiment. Per tant, dir que no hi ha voluntat de debatre quan s'han transaccionat centenars d'esmenes i s'han aprovat multitud de lleis, no només per majoria absoluta, sinó per assentiment, em sembla que, un cop més —és el que deia al principi—, es vol fer un relat que s'allunya de la veritat, que es pretén que les persones que ens segueixen, que a alguns —no tots, perquè hi ha molta gent que ho segueix molt seriosament i entén què és el que està passant— se'ls vol fer creure que està passant això. I no és veritat.

Al final els he dit i els torno a dir: vostès fan una política del tot o res, perquè inclús quan hem transaccionat coses, després voten en contra. Llavors, si no és cent per cent el que vostès volen, o s'abstenen o hi voten en contra. I en altres ocasions m'he referit a un reguitzell de texts legals, els quals, després de tot, no reben el seu beneplàcit. Però és veritat. No sé qui ho va dir ahir, si el senyor Enseñat —crec que va ser el senyor Enseñat—, quan no copien, no fan propostes, només fan acusacions, només fan alarmisme.

Perquè el Govern i la majoria i, sovint, consellers dels altres grups parlamentaris que també en algunes mesures, evidentment no estem sols amb tot, hi donen suport, s'han pres mesures decidides. I com deia al principi, amb aquest ús de la tirania ideològica no es pot fer ni pretendre que les persones es pensin que no es fa res. Quan —evidentment molts que ho segueixen, com he dit, saben que sí que es fa—, amb les coses que ens estan passant avui dia, que moltes d'elles són d'actuació urgent i no de setmanes o mesos, i que el Govern i els tres grups de la majoria, d'una forma decidida, treballem per arreglar-ho.

No tenim la culpa, cap dels que estem aquí, ni del covid ni de la guerra d'Ucraïna. És més, són partícips, molts o la gran majoria dels que estem aquí, d'haver pres solucions per haver minimitzat els efectes d'ambdues crisis: sanitàries, econòmiques i socials. El preu del combustible ha pujat. Clar es culpa del senyor espot, clar. El senyor Espot és el que fa pujar el preu del combustible. Quan en altres llocs, evidentment no d'Europa, d'Estats Units, fins i tot, que era famós perquè tenia la gasolina barata, s'ha multiplicat el preu. Però no, la culpa és del Govern i de la majoria. El preu de la llum també. Govern ha pujat el preu de la llum. No, no, no, no, no. El preu de la llum a molts països europeus ha pujat fins a cinc vegades el cost que tenia fa dos anys, mentre que a Andorra, gràcies a que tenim FEDA, el cost de la llum a les famílies i a tots els participants del teixit productiu s'ha contingut. S'ha fet que no impacti a les butxaques de cap persona del nostre país, com sí que ha impactat, com vostès saben, per exemple, els països del sud i del nord d'una forma molt més important i, evidentment, en alguns casos dramàtica, que aquí no ha sigut. I en definitiva, ni Govern, ni majoria, ni cap dels consellers i conselleres som responsables del procés inflacionari galopant.

És més, vull recordar que quan dic que FEDA té un paper predominant perquè això no passi —recordem que el consell d'administració de FEDA al final és Govern—, és perquè, a diferència de qualsevol elèctrica, que són empreses comercials, si compren la llum a 10 la venen a 20. FEDA no, FEDA és inclús capaç, en aquell tros de pastís del 30 % de llum que està comprant a mercat, de contenir i absorbir aquest cost, perquè si compra la llum a 10 no l'hagi de vendre molt més cara per afectar a les famílies i els empresaris d'Andorra. Per això, quan el cap de Govern diu que hem de reduir un 15 % la factura, el consum, que hem de ser eficients energèticament, ho està dient perquè encara que a algú li pugui semblar una tonteria deixar la nevera oberta una estona o deixar encesa la llum de casa una estona, perquè no li impacta en sobremanera, al seu entendre, aquell sobrecost de la llum, sí que ens està impactant a tots. Perquè FEDA, com dèiem, no és una comercial elèctrica tradicional que augmenta marge i ven. FEDA està absorbint part d'aquest cost perquè puguem mantenir una inflació més estable que els països del nostre entorn i, per tant, no fer un ús raonable de les energies impacta amb l'elèctrica i fa que tots plegats, si no tenim un consum responsable, en puguem patir conseqüències negatives.

És per això que quan es parla que cal augmentar la nostra sobirania energètica, s'ha de ser molt decidit en aspectes com tots aquells parcs solars o els llosats dels edificis on es puguin posar plaques, serveixin per reduir aquest consum que fem de la font que ens subministra —és a dir, FEDA o les mútues—, i anar cap al consum responsable i cap a l'autoconsum. Per això és important, evidentment que sí, seguir amb l'impuls del Pla Renova, per exemple, que permeti l'autogeneració elèctrica, el consum responsable i l'eficiència energètica.

Al final, no vull seguir més amb el què ja ha contestat el senyor cap de Govern a les propostes fetes per l'oposició. Crec que sí que s'han fet propostes decidides. S'han fet propostes raonables d'acord amb la situació que estem vivint. S'ha treballat en la contenció de preus, s'ha treballat en la fusió dels salaris, s'està treballant —tots— en l'anàlisi de les pensions, s'està treballant d'una forma decididíssima per donar solucions a l'habitatge i, per tant... Ens podem equivocar? Evidentment, tots ens podem equivocar, però no fer res, sí que segur que no t'equivoques, sinó que deixes que el país vagi a la deriva.

Moltes gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor Naudi.

Senyor Pintat, si així ho desitja és el seu torn.

El Sr. Josep Pintat:

Gràcies, senyora síndica.

Bé, començaré fent-li una part de rèpliques a la seva intervenció i després ja continuaré. Miri, senyor cap de Govern, a mi em pot dir el que vulgui, que si immobilitista... Tot el que vulgui, tot. Cap problema. Però com a cap de Govern, a vostè no l'honora gens dir que Andorra és fictícia o estat fictici. Això, en tot cas, serà una percepció seva. I jo, en tot cas, estic molt orgullós de l'Andorra que hem trobat, d'ara i d'abans. I és molt important aquesta apreciació, perquè quan es parteix que el passat és fictici, quan a la gent d'aquest país els hi va costar anar molt endavant, potser que s'ho faci mirar.

Ahir en el seu discurs vostè ens va fer un discurs en to triomfalista, autojustificatiu i a la defensiva, que és el que diem avui. Jo vaig intentar, a la primera part del meu discurs, fer-li un exposat o una síntesi del que està dient el Banc Mundial, el Fons Monetari, la Unió Europea, l'OCDE, l'FMI, el mateix Banc d'Espanya..., diferents institucions. M'ho vaig estar mirant, ho vaig estar treballant i crec que era un element que permetia una reflexió, com a mínim, per encarar moltes coses. I amb aquella reflexió no em vaig dedicar a desacreditar a ningú i vaig intentar posar o evidenciar on se solen situar un conflicte d'objectius. En aquests temps passats s'ha fet molta inversió pels temes de la transició energètica i paral·lelament apareix una inflació, apareixen unes pujades de tipus d'interès que posen en qüestió moltes coses. Tot degut a uns conflictes que, com diu el senyor Naudi, no eren previsible. Molt bé. I així (inaudible) li vaig fer aquesta exposició. Ara bé, vostè no ho comparteix. Bé. Vostè ara està al negacionisme, del què en diem un negacionisme econòmic.

Em sembla molt bé. És legítim. Dir que no es fa res? Bé, sempre és fàcil. En tot cas, a nosaltres ens agrada treballar des de la planificació. Ens agrada treballar entorn de la informació, ens agrada treballar entorn de l'anàlisi i ens agrada treballar per poder fer propostes i per poder fer plantejaments. I som un grup parlamentari amb la capacitat que tenim. I tenim la informació que podem disposar. I quan hi ha hagut moments difícils, quan va començar aquesta legislatura amb la covid, vam fer el que bonament vam poder per

estar al costat de totes les ciutadanes i ciutadans i del Govern. Res més. Ni ens en posem medalles ni ens les retraguem. Res més. I vam tenir posicions molt diferents de les seves i vam recolzar igualment. Vostè en diu no fer res. Molt bé. Jo penso que aquest discurs de ficar etiquetes de no fer res és el que he dit al començament: està a la defensiva i ha de justificar-se. Res més.

I evidentment, que han de governar. I evidentment que podem tenir una forma diferent de plantejar les coses. Nosaltres, a través de l'anàlisi i la reflexió, i vostè, a través de la improvisació, l'extrema urgència i la necessitat. Res més. No passa res. Tot és legítim, com diu vostè.

Quan hem parlat del tema de la Unió Europea amb l'acord d'associació. Jo li vaig fer un exposat del què són les conclusions. Vaig fer dues parts. A la primera part, li vaig dir quina posició vam adoptar en el debat d'investidura del seu moment. Li vaig dir que vam arribar a un acord polític i que ho vam signar amb tots els grups parlamentaris. Li vaig exposar el que li vaig dir en l'anterior debat d'orientació política i això està dins el meu discurs. I d'allí vaig saltar al què són la part final que són les conclusions que ha emès el Consell, que és aquest document. Res més. Jo li vaig citar un apartat, li vaig dir el 41. El 41 diu. Un o varis.

Jo em vaig estar llegint el document. Vostè em diu que llegeixo de forma esbiaixada. Doncs miri, anem el 46, *«El Consejo subraya que las decisiones de las normas del mercado interior deben estar justificadas y proporcionadas en cuanto al alcance y duración. Recuerda la importancia que se respete el principio de libre circulación de personas en el mercado único y de que Andorra, Mónaco y San Marino adapten sus legislaciones y sus prácticas en materia de empleo y seguridad social a las normas internacionales y de la UE. La adhesión a la Organización Internacional del Trabajo también contribuirá a la adaptación de esta legislación.»*. Si anem així, anar llegint fragments d'això, el que farem encara és crear més desorientació.

Aquest document, la UE el té publicat a la seva pàgina web. Miri, és molt fàcil. Faci'l arribar a tots els ciutadans i que en treguin les seves conclusions. Perquè la UE, almenys, és transparent i podran tenir un criteri per no trobar-se amb una sorpresa al final. Ni creure el que li estic dient jo, o qualsevol cosa d'aquelles que ho volen interpretar, ja no amb un caire positiu, no sé amb quin caire ho vol interpretar, perquè ha estat posant-nos etiquetes, doncs molt bé. Faci-ho arribar. Sigui transparent i la ciutadania podrà tenir una opinió nítida. La seva, després ja els ho explicarà. O ja ho explicarem conjuntament de l'acord polític i ja veurem com avança. Però faci'ls-ho arribar.

Quan hem parlat de l'acord polític, jo li vaig dir el que li vaig dir l'any passat. I avui, els estudis d'impacte encara no hi són. Que s'ha plantejat una metodologia i que la conclusió de la metodologia és que davant de la tessitura de que és difícil fer-los, és millor fer-los que no deixar-los de fer. Això és el que conclou el centre d'estudi i recerca. Els resultats no hi són. I quin cost tot plegat tindrà això, no ho sabem. Res més.

Per tant, els estudis d'impacte no hi són i formen part de l'acord polític. Que s'hi està treballant, però no hi són. I podem entrar aquí a un debat, perquè si hi són, no hi són, hi són... No hi són. I fa temps i anys que els demanem. Per tant, tampoc és la nostra forma de treballar. Sí, la seva.

Quan em parla del negociador, o de les negociacions, més ben dit, de la figura de l'observador, miri, les coses clares. La Unió Europea no té cap competència per decidir qui forma part de la comissió negociadora andorrana. Això depèn del Govern, que té la competència internacional en matèria de la Constitució. Que a l'acord polític que van signar, perquè s'hi pogués trobar més còmode, vostè va creure que havia de fer la consulta, em sembla molt bé. Però si vostè ha de demanar permís a un tercer de per qui l'acompanyarà a les negociacions, crec que això és una submissió. I crec, a més, que si ja hi estan dient: «no, tot l'arc parlamentari, les persones que van ser elegides per les andorranes i andorrans no els volem», té un problema.

Un problema perquè com a cap de Govern o com Govern té la competència internacional per negociar. I no calia acceptar això. No calia acceptar-ho. Vostè ho accepta. Quan podia informar de la composició de la comissió negociadora. Allà li diuen «no» a una cosa que és transitòria, passatgera mentre duren les negociacions. Res més. Si aquí ja no es pot aconseguir ni una especificitat, doncs no anem bé. És més, en la resolució del Parlament Europeu 2019, que va ser arran de l'informe López Aguilar, el Parlament Europeu ho demanava, perquè és la màxima transparència.

I a més, els parlamentaris de la Unió Europea sí que acompanyen la negociació. I així ens ho fan amb l'OMC, amb alguns casos sí. Sí, sí, amb l'OMC, amb l'Organització Mundial del Comerç. Amb un tema de negociació sempre n'està parlant del que fan els altres per ser comparables. Jo li poso un exemple del que fan. Li estic invocant el que va ser l'acord del 2019. Té una forma de transparència per aconseguir tenir la implicació major. Aquesta era la resolució del Parlament d'Europa. Li estic dient que té la competència internacional per negociar, vostè amb el Govern. Vostè ha acceptat uns compromisos, vostè sabrà per què els ha acceptat. No tenia per què, no tenia (inaudible), vostè ho va acceptar. Crec que la composició de la delegació és competència del Govern d'Andorra, no de la Unió Europea, si no, malament anem. I a partir d'aquí no ha estat acceptada. I vostè es queda tan tranquil.

Molt bé. Doncs, per tant, això de l'acord polític, no hi és. Els estudis d'impacte no hi són. I no em negarà que des que van signar l'acord polític, primer, abans de signar-lo, hi va haver un important intercanvi de documentació entre el Govern i el nostre grup parlamentari, crec que va ser positiu i vam assolir un acord. No em negarà que dins el marc de l'acord polític, hem fet propostes, hem estat actius i hem estat lleials. I si vol anar més enllà, no em negarà que avui, el que està passant amb aquest debat, aquesta posició, la que adopta el Govern, la que adopta el nostre grup parlamentari, no espatlla res a les negociacions.

No espatlla res a les negociacions. No m'escolta? No em sent bé? Doncs que pugin els micros. No espatlla res a les negociacions, al contrari, les enforteix perquè el to no ha de dir amén. I a vostè li dona ales. Aprofiti-ho. Aprofiti-ho.

Per la resta de temes, en continuem parlant després.

Moltes gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor Pintat.

Senyor Costa, és el seu torn, si així ho desitja.

El Sr. Ferran Costa:

Gràcies, senyora síndica.

Penso que aquest matí estem dedicant potser massa estona a intentar qualificar si el debat d'ahir va ser optimista o pessimista. Penso que poc aporta al debat l'adjectivació de la natura conceptual que cadascú li vulgui atorgar, perquè la realitat és la quina és i la realitat no canvia. El que passa és que la realitat, tothom sap, com diu la dita, que cadascú veu les coses segons la ullera que es posa. Per tant, ben legítimament, poden haver-hi diferents interpretacions de quina és la realitat del moment.

Jo reiteraré el que deia ahir. I és que en temps difícils, com es va constatar a la Cambra per part de totes les forces parlamentàries i també per part del cap de Govern, els reptes punyents que tenim al davant són difícils i, per tant, en temps difícils cal buscar els màxims consensos. I per fer-ho, cal trobar totes les palanques al nostre abast per poder-ho portar a terme.

El referiré a les paraules del senyor Pintat. Penso que el debat sobre les negociacions amb la Unió Europea han capitalitzat part d'aquest debat i, com deia, cadascú veu les coses, ben legítimament, des del seu angle, des del seu prisma. I criticava, el senyor Pintat, aquesta possible manca de col·laboració i de comunicació per part de la majoria i l'executiu.

És cert, senyor Pintat, que vostè, en tot moment, en el marc d'aquest acord polític, ha estat actiu, ha estat lleial i ha participat en totes aquestes reunions que s'han fet, justament, dins del marc d'aquest acord polític. I jo li he de dir que nosaltres, els integrants del nostre grup parlamentari, comptem exactament amb la mateixa informació amb la qual vostè compta. Per què ho dic això? Doncs perquè pel que per a vostè és una informació parcial i insuficient, a nosaltres ens ha servit en tot moment per fer la pedagogia necessària, aprofitant els desplaçaments dels meus companys, consellers i conselleres generals en delegacions internacionals per reunir-se amb els seus homòlegs de països que formen part de la Unió Europea i poder explicar fil per randa quina és la nostra realitat i cap a on volem arribar.

No només això, nosaltres també, amb la mateixa informació que compartim amb vostè, exactament la mateixa, hem anat diverses vegades fins a Brussel·les i amb aquella informació hem fet la pedagogia necessària envers l'acord d'associació i hem parlat amb el vicepresident de la Comissió de Mercat Interior del Parlament Europeu. Ens hem adreçat de manera proactiva amb la vicepresidenta del Parlament Europeu. Hem parlat amb el reporter del nostre dossier al Parlament Europeu. Hem parlat amb el vicepresident de la Comissió de Desenvolupament Regional del Parlament. Hem parlat amb el president de la Comissió d'Afers Legals del Parlament. Hem parlat amb moltes altres persones. I ho hem fet, simplement, amb exactament la mateixa informació de la qual disposa. Per tant, respecto profundament que vostè trobi la informació com a parcial i no suficient, però a nosaltres, li he de reconèixer que ens ha estat més que sobradament suficient per poder portar a terme tota aquesta pedagogia en aquest sentit, de la proactivitat que vostè apel·lava i que jo també apel·lo i que penso que hem de continuar en aquesta línia.

Per tant, són visions diferents d'una mateixa realitat, però que en aquests moments nosaltres pensem que poques vegades abans la informació al respecte a un dossier concret, el que ara ens ocupa, havia estat compartida amb totes les forces representades a l'arc parlamentari.

És imprescindible, i penso que aquesta majoria ho ha demostrat sobradament, comptar amb la participació per millorar les lleis i les propostes que es fan en aquesta cambra. Ahir els recordava un reguitzell de textos legals que s'han aprovat per assentiment. I la prova és que, òbviament, es van incorporar molts dels matisos, de les inquietuds, de les aportacions, ben vàlides, per altra banda, per trobar els millors textos legals per donar sortida a les necessitats de la nostra ciutadania.

Ahir, senyor López, he de dir-li que la visió, massa vegades, de la força que vostè encapçala, és negativa. Els posaré un exemple per posar el context. Recordem els debats en aquesta cambra quan parlàvem de la incorporació del nostre país en el Fons Monetari Internacional. Aleshores, vostès, amb tota la contundència, ens van dir literalment des d'aquesta tribuna que aquesta acció faria portar el país a la fallida. Van dir, literalment, que l'accés al Fons Monetari Internacional ens costaria més de 100, recordo, 100 milions d'euros. Doncs bé, l'evidència i el temps han demostrat que aquelles profecies apocalíptiques que vostès vaticinaven no només no s'adiuen a la realitat, sinó que mancaven de qualsevol rigor empíric. Per allò de la cançó de l'enfadós, hom podria atrevir-se a dir que el seu discurs d'ahir anava exactament en la mateixa tònica.

Per situacions apocalíptiques, i n'hem passat, jo recordaria la que va haver d'afrontar el senyor cap de Govern el dia abans de dictar el confinament total del país. El senyor cap de Govern prenia una decisió que feia confinar a tots i cadascun dels ciutadans i les ciutadanes del nostre país, que feia aturar de cop tota l'economia del país sense conèixer quines en serien les conseqüències i malauradament, en un procés que es va allargar molt més del que tots i cadascun de nosaltres haguéssim desitjat. Allò va ser apocalíptic, senyor cap de Govern. I penso que uns quants mesos després, gràcies a les contribucions i esforços, no només del Govern i de les forces de la majoria que li donen suport, sinó de tots els membres d'aquesta cambra, vàrem sortir d'aquella hecatombe i el tràngol es va superar, jo diria que moderadament bé. Sempre hi ha marge de millora, sempre hi ha marge de millora. I penso que amb els tocs humanistes també, que mencionava ahir el cap de Govern, aquesta crítica de que les coses sempre es poden fer millor és una constant d'aquest Govern.

Dit això, ahir es van reconèixer obertament, tant per part de l'oposició com per part de la majoria, com, òbviament, pel mateix cap de Govern, els reptes ingents que tenim per davant. Reptes difícils, molts d'ells, molts d'ells exògens, però no perquè siguin exògens no els deslliura de la responsabilitat de governar que té el senyor cap de Govern i tot el seu equip. Com deia, aquests reptes són transnacionals. Una pandèmia no se circumscriu en el marc de les nostres fronteres. Però tampoc ho fa tots els efectes del canvi climàtic. I no ho fan tots els *inputs* que ens ha de portar la transició ecològica, o reptes com la ciberseguretat o la seguretat energètica. Reptes, tots ells, que ens venen de fora, però nosaltres, tots plegats, amb responsabilitat, hem de saber afrontar. És en aquest sentit, i apel·lant a l'esperit dels dies inicials de la pandèmia, que tots i totes nosaltres hem de ser capaços de contribuir una altra vegada per poder-los donar sortida de manera eficient. Per

tant, apel·lo a aquest to constructiu de totes les forces polítiques. De fet, confio que totes les conselleres i consellers generals seran fidels al deure de legislar en favor de la ciutadania.

Ahir vàrem escoltar el senyor López, un discursiu ple de vituperis. Deixi'm dir-li que penso que des de l'oprobri i del blasme, difícilment es podrà legislar. Però sí que ens va fer una sola proposta. Literalment, vostè va dir: «La nostra proposta és clara. Volem una Andorra on cadascú de nosaltres hi tingui lloc i pugui desenvolupar el seu projecte de vida, on ningú no es quedi enrere. Un país que tingui en compte les necessitats de les persones de progrés i inclusiu. Un país conscient que tenim un territori molt limitat i que si el destruïm no en tenim més». Aquesta proposta del Partit Socialdemòcrata és tan clara i tan genèrica que em consta que tots i cadascú de nosaltres l'hem exposat alguna vegada i ben segur que apareix, potser amb altres paraules, en tots i cadascun dels programes electorals amb els quals nosaltres vam concórrer a les eleccions. Això, doncs, ens uneix. Treballem-hi tots plegats.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor Costa.

Senyor López, és el seu torn ara.

El Sr. Pere López:

Gràcies, senyora síndica.

Voldria, molt breument, fer dues consideracions prèvies abans de les notes que tenia de rèpliques. La primera, amb relació a les referències constants al debat de l'any passat. Jo crec que va ser un fet involgut, justificat, prou disculpat. Tant de bo altres persones que fan errors —que jo crec que tothom fa errors— fessin el mateix. Per tant, no ho acabo d'entendre. A mi em semblen, altres fets, més greus com a representants polítics que som tots plegats. Com per exemple aquesta insistència a negar la realitat. Com que segurament a molts de vostès no els afecta, doncs parlem d'apocalipsi i altres discursos, i llavors, és tan fàcil com que parlin amb un pensionista que cobra 800 euros o algú que treballa per 1.200 euros, i que parlin amb ells i que els expliquin directament quina és la veritable realitat que es viu avui en dia al nostre país.

La segona és amb relació a què ens feia el cap de Govern, tant al senyor Pintat com a mi, com si no treballéssim, com si vostè treballa. Ha dit, fins i tot, que «a mi em paguen per treballar». Doncs miri, a nosaltres també ens paguen per treballar. I en tot cas, vostè, o la seva manera de fer o la seva manera global de fer, no ens permet sovint fer la feina com ens agradaria a nosaltres. I segurament, com a molta gent en un moment com l'actual del nostre país, voldria. Creiem, i ho hem demostrat moltes vegades, que tenim coses a aportar al debat. El senyor Costa ho deia ara. Però clar, digui'ns el *com* alguna vegada i no vingui aquí només a criticar-nos.

Ahir, el dia de Meritxell, el senyor Filloy anunciava als mitjans de comunicació que la Llei que entrarà a tràmit parlamentari preveurà o preveuria el trasllat del total de l'índex de preus al consum dels lloguers. Ministre Filloy, que no és qualsevol persona, perquè és el ministre que ha portat la cartera de l'habitatge, doncs ho justificava perquè als propietaris també se'ls ha incrementat els manteniments i les despeses. I, fins i tot, deia als mitjans de comunicació que la proposta havia estat debatuda en el si de la Comissió Nacional de l'Habitatge i que s'havia pres aquest acord.

Poc després, el cap de Govern semblava que el rectificava en aquest sentit i ens parlava que entrarà una Llei de mesures urgents sense percentatge i que més endavant s'entraria una Llei, que imaginem que serà novament per l'extrema urgència i necessitat, que determinarà aquest percentatge.

No creu que és això el que realment preocupa avui en dia als ciutadans? De veritat tenen dubtes en l'actual context a repercutir tot o gairebé tot l'índex de preus —que no tinc cap bola de vidre, però que sembla que serà més aviat elevat— als lloguers? Que no veuen que això és, per si mateix, una mesura inflacionista? I després m'hi referiré a la política econòmica del Govern. Perquè la inflació és global, però els governs poden fer coses per contenir la inflació. I una manera de contenir la inflació és fer que els preus no pugin. Creuen que aquesta mesura és justificada?

Jo he fet alguns números. No sé quant pot suposar el manteniment, les assegurances i altres despeses en el compte d'explotació del lloguer d'un habitatge, però suposem que suposin un 10 %. Però no crec —no creiem— que l'IPC incrementi ni la compra del terreny que es va fer en el seu moment, ni el cost de construcció que es va fer en el seu moment. Les dues partides més importants a l'hora de determinar un preu de lloguer.

Anem als carburants. També una acció que es pot fer per reduir l'índex de preus al consum al nostre país. Expliqui'ns, perquè crec que això també és el que preocupa avui els ciutadans, i no va dir-ho ni ahir ni avui, per què no volen fer una bonificació de carburants. Nosaltres presentarem una proposta de resolució en aquest sentit per la bonificació tant de la locomoció per als residents, que quedi clar, per als residents i per als empresaris i autònoms que tinguin la seu social a Andorra, i també per a la calefacció. Som ja a les portes del moment en què les llars del nostre país s'hauran de començar a escalfar.

Podem parlar d'això? Podem parlar de la seva política econòmica? Hi ha algú que estigui pensant en macro sobre l'actual situació? Perquè amb la seva política, que és inflacionista, augmenta l'índex de preus al consum, almenys per aquella part que no es pot fer des d'aquí. I això, com tothom sap, empobreix els salaris, empobreix els estalvis i afecta la competitivitat de les empreses.

Ahir ens parlava d'una moratòria. Demà es farà el debat sobre aquesta qüestió. Però deixi'm que li digui que qui ha posat llenya al foc tots aquests anys han sigut vostès. Vostès han animat a entrar desafortadament projectes de construcció, rebaixant cessions temporalment, és a dir, dient als propietaris: «Corre, corre, entra el projecte, perquè ara la cessió és zero, perquè ara durant 9 mesos o una sèrie de mesos no pagaràs impostos». I, per tant, vostès són responsables de l'actual situació. A més, la paraula «assequible» segueix sense figurar en aquesta mesura de permetre els projectes de lloguer, una paraula

que ha faltat sempre en les seves polítiques d'habitatge. Al final, el que vostès han fet és baixar les cessions, abaixar els impostos i els preus són més cars. Més dèficit, menys terrenys públics, perjudici per a l'interès general i cap solució al problema. Com tantes i tantes vegades se'ls ha explicat, no és un problema d'oferta, és un problema d'accés. Vostès van repetint que quan més pisos hi haurà, més baixaran els preus i la realitat és que el país està ple de grues i els preus no paren de pujar.

Celebro que, finalment, potser algun efecte ha tingut el discurs d'ahir, s'hagi convocat una reunió del Consell Econòmic i Social. La veritat és que veure aquestes darreres setmanes sindicats i patronal creuant-se declaracions als diaris, en un moment com l'actual, no era un exercici gaire gratificant. En tot cas, parlant d'equilibris, la realitat és que —i abans en parlava— vostè i el seu Govern tenen més tendència a escoltar els propietaris que no pas els llogaters, vegi's la qüestió de l'IPC per l'any vinent, vegi's la seva política d'habitatge i també han tingut, fins al moment, més voluntat d'escoltar a la FEA que no els sindicats. Però deixem que els fets es desenvolupin.

Voldríem explicar ara dos temes, i intentar explicar-los bé, a veure si ho aconseguim, perquè sembla que no es vulguin, de cap manera, entendre. El del salari mínim i el tema del tercer pagador. Farem una explicació bàsica del tercer pagador, gairebé com aquell programa que hi havia a la televisió quan tots érem petits. A veure si finalment aconseguim que s'entengui.

El tercer pagador és, senyor Espot, cofinançament. És cofinançament. Perquè tothom ens entengui: la via més normal o el percentatge més habitual de cofinançament és un 25 %. Hi ha dues vies per arribar a aquest 25 %. Pagar un 100 % i que ens retornin el 75 % o pagar directament el 25 %. És això, el tercer pagador. No és ni cost per a l'administració ni més despesa. Simplement, que l'usuari pagui directament, d'entrada, el 25 %. Si una persona s'ha de fer una prova mèdica que val 300 euros, no és el mateix pagar 75 euros que pagar 300 euros i que al cap d'uns dies, d'unes hores, en algun cas una setmana —temes bancaris, el que pugui haver-hi—, la CASS et torni els 225 euros. El resultat sempre és 75, però és molt diferent per a algunes persones haver de pagar aquests 300 euros.

Hi ha alguns companys que em diuen que el cap de Govern ho vol fer per confondre, el debat que va dir ahir, va dir, va parlar del cofinançament. Jo no m'ho vull creure. Jo vull donar-li el marge de dubte perquè vegi, i vull entendre que potser fins aquest moment no ho havia entès. Si ara ho ha entès o ja ho entenien, vol, realment, que algú que no pot avançar els 225 euros, que després la CASS li tornarà, no es pugui fer la prova? Això és el que vostè realment vol? Vol que un padrí que ha de comprar un medicament que val 100 però que després... No per medicaments, no, i per molta part de la població, tota la població que té menys de 65 anys no està implementat. Vol que realment no pugui comprar el medicament perquè no té els 100 euros al compte bancari i no vol que pagui directament els 25? Si continua pensant que sí, si continua pensant que això és bo, no sé per a qui, li demanem que avui, que és on toca debatre aquestes qüestions, ens expliqui per què creu que aquestes dos casos concrets són bons per al país.

Després, la qüestió del salari mínim. Amb les dades de maig el salari mínim està al 53 % del salari mitjà. Números arrodonits: 1.200 salari mínim, 1.358 salari mitjà. Expliquem-ho també bé. És veritat que vostès pugen el salari mínim, però després pugen la resta de salaris i el salari mínim torna a quedar per sota. La vida s'encareix. Estaria bé que ens diguin

amb un debat com l'actual, què pensa fer el Govern d'aquí a final d'any i què pensa fer el Govern per principis de l'any amb relació a intentar contenir la inflació. Perquè si la vida s'encareix, vostè diu que el salari mitjà puja per una sèrie de raons que vostè ha dit: que l'economia creix, que hi ha més llocs de treball... També creix, el salari mitjà, perquè la vida s'encareix. Els salaris pugen, el salari mínim, les pensions i les prestacions tornen de nou a quedar-se per sota. Nosaltres presentarem una proposta de resolució perquè a principis de l'any que ve, d'una vegada per totes, el salari mínim estigui al 60 % del salari mitjà, però tenint en compte els increments que es puguin preveure, de manera que un cop aplicats aquests increments, el resultat final sigui, efectivament, el d'un salari mínim al 60 % del salari mitjà. I li torno a dir: què pensen fer a la inflació? Quines mesures pensen prendre? I com pensen atacar aquest problema?

Voldríem ara parlar de seguretat en un sentit ampli del terme. Seguretat personal, seguretat jurídica, seguretat legislativa. S'omplen la boca- Ahir, molts dels discursos parlant de la seguretat com un gran valor del nostre país. Però la realitat és la situació que viuen avui en dia els nostres cossos especials. La baixada de sous i la pèrdua important d'atractivitat de les noves incorporacions... I no fiqui aquesta cara, senyor Espot, perquè vostè, a més, va fer la Llei en aquest sentit i sap perfectament que és un problema. Ens està abocant a una situació en què no hi ha candidats per cobrir les noves places, que els que entren marxen dels cossos especials i, per tant, hi ha una greu problemàtica amb relació als cossos especials d'unes lleis que han de ser revisades. I li recordo que va ser vostè que va baixar de manera molt important els salaris, especialment de les noves incorporacions.

Després, també hi ha la situació de la justícia. Veig que ara no hi és, el ministre. En tot cas, per recordar-li que, en aquest cas, més enllà d'allò tan habitual que no ens convidin a segons quins debats importants en els quals, com deia abans, creiem que podem aportar, en aquest cas vam ser expulsats. Nosaltres vam proposar que hi hagués una comissió per treballar per la reforma de la justícia amb una moció que anàvem a presentar, que vam retirar amb un acord amb el ministre. Es va acceptar la nostra proposta de fer la comissió, que es treballaria conjuntament amb els grups parlamentaris, que primer hi hauria unes reunions tècniques i després hi hauria una reunió amb els grups parlamentaris. Així es va acordar i així es va pactar. A nosaltres, com a mínim, mai ningú no ens ha convidat a aquesta reunió.

Després, amb relació a la seguretat legislativa. Presentarem, també, en aquest àmbit, una proposta de resolució perquè el Govern publiqui en dos mesos tots els reglaments, tots els reglaments que a data d'avui queden pendents d'aplicació de les lleis i quin és el calendari que es preveu de població d'aquest reglament. En aquest sentit, coincidim amb algunes reflexions que feia el senyor Pintat ahir en el seu discurs. Perquè, altrament, ens trobem en un escenari, sovint, d'inseguretat, de discrecionalitat i d'arbitrarietat en les aplicacions d'unes lleis que, molt sovint, fan referència a desplegaments reglamentaris, però que aquests desplegaments no arriben.

Voldria ara parlar ràpidament del català. De fet, el que voldria dir és pràcticament el que va dir el senyor Costa ahir en la seva intervenció. També li recordo que vaig escriure un article fa uns dies en un mitjà de comunicació que anava, que anava en aquest sentit. És a dir, que no l'estic copiant ni llegint, eh? Però en tot cas aprofito, això sí que avui que hi ha el

ministre Torres, que ahir no hi era, i que quan va parlar del català en aquell moment no hi era, segurament estava atenent alguna altra publicació. Però vostè, com la persona que més està sent prolífica en la utilització d'aquests anglicismes. Ens sembla molt bé que vulguin crear la comissió necessària, però el que cal avui dia ens sembla que és relativament fàcil. El que cal és aplicar la Llei i, en tot cas, si algú ha d'estar al davant de tot en l'aplicació de la Llei, és el Govern i les entitats públiques.

Després —ja vaig acabant, pràcticament, senyora síndica—, amb relació als autònoms, ens ha donat les dades agregades de les ajudes entre autònoms i assalariats. Però vostè sap perfectament, senyor Espot, que molts i molts autònoms no van poder, no van saber, no van arribar a les ajudes i que no té la mateixa infraestructura una empresa que havia de preparar tota la documentació, que té el seu departament, el seu departament comptable i té els seus assessoraments, que molts autònoms. I sap que molta gent no va arribar a aquestes ajudes.

I després, si em permet, vostè diu que hi havia una frase meua que és la que s'emporta la palma. Jo, si em permet, destacaria un discurs del seu discurs, que em sembla que pot presentar perfectament la candidatura a endur se'n la palma, i més venint d'un cap de Govern, i més venint d'un Govern que presideix consells d'administració, societats públiques, entitats i altres organismes. La frase es troba a la pàgina 43 i novament el citaré. Diu: «Rara vegada els governs saben invertir o gastar millor els diners que les persones i les entitats privades». Home, a mi em sembla fort, venint d'un cap de Govern que presideix organismes públics i entitats públiques, a mi em demostra que és gairebé com no creure en el públic. Segurament hi ha coses que pot fer bé el privat, hi ha coses que pot fer bé el públic. Jo crec que alguna lliçó n'hem tret de les crisis i les pandèmies, que quan hi ha un problema, tothom es gira cap al públic. Però clar, vostè ha dit «rara vegada», és a dir, excepcionalment o molt poques vegades. I deixi'm dir-li que nosaltres no ho compartim.

Gràcies.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor López.

Senyor Enseñat, és el seu torn.

El Sr. Carles Enseñat:

Gràcies, senyor nunci. Gràcies, senyora síndica.

El resum de la tarda d'ahir, en quant a les intervencions dels presidents de l'oposició, és ràpid i molt senzill. No hi ha propostes en l'oposició en temàtiques essencials del país. No sentim més que la cantarella que ja ens tenen acostumats, de que tot es fa malament, però no posen cap proposta sobre la taula. Es queden, per tant, en una posició còmoda, en una oposició còmoda: criticar i no aportar. Tampoc hem sentit cap retorn a les propostes d'accions que nosaltres sí que hem anunciat. Hem anunciat la moratòria dels allotjaments turístics o el pla de racionalització de l'urbanisme. Res. Tampoc hem sentit cap retorn sobre les accions que entrarem amb relació a controlar la inversió estrangera. Tampoc res.

Aquestes propostes que nosaltres vam fer i que demà sotmetrem a aquesta cambra són importants i encara avui ho són més i ho explicaré d'aquí a uns minuts.

Quan el sentia fa uns moments, em semblava que confonen un discurs triomfalista amb un discurs ple de propostes. Confonen un discurs autoafirmatiu amb un discurs amb lideratge. Confonen el negacionisme amb preocupar-se, en la justa mesura, dels problemes reals i això no té res a veure. Perquè negar és negar-se també actuar i preocupar-se implica, a força de treballar, posar sobre la taula les respostes necessàries per equilibrar les desigualtats que, inevitablement, van sortint i, inevitablement, continuaran sortint. I aquí és la nostra tasca, la de tots, que és la de buscar solucions. I no és raonable utilitzar la política de la por, de l'hecatombe, o vendre males notícies perquè és més llaminer. I ja vaig dir ahir que com a responsables polítics que som, no podem jugar amb la por dels ciutadans i utilitzar-la per al nostre rèdit polític o per al nostre rèdit personal.

Ens deia el senyor López ahir a la tarda que no aportem mesures. I sincerament, sembla que no va escoltar la intervenció del matí del cap de Govern. O sí, que la va escoltar, però prefereix no canviar el seu discurs perquè és molt més còmode insistir a criticar que rectificar i celebrar que s'estan fent accions. De fet, és el que han fet tota aquesta legislatura.

Porten tres anys dient que no hem fet res per solucionar la problemàtica de l'habitatge. Res, per vostè, per vostès, és sinònim de congelar els lloguers, no més enllà de l'IPC. Prorrogar els contractes de lloguer durant més de 5 anys, incrementar els ajuts per accedir al lloguer, aplicar bonificacions per a la rehabilitació d'habitatges destinats al lloguer, afavorir el canvi d'ús a favor dels habitatges de lloguer, la possibilitat per als comuns de rebaixar la cessió obligatòria al 0 %, donar seguretat jurídica al sector a través de la creació de l'Institut Nacional de l'Habitatge, construir pisos a preu assequible com els que s'estan fent a Borda Nova o arribar a acords amb privats com els que han fet permetre oferir pisos per a persones en risc d'exclusió social a la Casa Aristot Mora. I també, si els grups parlamentaris votem a favor del Projecte de Llei d'actuacions urgents en matèria de desenvolupament econòmic, d'habitatge i d'educació, destinar vora de 20 milions d'euros a la compra de pisos buits i al lloguer d'habitatges buits per posar-los al mercat a preu assequible. O aplicant una moratòria de dos anys als allotjaments turístics que no s'adiguin a criteris de sostenibilitat i de qualitat. I també establint directrius d'ordenació que donin un any als comuns per disposar d'estudis de càrrega màxima de cada parròquia. Dins d'aquesta mesura, i mentre els estudis no estiguin fets, condicionar les llicències d'edificació que entrin a partir d'ara a un informe favorable per part dels ministeris competents en urbanisme i medi ambient. Tot això, en cap cas és sinònim de res.

Pel que fa a la intervenció del senyor Pintat. Entendrà que les lleis i les solucions primer es treballen amb el màxim rigor, però també amb la màxima confidencialitat i després s'entren en el més breu temps possible per evitar una allau de sol·licituds per saltar-se la Llei i, per tant, aconseguir el resultat invers del què es busca amb el Projecte de Llei.

Senyora síndica, aprofitaré per explicar les propostes de resolució que entrarem aquest mateix dimarts, tot i que no m'hi estendré llargament. Són més propostes que sotmetem a la valoració del Consell General i tot i que aquesta tarda tindrem molt temps per explicar-les degudament, ja les anuncio breument. Un dels pilars essencials sobre els quals no

podem escatimar esforços i que també defineixen la nostra identitat, així com la imatge del país que volem projectar a l'exterior, és la protecció del medi natural.

Els espais naturals són un dels grans actius del nostre país i cada vegada prenen més importància. Per tant, conservar-los, protegir-los i regular són mesures de garantir que el nostre medi natural no serà sotmès a una explotació excessiva que no ens permeti la seva perdurabilitat. Per aquest motiu, volem instar el Govern i els comuns a crear aquests parcs naturals necessaris per preservar el manteniment del nostre medi natural. Tenim un país on més del 90 % del territori és de titularitat pública i que mai, per sort, s'urbanitzarà. L'objectiu és crear els parcs naturals escaients i ampliar, així, els espais naturals protegits on no hi tingui cabuda la construcció. És un procés llarg, però que ja hem començat a teixir amb moratòries com les anunciades ahir o teixint una xarxa àmplia de parcs naturals. Volem imaginar una Andorra on almenys un 50 % del seu territori esdevingui, en un futur, un parc natural. Fem-ho entre tots, fem-ho possible. Comencem i no ens aturem. Fem-ho amb els parcs naturals, que, de ben segur, la ministra Calvó començarà a signar en el més breu termini possible.

També dins de la proposta de resolució, instem el Govern i comuns a desenvolupar un pla de gestió i d'aprofitament dels boscos. I per què ho fem? De la mateixa manera que apostem per espais naturals i protegits, apostem també perquè estiguin sanejats. I s'alinea, també, amb l'aposta i la visió d'un canvi de model en la gestió de residus i productes cap a l'economia circular, de reaprofitament, en aquest cas, de tot allò que ens proporcionen els nostres boscos, boscos de forma natural. Però és que a la vegada, s'alinea amb el nostre compromís amb la comunitat internacional, amb el canvi climàtic, ja que uns boscos sanejats són boscos resilents, més preparats davant possibles riscos naturals que, malauradament, estan en augment, com són els incendis massius. Si reduïm, per tant, els incendis, preservem la nostra biodiversitat i preservem els nostres recursos naturals.

Finalment, i precisament per tal que tot això sigui possible, reclamem un enduriment de les sancions i controls de les persones que actuen faltant al respecte a la resta de ciutadans i amb el nostre país en general, amb el nostre medi ambient, aquells que destrueixen el nostre entorn natural, biodiversitat i recursos naturals. Cal, per tant, que Govern, però també els comuns, siguin contundents, realment contundents.

En segon lloc, la proposta de resolució per fomentar l'ús del català que àmpliament va explicar el meu company Ferran Costa. El català és la nostra llengua oficial, forma part de la nostra identitat i és en aquesta llengua que hem explicat la nostra història centenària al llarg dels anys. És motiu d'orgull i no ens podem permetre que caigui en desús o que no sigui la llengua utilitzada per les noves generacions. No és tasca senzilla, tenint en compte el caràcter obert i dinàmic d'Andorra, país d'acollida on hi conflueixen moltes persones de moltes diferents nacionalitats, però amb la llengua, també millora la cohesió social i l'arrelament al país. Hem de preservar i promocionar el català en tot l'àmbit socioeconòmic, sabent que és una tasca complexa. Per això cal la implicació de tots els estaments socials. També fora de les nostres fronteres, el 28 de juliol de 1993, gràcies al discurs del senyor Òscar Ribas Reig, el català es va sentir per primera vegada a les Nacions Unides. Un orgull, però també una responsabilitat que hem d'estendre a la resta d'organismes internacionals en els quals formem part. És la nostra responsabilitat en la promoció de la nostra llengua.

Per això, i ho va explicar el senyor Costa, instarem el Govern a reforçar el marc legal actual perquè les polítiques lingüístiques sobre el català es puguin ampliar i consolidar en tots els àmbits públics i privats, així com estendre el seu ús social. En paral·lel, encomanarem al Govern treballar per liderar les polítiques de visibilització del català en el si dels organismes i entitats internacionals dels quals Andorra forma part o hi vol formar part.

I finalment, i vist l'increment de turistes que venen al país amb vehicles tipus *camping car*, i espero que el meu company senyor Carles Naudi i després ho exposi molt més llargament i molt millor que jo, autocaravanes o furgonetes habilitades per dormir, i tenint en compte que sovint fan acampada lliure, també en espais naturals o molt a tocar, volem demanar a Govern que avaluï la possibilitat d'establir la taxa turística per aquesta tipologia de vehicles. Així com demanar el compromís del Govern perquè, junt amb els comuns, en determini una cartografia al país amb llocs especialment habilitats per al seu estacionament. És una proposta de resolució que s'alineja amb la nostra aposta per un turisme respectuós amb el medi, sostenible i de qualitat.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor Enseñat.

El Govern desitja intervenir, suposo. Senyor cap de Govern, té la paraula.

El Sr. Xavier Espot:

Gràcies, senyora síndica.

Si m'ho permeten, començaré donant resposta a algunes de les consideracions que ha fet la consellera no adscrita Montaner. Tant ahir com avui, la senyora Montaner ha repetit la necessitat que el Govern anticipés un pla i que, al mateix temps, apliqués un pla davant la gravetat dels problemes que estem tenint. I, en certa forma, també ha dit que no n'érem conscients, d'aquesta gravetat dels problemes que tenim. Jo crec que res més lluny de la realitat. Jo crec que si vostè —que no en tinc cap dubte— va escoltar atentament el meu discurs d'ahir, crec que és un discurs realista que explica quina és la situació macroeconòmica i quina és la situació d'Andorra respecte de moltes qüestions que actualment són *acucians*. Per exemple, la pèrdua del poder adquisitiu dels nostres treballadors, de molts dels nostres autònoms, l'increment del preu de l'energia i tantes altres problemàtiques que ens concerneixen. Però és que, a més a més, aquestes consideracions no són noves d'aquest debat d'orientació política. Jo crec que vam ser molt reactius en el moment en què va aparèixer aquest problema, tot just després del principi de la guerra d'Ucraïna. I quan dic que vam ser reactius, la millor prova n'és el Projecte de Llei de mesures urgents per millorar la capacitat adquisitiva que vam aprovar la passada primavera. Per tant, no vam esperar al debat d'orientació política per començar a implementar accions en aquest sentit. Un Projecte de Llei, sigui dit de passada, al qual el Partit Socialdemòcrata no va donar suport.

Aquest Projecte de Llei, vull recordar-ho una vegada més, perquè vegi que sí que hi ha un pla i que sí que hi ha mesures decidides per fer front a les problemàtiques que actualment ens concerneixen, va suposar l'increment d'un 3,3 % de tots els salaris que van del salari mínim al salari mitjà, que concerneix més de la meitat dels treballadors del nostre país; va suposar, també, la revalorització en un 3,3 % de totes les pensions contributives, per tant, les pensions que paga la Caixa Andorrana de Seguretat Social inferiors al salari mínim; va suposar, també, una flexibilització de l'accés als ajuts a l'habitatge de lloguer, una flexibilització de l'accés als ajuts d'ensenyament superior, una flexibilització de l'accés als ajuts a l'estudi; va permetre que els transportistes tinguessin accés, també, a un preu reduït dels carburants, una cosa que ara confirmarem i en la qual aprofundirem; va suposar una reducció de l'IGI dels productes de primera necessitat, com els d'higiene femenina, i va certificar, també, l'aplicació del transport públic gratuït generalitzat. Per tant, lamento molt dir-li que, a diferència del que vostè manifesta, crec que sí que aquest Govern es va anticipar, que aquest Govern tenia i continua tenint un pla per fer front al menyscapse de la capacitat adquisitiva dels nostres ciutadans i que, per via de conseqüència, som plenament conscients de la gravetat de la situació.

Però ser conscients de la gravetat de la situació en algunes qüestions no vol dir predir l'hecatombe mundial i andorrana. I és en aquest sentit que nosaltres creiem que algunes manifestacions que vostè ha professat i que, en aquest sentit, també comparteix amb els líders dels dos grups parlamentaris de l'oposició, són excessivament pessimistes. S'ha de ser realista, però no s'ha de ser ni optimista ni pessimista.

També ens ha dit, davant aquesta situació tan greu, que, efectivament, en moltes coses ho és, ja ho he convingut amb vostè, ens ha dit que s'havien d'aprovar uns pressupostos de contenció amb una reducció dràstica de la partida d'ingressos i que, per tant, s'havien de reduir algunes despeses. Bé, a mi m'agradaria que vostè també ens digués què és el que reduiria. Bé, de fet, tindrà ocasió de manifestar-ho. Quan s'entri a tràmit el Projecte de Llei de pressupost, vostè potser ens podrà dir en aquell debat quines són les despeses que vostè creu que s'haurien d'eliminar i que realment portaran aquest pressupost de contenció o aquesta reducció tan dràstica de les despeses. Li asseguro que tindrà feina. Perquè si es pensa que reduint aquesta mesura —perdoni que li digui— tan demagògica, el salari dels càrrecs públics o reduint les subvencions al programa Engega, ni de bon tros aconseguirà obtenir aquests pressupostos de contenció.

També m'agradaria fer una consideració a unes manifestacions que avui no ha dit, però que ahir sí que va fer sobre la pretesa absència d'independència del nostre poder judicial. Miri, sap el que penso, sincerament, que la millor forma de respectar la independència del poder judicial és, justament, no posar en dubte la seva manca d'independència. I que cal ser curós amb el què diem, perquè quan vostè parla del sistema de nomenament dels membres del Consell Superior de la Justícia o del sistema de nomenament del nostre fiscal general, fent creure a la ciutadania que aquest sistema de nomenament és un sistema polititzat, vostè no fa honor a la veritat. Digui'm vostè com creu que s'hauria de nomenar el fiscal general? Li podria dir molts països, països del nostre entorn, reconeguts com a països democràtics, on es respecta plenament la separació de poders. Li podria dir molts sistemes de nomenament i de renovació que són molt menys garantistes que el que es compta al nostre país. Per tant, crec que quan fem aquest tipus d'afirmacions, el que hem de mirar és una

mica què succeeix en dret comparat i no és perquè el Govern nomena el fiscal general, que el fiscal general atengui les recomanacions o les instruccions que li doni el Govern. Precisament perquè tenim una sèrie de lleis que blinden tot plegat. Blinden el seu mecanisme de renovació i, evidentment, el seu mecanisme de cessament, que només es pot fer per supòsits taxats i degudament justificats i perquè, a diferència d'altres països que també tenen reconegut un sistema judicial independent, en el nostre cas, el Govern no pot donar instruccions al fiscal general que no siguin instruccions de política criminal general i sempre per escrit. I el mateix val pels membres del Consell Superior de la Justícia. A vostè li podrà agradar més o menys el sistema de nomenament, però que dels cinc membres, un el nomeni el síndic general, un altre el cap de Govern, un altre els batlles i els magistrats, un altre copríncep episcopal i un altre copríncep francès, per tant, amb una pluralitat d'institucions nomenadores d'aquests membres del Consell Superior de la Justícia, jo crec que és una garantia més que suficient de la independència d'aquest òrgan de Govern de l'Administració de Justícia.

Tot és perfectible, evidentment. I el dia que ens plantejem, potser, una modificació de la Constitució, podem debatre i discutir al tomb de si aquest és el sistema òptim de nomenament tant del fiscal general com dels membres del Consell Superior de la Justícia. Però arribar o manifestar, com han fet de fet diverses vegades també membres destacats del Partit Socialdemòcrata, que la nostra justícia no és independent o que a casa nostra no hi ha separació de poders, crec que ni fa honor a la veritat, ni suposa un signe de respecte que els membres del Consell General i del Govern haurien de tenir cap al tercer poder, en aquest cas el poder judicial.

Bé, després, també, vostè va dedicar, particularment, ahir, bastant temps a parlar del seu tema predilecte, que és el tema de la sanitat. Miri, jo no entraré aquí a discutir amb vostè la qüestió de les vacunes. Jo crec que n'hem parlat abastament. Vostè té el seu posicionament legítim i nosaltres tenim el nostre posicionament. Creiem que aquest posicionament, el nostre, és l'encertat i vostè, legítimament, pot defensar el contrari. Però en aquest sentit, com que no ens posarem d'acord, jo crec que no val la pena que hi dediquem massa temps, no?

Sí que va dir una cosa, però, que m'agradaria contestar. Perquè va parlar d'un problema de lideratge del senyor Piqué en el si del SAAS i d'una situació, diguem, de tensió o de mal clima laboral en el si del SAAS. I jo crec que, justament, els fets recents demostren precisament el contrari. I vull reivindicar aquest conveni col·lectiu, per exemple, que tot just recentment s'ha preacordat amb els representants dels treballadors del SAAS i la direcció per altra banda. Per tant, jo crec que aquest conveni col·lectiu, el que fa és millorar les condicions salarials del personal del SAAS, un nombre molt important d'assalariats, de fet, és la primera empresa o el primer ocupador del país, i que, a més a més, ho fa amb un alt grau d'acceptació per part dels treballadors, demostra que potser sí que hi ha hagut moments on potser el clima laboral no ha estat òptim i això no és culpa del senyor Piqué. Molt probablement també és culpa de les tensions que ha suposat la gestió de la pandèmia. Però precisament ara estem en un moment que crec que és positiu i que hem de celebrar i el millor exemple d'això és aquest conveni col·lectiu.

Bé. Pel que fa al senyor Pintat. Miri, senyor Pintat, crec que no ha de tergiversar les meves paraules. És a dir, jo no vaig parlar de l'existència d'un passat fictici a Andorra, ni del fet que el passat no fos bo a Andorra. Jo el que vaig dir és que hi ha determinades persones que tenen nostàlgia d'un passat, d'un determinat concepte del passat, que és més fictici que real. Això no vol dir menystenir el passat del nostre país. Això no vol dir menystenir aquelles persones que en aquest passat del nostre país van fer molts esforços per ser on som avui. Això, simplement, vol dir que hi ha determinades persones —i crec que és legítim dir-ho i manifestar-ho— que des del meu punt de vista tenen un concepte de què era el passat d'Andorra, que no s'ajusta del tot a la realitat. Perquè, efectivament, als anys 50, 60, 70 o 80 hi havia coses a Andorra —i arreu, també cal dir-ho— que anaven millor que ara, però també hi havia coses que no anaven tan bé com ara. Crec que en molts aspectes hem fet avenços molt significatius, particularment en aquests últims trenta anys, des que es va aprovar la Constitució. Parlem, ni que sigui, dels drets laborals, de les quotes d'igualtat que hem assolit entre dones i homes, dels ajuts i dels suports que donem als col·lectius vulnerables, de tantes i tantes coses que ni tan sols existien, que ni tan sols ens plantejàvem als anys cinquanta, als anys seixanta i els anys setanta. Per tant, aquesta és l'afirmació que jo vaig fer i m'agradaria que vostè la recontextualitzés degudament, perquè jo en cap cas vaig faltar al respecte ni al passat d'Andorra ni a les persones que durant aquest passat van contribuir al creixement del nostre país.

També ha dit que jo vaig fer o que he fet un discurs triomfalista, autojustificatiu i a la defensiva. Miri, jo simplement el que he intentat és rebatre bonament i humilment —crec jo— el seu discurs i la seva intervenció. Però crec que si vostè atén el que jo vaig explicar ahir, no es pot concloure raonablement que el meu discurs fos triomfalista. Jo no vaig dir que tot anava bé, que tot funcionava fantàsticament bé, que la capacitat adquisitiva dels ciutadans estava absolutament garantida, que el preu de l'energia estava absolutament contingut, que aquest país no tenia absolutament cap tipus de repte de futur, que tot anava de meravella. Crec que aquest no va ser ni el to ni el contingut del meu discurs. Crec —vostè pot discrepar-ne, i és molt legítim— però crec que va ser un discurs força realista i força autocrític, també. Perquè en molts moments també vaig dir que algunes coses no les havíem fet suficientment bé, que potser en alguns aspectes no havíem tingut suficient capacitat d'anticipació i de planificació. Per tant, crec que això no és ni triomfalista ni autojustificatiu.

Jo crec que la qüestió del seu mètode de treball, contraposat al nostre mètode de treball... Que jo tampoc comparteixo, els seus qualificatius. Vostè creu que nosaltres improvisem, que nosaltres fem un ús excessiu o que utilitzem només el tràmit d'extrema urgència i necessitat. Jo no ho comparteixo. Si vostè ho pensa, difícilment el podré convèncer del contrari, no? Jo crec que, precisament, nosaltres, igual que diu vostè que treballem en base a l'anàlisi, en base a la planificació. I crec que el senyor Ferran Costa, per exemple, en matèria d'Unió Europea, crec que ha demostrat que és així i que vostè sempre es queixa d'absència d'informació. Sempre vol més informació, sempre vol més estudis. Però arriba un moment en què, quan ja es disposa de tots els estudis i de tota la informació que pot estar al nostre abast, cal prendre decisions. I nosaltres som partidaris de ser més executius i de prendre decisions amb una certa celeritat. I això no vol dir ni improvisar ni fer un ús excessiu de tràmits d'extrema urgència i necessitat. Crec que en tots i cadascun dels casos que aquest Govern ha fet ús del tràmit d'extrema urgència i necessitat, en un país, vull

recordar, que no preveu el mecanisme del decret legislatiu, perquè si hi hagués el mecanisme del decret legislatiu, com hi ha, per exemple, a França o Espanya, no caldria recórrer tan sovint el tràmit d'extrema urgència i necessitat. Crec que en tots aquests casos ha quedat abastament justificat que s'empri aquest procediment.

Això és el que penso jo. Vostè ho pensa diferentment. I en tot cas, qui tindrà l'última paraula és el Tribunal Constitucional. Perquè vostès van impugnar el Projecte de Llei de millora de la capacitat adquisitiva dels ciutadans. Com s'entén això? Per un costat ens diuen que no tenim capacitat de reacció, de planificació i d'anticipació dels problemes i, en canvi, quan a la primavera, tot just quan va esclatar el conflicte d'Ucraïna, vam ser reactius, vam ser executius, vam tirar endavant tota una sèrie de mesures, que crec que és indiscutible que eren necessàries per preservar, precisament, la capacitat adquisitiva dels ciutadans, vostès ens impugnen aquest Projecte de Llei i el porten al Tribunal Constitucional. Quina era l'alternativa? Que el mes de juny haguéssim creat una taula de treball i ara al mes de setembre encara estaríem discutint de si hem d'apujar els salaris que van del salari mínim al salari mitjà, de si hem de reduir l'IGI dels productes de primera necessitat... I la gent què ens diria? «Escolti, que jo cada dia tinc menys diners a la meva butxaca, si us plau, actuïn».

Per tant, efectivament, tenim una forma diferent de veure les coses. Vostè té la seva i, segurament, si governés, aniria més a poc a poc, per no dir molt més a poc a poc i nosaltres creiem que cal ser executius i reactius, i que això no està renyit amb una anàlisi acurada de la situació i amb una anticipació suficient. De la mateixa manera que ho hem fet amb el Projecte de Llei que ahir vam entrar a tràmit parlamentari que se sotmetrà a l'aprovació d'aquesta cambra a la tarda. Nosaltres, durant tot aquest estiu, abans d'establir totes aquestes mesures que hem establert en matèria de directrius d'ordenació, hem fet un estudi i hem analitzat acuradament quina era la situació urbanística i constructiva del nostre país. I és en base a aquestes dades, que jo ahir vaig desgranar, que nosaltres hem adoptat tota una sèrie de mesures que, evidentment, no podem estar-ne discutint durant sis mesos o un any, perquè si no, l'any que ve ja no caldrà que fem aquest Projecte de Llei. Tant per tant, deixem les coses com estan i anem fent la bola gran, d'acord?

Per cert, a mi m'agradaria que tant el senyor López com el senyor Pintat, en algun moment d'aquest debat, en algun moment, més enllà d'aturar-se en les formes i en el procediment d'extrema urgència i necessitat, o en aquesta espiral inflacionista que repeteixen com un mantra, ens diguessin què pensen pel que fa al fons. Estan d'acord amb la mesura que ha volgut impulsar aquest Govern que s'estableixin unes directrius d'ordenació que limitin o que estableixin més garanties a la construcció desaforada que tenim al nostre país? Estan d'acord amb la moratòria que hem establert sobre les noves llicències que es puguin atorgar en matèria d'habitatges d'ús turístic? Ni una paraula, ni l'un ni l'altre. Digui'ns-ho, senyor Pintat. Digui'ns-ho, senyor López. Crec que com a mínim, com a mínim, els anuncis que jo vaig fer ahir mereixen una resposta. En sentit favorable o desfavorable, després és molt legítim, cadascú té el seu posicionament, però entrem una mica al fons de les qüestions. Deixem de banda si hem emprat o no el tràmit d'extrema urgència i necessitat. Entrem en el fons. Crec que és el que els ciutadans ens reclamen i el que els devem.

Vostè diu que creem desorientació quan parlem de les conclusions del Consell de la Unió Europea. Escolti, és que qui ha parlat de les conclusions del Consell de la Unió Europea i,

a més a més, ho ha fet de forma esbiaixada i parcial, és vostè. Vostè va dir ahir que les conclusions del Consell de la Unió Europea només recollien la necessitat de complir els principis del mercat interior europeu i la primacia del dret de la Unió Europea. I, en canvi, es va oblidar d'un paràgraf que a mi em sembla important i rellevant, que, justament, parla de la necessitat de reconèixer les especificitats d'Andorra, Mònaco i San Marino. Justament vostè va dir que en les conclusions del Consell de la Unió Europea, des del seu punt de vista, eren molt decebedores perquè no preveïen això, perquè no reconeixien les especificitats d'Andorra. Home, si justament hi ha una part d'aquestes conclusions que així ho manifesten. Per tant, qui crea desorientació, senyor Pintat? Li dic amb tot el respecte, però penso que és vostè, només recollint un extracte d'aquestes conclusions, que crea desorientació. I aquest Govern ha fet la tasca de publicitat i pedagogia que era necessària. Vostè diu: «Publiquin les conclusions». És que ja estan publicades. Estan a la web del Consell de la Unió Europea i el Govern les va compartir a les xarxes socials i les va adjuntar al comunicat de premsa que va fer arran de l'emissió d'aquestes conclusions de la Unió Europea. Per tant, per tant, jo crec que el Govern ha fet la feina de transparència i de publicitat que corresponia. I a més a més, és que no hi ha res a amagar. Al contrari, aquestes conclusions les hem de reivindicar perquè són positives. Però positives, precisament, perquè diuen que Andorra ha d'aspirar a accedir al mercat interior europeu, a assumir les llibertats comunitàries, perquè si no, no val la pena que negociem, d'això es tracta. Però que, al mateix temps, això no és incompatible amb el fet que es reconeguïn determinades especificitats degut a la idiosincràsia, a la dimensió territorial, a la dimensió poblacional del nostre país. Per tant, ja va en línia del que nosaltres reivindicuem i defensem des de fa molts anys.

Miri, jo no vull entrar en discussions, massa de detall, amb vostè, però hi ha coses que no les puc compartir i que tampoc puc acceptar que es diguin aquí i quedin sense resposta. Perquè vostè, quan parla de la participació dels grups parlamentaris del Consell General andorrans com a observadors actius en la negociació, diu que això, entenc, que diu que això no crearia un precedent perquè en el marc de les negociacions...

Que no el sentia, disculpi, no el sentia, és que entenia Unicef, en lloc d'OMC.

Que en el marc de les negociacions de l'Organització Mundial del Comerç, el Parlament Europeu, els europarlamentaris, sí que estan a la taula de negociació juntament amb la comissió. I no és veritat, no és veritat. Li llegiré un extracte de la web del Parlament Europeu i ho sento, però no he tingut temps de traduir-ho. Ho llegiré en francès. Ja m'excusarà, senyor López i senyor Costa. No vull reblar el clau respecte de la qüestió de la manca d'utilització suficient del català. Diu la web del Parlament Europeu: «La politique commerciale commune», per tant, les negociacions amb l'OMC, «est l'un des domaines dans lesquels l'Union dispose d'une compétence pleine et exclusive. En d'autres termes, l'Union agit en tant qu'acteur unique au sein de l'OMC, et elle est représentée par la Commission, et non par les États membres. La Commission négocie les accords commerciaux et défend les intérêts de l'Union devant l'organe de règlement des différends de l'OMC au nom des 27 États membres. Régulièrement, la Commission consulte le Conseil et le Parlement et leur présente un compte rendu sur la teneur et la stratégie des discussions multilatérales». Miri, retre comptes, presentar un informe, informar... Crec que no és estar assegut a la taula de negociació juntament amb la comissió. Però tant se val. És que, al

final, senyor Pintat, no compartim la mateixa metodologia i la mateixa manera de veure les coses. Jo no penso que pugui anar a la taula de negociació, posar-me al davant de la comissió i dir: «Nosaltres, sí o no, volem que aquí al nostre costat hi hagi els representants dels grups parlamentaris, peti el que peti. I si això trenca les negociacions, ens n'hem de tornar cap a casa amb una mà al davant i una altra darrere. Doncs tant se val. Perquè volem aconseguir el que nosaltres volem». Quan de fet, ni la nostra pròpia legislació preveu que els grups parlamentaris tinguin atribuïda la competència en matèria de negociació dels tractats internacionals. I al final, vam incloure-ho sabent que ens esforçaríem tant com fos necessari perquè vostès poguessin participar en la negociació, sabent que seria molt difícil i que, segurament, ens dirien que no, precisament per intentar atansar posicions, per intentar fer allò que vostès diuen que no fem, que és mantenir el diàleg, acceptar propostes de l'oposició, etcètera, etcètera.

Però anem una mica més enllà. No creu que portes endins i portes enfora genera una certa sensació de malfiança cap al Govern? Tenim una Constitució que ens diu que qui és competent per negociar els tractats internacionals, en exclusiva, és el Govern. No em discutirà que el Govern està degudament empoderat per fer-ho. Disposa d'una majoria parlamentària, vam guanyar unes eleccions, per tant, tenim atribuïda aquesta competència, no l'hem usurpat. No creu que, tenint en compte que compartim tota la informació, que abans de les sessions de negociació els expliquem el que parlarem, la documentació que compartirem, que després de les sessions de negociació fem un resum de tot el que s'ha parlat, de tot el que s'ha acordat, de tot el que ha quedat pendent per acordar, no creu que es podria fer un cert marge de confiança al Govern, encara que no sigui del seu signe polític? Crec que això també seria un bon missatge. No només el missatge que vostè diu d'un cert euroescepticisme. Em perdonarà que li digui així, perquè vostè defensa que, fent això, nosaltres som més forts a l'hora de negociar a Brussel·les. Potser sí. No n'estic segur, eh? Però potser sí. Però vol dir que un missatge per part dels grups parlamentaris de l'oposició de que fan confiança al Govern, de que creuen que el Govern és capaç per negociar un bon acord d'associació, també seria un bon missatge? No només de portes enfora amb el nostre interlocutor, sinó també de portes endins. Perquè si sempre deixem o fem la sensació que el Govern és incapaç, que el Govern no sap negociar, que el Govern improvisa, que el Govern no sap planificar... Jo crec que aquest no és un bon missatge ni fora, ni a dins, en un repte que tenim tots plantejats com a país, que va més enllà del color polític del Govern de torn. Perquè el resultat d'aquest acord d'associació que s'acabi negociant és un resultat que condicionarà la vida social i econòmica del nostre país a 20, 30 o 50 anys vista. I ja li dic ara que DA, que liberals i Ciutadans Compromesos no governaran aquest país —ni crec que seria bo que ho fessin— durant 20, 30 o 50 anys més.

Per tant, a mi també, tenia la necessitat, una mica, de compartir aquesta reflexió amb vostè avui, perquè crec que, de tant en tant, un missatge de confiança en aquest sentit, un missatge, ni que sigui verbal, de confiança, perquè després jo no li discuteixo la seva lleialtat institucional. Òbviament, ja ho he dit abans. Si vostè des del principi de la legislatura, a més a més, forma part del seu tarannà personal i aquest tarannà personal, vostè li impregna al conjunt del seu grup parlamentari. Vostè és una persona que, ja per naturalesa, per forma de ser, és lleial. És una persona discreta, és una persona a qui se li explica una qüestió confidencial i mai la revela. És una persona que quan diu una cosa la compleix, és veritat, però a vegades té una forma de dir i de transmetre els missatges que, des del meu punt de

vista, no acaben de confortar la confiança que les mateixes institucions europees i la ciutadania hauria de tindre amb el Govern respecte d'una qüestió tan important.

I no tingui cap dubte, no en tingui cap dubte. No anar a la taula de negociació a imposar una cosa no vol dir sotmetre's al dictat de la Comissió Europea. Li dic que no. Perquè li asseguro que el cap negociador, el senyor Landry Riba, li asseguro que els equips tècnics, li asseguro que els representants dels coprínceps, que aquests sí que ens acompanyen a la delegació negociadora, perquè així ho estableix la Constitució i això, òbviament, la Comissió Europea i abans el Servei Europeu d'Acció Exterior, ho ha acceptat. Li asseguro que se'n farà un fart. I que de sotmetre's a les imposicions de la Comissió Europea, res de res.

Senyor López. Miri, jo no li he fet cap referència al debat de l'any passat. En cap moment, ni ahir ni avui. Per tant, no em miri a mi quan parla d'aquesta qüestió. Ni li'n parlaré. Per mi —ja li vaig dir, és que li vaig dir el dia després que això passés—, per mi, potser un cap de Govern en aquella mateixa situació, tenint en compte que vostè era, vostè és o era, en aquell, moment el meu principal rival polític, hagués aprofitat per demanar la seva dimissió. Ni tan sols ho vaig fer. Crec que em vaig comportar amb altesa de mires en aquell moment i em continuaré comportant amb altesa de mires, en aquesta qüestió. Perquè penso que tothom es pot equivocar, és veritat. Ara bé, no li vulgui treure gravetat al fet, no compari o no digui que és més greu algunes coses que nosaltres fem, diem, que no hi ha hecatombe o que... No intentem comparar les coses. Deixem-ho estar, no en parlem més, i ja està.

Ha parlat de l'IPC dels lloguers. Efectivament, i això també ho hem de... Miri, un exemple més que a vegades reconeixem quan ens equivoquem. Efectivament, ens vam contradir. A vegades passa. El senyor Filloy, el dia de Meritxell va fer unes declaracions que s'ajustaven a la realitat. Ho vaig dir. Perquè al final venia a dir allò que s'havia pre pactat a la Comissió Nacional de l'Habitatge i que es contenia en un primer esborrany del Projecte de Llei de mesures urgents que en breu el Govern entrarà a tràmit parlamentari, del tràmit d'urgència, no d'extrema urgència i necessitat, no es preocupi. I és veritat, ell va expressar això.

I l'endemà, crec que legítimament, perquè estàvem parlant d'un esborrany, d'un Projecte de Llei, que ni tan sols està ni aprovat pel Govern ni entrat a tràmit parlamentari, crec que vam tenir un debat pausat, un debat serè, un debat fructífer en el si del Govern i amb els presidents de la majoria, dels tres grups de la majoria, on vam arribar a la conclusió que, segurament, no era del tot encertat i era precipitat establir, com cada any, que l'any que ve s'incrementaran els preus de lloguer d'acord amb l'IPC. Per diversos motius: perquè la problemàtica quant a la capacitat adquisitiva dels ciutadans d'enguany no és la mateixa que la de l'any passat i, d'altra banda, perquè, evidentment, no estem parlant d'un increment de l'IPC, quan tinguem l'IPC tancat d'aquest any, en absolut comparable amb el de l'any passat. Tant de bo sigui comparable, que recordem va ser del 3,3 %. Tot fa pensar que aquest any serà molt més. Per tant, vam arribar a la conclusió que segurament aquesta decisió l'havíem de posposar per més endavant.

A més a més, vam arribar a aquesta conclusió perquè vam considerar, crec que raonablement, que com que volem apel·lar al diàleg social, com que hem convocat el Consell Econòmic i Social, no arran de les seves manifestacions, abans de l'inici del debat d'orientació política ja havíem convocat el Consell Econòmic i Social, i que en el marc

d'aquest Consell Econòmic i Social, volem promoure un acord entre patronal i sindicats quan a una eventual pujada dels salaris per a l'any que ve, creiem que aquesta decisió condicionarà molt la decisió que adoptem respecte dels preus del lloguer. Evidentment, si al final —que esperem que no sigui el cas—, però si al final la inflació fos del 10 o del 12 % i, a través de la concertació social, s'acordés que no es poden apujar tots els salaris un 10 o un 12 % perquè el teixit productiu del país no ho pot aguantar i que, per tant, pugem un 5 % els salaris —estic donant un exemple a l'atzar—, òbviament, no apujarem els lloguers un 10 o un 12 %, com vostè comprendrà. Potser els pujarem en un 5 o potser menys d'un 5, i això ja ho decidirem en funció de quin sigui el resultat d'aquesta concertació social i, sobretot, també, en funció de quin sigui l'IPC tancat a finals d'any.

L'explicació és ben senzilla. Espero d'una vegada per totes haver-li donat resposta, a la seva pregunta. No li puc dir ara mateix. No li puc dir. I entenc que preocupa a la ciutadania. Si ja ho sé, que preocupa a la ciutadania. Què es pensa, que no ho sé? Vostè ahir parlava dels ciutadans i vostè es posava en el grup dels ciutadans i nosaltres no fèiem part del grup dels ciutadans. Escolti, és que nosaltres també toquem carrer. M'entén? Hi ha ministres que paguen un lloguer a final de mes i altres que no. Com segurament al vostre grup parlamentari. Hi deu haver persones que tenen un pis de propietat i persones que paguen un lloguer. Vull dir que és molt fàcil aquesta explicació de la realitat, com si en aquella bancada tots estiguessin absolutament allunyats dels problemes quotidians de la ciutadania. No. I fins i tot aquells que potser tenim la sort de no haver de pagar un lloguer a finals de mes, també fem honor al nostre càrrec i a la nostra responsabilitat i estem en contacte amb la gent que està patint aquestes problemàtiques.

Altra cosa és que, a vegades, les polítiques que implementem no coincideixin exactament amb les que vostè defensa. Però això no ens converteix en una espècie de coses rares, absolutament desconnectades de la realitat. Ben al contrari. Per tant, espero, espero haver-li donat resposta a la seva pregunta.

I no repeteixi, també, com un mantra això que «nosaltres només satisfem els grans propietaris». Bé, avui és els propietaris i no els grans, tots els propietaris. Escolti, vostè creu que l'Associació de Propietaris de Béns Immobles està contenta amb nosaltres? Vol que li expliqui com funcionen les reunions on hi ha el ministre Filloy i on, a vegades jo també he d'anar per intentar compartir una mica els cops de bastó? No estan contents amb el Govern. En absolut. No estan contents que faci quatre o cinc anys que prorroguem forçosament els contractes de lloguer, que no deixem que es puguin incrementar els lloguers més enllà de l'IPC. Clar que no estan contents. Per tant, no digui que nosaltres fem la política d'accontentar i de fer els ulls clucs davant les reivindicacions dels propietaris. No. Intentem trobar un terme mitjà, un punt d'equilibri que, segurament, no se situa en el mateix punt d'equilibri que vostè considera que és una política equilibrada. Però nosaltres intentem trobar solucions que creiem legítimament —potser ens equivoquem—, que són centristes, moderades i raonables també en l'àmbit del lloguer.

I de la mateixa manera, vostè repeteix —perquè creu que d'aquesta manera fa de taca d'oli i que la gent s'ho acabarà creient— que nosaltres som els responsables que hi hagi hagut aquesta construcció desenfrenada i desbocada. A més a més, ho diu fonamentant-ho en el fet que nosaltres hem rebaixat la cessió. No. Nosaltres no hem rebaixat la cessió. Nosaltres

hem promogut un Projecte de llei que habilita els comuns a rebaixar la cessió al 0 %. Sap quants comuns l'han rebaixat? Un. El comú d'Encamp. Un. La Massana ja el tenia rebaixat. Sí, perquè ja era una competència dels comuns, m'entén? I això fa molts anys. Andorra la Vella ja tenia una cessió més baixa. Ordino ja tenia una cessió més baixa. Per tant, no ho imputi a la política del Govern. Siguem precisos i justos. I a més a més, i a més a més, aquesta rebaixa de la cessió només es pot fer efectiva si es fan habitatges de lloguer residencial.

Vostè vol afegir el concepte de lloguer assequible. Parlem-ne. Si nosaltres, evidentment, el que volem és que es faci lloguer a preu assequible. Digui'm vostè quants habitatges de lloguer es fan que no siguin a preu assequible? Si el problema no són els habitatges de lloguer que no siguin a preu assequible. Si el problema és l'especulació per la compravenda. Per tant, el que hem de limitar és l'especulació per la compravenda. I si vostè encara vol ser més restrictiu, doncs parlem-ne. Faci una esmena o faci'ns una proposta, potser la incorporarem. Jo no ho veig malament així *a priori*, però no ens acusi de voler fer el joc als grans propietaris perquè no és el cas. Perquè si volguéssim fer el joc als grans propietaris, als poderosos, als lobbies, no adoptaríem la mesura que vam proposar ahir. Creu que avui estan contents? És clar que no estan contents. Que segurament ens costarà vots? Segurament. Però el rol d'un Govern i el rol d'una majoria parlamentària és adoptar les decisions que toquen i que convenen a la ciutadania en cada moment, no pensant en les properes eleccions. I miri que falta poc per a les properes eleccions.

El tercer pagador. Gràcies, però ja ho sé, el que és el tercer pagador. És que vostè també interpreta les coses com li convé. Jo ahir quan vaig parlar del tercer pagador també parlava del rescabament del 100 % de les despeses sanitàries. Bé, doncs potser alguna cosa no està prou ben redactat. No es preocupi, que ja sé el que és el tercer pagador.

És que no ho veiem igual. És que no ho veiem igual. Ja sé el que és el tercer pagador. Però, independentment de que el tercer pagador sigui la possibilitat de no haver d'anticipar només aquella part que igualment haurà de pagar la Caixa Andorrana de Seguretat Social, crec que si una persona té recursos suficients, ni que sigui per anticipar durant uns dies aquesta despesa, per què li hem d'anticipar? És que vostès volen el cafè per a tothom, m'entén? I a part, vostè avui ha fet una explicació, com si això del tercer pagador encara estigués a les beceroles. Escolti, que el tercer pagador està implementat menys per les despeses de farmàcia. Vostè ha parlat, perquè com que també li agrada una mica marejar la perdiu, vostè ha parlat de proves i d'un senyor, un padrí de seixanta-cinc anys. Doncs miri, un padrí de seixanta-cinc anys...

Perdó? No. Ha dit proves. I després ha dit medicaments perquè s'ha adonat que potser anava una mica massa fort, eh? Ha dit proves i un padrí de seixanta-cinc anys. Ja està implementat, senyor López, ja està implementat. Queda només pel que fa al col·lectiu major de 65 anys, les despeses de farmàcia. I tenim un compromís ferm de tirar-ho endavant. Però és que ara, des d'un punt de vista logístic, no ho podem tirar endavant perquè necessitem acabar d'implementar la recepta electrònica. Ja ens hi hem compromès abans de l'estiu que ve també pel col·lectiu de més de 65 anys, no per a tothom, i això fa honor a la resolució d'aquest Consell General, implementarem el tercer pagador també per a les despeses de farmàcia. I hi afegirem també el col·lectiu de les persones amb discapacitat.

Ara, la resta de col·lectius, no. És la nostra forma de veure-ho i ho han de respectar. Perquè nosaltres som els que tenim la responsabilitat de governar.

Vostès volen una societat assistida i nosaltres volem una societat empoderada. És la meua forma de veure-ho. És la nostra forma de veure-ho. Perquè per nosaltres, fer extensiu el tercer pagador a tothom, amb independència dels seus recursos econòmics, és innecessari. De la mateixa manera que vostès voldrien que tota una sèrie de prestacions socials fossin molt més elevades, independentment de la renda econòmica de les persones. Doncs bé, si és el seu model. Si jo el respecto i és molt legítim. I vostès això ho volen finançar amb més impostos, encara que no ho diguin. Bé, molt bé. Ja en parlarem a les eleccions. O ja en parlarà vostè amb qui sigui el candidat de Demòcrates per Andorra i de Liberals i de Ciutadans Compromesos i del Grup Independent i de totes aquelles formacions que es puguin presentar. És un model de país diferent. Ja està.

Nosaltres creiem que no s'han d'apujar els impostos. Creiem que la nostra fiscalitat moderada i competitiva és la que s'ha de mantenir. I creiem que, per exemple, a través de reformes com la que vostè proposa de les pensions, on el que vol és que tot allò que actualment es cotitza per la branca de malaltia es satisfaci directament des dels pressupostos generals de l'Estat i, per tant, encara que no ho digui, que se satisfaci a través d'un increment d'impostos, creiem que és una mala mesura. Expliquin a la gent que això suposarà, segurament, a totes les empreses incrementar fins al 20 % el tipus màxim de l'impost de societats o que el tipus mínim de l'IRPF haurà de ser del 20 %. Expliqui-ho. Perquè no sé d'on trobar aquests cent i escaig milions d'euros que vostè vol transvasar.

Doncs llavors no hi afegim encara més càrrega, senyor Font. Perquè si ja ho necessitem per pagar les pensions, si a sobre vostès volen buidar les arques de la CASS de 100 i escaig milions d'euros més, no sé pas d'on trobaran els diners, eh? Escolti, que els diners no cauen de l'aire del cel. I sí, sí, senyor López, ho penso i ho reitero.

La Sra. síndica general:

No s'interpel·lin, si us plau.

El Sr. Xavier Espot:

I sí, sí, senyor López, ho penso. Penso que mai... Espera, repetiré la frase, perquè vostè també l'ha volgut tergiversar: «Rara vegada els governs saben gastar millor, millor que els privats». Sí, ho penso, ho penso. I penso que els diners públics són diners dels contribuents. Així de clar. Perquè no cauen de l'aire del cel. No cauen de l'aire del cel i, per tant, nosaltres confiem en la iniciativa privada. Això vol dir que nosaltres desmereixem la iniciativa pública? Evidentment que no. No la desmereixem, la iniciativa pública. Evidentment, el sector públic ha d'existir, i ha de ser, i ha de venir a establir uns controls i unes limitacions. I crec que ho hem demostrat àmpliament amb totes les mesures que hem adoptat durant aquesta legislatura i amb les mesures que demà discutirem. Ara bé, pensar que el Govern, que els comuns, que les administracions públiques ho poden tot i ho han de fer tot, no és la nostra forma de veure les coses.

Nosaltres creiem que Andorra —miri, apel·lo al passat, senyor Pintat— Andorra ha crescut i ha prosperat gràcies a fer una confiança important a la iniciativa privada i crec que els resultats han estat globalment positius i, per tant, nosaltres seguirem defensant aquesta forma de veure les coses.

Bé, crec que he donat resposta al conjunt o al gairebé conjunt de les observacions que vostès m'han fet i, si queda alguna cosa en el tinter, doncs també aprofitaré la propera intervenció per referir-m'hi.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyor cap de Govern.

Iniciem les intervencions de la resta de membres.

Senyora Carine Montaner, és el seu torn.

La Sra. Carine Montaner:

Gràcies, senyora síndica.

Senyor cap de Govern, crec que vostè i jo no tenim, evidentment, la mateixa visió de garantia de la separació de poders. Aquí no ens entendrem. Vostè pensa que el model que tenim és adient i jo penso que el model que tenim presenta riscos importants a nivell del nomenament del fiscal general i del president del Consell Superior de la Justícia i que aquest model podria conduir a algunes derives i, potser, una interacció entre poders si mai un magistrat ambiciós vol, per exemple, aconseguir el càrrec, en un futur, de president del Consell Superior de la Justícia o el càrrec de fiscal general, doncs aquesta persona podria rebre pressions, segons qui hi hagi al poder.

No ens enganyem, senyor cap de Govern. L'espècie humana és així i tothom té un nivell d'ètica diferent i tothom té maneres de fer diferent. És per això que jo demanaria... Bé, és el que proposaré en el programa electoral, de rectificar aquest model. Però jo puc entendre que vostè no el comparteix.

Pel que fa al lideratge del SAAS, amb el senyor Piqué, li faria un suggeriment, senyor cap de Govern. Serà molt fàcil, en una setmana tindrà els resultats. Agafi tots els sanitaris i que contestin a una enquesta per veure si estan satisfets del lideratge del SAAS o no. Una enquesta anònima, evidentment, perquè no hi hagi pressions. És el que fem, per exemple, i el senyor Costa ho sap, a la Universitat d'Andorra, on els alumnes han de contestar a un qüestionari per cada professor i així veureu la qualitat de lideratge. Això és una cosa factual.

Pel que fa a la UE, el senyor Pintat, el que us proposa és una cosa estratègica. El fet que vostè vagi a Europa amb les minories, això serviria i seria una força per vosaltres a l'hora de negociar. En canvi, d'estar a la defensiva, senyor cap de Govern, ho ha de veure com una cosa positiva i podria vendre això, podria fer passar el missatge a la UE que busqueu el consens, alhora un resultat positiu per referèndum. Mireu el que vull dir. Doncs aquí

acabo, senyora síndica i no es preocupi que pel pressupost, jo no tinc el pressupost que teniu vostès. Com a consellera no adscrita faré el que puc, però intentaré, evidentment, proposar algunes mesures d'austeritat.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyora consellera.

Ciudadans Compromesos, desitja intervenir? Senyor Naudi, teniu la paraula.

El Sr. Carles Naudi d'Areny-Plandolit:

Gràcies, senyora síndica.

No puc estar més d'acord. No podem estar més d'acord amb vostè, senyor Espot, amb els torns de paraula que ha tingut, amb els diferents discursos que ha anat fent al llarg d'aquests debats d'orientació. I crec que hem d'honorar la història, hem d'honorar la història —i així ho fem— que ens ha portat fins aquí des dels nostres padrins, pagesos, ramaders, el comerç, el turisme i, evidentment, tots els altres sectors actuals, i tots els que gràcies a les palanques de canvi i de reforma que estem implementant, per exemple entorn de la digitalització, també ajudaran a configurar una nova Andorra, una nova Andorra més moderna, una Andorra més justa, més solidària, més competitiva. I sí, la iniciativa privada, estic d'acord amb vostè, senyor Espot, a vegades hi posa una miqueta més de seny, amb això que ara discutíeu.

Al final, penso que per part de Ciudadans Compromesos no farem més intervencions. Aquest debat posa de manifest una contraposició de maneres d'entendre les coses, una política equilibrada o harmònica, com dèiem, que no sempre agrada a tothom i que, evidentment, internament, a dins dels grups parlamentaris, tenim les nostres divergències i discussions, però arribem sempre a consensos, contraposada a una política no equilibrada, radicalment social, i que no tindria cap problema en ofegar amb impostos al teixit productiu per, en un primer termini, pujar pensions, pujar-ho tot, cafè per a tothom, però que en un segon termini —molt curt termini— hauria ofegat l'economia i s'haurien acabat els llocs de feina, seria impossible pujar salaris i hauríem arruïnat el nostre teixit social, econòmic i posaria en greus dificultats el nostre país.

Per cloure el debat d'orientació per part nostra, com deia, senyora síndica i amb el seu permís, voldria avançar feina de cara al debat de després de dinar, i ja que el senyor Enseñat n'ha obert la porta, doncs voldria explicar breument les dues propostes de resolució que farem com a colofó final d'aquest debat d'orientació.

En primer lloc, ahir vaig fer una pinzellada sobre les comunicacions i la sobirania de transports al nostre país. I amb això em refereixo, i em remunto a uns mesos endarrere, quan uns consellers i conselleres del país van visitar el Parlament i el Senat francès, recentment, i vam tenir també l'ocasió de saludar el senyor Jean Castex, vam estar parlant —i hem de posar-hi fil a l'agulla— sobre la conveniència de reunir-nos els tres estats i les diferents regions per avançar de cara als enllaços d'Andorra des d'un punt de vista ferroviari,

tant amb Catalunya a Espanya com a l'Occitània a França. En aquest sentit, tothom sap que només tenim dos accessos, avui dia, per carretera. Estem treballant amb més accessos per potenciar la nostra sobirania comunicativa. Però aquest que ara ens ocupa no deixa de ser una aposta sostenible, una aposta, si més no, moderna, almenys de present, per enllaçar Andorra amb altres destinacions. A més, aprofitant que França també ha enllaçat amb tren d'alta velocitat Bordeus amb Tolosa, la qual cosa ens podria apropar molt més amb París, per exemple, si aquesta proposta de resolució basada en el tren de França cap a Andorra —però també, no volem oblidar el tren de Catalunya, el tren d'Espanya, cap a Andorra— sigui fruit d'un estudi de viabilitat, de capacitat, de costos per no només el tren, sinó tot allò que pot millorar la mobilitat, una mobilitat sostenible, i les comunicacions d'Andorra cap a l'exterior i de l'exterior cap a Andorra.

I, en segon lloc, senyora síndica, també volem presentar una proposta de resolució vinculada al sector turístic, en aquest cas fruit del desplegament de la taxa verda. Entenem que hi ha una part dels turistes que ens visiten que contribueixen en aquell desgast i ús dels recursos que fan del nostre país, del nostre bonic país, ja sigui l'aigua, ja sigui perquè els seus cotxes contaminen, o ja sigui perquè desgasten la muntanya, ja sigui el que sigui. Però és veritat que dins d'aquest debat hi ha la reflexió que diuen: «Home, aquests turistes, que no són excursionistes, pernocten al país». Per tant, estan pagant la taxa turística, estan deixant uns revinguts al restaurant a l'hotel, a les botigues, a l'esmorzar, el dinar, el sopar o van a fer qualsevol activitat d'oci o de lleure, que també la paguen. I es contraposa amb una sèrie de turistes, que són molt benvinguts, però que també fan un cert desgast dels nostres recursos i, en canvi, no fan una aportació, si més no proporcional a la que fan els clients, que sí que fan una despesa interessant aquí a casa nostra.

I a més a més, per exemple, si venen amb autocaravanes, i que tots sabem que les autocaravanes són un molt bon client, perquè una autocaravana val molts diners. És a dir, no tothom va amb autocaravana perquè no tothom s'ho pot permetre. Doncs resulta que aquestes persones —a vegades, no tots—, pernocten i acampen en paratges naturals, amb el consegüent desgast, per molta cura que vulguin tenir, que això té per a les nostres muntanyes. O a vegades aparquen i dormen al pàrquing d'un centre comercial. Això tothom ho ha pogut veure, també, alguna vegada amb alguna foto, no?

Per tant, no només per un tema de desgast del nostre entorn i del nostre medi natural, sinó també per reduir la competència deslleial que poden fer aquest tipus de persones versus els càmpings o llocs destinats per a l'aparcament d'autocaravanes, i una mica d'acord amb anar pujant paulatinament aquesta qualitat del turisme que ens visita, volem presentar aquesta proposta d'acord que analitzi la possibilitat d'aplicar certa taxa en aquest tipus de clients, a aquest tipus de turistes, molt bons, per cert, i a més a més, habilitar les zones en les quals es pot acampar, en les quals es pot pernoctar i, evidentment, tenir molta cura del medi natural. Perquè avui dia ja no tot s'hi val d'anar a acampar, ja sigui amb autocaravana, o sigui amb el que sigui, a qualsevol indret i, pel que sigui, cau una burilla de cigarreta o deixen unes restes de qualsevol micció o deixen un estri, una resta de menjar que, potser per descuit se'ls ha quedat allí, però tot això va malmetent el nostre medi natural i, com dèiem, no estan fent cap tipus d'aportació econòmica com fan els altres tipus de clients.

Doncs aquesta, senyora síndica, amb el seu permís, seran dues de les aportacions que farem aquesta tarda a les propostes de resolució.

Moltes gràcies.

La Sra. síndica general:

Moltes gràcies a vostè, senyor conseller.

Senyor Pintat, desitja intervenir? És el seu torn.

El Sr. Josep Pintat:

Gràcies, senyora síndica.

Començaré pel senyor Costa. I jo li faré la següent reflexió i sap que li tinc molt d'apreci, eh? I vostè té una capacitat d'oratória excel·lent. Però crec que políticament parla massa. I això li ho dic cordialment, amb el sentit de quan està dient que vostè va aquí, va allà en aquestes delegacions, fa aquelles trobades, fa aquí, fa l'altre... i que, en base a la documentació que té de l'acord polític explica i exposa. Nosaltres no ho fem, perquè per fer això, qui té la competència internacional de negociar és el Govern i primer voldríem el seu permís. Així de senzill. Per tant...

I segon, pel que fa a la documentació que hi ha, si vostès la consideren suficient, almenys no es negui que nosaltres, en base a la documentació, la treballem, la mirem i fem propostes. I que creiem que anem més enllà. Poden agradar o no poden agradar. Això, és només aquesta observació que li volia fer.

Senyor Enseñat, ens ha comentat que no li hem fet cap comentari a les propostes, entenc, que es va fer vostè ahir en el seu discurs, que feien referència a les esmenes que vol presentar, si ho vaig entendre malament, que fan referència a la inversió estrangera i que estan dins una Llei de digitalització, no les he entès, no les conec, per tant, no puc fer cap menció. Pel que fa a les propostes que va anunciar —si és que es referia a això, eh?—, i pel que fa a les propostes que va anunciar el Govern ahir de la moratòria, vostè em diu que n'han fet la planificació i que han estudiat i han decidit fer-ho per aquest camí. A nosaltres ens ha sorprès. Pensem que no toca, en aquest moment. Si ens haguessin pogut compartir les coses potser ho podríem haver entès. Han escollit el tràmit que han escollit, per tant, deixi que ens ho mirem i demà li direm el seu posicionament.

Entrant al cap de Govern. Diu que no ha dit, que no ha dit. Home, sí que ho ha dit, que està escrit el seu discurs i aquest matí ha repetit. L'Andorra fictícia. I aquí ens ha situat. És igual, està al discurs, es repeteix, està aquí gravat, no en farà una qüestió. Però jo crec que vostè pensa que planificar i executar està renyit. Perquè ens diu que nosaltres només podem fer planificació i anar fent propostes. I jo crec que per executar s'ha de planificar i que, en funció de com es disposa la informació i del ràpid que es pugui anar, es pot executar abans o menys amb la diagnosi clara. Res més. És normal que el Govern tingui tota la informació i tota la capacitat, i ha de ser així. I que un grup parlamentari com el nostre té la capacitat que té. Res més. Per tant, aquí es poden encavallar decisions entre executar i planificar.

Però sap ben bé que hi ha decisions que els hi hem recolzat i d'altres que no. Res més. Però, el qui les executa finalment, és vostè.

M'ha parlat del Tribunal Constitucional. Miri, nosaltres hem emprat un mecanisme que és el que creiem legítimament, és el que pertoca. I vostè diu que no entrem al fons. El fons passa per les formes i les formes són en tota la seva amplitud, en tota la seva amplitud, des de la informació, la planificació, a quan es fa arribar la documentació. Per això emprem aquest mecanisme. I no faré polèmica sobre aquí, perquè és el Tribunal Constitucional que decidirà. Res més.

Per altra part, també ens qüestiona que tot el que portem o que li hem fet arribar no és correcte, no és cert... Bé, miri, crec que al llarg d'aquesta legislatura li hem fet arribar múltiples plantejaments, tant en l'època covid com ara i això. Les poden compartir o no les poden compartir. I que, al final, s'ha fet el que s'ha pogut, ningú li ha qüestionat.

No l'acabo d'entendre, quan em parla de la UE, de la Unió Europea. Vostè ve aquí i em llegeix el que diu la Unió Europea del seu funcionament. Jo li pregunto: vostè vol que estiguem allà o no? Perquè la resolució del Parlament Europeu del 2019 anava en aquest sentit i crec que és un compromís que teníem.

I l'últim, i després si vol continuaré, de moment ho deixo aquí, vostè em parla de desconfiança, de que fem un gest. Home, jo penso que de gestos n'hem fet molts. I penso que vostè hi era, i que tots els presidents de grups parlamentaris hi eren quan va venir el diputat senyor Andreas Schwab que vaig defensar el Govern a capa i espasa i amb contundència. De gestos de confiança li n'hem fet, signant un acord polític. N'hem fet. De transmetre-li tot el que entenem, també ho hem fet. Quin sentit té que estigui avui aquí reclamant-li totes aquestes qüestions? No en té cap. Vostè pensa que això ajuda? No ajuda a res, encara crea més confusió. Vostè creu que tinc ganes de fer això? Doncs per què em porta a fer això? Per anar buscant rèdits? No som així. No va d'eleccions, aquesta qüestió. Va del fet que sigui encertat que la gent pugui tenir informació, que es puguin expressar i que el puguem avalar i que entrant dins l'acord polític, és aquest missatge, l'enviem. Desplegui'l, no s'ha desplegat. No em digui més que els estudis d'impacte s'estan fent. Faci'ls, que des del 2015 que s'està parlant d'això. Es vol o no es vol, que siguem allà. No tracta de si es molesta o no es molesta. No es tracta, en definitiva, que jo hagi de sortir a dir-li això d'aquí. No en tinc cap necessitat, ni jo ni el meu grup. Ni tinc cap necessitat que ens vulguin entendre forma negativa. És vostè que ho porta aquí. Faci-ho. Res més. Perquè de gestos, nosaltres n'hem fet i en continuarem fent. I vostè ho sap. No me'ls demani.

Miri si vostè ha correspost, res més. Perquè al final no ens està fent cap favor. I és normal que si vostè en el seu discurs en parla... I que, per cert, ens ha sobtat quan en part en el seu discurs, el discurs d'ahir hi ha una menció molt petita. Una nota molt breu, molt curta. Quan parlem de l'acord de les conclusions de la UE, vostè sap perfectament que és també un document jurídic i polític, i que no es tracta només de llegir literalment, es tracta de llegir amb el seu contingut, amb la seva magnitud i posar-ho amb entorn i amb relació. I per això vaig poder veure que ahir que en el seu discurs hi hagi una frase, crec que a la pàgina 46 o 41, li dic de memòria, molt breu. Si vol, en parlarem.

Però miri, vostè té la majoria, té l'obligació de fer fluir les coses. Jo no tinc per què estar dient-li ni retraient-li això aquí. Si vostè es pensa que ho volem fer per un rèdit polític, s'equivoca. No en tinc cap necessitat. I si li estic dient això és perquè ho entenem així. Miri si podem fer un esforç. Inclús en vam parlar. I també li vaig dir al seu dia: «Escolti, vostè potser no s'implica prou en aquest tema perquè s'està produint això». I veig que costa canviar. Ja entenc que la feina és complexa, n'hi ha molta i la situació també. Però aquest és una mica el resum.

Moltes gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyor Pintat.

Senyor López, seria el seu torn.

El Sr. Pere López:

Gràcies, senyora síndica.

Seguirem parlant una mica més del poder adquisitiu, independentment de si hi era o no, en el seu discurs d'ahir, hi havia referències, no hi havia referències, la veritat és que tampoc no és el més important. En tot cas, aquest debat que estem tenim ara també és part íntegra d'aquest debat i, per tant, ara n'estem parlant. I ens sembla que els debats són molt necessaris i són els debats que realment pertoca en aquest moment.

Sobre el tema dels carburants, senyor Espot, no ens ha dit res, no ens ha dit res. Si diu que ara ens ho comentarà, nosaltres insistim en aquesta proposta. Farem una proposta de resolució. Creiem que és una mesura altament necessària. Ho hem parlat, ho hem debatut molt. Hi ha un component internacional de creixement de preus, és innegable, fins i tot, molt anterior o bastant anterior a la invasió d'Ucraïna per part de Rússia. Cal recordar que l'índex de preus de l'any passat, per tant, gairebé dos mesos abans de l'inici de la invasió, ja era d'un 3,3 % que ja ve de problemes amb les cadenes logístiques de subministrament i que hi ha altres components en aquesta qüestió. I aquest és un context internacional, innegable, existent i que, a més, sembla que no serà pas demà que deixarà d'existir.

Dit això, a casa es poden fer coses. Els altres estats estan fent coses. I hi ha temes prou importants que representen i que tenen un pes molt significatiu quan un mira la cistella de la compra en la qual es calcula l'índex de preus, en les quals el Govern d'Andorra sí que pot fer-hi una cosa, i una és clarament els carburants. Puc tornar a repetir-ho una altra vegada. No només és perquè cada un de nosaltres destinem al nostre pressupost mensual una part important a carburants, sigui a casa, sigui amb el cotxe, i que, per tant, una baixada de preu fa baixar directament, sigui perquè —no sé quin percentatge, ho desconec ara, però crec que és molt i molt elevat— moltes de les mercaderies arriben a Andorra en camions, en transports, en furgonetes, en altres mitjans i es distribueixen a dins del país també amb aquests mitjans. I que, per tant, les sabates, els aliments, els materials de la construcció, etcètera, també es poden veure reduïts si actuem sobre aquest factor, que és un factor que el Govern andorrà pot, lliurement, accedir.

Volem saber per què el Govern no ho ha fet. Per què ahir no ens va anunciar cap mesura en aquest sentit i per què vostè discrepa d'aquest plantejament que nosaltres compartim, que és una mesura necessària, que controla la inflació. La inflació a final d'any serà una dada molt rellevant. Una dada molt rellevant pels salaris, pels lloguers, per la indexació de contractes, etcètera. I per tant, queden tres mesos i mig. No és que no s'hi pugui fer res. Segurament hi ha moltes coses en contra de les quals no s'hi pot anar, però hi ha coses que es pot intentar fer alguna cosa abans que arribi el final d'any.

I la política macroeconòmica del Govern, permetin-me que els digui, ahir no la vam saber llegir. Faci'ns aquest quadre general de què vulguin fer. Perquè és clar, això que els lloguers augmentaran un 5 %, home, espanta. Espanta. Ja ho deia abans, ens sembla injustificat perquè hi ha molts paràmetres del cost d'un lloguer que no es veuen afectats per l'índex de preus que pugui haver-hi, ni la compra del terreny, ni la construcció que va haver-hi en el seu moment, I ara, que és un terme que s'empra molt, en alguna palanca ens haurem d'agafar per evitar que això sigui una espiral inflacionista imparabile que finalment ens perjudica a tots.

I potser hi ha algunes palanques que són més fortes que d'altres, és a dir, potser els salaris, no s'hi pot apostar tant com sí que s'hi poden apostar en altres llocs on ja tenen els seus ingressos. Ja han fet els càlculs, el 80, el 90 % del cost d'un habitatge deriva dels costos que es van fer inicialment quan es va comprar el terreny, quan es va fer l'excavació, quan es va construir i, per tant, hi ha una part que és fixa d'aquests costos. Si vostè parteix del fet que no sigui tot l'IPC, però que sigui una bona part de l'IPC, ens sembla que no anem pel bon camí i que estem alimentant i no estem fent, a casa nostra, coses que podem fer per una cosa que és necessària, que és intentar assolir el menor índex de preus al consum a final d'any. No sé si això ho comparteixen o no ho comparteixen. És a dir, la millor notícia per a tots seria la dada més baixa possible. Però clar, no acabem de veure que això sigui decididament un objectiu del Govern al qual estiguin fent i prenent decisions amb la voluntat d'assolir aquest objectiu.

Després, en matèria d'habitatge, evidentment. Han dit alguns i el cap de Govern que no han fet res en tema d'habitatge, que no és veritat que no hagin fet res. És que nosaltres no hem dit mai que no hagin fet res en tema d'habitatge. El que hem dit és que moltes de les seves decisions o moltes de les línies que han seguit en tema d'habitatge ens sembla que han sigut equivocades i que el resultat no era ni tan sols el que vostès preveien. Qui decideix, pren decisions i les encerta o s'equivoca. I pensem que, en aquest àmbit, han pres decisions equivocades.

Vostès partien d'una sèrie d'hipòtesis que és: afavorim el mercat, reduïm les cessions, reduïm els impostos perquè si es construeix més, hi haurà més habitatge. Més habitatge per a la classe treballadora, més habitatge a preu assequible. I vostès han aconseguit la primera part de l'equació. Han generat una gran inflació constructora, només cal passejar-se per Andorra la Vella, Escaldes, Encamp, Canillo, per qualsevol de les parròquies i aixecar el cap i veure grues a tort i a dret, però no han aconseguit la segona part de l'equació. Els preus han pujat, no hi ha pisos a preu assequible i, per tant, la seva política ha fracassat en matèria d'habitatge. Perquè la línia que vostès han fet no ha donat els resultats que volien assolir.

I evidentment, no han volgut mai parlar de preu assequible. No ens diguin ara: «Facin esmenes, facin propostes». Ho hem fet al pressupost, ho hem fet en la Llei de mesures urgents, ho vam fer ja en la passada legislatura. Vostès no han volgut. Consideraven que no era necessari que legislativament s'introduïssin aquest tipus de conceptes i que això fossin contrapartides d'altres rebaxes o d'altres prestacions i que el mercat ho regularia. Entrarien més habitatges i per la llei de l'oferta i la demanda, a més habitatges, baixarien els preus.

Bé, doncs, és veritat que els ho havíem dit, però tampoc aporta massa ara dir que els havíem dit. Però és que vostès han fet això, ens ho han explicat i han fracassat amb l'objectiu que perseguien. I vam definir, vam intentar introduir, inclús, a nivell legislatiu, què era un habitatge assequible, quin percentatge de renda s'entén que s'hi ha de dedicar i que totes aquestes mesures, que es podien compartir en algun sentit de reducció de cessions d'impostos i altres beneficis, havien de tenir algun tipus de contrapartida cap a l'interès general.

No ho he dit abans i em disculpo. Farem una altra proposta de resolució en matèria d'habitatge per tal que el parc d'habitatge de protecció pública sigui un 25 % del total l'any 2030. I no faré ara un recopilatori de què vam presentar ahir amb propostes i mesures. Si volen, els hi puc llegir la pàgina 4 del discurs amb totes les propostes que hem presentat, entre elles la que per nosaltres és la més important, que és la d'un pacte d'estat en matèria d'habitatge. Perquè sabem que és una política complicada. Sabem que, a més, hi ha molts agents que estan implicats, hi ha la iniciativa privada, evidentment, hi ha el legislatiu, hi ha els comuns, i a més, hi ha diferents aproximacions ideològiques i polítiques al problema. I per això pensàvem, com s'ha fet a molts països, que era bo assolir uns pactes estables, institucionals, polítics, d'una política d'habitatge a deu anys vista que recollís les aportacions de tots. Però a més, hem fet les esmenes de registre de propietat, de l'índex de preus, del preu assequible, partides als pressupostos, etcètera. I no només ahir, tres anys de legislatura, i vostè ho recordarà perfectament, també en la passada legislatura, quan vostè portava més directament aquesta qüestió de l'habitatge.

Tercer pagador. Miri, seguim sense entendre'l, sincerament. I a més, creiem que en alguna part pot haver-hi algun problema de concepte. Vostè diu, pàgina 35 del seu —amb tot el respecte, eh?— pàgina 35 del seu discurs: «No estic a favor d'una generalització sense més de la figura del tercer pagador, perquè considero que una de les virtuts del nostre sistema públic de salut és que, com a principi general, sempre avancem o paguem alguna cosa directament de la nostra butxaca».

No cal que torni a repetir allò del 25 %, és a dir, que s'hi pot arribar per dues vies, el 75 o el 25. El que vostè ignora és que per persones, com he dit abans, de menys de 65 anys, avançar 300 euros d'una analítica, no tothom ho pot fer. I hi ha moltes persones, potser més de les que vostè s'imagina, que no poden pagar. Algú que cobra 1.200 euros, que està pagant 600, 700, o més de lloguer, com vol que avanci 300 euros del seu compte bancari per una prova, quan l'endemà la CASS li retornarà 225 euros? Però en aquell moment si intenta pagar, si intenta passar la targeta, doncs li diran que no hi ha saldo i no ho podrà pagar. Vostè no pot voler això com a cap de Govern. No pot voler que un padrí que ha de pagar un medicament que, a més, abans potser no ho he dit, sempre per via preferent,

sempre per via preferent. No és anar a la farmàcia a comprar un medicament, no és anar a dos o tres metges fins que em fan determinada prova. Només el metge referent especialista, derivat pel metge referent, prova diagnosticada o receptada per aquest metge. Per tant, vostè no pot voler tampoc que un padrí que ha de prendre un tractament que val 100 euros, que, en realitat només n'acabarà pagant vint-i-cinc, perquè l'endemà la CASS li tornarà, si no té aquests diners al compte bancari, no se'l pugui comprar, hagi d'esperar a cobrar la pensió o hagi d'esperar que hi arribi algun moment en que tingui... No ho pot voler això, com a cap de Govern. Jo n'estic convençut que això, vostè, no ho pot voler i que segurament no s'ho ha acabat de mirar del tot bé.

Quant al tema del salari mínim i d'aquest quadre macroeconòmic dels salaris. Aquí també, com vaig fer ahir amb el meu discurs, vull llançar una llança als empresaris. Jo crec que hem d'estar molt alerta a veure segons quins esforços volem exigir als empresaris en increment de salaris. Sobretot, i ho vaig dir ahir, quan aquests increments de salaris no van a millorar la qualitat de vida dels treballadors, sinó que van a incrementar els preus dels lloguers. Si vostès estan partint de augmentarem el salari, però augmentarem el lloguer, tenint en compte que aquest any s'està augmentant l'alimentació, la llum, la calefacció, estarem igual. Estarem igual i no hi haurà, finalment, si continuem en aquesta espiral inflacionista, no hi haurà una xifra suficient de salari mínim. És que haurà de ser 1.400, 1.500. Facin els números. Facin aquest exercici macroeconòmic i presenti'ns quina és la línia que volen seguir. Perquè si no s'atura per alguna banda aquesta espiral inflacionista, com deia ahir —també està escrit en el nostre discurs— pot arribar un moment en què cap política salarial serà suficient per viure al nostre país. I això serà, si no és ja, un problema per a les empreses i pels autònoms.

Em demanava, ens demanava, que diguem alguna cosa sobre la proposta de moratòria feta ahir. Deixi'm que li digui una cosa i li contestaré, tot i que demà hi ha el debat pertinent en aquest sentit. Vostè ens ho ha dit, que porten mesos treballant aquest tema i a nosaltres ens ho va anunciar ahir i vostè entendre que ahir vam estar escoltant els discursos dels presidents dels grups parlamentaris, preparant les nostres rèpliques, buscant dades i buscant informacions. Avui l'estem escoltant atentament a vostè i va corrent el temps del debat per demà sense que, com aquell qui diu, pràcticament, no hem tingut temps de poder-nos llegir el que vostè ens ha presentat i, per tant, això ho ha d'entendre. Segurament es podia haver presentat en algun moment en aquestes 48 hores, que ja és un termini molt ajustat, haurien sigut 48 hores efectives per analitzar aquest text.

I, per tant, a risc de dir alguna cosa que després ens n'haguem de desdir, com a idea global, com a idea general, llegint el nostre discurs que dèiem ahir en aquesta part final, que vostè diu que és massa genèrica, nosaltres hi podem estar d'acord. Ho deia ahir, cal posar, cal aturar-se, cal pensar, cal veure que no tenim un espai il·limitat. El que és sorprenent és que això vingui ara a les acaballes de la legislatura, com deia abans, per aquells que han posat llenya al foc al llarg de tota aquesta legislatura, animant a fer aquests pisos de lloguer que havien de solucionar la problemàtica que ni han solucionat la problemàtica i que ens han fet aquest *boom* immobiliari del qual també en patirem les conseqüències un cop aquesta moratòria entri en la seva aplicació.

I miri, té raó, no tota la culpa és del Govern. El que sí que li puc dir és que la culpa és de les polítiques de demòcrates. És a dir, si els comuns demòcrates i les decisions que han pres, però és veritat que els comuns han pres aquestes decisions perquè vostès van fer l'habilitació normativa.

Després sobre la por dels impostos i que ensorrarem les empreses... I deixi'm que li digui que vostè, en una entrevista en un mitjà de comunicació, va dir que mentre vostè fos cap de Govern no es tocarien mai els impostos. Suposo que ho deia en contraposició del que presentem nosaltres. I ara ha presentat una reforma fiscal, fins i tot abans d'acabar la legislatura.

En segon lloc, nosaltres sempre hem plantejat un tipus efectiu de societats, un tipus nominal de societats del 10 %. Per tant, no estem parlant d'ofegar cap economia, ni cap societat ni cap empresa. El que sí que no ens agrada, que ara s'està corregint en part, és que hi hagi societats que facin beneficis i que no paguin impostos, que hi hagi societats que hagin pogut incrementar les seves amortitzacions i que tinguin beneficis, abans d'amortització, enormes i que després no paguin cap impost. I, per tant, podem compartir alguna línia, en d'altres no, ja farem el debat quan toqui la reforma fiscal.

I el que també defensem és que l'Estat té una insuficiència de recursos i que caldrà, en algun moment, reformar la fiscalitat del nostre país sí o sí. Vostès diran que no, després ho faran. Ho van fer el 2015 amb l'IRPF, ho està fent ara quan ha dit: «No tocarem mai els impostos». I els està tocat. Per tant, ho faran tant vostès com nosaltres, perquè la necessitat és així i, per tant, a tothom tocarà fer-ho. Nosaltres ho direm, ho explicarem, farem els números. Vostès diran que no i després ho acabaran fent. És el que ha passat sempre en aquest sentit.

I amb el tema de les pensions. Amb el tema de les pensions, vostè diu que nosaltres volem per finançar una part de la sanitat. Hi ha hagut dos models que s'han presentat i una comissió legislativa que, com deia el senyor Enseñat, estem treballant. Tenim una reunió la setmana següent, però sí que he de contestar i no vull desvetllar el que s'està treballant en aquest sentit, però sí que vull contestar les acusacions que vostè ha fet.

Hi ha dos models que s'han presentat: o incrementar molt les cotitzacions o que una part d'aquestes cotitzacions es traspassin a la pensió i que hi hagi uns impostos que complementin això. Home, jo si fos empresari preferiria pagar els impostos, que no que m'augmentin 10 punts les cotitzacions, que és la proposta que ha fet la CASS a la qual el Govern s'ha adherit en declaracions del ministre de Finances a la comissió. 10 punts d'increment de cotitzacions són molts punts d'increment de cotització. I això va a la línia de despeses de les empreses vagin bé, vagin malament, tinguin un bon any, tinguin un mal any, sigui un sector que es guanya molt bé la vida, que un sector que no es guanya bé la vida. Pagar impostos, es paga al final. A qui no li ha anat bé no paga impostos. A qui no li ha anat bé, sí que paga més despesa de personal i això pot acabar ensorrant. I al que li ha anat bé paga impostos sempre amb un màxim del 10 %.

I finalment, la seva afirmació de la rara vegada que el sector públic ho fa millor que el sector privat. Jo ho he tornat a llegir. De fet, no és que ho hagi interpretat malament. És que he llegit literalment el que vostè havia dit. Nosaltres creiem en la iniciativa privada. Evidentment

que creiem en iniciativa privada i en la cooperació entre el públic i el privat, i en que hi ha coses que el privat fa millor que el públic. Però també pensem que hi ha coses que el públic fa millor que el privat. El que és altament sorprenent és que un cap de Govern pensi que gairebé mai el públic fa bé les coses. Rara vegada, no mai, és veritat. Rara vegada. D'aquí a uns dies el ministre de Finances —d'aquí a uns dies o unes setmanes— ens presentarà un pressupost amb 450, 460 o 470 milions d'euros, o no sé quina xifra serà, suposem que són diners ben invertits i que no són diners que el públic gestiona de qualsevol manera.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyor López.

Senyor Enseñat, desitja intervenir?

Senyor cap de Govern desitja intervenir? El seu torn, si us plau.

El Sr. Xavier Esport:

Gràcies, senyora síndica.

Intentaré ser més breu que abans per anar tancant el debat. Bé, senyor Pintat, llegiré textualment la frase del meu discurs perquè veig que tant vostè com el senyor López ara dediquen el temps a disseccionar-lo. Diu: «Els que voldrien tornar enrere cap a una Andorra idíl·lica que sempre ha estat més fictícia que real». Crec que s'entén bé. El que és fictici no és l'Andorra del passat, el que és fictici és que l'Andorra del passat era una Andorra idíl·lica. I crec que no és faltar el respecte a ningú dir que l'Andorra del passat no era idíl·lica, com tampoc ho és la del present i com segurament tampoc ho serà la del futur, tot i que ens esforcem tots plegats perquè sigui tan idíl·lica com pugui ser. Per tant, no crec que hàgim d'allargar excessivament la discussió ni esquinçar-nos les vestidures per aquesta afirmació.

Crec que el que es desprèn de la meua frase, si es vol entendre adequadament, és que, en definitiva, hem d'intentar no caure en aquesta nostàlgia del passat que a vegades ens fa veure el passat com una cosa que ben bé no era així. I l'Andorra del passat, ho he dit abans, tenia moltes coses positives, segurament coses positives que actualment no tenim i que hem d'aspirar a intentar recuperar, tot i que algunes no les podrem recuperar. Però també tenia coses que no eren tan positives. I també hem de reconèixer que en les últimes dècades aquest país ha fet progressos en molts sentits i, per tant, simplement, la conclusió a la qual jo arribava és que l'Andorra del passat no era una Andorra idíl·lica. Era una Andorra dolenta? Era una Andorra desastrosa? No, però una Andorra imperfecta, com ho és la del present i com segurament ho serà la del futur. Però entre tots, com deia abans, hem d'aspirar i treballar perquè justament l'Andorra del futur sigui millor que la del passat i millor que la del present.

La qüestió de les formes i de la tramitació d'extrema urgència, en podem parlar tant com vulgui, simplement, jo, evidentment, li respecto molt el seu posicionament. I al final, vostè, molt legítimament, té tot el dret d'impugnar aquesta tramitació i de portar-ho al Tribunal Constitucional. Però la pregunta que em ve al cap i que també m'agradaria plantejar en

aquest debat, sense ànim de polèmica, és: realment això contribueix a solucionar el problema? És una acció constructiva? És a dir, davant l'acció, crec, decidida i adequada del Govern per intentar trobar una resposta ràpida al problema que tenen la gran majoria dels ciutadans quant a la pèrdua de la seva capacitat adquisitiva, impugnar la tramitació, portar-la al Constitucional i arriscar-nos que puguin dir que aquesta tramitació era incorrecta i que, per tant, segurament tot això queda en un no res, és contribuir? És enfortir les butxaques dels ciutadans i de les ciutadanes? Jo penso que no. Dit això, repeteixo, el seu posicionament és molt legítim, molt respectable, però també tothom ha de donar explicacions de les seves actuacions.

Vostè em diu: «Vostè vol que estiguem en la negociació?». Clar que ho vull. Què es pensa? Però és que jo no ho puc tot, ahir ho deia en el meu debat. Jo no ho puc tot, senyor Pintat, m'entén? Clar que ho vull. Tant de bo vostès poguessin estar presents en la negociació. Si jo pensés que vostès no han d'estar presents en la negociació, ja no ho haguessin incorporat en el text de l'acord polític. I per això ens hi hem esforçat. Per això hem insistit prop del Servei Europeu d'Acció Exterior. Per això hem insistit prop de la Comissió Europea. Per això, sempre que hem tingut un interlocutor europeu que ha vingut a Andorra, li hem tornat a demanar. Li hem dit que per nosaltres això seria important; que evidenciaria que el nostre interlocutor europeu fa alguna mena de tracte preferencial de favor cap a Andorra; que ajudaria a cohesionar el treball de tots els grups parlamentaris, inclosos els grups parlamentaris de l'oposició; que si teníem els grups parlamentaris de l'oposició associats a aquest treball contents i participant de les negociacions, segurament aixecaria moltes suspicàcies, que no tenen raó de ser, i segurament això també ens aplanaria el terreny de cara al posterior referèndum per dir *sí* o *no* a l'acord que s'acabi negociant. Clar que ho hem dit, senyor Pintat, i ho continuarem dient. Si jo continuaré picant pedra. Té el meu compromís que ho faré.

Ara bé, el que no li puc prometre és el que no està al meu abast i jo no ho puc imposar. No ho puc imposar perquè en aquella taula no ens asseiem nosaltres davant d'una paret, ens asseiem nosaltres i a l'altre costat de la taula hi ha un altre interlocutor que es diu Comissió Europea. I si nosaltres imposem una cosa que ells no volen, diran: «Que s'aixequin de la taula de negociació». I que, a més a més, el nostre ordenament jurídic no preveu que els grups parlamentaris puguin participar de la negociació. Per tant, no tenim aquesta empara normativa que ens donaria molta més força per, en certa forma, convèncer-los que això fos possible, com va ser el cas, per exemple, dels representants dels coprínceps. Dit això, jo m'hi continuaré esforçant, li asseguro. Li asseguro. Però, el que no li diré mai i no li he dit mai, és que això serà una realitat, perquè no està al meu abast, senyor Pintat.

I és cert, com ha dit vostè, que quan venen els interlocutors europeus vostè defensa el Govern. I és cert que vostè ha signat l'acord polític i jo, en aquest sentit, reconec que han estat mostres de bona voluntat absolutament significatives. Ara bé, també em permeto, humilment i amb tota la cortesia del món, demanar-li que si aquesta participació dels grups parlamentaris en el si de la negociació com a observadors actius, no és possible, doncs vostè ho assumeixi i digui: «No passa res, perquè igualment faig confiança al Govern». Simplement li demano això. Si no pot ser, no pot ser. I ho entendre i no passa res. I és molt legítim. Ja sé que vostè no està fent política de baixa volada en aquest tema, que vostè hi creu fermament en això. Que vostè pensa que serà útil, que vostè pensa que hi té dret. Si

ja ho entenc. No penso pas que vostè faci aquests plantejaments per rèdit polític. Ara bé, és el que hi ha, senyor Pintat.

I crec que nosaltres també li hem correspost aquesta mostra de confiança. Crec que hem fet avenços molt significatius amb relació a la legislatura passada. Per exemple, amb aquest esforç constant i amb aquest picar pedra perquè vostès puguin formar part de la delegació negociadora, tirant endavant els estudis d'impacte. Fins ara no s'havien volgut tirar endavant. Nosaltres els hem tirat endavant. Compartim tota la informació, tota. Crec que també el secretari d'Estat d'Afers Europeus se'n fa un fart per informar-los, per associar-los, per ajudar-los, per donar-los informació, per donar-los suport quan vostès el necessiten. A vegades s'equivoca, a vegades pot cometre un error, a vegades entrebanca, es descuida alguna cosa? Potser sí, perquè tots ens equivoquem, però crec que s'ha fet un pas endavant molt significatiu. Per tant, nosaltres crec que també hem fet una mostra de confiança cap als grups parlamentaris de l'oposició en aquest àmbit.

Senyor López, és cert que no li he contestat sobre els carburants, però permeti'm que li faci una petita rectificació en honor a la veritat, perquè ja li he dit abans, que m'equivoco. I en la meua anterior intervenció m'he equivocat. És veritat que li he dit que només un comú havia baixat la cessió, el comú d'Encamp, però és veritat que hi ha un altre comú que la va baixar de forma gairebé anecdòtica, perquè és la Massana, que la va baixar del 5 al 0 %, però ja la tenia el 5 %. Per això se m'ha generat aquesta confusió. Per tant, així les coses queden clares.

Passem els carburants, que és veritat que no li he contestat perquè el temps dona pel que dona i no tinc cap tipus de problema en contestar-li. De fet, crec que ja ho he contestat abans, d'alguna manera. Però bé, m'hi endinsaré més. Vostè vol i a més a més, diu que això contribuirà, certament contribuirà a contenir l'espiral inflacionista. Crec que amb aquesta única mesura difícilment la contindrem i que no podem caure en una economia absolutament dirigida i dirigista perquè això no passa aquí ni passa cap altre a cap altre lloc. De fet, l'increment desmesurat de la inflació, fins i tot per aquells que tenen banc central i capacitat d'emetre moneda i de controlar els tipus d'interès, a vegades és difícil d'assolir. Imagini's en el nostre cas. Però en tot cas, independentment d'aquest impacte que pugui tenir la inflació, li explicaré quin és el nostre posicionament sobre la reducció dels preus dels carburants.

Sempre hem dit, i és així, que el sistema impositiu andorrà és diferent pel que fa als hidrocarburs respecte del sistema impositiu d'altres països, concretament del de França i d'Espanya, i que tenim menys marge de maniobra, malauradament. Tant de bo en tinguéssim més. I fins i tot, tenint en consideració les mesures temporals que han adoptat països com França o Espanya, que estan molt limitades en el temps i que tenen caràcter extraordinari, crec que val la pena posar de manifest i deixar clar que hi continua havent més impostos per litre de carburant a França i Espanya que a Andorra. Per tant, crec que això és important contextualitzar-ho.

A més a més, l'aplicació i la posada en marxa d'una mesura com la que vostè reclama i que farà objecte d'una proposta de resolució i, per tant, segurament en discutirem aquesta tarda o vostès ho transaccionaran amb els grups parlamentaris i, per tant, ho discutiran amb ells, és molt difícil. És que és molt difícil. Primer, perquè més del 70 % dels carburants de

locomoció els consumeixen els visitants. Això, per un costat. Digui'm vostè com discriminarem? Com controlarem que realment s'apliqui a qui s'ha d'aplicar, per tant, als residents? A més a més, si volguéssim fer, crec que també hem de ser conscients, quan fem propostes de resolució, de l'impacte que tindran, això també s'ha de calcular. I després parlarem de la proposta que vostès volen fer en matèria d'habitatge.

Si volguéssim fer mesures similars a la dels estats veïns, per exemple, d'una reducció de 20 cèntims el litre de carburant, tindria un impacte aquí a Andorra de 25 milions d'euros l'any. Digui'm vostè, com ho pagarem? Si a mi em sembla molt bé, tot això que vostès proposen. Tant de bo jo ho pogués fer. Baixem-ho tot, pugem les prestacions. Però com ho paguem? Vint-i-cinc milions d'euros. Això, evidentment, en honor a la veritat, si ho féssim extensiu a tothom, eh?

I si ho traslладem als residents, això suposaria un cost d'aproximadament més de 6 milions d'euros l'any. En tot cas, són les estimacions, vostè potser en té d'altres, legítimament. Però en tot cas són les estimacions que hem fet el Ministeri de Medi Ambient i el Ministeri de Finances.

Però ja no parlo de l'impacte econòmic, que també els hauríem de trobar aquests 6 milions d'euros, perquè a això hi hem de sumar entre tres i cinc milions d'euros que ens està costant el transport públic gratuït, que vostè ni tan sols l'esmentat. Com a mínim, hagués pogut trencar una llança a favor d'aquesta mesura, perquè suposo que hi deu estar d'acord, no? O només vol que es rebaixi el preu del carburant. Hi està d'acord. Però clar, ho hem de sumar tot, eh? És a dir, aquí ja ens hi gastem entre 3 i 5 milions d'euros l'any. Afegim-ne sis milions més. Digui vostè com trobarem aquests diners, amb aquests pressupostos de contenció que ens reclama la senyora Carine Montaner que tirem endavant.

Després, també, jo crec que hi ha una cosa que és important de posar de manifest, que és que a Andorra les distàncies són més petites que als nostres països veïns i, per tant, particularment entre el domicili i el treball. I això fa també que el cost dels hidrocarburs tingui un impacte menor en les famílies que en altres països. Jo crec que és una mesura molt més social, crec que és una mesura que va molt més en el sentit de fomentar una mobilitat sostenible i d'apostar per la transició energètica i la lluita contra el canvi climàtic, la gratuïtat del transport públic, posats a escollir. Per què hem d'aplicar —independentment de que siguin residents o no, deixem de banda aquesta diatriba— per què hem d'aplicar una rebaixa del preu del carburant a cotxes de gran cilindrada? A persones que cada cap de setmana pugen i baixen per anar a la platja? A persones que fan un ús intensiu del vehicle? És una mica la mateixa discussió que tenim amb el tercer pagador. Estic parlant del preu, de la reducció del preu del carburant. Vostè, una vegada més, i ho sento molt i no li agrada sentir-ho, però com en el cas del tercer pagador, vol el cafè per a tots i nosaltres creiem que aquesta reducció lineal i indiscriminada del preu del carburant no és una mesura prioritària. Tant de bo la poguéssim fer. Si la poguéssim fer, seria meravellós. Però posats a establir prioritats, perquè és la nostra obligació, preferim tirar endavant la gratuïtat del transport públic.

I no només això. Ja en la Llei de mesures urgents que vam aprovar la passada legislatura, vam, en aquest cas, ajudar no el vehicle propi, però aquells professionals a través, d'una subvenció d'un màxim de 3.000 litres i, com he dit abans, anirem més enllà. Perquè el

Govern incrementarà els ajuts a aquests professionals, de fet, crec que són camions de 3,5 a 7,5 tones, taxis i maquinària industrial d'un màxim de 3.000 litres que se subvencionaven fins ara a un màxim de 6.000 litres. Per tant, això també és una ajuda que va en el sentit del que vostè reclama o una ajuda addicional. Ja l'havíem introduït a la primavera passada. Per cert, vostès es van abstenir.

I a més a més, perquè vostè tampoc no ho ha recordat, congelarem —jo ho he dit diverses vegades— congelarem l'increment de la taxa verda al gasoil de calefacció per al 2023. Per tant, això, entenc que també va en el sentit del que vostè reclama. Un menyscapte de 600.000 euros aquí, i l'increment de l'ajut als professionals de 3.000 litres de 6.000 litres, 2.200 mil euros més. Per tant, 800.000 euros més de despesa o de menyscapte. I a això hi sumem entre els tres i cinc milions d'euros del transport públic gratuït.

Déu n'hi do el que hem fet. Ens agradaria fer més? Sí, ens agradaria fer més. Però, malauradament, amb les finances públiques de què disposem, a hores d'ara no podem fer més.

Vostè, ha dit que jo havia afirmat que no tocaria els impostos. Jo el que vaig dir i el que sempre he dit és que nosaltres durant aquesta legislatura no tocaríem el tipus màxim ni de l'IRPF, ni de l'impost de societats, ni de l'IGI. Però també nosaltres propugnàvem, defensàvem —ja en el moment de la campanya electoral i ho hem fet durant tota la legislatura— la resolució de determinades iniquitats que tenien el nostre sistema fiscal. I això obeeix al Projecte de Llei que ha impulsat el ministre de Finances i que actualment es troba a tràmit parlamentari. Per tant, crec que no hi ha hagut cap incompliment electoral.

I vostè diu: «És que jo no vull ofegar les empreses, no vull ofegar els autònoms, no vull ofegar la classe treballadora, encara menys, la classe treballadora del nostre país. Perquè no tots només proposem un tipus nominal del 10 %». Sí, clar, això és molt maco. Però és que el problema és que això ja és una quimera abans que vostès ho puguin posar en aplicació. Perquè amb les mesures que vostès proposen, és que aquest tipus nominal del 10 % no arriba a absolutament res. I enllaça amb el que deia vostè abans de la reforma del sistema de pensions. Vostè diu: «És que vostès volen apujar les cotitzacions Nosaltres no volem apujar les cotitzacions. L'únic que volem és apujar els impostos per compensar la pujada de les cotitzacions». No, no. Això és una part de l'equació. Perquè vostès, no només proposen apujar els impostos, sinó que a més, buiden una part de les arquees de la CASS que actualment s'alimenten a través de la branca de malaltia. Per tant, això ho hem de compensar doblement. I això no ho podran compensar només amb un tipus impositiu nominal del 10 %. Necessitaran apujar molt més els impostos, molt més. No passa res. És molt legítim, és el seu model, però no parlin d'un tipus nominal del 10 %. Perquè al final el tipus nominal, si s'apliquen les seves mesures, serà del 20 % com a mínim, com a mínim.

Per tant, deixi escollir als ciutadans, digui'ls si prefereixen pagar un 20 % d'IRPF o un 20 % d'impost de societats o si prefereixen que els incrementin les cotitzacions. Aquest és el nostre model. Intentar mantenir la pressió fiscal moderada i competitiva i, si cal, augmentar les cotitzacions per garantir la sostenibilitat del sistema de pensions, deixant la branca malaltia tal com està, que ja està prou bé.

I miri, permetin-me que acabi fent un petit comentari, perquè aquesta tarda no ho podem fer, perquè el torn de paraula serà per als grups parlamentaris sobre aquesta proposta de resolució tan bonica que ens acaba d'anunciar al tomb del parc immobiliari públic. Andorra, aproximadament –m'acaba de passar aquestes dades al ministre d'Habitatge– hi ha actualment uns 44.500 habitatges.

Disculpi que no l'he sentit quan ha dit fins quan s'hauria de fer aplicable aquest percentatge del 25 % del parc immobiliari públic? 30. És a dir, ens queden vuit anys aproximadament, no?

En vuit anys, si tenim en compte que tenim al país un parc immobiliari de 44.500 habitatges. Un 25 % vol dir 11.125 habitatges. És a dir, si s'aprova aquesta proposta de resolució, el Partit Socialdemòcrata obligarà al Govern, entenc, a través dels corresponents projectes de pressupost, a construir 11.125 habitatges en vuit anys. Si tenim en compte un habitatge petit, 60 metres quadrats, bé que és la superfície mitjana, i tenint en compte que, actualment, l'obra nova està a 1.800 euros el metre quadrat, són 1.201.500.000 euros, 1.200 milions d'euros. Això ho ha calculat abans de fer aquesta proposta de resolució? Això ho pagarem amb el tipus nominal del 10 %? O ens caldrà un tipus nominal del 20, o del 30, o del 40 o del 50? Llavors acabem amb els mateixos tipus nominals que tenen a França, a Espanya, a Suècia, a Finlàndia o a Noruega. És legítim, senyor López, és legítim, però no és el nostre model.

Per tant, el que sí que els demanaria és que, quan vostès fan aquest tipus de propostes tan llamineres, que les podem compartir, perquè són molt maques. Tant de bo tinguéssim ara 11.000 habitatges més per destinar-los a lloguer assequible. Crec que l'altra cara oportuna i racional de la moneda seria explicar com ho finançarà.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyor cap de Govern.

Iniciem els torns per la cambra.

Senyora Montaner, és el seu torn, si així ho desitja.

La Sra. Carine Montaner:

Moltes Gràcies, senyora síndica.

Senyors del Govern, per l'entrada a tràmit de la moratòria sobre els pisos turístics durant dos anys per via urgent, veig la voluntat que hi tenim, evidentment, d'incentivar el turisme més de luxe, perquè és un turisme no tan sensible a la conjuntura econòmica. Li ho comparteixo completament.

Ara bé, no sé si us heu posat en la pell de les immobiliàries que estan ara mateix negociant amb inversors, d'aquí o de fora. que estan, ja, els pisos venuts, entre cometes. Què pensaran els inversos? Pensaran que no tenim seguretat jurídica. D'un dia per l'altre, no

ens podem aixecar i dir: «Vinga, ho canviem tot». Que la voluntat la comparteixo. Però què passa? Que hem de donar el temps a les persones, d'adaptar-se, d'adaptar-se. I donar també una certa garantia en un futur que aquests pisos que vendran continuaran a tenir la llicència si passen les inspeccions amb èxit, les inspeccions periòdiques.

Gràcies, senyora síndica. Demano una reflexió per demà, a veure si es pot canviar alguna cosa. Sé que el ministre de Turisme és una persona dialogant. És veritat, senyor ministre, i ha fet moltes coses. I li agraeixo la seva tasca i demano realment una reflexió d'aquesta cambra.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyora Montaner.

Entenc que seria el torn del senyor Pintat si els grups que van abans no desitgen. Senyor Pintat desitja intervenir? I ho pot fer d'aquí, acosti's al micro, si us plau, el màxim possible.

El Sr. Josep Pintat:

Puc fer-ho d'aquí? Sí, doncs moltes gràcies.

No, només per anar acabant i per fer dues puntualitzacions al senyor cap de Govern. Un moment.

Ens ha dit el seu discurs i ens ha vingut a llegir aquí la frase. Ja no hi tornaré. La frase diu el que diu i aquest matí ha dit el que ha dit. Ja, per mi, ja hem acabat.

Em pregunta si anar al Tribunal Constitucional és la solució. Per nosaltres, sí.

La Sra. síndica general:

Silenci la resta de la cambra, si us plau.

El Sr. Josep Pintat:

Per nosaltres, sí. Sigui quina sigui la sentència, crec que aportarà un punt important. Podem continuar parlant.

I després jo crec que hi ha un tema que ja hauria clos, però vostè l'ha volgut tornar a reprendre, que és el tema de la Unió Europea. Després li he dit que haver de continuar parlant d'això aquí, complica potser el missatge que es vol passar. Però vostè insisteix. I inclús crec que he anat més enllà. Miri, jo li he dit un moment, aquí, que em preocupa que en el seu discurs d'ahir, al que és Unió Europea, a la pàgina 46, només hi ha una sola pàgina. I em preocupa, quan s'analitza «a vegades costa explicar determinades especificitats d'Andorra als responsables polítics comunitaris que estan acostumats a gestionar realitats força diferents de la nostra». I la frase continua, i si vol la pot provar de llegir, però no vull anar aquí.

Com he dit abans, tant les conclusions del Consell com els discursos, com tot el que es fa, hi ha una lectura política i hi ha una lectura entre línies. A mi aquesta frase breu em preocupa. Això és el que li he dit aquí. I crec que són coses que s'haurien de valorar. I li he dit amb el tema quan deia si fem confiança o no fem confiança. Ja li he explicat el que ha vingut fent nostre grup, amb aquest tema, amb vostè i de la forma més lleial possible. I vostè aquí també ens ho ha reconegut. Doncs sí, aquesta frase em preocupa. Em preocupa. I no la vull llegir només literalment, la vull llegir dins tot el marc de la informació que tinc, la vull llegir dins del marc de l'acord del Consell d'Europa, la vull llegir dir dins del marc de tot. A la millor no, la millor ho ha posat per posar una introducció. Potser sí, però bé, sobta. Això un primer punt.

El segon, que jo ja ho donava per clos. Vostè diu: «Continuaré picant pedra». Escolti, aquesta és una mala imatge. No sé per què ha de picar pedra, perquè així els ciutadans andorrans veuen que al cap de Govern, la Unió Europea l'ha portat a picar pedra, perquè alguns del grup parlamentari el volen acompanyar allà, home, doncs el missatge és molt positiu. Si demanem alguna cosa més, és que ja... malament. Home, fem-ho una mica diferent, no?

Em demana si jo vull renunciar a... Però què m'està dient? Si vaig signar un acord polític. I és un element d'un acord polític. I es va signar amb tots els presidents del grup parlamentari. Què m'està dient? Perquè la Unió Europea i vostè no... o a vostè el porta a pica pedra hem de revisar l'acord polític? I les voluntats i els acords i els programes... No. No pot ser. Per tant, jo no voldria continuar més en aquesta línia. Si vol en parlem, i intentem trobar una forma més coordinada de fer-ho. Però sinó aquí no en sortirem.

Moltes gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyor Pintat.

Senyor López, desitja intervenir? Endavant.

El Sr. Pere López:

Gràcies, senyora síndica.

De nou, abans d'entrar en la rèplica més concreta de les últimes intervencions del cap de Govern, deixi'm dues coses que han quedat una mica pendents d'intervencions anteriors. I una d'elles, i perdoneu que insisteixi, és el tema del tercer pagador.

Fa vuit anys que els companys del Partit Socialdemòcrata en el grup parlamentari, des del partit estem treballant per aquesta qüestió. L'hemeroteca està plena de preguntes, demandes, propostes de resolució i insistirem fins al final. Pensàvem que amb la darrera votació per part del Consell General ja ho havíem aconseguit. Com a mínim hi ha una votació unànime del Consell General. Ara veiem que hi ha aquesta resistència per part del cap de Govern, primer a una mesura que és necessària i després a acceptar el que es va aprovar en el Consell General.

Jo necessito, realment, que m'expliqui vostè què li diu a una persona, que el té davant, que cobra 1.200 euros, que paga 600 de lloguer, que si li està augmentant la calefacció, la llum, els aliments, i que no té aquests 300 euros, per què els ha d'avançar per fer-se una prova? I com que no els té, no es pot fer la prova. D'uns diners que li seran retornats al cap d'unes hores. Com li explica a vostè com a cap de Govern, a aquesta persona, que no té dret a fer-se la prova perquè vostè no vol? Perquè a vostè no li dona la gana. Perquè és tan fàcil com fer un decret i que això estigui en marxa. Hi ha la informàtica, hi ha l'aplicació, no costa diners, no costa res. És a dir, simplement donar-li l'opció a aquella persona, sempre per via preferent, sempre per via de l'especialista, que pugui fer la prova. Què li diu a un padrí que no es pot pagar un medicament i que ha d'esperar a final de mes? O que algú li deixi uns diners per avançar uns diners per un medicament, quan al cap d'una estona —o l'endemà, segons el compte bancari on el tingui—, aquests diners li seran retornats.

Què té a veure això amb els recursos econòmics? Què té a veure això amb qui, només amb qui ho necessiti? Totes aquestes persones no tenen dret a accedir a la salut? A fer-se la prova quan toca, a comprar-se el medicament? És que no ho entenem. No ho entenem. No té cost, no suposa cap d'això, hi ha tota la informàtica per fer-ho. Al final és per via preferent. Els metges recepten el que creuen necessari, allò que és bo pels seus pacients i, per tant, si el seu pacient no es fa la prova o no es fa o no compra, el medicament, està perjudicant la seva salut.

Després, hem vist clarament, al nostre entendre, que no hi ha rumb en política macroeconòmica. El Govern no té clar què vol fer davant de l'índex de preus. Ara parlarem dels carburants una vegada més i dels lloguers. I ens ha de preocupar. Ens ha de preocupar davant del context que un dels principals riscos en el moment actual és l'índex de preus, no tenir un Govern que tingui la determinació de fer baixar el màxim que li sigui possible, i dins de les seves possibilitats, l'índex de preus.

El tema dels carburants. Home, informàticament no pot ser tan difícil vincular-ho a una targeta de residents, a una targeta empresarial. És a dir, la informàtica avui en dia permet moltes coses. Però, en tot cas, no crec que sigui aquest el problema. És més un problema conceptual de que vostès no ho veuen o no ho creuen necessari. M'ha semblat molt els 6 milions d'euros, veient les recaptacions que existeixen avui en dia, però donem per bo aquests 6 milions d'euros que vostè planteja i que diu d'on sortiran els diners per fer-ho. Vostè sap com es calcula, l'índex de preus al consum? Vostè sap que és una variació del preu d'un producte d'aquest any respecte de l'altre? Vostès saben que si s'apliqués això, l'índex de preus al consum podria baixar fins i tot algun punt, o fins i tot potser més en aplicació directa dels preus si els preus es bonifiquen? Vostè sap la repercussió que tindrà això per les famílies, per a les empreses, però pel Govern? El Govern a final d'any, segons quin sigui l'índex de preus al consum, haurà d'incrementar els salaris, se li veuran incrementats els contractes de manteniment i tot tipus de contractes. Per tant, facin els números una mica més en visió de llarg termini que no amb aquesta immediatesa. I sobretot, que algú tingui molt clar com es calcula l'índex de preus al consum i que cal actuar sobre aquesta qüestió.

Després ha parlat de transport públic i jo crec que no ha posat un bon exemple perquè el cafè per a tothom que vostè ens pregona a nosaltres, que no és tal cafè per a tothom, si hi

ha una qüestió on s'ha fet cafè per a tothom és en el transport públic gratuït. Vostè diu: «Per què li hem de bonificar el carburant a algú que té un cotxe de luxe, algú que té molts diners?». Doncs, per la mateixa política, per què ha de tenir el transport públic gratuït algú que té molts diners? Per tant, jo crec que és bastant inconsistent.

Amb el tema de la fiscalitat. Tinc la notícia del Diari d'Andorra. La seva entrevista que deia, del dia 24 d'abril del 2021, «Els impostos no es tocan si no hi ha un canvi de color polític». Per tant, vostè està tocant els impostos i com li deia abans, segurament amb el programa electoral i amb la campanya electoral, vostè farà veure que no els tocarà, però després ja sabem el que ha fet sempre Demòcrates per Andorra. En tot cas, que sàpiga, si ha de parlar del nostre programa, que la gran font de diferenciació de recaptació entre vostès i nosaltres no és pas per la via de l'impost de societats, sinó que és per l'IRPF i, bàsicament, pel tema dels dividends, en el que hi ha persones que guanyen centenars de milers d'euros, o fins i tot, algun, un milió d'euros, que no paguen perquè vostès volen eximir els dividends. Per tant, es paguen els salaris, però no es paguen els dividends. I, per tant, aquí és on hi ha realment, i no amb la fiscalitat de les empreses, una diferència entre vostès i nosaltres.

Després, permeti'm un petit matís tècnic: les cotitzacions són pressió fiscal. Incrementar les cotitzacions és incrementar la pressió fiscal. En el càlcul de la pressió fiscal hi ha els impostos directes, els impostos indirectes i les cotitzacions. Per tant, les cotitzacions són pressió fiscal.

I amb això ho deixaria.

Gràcies.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyor López.

Quin ensurt!

El Sr. Pere López:

No llegia la meua lletra!

Perdoni. No, perquè és molt important

La Sra. síndica general:

Acabi.

El Sr. Pere López:

És molt important perquè era la previsió... Sí, sí.

Era l'anunci aquest, que deia que la proposta de resolució del 25 % que el cap de Govern ha fet les seves xifres, que demostra que havent sigut ministre d'Habitatge i és cap de Govern, coneix molt poc com es pot fer una política d'habitatge.

Vostè diu que s'han de construir 11.000 habitatges. Home, justament el que menys s'ha de fer és construir. Hi ha habitatges que es poden rehabilitar, hi ha convenis entre el públic i el privat, hi ha pisos que estan buits... És a dir, hi ha moltes fórmules per arribar a aquest objectiu.

Un objectiu que, per altra banda, no és gaire allunyat del que tenen molts altres països i, fins i tot, amb percentatges molt elevats. Per tant, les xifres que vostè ha dit no serveixen per a res, perquè el que menys s'ha de fer és construir. Hi ha moltíssimes fórmules per aconseguir aquest objectiu, cooperació publico-privada, Hi ha moltíssims habitatges que avui en dia estan desocupats als que se'ls hi podria donar un ús.

Gràcies.

La Sra. síndica general:

Ara sí, gràcies a vostè, senyor López.

Senyor Ensenyat, no desitja...?

Senyor cap de Govern?

El Sr. Xavier Espot:

Sí, molt breument, senyora síndica.

Estic d'acord amb vostè, senyor Pintat. Jo crec que ara ja estem entrant en una discussió semàntica i de dissecció excessiva, des del meu punt de vista, del contingut del meu discurs d'ahir. Si hi ha alguna frase que a vostè l'ha preocupat, no, no crec que hi hagi cap motiu perquè l'hagi de preocupar. Però en tot cas, si és el cas, doncs ja la matisarem degudament.

Senyor López, hauria de ser una mica curós amb la forma com s'adreça als seus contrincants polítics, perquè avui ja ens ha volgut fer una lliçó magistral sobre el concepte del tercer pagador. Després ha vingut a dir que no sabíem com funcionava l'IPC. Després ha precisat —perquè vostè, suposo que no deu fer mai cap incorrecció de llenguatge— que les cotitzacions suposaven més pressió fiscal, que coneixia molt poc l'habitatge... Jo crec que hauria d'intentar evitar, i no és la primera vegada que ho fa, i ho ha fet sovint amb el ministre de Finances o amb el ministre d'Habitatge, hauria d'intentar evitar pensar que tots aquells que no són llicenciats en economia són uns ignorants. Perquè, evidentment, és molt important ser llicenciat en economia i això segurament li dona a vostè uns coneixements de base que potser els altres no tenim, però potser els altres tenim altres coneixements complementaris que vostè no té i potser no som tan ignorants com vostè es pensa que som. Per tant, crec que hauria de ser una mica més humil en les seves manifestacions. Es pot estar o discrepar del que pensa algú, però no vol dir que aquest algú desconegui la realitat i encara menys que sigui un ignorant.

Miri, si vol, tornem a parlar del tercer pagador. Vostè ho vol fer girar tot al torn d'aquesta discussió. En tornem a parlar. I vostè, com sempre, agafa allò que li convé per intentar traslladar una determinada percepció de la realitat que, des del meu punt de vista, no s'ajusta, precisament, a la realitat. Llavors vostè m'enfronta fictíciamment a aquell padrí que

li diré que com és que no se li reemborsen les despeses de farmàcia. Escolti, tal problema.. senyor López, escolti'm, tal problema no existeix. Tal problema no existeix. Si aquest debat ja està fet, ja està assumit. Ja li he dit i, a més a més, parcialment, ja està implementat. Li he dit abans. Si vol, li torno a repetir. Parlem del col·lectiu de més de 65 anys. Ja s'ha implementat pel que fa als actes mèdics i els actes diagnòstics i a les proves. Ja s'ha implementat. Per tant, no en discutim més. Ja hem anat, si vol ja li concedeixo, hem anat cap al que vostès demanaven. Queden només les despeses de farmàcia. Jo no li he dit que això no s'implementarà. Si li he dit, que abans del proper estiu s'implementarà, però que, entretant, necessitem implementar la recepta electrònica. Perquè si no, no tenim mecanismes de control ni la logística suficient per poder implementar amb garanties i en forma deguda aquest tercer pagador per als majors de 65 anys i també per a les persones amb discapacitat, en el cas concret de les despeses de farmàcia. Per tant, ja no hi ha discussió. No em torni a parlar del padrí. I no em torni a parlar, que no me n'ha parlat, en aquest cas, de les persones amb discapacitat.

Ara parlem dels que no tenen 65 anys i no tenen cap tipus de discapacitat. Vostè, en aquest cas, voldria generalitzar el tercer pagador. S'ha de dir que a la consulta del metge, si es va per la via preferent, ja hi ha tercer pagador. També ho hem de precisar, perquè vostè ho ha obviat. No sé si interessadament o no. Però en els altres casos, en les despeses de farmàcia i en els actes diagnòstics, les proves mèdiques, etcètera, nosaltres no compartim la implementació del tercer pagador. No ho compartim per una qüestió de principi. I perquè aquelles persones que tenen menys de 65 anys i que no tenen una discapacitat i que tenen una absència de recursos econòmics i es troben, precisament, en aquesta situació que vostè ha dit, de no poder anticipar una determinada despesa, aquella que correspon a la CASS en el cas de les despeses de farmàcia o de les proves diagnòstiques o dels actes mèdics, tenen un altre mecanisme. Per això en parlava, jo ahir, que és el 100 %. 5.000 persones, actualment, i això va en augment, es poden beneficiar d'aquest 100 %. 5.000 persones al nostre país. Aquest és el mecanisme adequat per a aquelles persones que no tenen recursos econòmics. Per tant, nosaltres, aquest sistema combinat del 100 % i del tercer pagador en aquests supòsits concrets que li esmento, és el que defensem. Vostè en defensa un altre, legítimament, però no em comenci a dir si jo diré com diré, com explicaré... Escolti, preocupis del que vostè ha d'explicar. Jo ja parlo amb els col·lectius i ja explico les coses a la meua manera i tan bé com sé. Segurament no tan bé com vostè, perquè m'ha quedat demostrat avui per totes aquestes lliçons magistrals que m'ha fet.

Pel que fa als carburants. No m'ha dit com trobarà els 6 milions d'euros. Em pot fer tantes diatribes com vulgui. No m'ha dit com trobarà els 6 milions d'euros. Assumint, perquè veig que ha assumit que eren aquests 6 milions d'euros. Però bé, és igual, encara que sigui menys, segons els seus càlculs. Digui'm com els trobarà. I no ens faci creure que això resoldrà el problema de l'IPC. En tot cas, pot pal·liar una mica. El pot pal·liar una mica, però no resoldrà el problema de l'IPC. Ja sé que vostè, que jo soc un ignorant en economia i que no sé el que és l'IPC, però encara, fins aquí, hi arribo, per concloure que la reducció del preu dels carburants no resoldrà el problema de l'IPC. En tot cas, el pot pal·liar, ja li concedeixo. Però també ho ha pal·liat el transport públic gratuït. Algunes dècimes, però és que serà el mateix. Vostè creu que no? Vostè pensa que no? Demostri-ho. De la mateixa manera que crec que quan vostè fa una determinada proposta ens ha de dir com la finançarà i d'on traurà aquests 6 milions d'euros.

El mateix dic respecte de la seva proposta pel que fa a l'habitatge. Miri, escolti, dir-me: «No, eh...» Com que ha vist que s'havien passat una mica de frenada, que al final eren 11.000 habitants: «No, no, ja els trobarem, el rehabilitarem, no sé què, farem convenis...». Escolti, 11.000 habitatges, n'hem de fer molts de convenis, i n'ha de rehabilitar molts, eh? Perquè no n'hi ha pas d'11.000 habitatges buits actualment disponibles al nostre parc immobiliari. Per tant, siguem seriosos. Jo crec que abans de fer una proposta d'aquestes característiques... Home, està molt bé. És clar que està bé. Vull dir així, aïlladament considerat, tots hi podem estar d'acord. Però vostè, crec que té aspiracions de governar i el seu grup parlamentari té aspiracions de governar en algun moment, haurien d'intentar, com a mínim, haver fet els càlculs i, sobretot, explicar com ho finançaran.

I això em porta a la conclusió final. I és aquesta espècie d'aparent contradicció que vostè vol trobar en les meves manifestacions respecte dels impostos. Miri, jo vaig dir en una entrevista als mitjans de comunicació que els impostos no es tocaran. Jo quan deia que els impostos no es tocaran, evidentment, em referia que no incrementaríem el tipus màxim de l'IRPF, de l'impost de societats i de l'IGI, que és el que sempre he dit i repetit i que es contempla en el nostre programa electoral. No ho vaig dir prou bé. No ho vaig precisar prou perquè, evidentment, no tinc, segurament, la seva capacitat intel·lectual. Potser sí. Però escolti, és que quina és la discussió? Si vostè, el contrari, si realment fos així —que no és així perquè no tocarem els impostos, l'únic que resollem són algunes iniquitats en el nostre sistema fiscal—, si realment és així, per què ens intenta trobar contradiccions? Voti-ho. Hauria de dir que està d'acord. Ens hauria d'aplaudir. M'entén? Vostè ens està criticant que diguem que pujarem els impostos, que no ho hem dit, que no ho hem dit. Però és que el que hauria de fer és aplaudir-nos, perquè és el que vostès volen: apujar, apujar, apujar, apujar els impostos. Perquè llavors, farem 11.000 habitatges, farem el tercer pagador per a tothom, prestacions socials, pujarem totes les pensions mínimes fins al salari mínim... Aquest cop no n'han parlat, però bé, cada any hi ha alguna promesa diferent d'aquestes característiques. Totes costen diners. I totes mai sabem com les finançaran. Però de fet, tots ho sabem, com les finançaran: apujant i apujat molt els impostos.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyor cap de Govern.

És el torn de les respostes.

Senyora Montaner, és el seu torn.

La Sra. Carine Montaner:

Gràcies, senyora síndica.

Seré molt breu. Pel tema de l'habitatge, jo crec que hi ha mesures complementàries i, evidentment, aquests 6.000 pisos buits, hem de veure si pertanyen, per exemple, a inversors de fora que en el seu moment no van declarar el seu bé en el seu país d'origen, potser Espanya, França i que tenen por d'Hisenda, hi havia inversors amb una certa edat.

I, per tant, jo, per exemple, havia tingut el plaer de parlar amb el ministre Filloy d'aquesta temàtica, jo crec que ho hauríem d'anar, per exemple, als països veïns i intentar negociar, també, amb els països veïns, un import. Donant un import als països veïns per desbloquejar aquests pisos. Ara, els països veïns, a nivell d'hisenda o a nivell del fisc francès no recapten res. Seria una manera de negociar que el Govern pogués ajudar a desbloquejar aquests pisos que no van declarar en el seu país d'origen. I, en contrapartida, amb aquests propietaris, és urgent negociar un compromís en el qual posarien el seu pis a la venda amb un preu regulat pel Govern durant x anys.

I doncs, el senyor Filloy m'havia fet la promesa que ja miraria aquesta via i li dono les gràcies. Perquè potser tindríeu 1.000 o 2.000 pisos ara mateix, per exemple, al mercat, en poc temps. És una via a explorar. Evidentment, després, hi ha la construcció i hi ha moltes vies, però bé, crec que és una cosa més.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyora Montaner.

Senyor Pintat, desitja intervenir?

Senyor López, si desitja intervenir?

El Sr. Pere López:

Sí, gràcies, senyora síndica,

No volia, de fet, fer-ho perquè crec que ja estem gairebé al final del debat, però no he acabat d'entendre aquest paper que ha fet ara el cap de Govern. I, en tot cas, crec que no els he dit mai, en cap cas, ignorants. He intentat explicar les coses el millor que sé, de manera didàctica, perquè no només estan vostès aquí, hi ha altra gent que ens segueix, mitjans de comunicació, la gent que ens escolta, i jo he intentat explicar-ho. Si vostè ho ha agafat d'aquesta manera, si és el cas, em disculpo. Crec que no és el cas. Ho he explicat educadament, amb exemples, de manera didàctica, que crec que és el que correspon fer a un polític i no donar coses per pressuposat.

I potser sí que hi ha uns temes que potser, també, algun coneixement dec tenir, fa molts anys que m'hi dedico al tema econòmic, als pressupostos públics, a l'economia. Per tant, només un petit comentari, no se l'agafi malament un altre cop. La comparació entre el transport públic i els carburants és molt relativament fàcil. Quants usuaris hi ha de transport públic? 6.000, 7.000 usuaris? Quin preu hi havia abans del transport públic, abans de la gratuïtat? Era un preu barat. Quanta gent és usuària dels carburants? Tota la població. Calefacció, locomoció... És evident que l'impacte sobre la cistella no és el mateix. Jo crec que no cal fer massa números, ni ser economista, ni ser cap mena d'això. És a dir, estem parlant de dues coses que el seu impacte a nivell quantitatiu un és molt més rellevant que l'altre. Que no vol dir que no pugui ser una bona mesura. Però si l'objectiu és reduir l'IPC, la mesura interessant a fer, però això ho estan fent altres països, per contenir l'IPC, és la de bonificar els carburants. Perquè al final ens perjudiquen a tots.

I vostè diu: «D'on sortiran els 6 milions d'euros?». Ja li he explicat. Vostè tindrà un IPC alt a final d'any que, si és més baix, se li incrementaran menys els salaris, els contractes, les despeses de l'any vinent. Però no només a vostè: al conjunt de l'economia, al conjunt dels ciutadans, al conjunt dels empresaris.

I pel que fa al tema dels impostos, jo només he dit el que ha succeït. Vostès sempre han dit que no pujarien els impostos i que nosaltres érem els que pujaríem els impostos. I va passar amb l'IRPF, està passant ara i al final, la realitat és la que és. L'Estat no té suficients recursos. Estem amb un dèficit crònic. Ja farem el debat quan ens presenti el ministre de Finances el pressupost i el nou marc pressupostari, jo crec que ara seria molt forçat fer-ho en aquest sentit. I vostès, moltes vegades, no sé si volien dir que no han complert la seva paraula, han faltat a la veritat, o la fórmula més suau que se'm pugui ocórrer en aquest moment per fer servir. Però és la veritat. No s'ho prengui malament. Nosaltres hem anat de cara amb aquest tema. Hem fet números, hem explicat quin és el nostre model d'IRPF, hem explicat quin és el nostre model d'impost de societats. Vostès volen, prefereixen un altre via, que és la de no acceptar la realitat i després anar pels fets consumats.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyor López.

Senyor cap de Govern, desitja iniciar una nova ronda?

El Sr. Xavier Espot:

Molt, molt breu.

La Sra. síndica general:

Endavant.

El Sr. Xavier Espot:

Simplement per dir-li al senyor López que, òbviament, no m'he molestat ni m'ha sabut greu. Vull dir, forma part de la dialèctica parlamentària i crec que tots plegats tenim suficient cintura per encaixar això i moltes coses més. I a més a més, estic segur que, tot i que vostè fa aquest paper, no té cap dubte de la meva capacitat intel·lectual, com jo no tinc cap dubte de la seva.

És cert el que diu del transport públic i del carburant. Evidentment, segurament, globalment considerat tindria un impacte superior. Però repeteixo, no resoldrà ni de bon tros el problema de la inflació. I vostè, quan parla i quan ho explica, dona a entendre, o a mi m'ha semblat entendre que això seria un remei miraculós per resoldre el problema de la inflació.

Jo, de tota manera, vull reivindicar, i ja deixo de banda el transport públic gratuït, que n'hem parlat suficientment, el fet que nosaltres no hem tancat, completament, la porta a una rebaixa del preu dels carburants. I vull reivindicar la mesura que, ja la primavera passada,

vam aplicar als professionals, una mesura en la qual aprofundirem, també, en els propers mesos. I vull reivindicar, també, el menyscapse que deixarem d'ingressar com a conseqüència de la taxa verda o del percentatge de la taxa verda que el proper any s'havia d'aplicar al gasoil de la calefacció. Entenc que tot això, potser no en l'abast que vostè reivindica, però va en el sentit del que demanava. I entenc també que tot això també tindrà un impacte positiu en la contenció de l'increment de l'IPC. Això és tot el que volia dir.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyor Espot.

Acabades les intervencions per part dels grups parlamentaris i del Govern, es dona per acabat el debat.

Demandar als grups parlamentaris si desitgen presentar propostes de resolució. És el cas.

Per tant, se suspèn la sessió i atenció, que hi ha un ajustament d'horari. Reprendrem a les 16:30. I recordo que el termini màxim per a la presentació de les propostes de resolució per part dels grups parlamentaris és aquesta tarda fins a les 15 hores. Hi ha hagut també una modificació. Per tant, reprendrem la sessió a les 16:30.

(Són les 13.58h)

(Es reprèn la sessió. Són les 16.32h)

La Sra. síndica general:

Bona tarda, es reprèn la sessió.

S'han presentat 11 propostes de resolució, totes elles admeses per la Sindicatura.

Recordaré breument el procediment.

En primer lloc, es procedirà a la defensa de les propostes de resolució segons l'ordre de presentació. Una vegada feta l'exposició per part dels grups parlamentaris, se suspèn la sessió per tal que cada grup pugui analitzar la seva posició respecte a les diferents propostes de resolució presentades i, si és el cas, fer propostes que portin a un text assumible i consensuat per tots els grups.

Al reprendre la sessió, els grups podran indicar la seva posició respecte a les altres propostes presentades i finalment, indicaran el text que sotmeten a votació.

Passem, doncs, a la presentació de la primera proposta de resolució registrada amb el número 673 i presentada pel grup parlamentari Ciutadans Compromesos.

Intervé per exposar la proposta de resolució el senyor Carles Naudi.

Gràcies. Recordin que és optatiu. És decisió seva.

El Sr. Carles Naudi d'Areny-Plandolit:

Gràcies, senyora Síndica.

Si m'ho permet, ho faré des de l'escó i així anirem més àgils.

La primera proposta de resolució, com he explicat aquest matí, va relacionada amb aquells estudis per buscar les millors solucions de comunicació amb l'exterior d'Andorra. Estudis que busquin una mobilitat sostenible, que tinguin en compte el finançament que ens pot venir del Banc Europeu d'Inversions. I al final passaré a llegir-la que aniré més ràpid, diu:

Vist que l'estació de tren més propera a Andorra és l'anomenada Gare internationale de l'Hospitalet, situada a l'Hospitalet-près-l'Andorre en territori francès, pròxim a la frontera amb Andorra. Vistes les diverses trobades mantingudes al llarg del temps entre el Govern d'Andorra i la Generalitat de Catalunya i el Govern d'Andorra i el govern espanyol.

Atès que Andorra disposa únicament de dos accessos per carretera.

Atès que tant els esdeveniments meteorològics com els moviments populars dels països veïns han produït talls als accessos per la carretera al Principat d'Andorra.

Atès que cal cercar solucions de desenclavament d'Andorra i als problemes de mobilitat.

Atès que cal apostar per una mobilitat sostenible.

Atès que el Govern ha arribat a un acord amb el Banc Europeu d'Inversions per poder accedir a mecanismes de finançament del Banc d'Unió Europea.

Atès que una vegada aprovat l'accés d'Andorra, Andorra tindrà accés al finançament per a projectes concrets. El Consell General en la seva sessió del Debat d'orientació política celebrat el 12 de setembre de 2022.

Acorda:

Encomanar al Govern que en un període de sis mesos realitzi un estudi de viabilitat i del cost de la implantació d'una línia de tren amb França i/o Espanya, així com l'estudi de totes les solucions de comunicació i mobilitats que millorin l'accés a Andorra.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor conseller.

La segona proposta de resolució ha estat registrada amb el número 674 i presentada pel grup parlamentari Ciutadans Compromesos.

Intervé per exposar la proposta de resolució el senyor Raül Ferrer.

El Sr. Raul Ferré:

Gràcies, senyora síndica.

Atès que el Consell General, en la seva sessió del 9 de juny del 2022, va aprovar la Llei 19/2022, del 9 de juny, reguladora de l'impost sobre les estades en allotjaments turístics, de modificació de la Llei 16/2017, del 13 de juliol, general de l'allotjament turístic i de modificació de la Llei 13/2007, del 20 de setembre, de creació de la societat pública Andorra Turisme, SAU.

Atès que a partir de l'1 de juliol de 2022 les estades de turistes al Principat d'Andorra en establiments hotelers, allotjaments turístics i càmpings es troben sotmeses al pagament d'una taxa.

Vist que l'increment de turistes que accedeixen al Principat amb vehicles tipus campingcar, autocaravanes o furgonetes habilitades per dormir.

Acorda:

Vist l'increment de l'acampada lliure d'aquest tipus de vehicles en espais naturals, parkings d'establiments comercials i altres llocs que no es troben habilitats.

Vist l'impacte sobre el medi ambient d'aquest tipus d'acampada lliure.

Vist que aquesta pràctica realitza competència deslleial. El Consell General, en la seva sessió del Debat d'Orientació política celebrat en la sessió del dia 12 de setembre de 2022.

Acorda:

Encomanar al Govern que, en un període màxim de sis mesos, avalui la possibilitat d'establir una taxa que s'apliqui als turistes que accedeixin al Principat amb vehicles tipus campingcar, autocaravanes o furgonetes habilitades per dormir i que no tenen plaça reservada en un càmping i que volen pernoctar al Principat d'Andorra. Obtenir el compromís del Govern perquè, conjuntament amb els comuns, es determinin els indrets del Principat d'Andorra amb llocs especialment habilitats a l'estacionament de vehicles tipus campingcar, autocaravanes o furgonetes habilitades per dormir.

Gràcies senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor Ferré.

La tercera proposta de resolució ha estat registrada amb el número 675 i presentada per la Molt Il·lustre Senyora Carine Montaner Raynaud, consellera general no adscrita, i pels Molts Il·lustres senyora Susanna Vela Palomares i Jordi Font Mariné, consellers generals del Grup Parlamentari Demòcrata.

Intervé per exposar la proposta de resolució la senyora Montaner.

La Sra. Carine Montaner:

Gràcies senyora síndica.

Primer de tot volia agrair al grup socialdemòcrata per la cortesia parlamentària i pel suport. Llegeixo la resolució.

«Tenint en compte les queixes reiterades des de fa anys provinents d'alguns sanitaris del SAAS pel que fa al lideratge del director general actual del SAAS. Es demana al Govern impulsar des del SAAS una enquesta anònima de tots els treballadors del SAAS amb supervisió del Ministeri de Salut, per verificar el nivell de satisfacció dels treballadors relatius al lideratge actual. I que els resultats dels qüestionaris siguin analitzats directament pel Ministeri de Salut. També es demana detectar els motius del malestar i fer propostes per millorar l'ambient del SAAS abans que s'acabi la present legislatura».

Gràcies senyora Síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyora consellera.

La quarta proposta de resolució ha estat registrada amb el número 676 i presentada pels grups parlamentaris demòcrata i Liberal.

Intervé per exposar la proposta de resolució la senyora Bernadeta Coma.

La Sra. Bernadeta Coma:

Gràcies, senyora Síndica.

Atès que Andorra és un país amb una biodiversitat i uns paisatges naturals excepcionals i que un dels patrimonis més valuosos que té és la seva natura. Atès la seva condició de territori d'alta muntanya, els espais naturals del nostre país són altament fràgils i vulnerables i requereixen d'una gestió acurada per preservar la seva sostenibilitat a llarg termini.

Vist que els espais naturals són el més gran actiu del nostre país i cada vegada prenen més importància i que el creixent augment de la població i d'activitats tensa l'equilibri dels ecosistemes i la conservació dels espais naturals.

Vist que l'explotació dels nostres recursos naturals de forma il·limitada posaria en perill aquesta mateixa font de recursos i per tant, conservar, protegir, regular són maneres de garantir que el nostre medi natural no serà sotmès a una explotació excessiva que no en permeti la seva perdurabilitat.

Atès que per aquest motiu el Consell General va demanar al Govern que abans de finalitzar el 2022 realitzés un estudi de la capacitat de càrrega del medi natural. Un estudi que està actualment en curs d'elaboració.

Vist que, conscients de la necessitat d'identificar els espais naturals del país que presenten un interès especial de conservació, el Govern ha elaborat un estudi de la xarxa d'espais

que caldria protegir i està finalitzant el nou mapa de paisatge, que ha de ser la base de la nova estratègia que s'aprovarà abans de finalitzar aquest any.

Vist que la Llei 7/2019, del 7 de febrer, de conservació del medi natural, de la biodiversitat i del paisatge, ordena i regula els espais protegits establint diverses categories: parcs naturals, reserves i monuments.

Atès que Andorra disposa, doncs, dels instruments jurídics i dels estudis tècnics per assegurar la conservació dels espais més valuosos del nostre territori. I vist que totes aquestes accions s'encaminen a poder transmetre a les generacions futures el nostre medi natural en unes condicions òptimes. El Consell, en la seva sessió del Debat d'Orientació política, celebrat el dia 13 de setembre de 2022.

Acorda:

Instar el Govern i els comuns a crear els parcs naturals necessaris, d'acord amb el que preveu la Llei 7/2019, del 7 de febrer, de conservació del medi natural, de la biodiversitat i del paisatge, per aconseguir preservar el nostre medi natural com a actiu principal del nostre país i amb l'objectiu final de poder arribar a declarar Parc Natural com a mínim el 30 % del territori del nostre país.

Punt 2. Instar el Govern i els comuns a desenvolupar en el més breu temps possible un pla de gestió unificat d'aprofitament dels boscos que fomenti l'economia circular i vetlli per evitar els riscos associats a una mala gestió d'aquests, amb la finalitat de prevenir incendis, evitar la destrucció del medi i lluitar contra el canvi climàtic i contribuir a una bona gestió dels nostres recursos.

I finalment, punt 3. Instar el Govern a estudiar l'enduriment de les sancions i controls que tenen com a finalitat evitar la degradació causada per l'ésser humà pel que fa a la destrucció de l'entorn natural, la biodiversitat i els recursos naturals.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyora consellera.

La cinquena proposta de resolució ha estat registrada amb el número 677 i presentada pels grups parlamentaris liberal i demòcrata.

Intervé per expressar la proposta la senyora Ester Molné.

La Sra. Ester Molné:

Gràcies, senyora síndica.

Amb l'anomenat Pla de Xoc de la Justícia, Projecte de Llei presentat el propassat mes d'abril i l'aprovació recent d'importantes iniciatives legislatives com el Codi de Procediment Civil o la Llei de la persona i la família, entre altres, es preveu eixugar l'important retard que

la justícia ha acumulat aquests darrers anys per tal que pugui assolir un funcionament òptim. Tot sembla indicar que el desenvolupament en el temps de la normativa esmentada, un cop aprovada, aconseguirà l'efecte desitjat amb la incorporació de més personal i noves figures. Però el sentit comú aconsella de fer un seguiment acurat d'aquestes mesures per verificar que aquestes siguin realment efectives i que els recursos esmerçats hagin estat els necessaris.

En aquest sentit, cal posar de relleu que el mes de novembre de l'any 2020 es va crear una comissió formada pel Ministeri de Justícia Interior, pel Consell Superior de la Justícia i els principals operadors jurídics, que són els Col·legis d'Advocats i Procuradors i la Cambra de Saigs. L'objectiu era analitzar de quina manera es podria millorar el funcionament de l'administració de justícia. Precisament, fruit de l'anàlisi d'aquesta comissió es van poder concretar els mitjans que necessiten a hores d'ara els nostres tribunals.

Precisament aquesta comissió, el dia 14 de febrer del 2021, va acordar la seva continuïtat en el temps, així com el seguiment de les mesures implementades pel pla de xoc, que en aquell moment encara només era un avantprojecte de llei. Els grups parlamentaris de la majoria consideren del tot imprescindible realitzar un seguiment efectiu de la compliment de la implementació de les mesures previstes per tal d'agilitzar la justícia. Sense l'estudi periòdic de la tramitació dels processos judicials, podríem trobar-nos amb el problema de no corregir a temps els possibles errors que es puguin detectar i que dificultin un avenç òptim del dret a una tutela judicial efectiva en la seva vessant d'un judici de durada raonable.

Per aquest motiu, el Consell General, en data 13 de setembre del 22,

Acorda:

Instar el Govern a fi que s'asseguri del seguiment efectiu i periòdic del resultat de les accions previstes al pla de xoc, un cop el projecte de llei hagi estat aprovat pel Consell General i a la resta de normativa aprovada mitjançant la comissió creada a tal efecte i composta pel Ministeri de Justícia Interior, el Consell Superior de la Justícia, el Col·legi d'Advocats, el Col·legi de Procuradors i la Cambra de Saigs, a través de la seva convocatòria periòdica, tot vetllant pel correcte desenvolupament de les reunions. Gràcies senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyora consellera.

La sisena proposta de resolució ha estat registrada amb el número 678 i presentada pel grup parlamentari socialdemòcrata.

Intervé per exposar la proposta de resolució al senyor Carles Sánchez.

El Sr. Carles Sánchez:

Gràcies, senyora síndica.

Vist que la Llei 15/2008, del 17 de juny, de creació de l'Institut Nacional de l'Habitatge, defineix en el seu article 3 que els habitatges de preu assequible són els habitatges

resultants d'actuacions de promoció pública o rehabilitació destinats al lloguer amb un preu inferior al preu de mercat, amb la finalitat de facilitar l'accés a l'habitatge a les persones i famílies amb una capacitat econòmica limitada però superior al llindar econòmic de cohesió social.

Vist que el Govern gaudeix de la potestat de construir promoure habitatge de preu assequible en diverses modalitats a través de l'Institut Nacional de l'Habitatge.

Vist que els comuns gaudeixen també de la mateixa potestat garantida per la Llei general d'ordenament del territori i urbanisme del 29 de desembre del 2000, en el seu text refós, publicat el 27 de juny de 2018 en el seu article 33, apartat 11.

Vista la disposició d'aquests instruments en un moment, l'any 2022, en què existeix el consens social i polític de que l'accés a l'habitatge de lloguer d'Andorra ha esdevingut un problema que requereix de la intervenció dels poders públics, tal com resa l'article 33 de la Constitució del Principat d'Andorra.

S'acorda:

Encomanar al Govern que, en el marc del Pla pel Dret a l'Habitatge, actualment en redacció, s'elabori la planificació necessària per gaudir, l'any 2030, d'un parc d'habitatges de protecció pública equivalent al 25% del parc immobiliari d'Andorra.

I permeti que afegeixi, que l'objectiu d'aquesta proposta és dotar Andorra d'un parc que permeti fer front als cicles del mercat de l'habitatge, evitant les fluctuacions que ens han dut on som.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyor conseller.

La setena proposta de resolució ha estat registrada amb el número 679 i presentada pel Grup Parlamentari Socialdemòcrata.

Intervé per exposar la proposta de resolució el senyor Roger Padreny.

El Sr. Roger Padreny:

Gràcies, senyora síndica.

Vist que l'article 31 de la Constitució del Principat d'Andorra de 14 de març de 1993 estableix que és funció de l'Estat vetllar per la utilització racional del sòl i de tots els recursos naturals, amb la finalitat de garantir a tothom una vida digna i de restablir i mantenir per a les generacions futures un equilibri ecològic racional en l'atmosfera, l'aigua i la terra i de defensar la flora i la fauna autòctones.

Vist que l'administració, la gestió i el govern en general dels béns de domini públic comunal i dels béns de domini privat o patrimonials que hagin inclòs l'aprofitament i explotació dels

recursos naturals que s'hi trobin, com ara tales de boscos, camps de neu, aigües termals, aigües i minerals és una competència dels comuns segons la legislació vigent en matèria de delimitació de competències.

Vist que l'apartat segon de l'article 36 de la Llei 7/2019, del 7 de febrer, de conservació del medi natural, de la biodiversitat i del paisatge, preveu que cada comú ha redactar, en base al seu inventari forestal, el Pla de gestió forestal comunal corresponent, que inclou, com a mínim, la determinació dels seus objectius i la planificació dels diferents aprofitaments i actuacions previstes.

Vist que la Llei 25/2022, de 30 de juny, d'economia circular, LEC, preveu en l'article 7 anomenat Estratègia d'economia circular, apartat primer, l'elaboració de l'estratègia d'economia circular per part del Ministeri responsable del medi ambient i aprovat pel Govern, que permet planificar, coordinar i racionalitzar les accions, les mesures i els projectes encaminats a la consecució dels objectius definits per aquesta Llei, i el seu objectiu principal és fixar un full de ruta per impulsar la transició cap a una economia circular.

Vist que l'apartat segon de l'article 7 d'aquesta llei, la 25/2022, estableix que per elaborar l'estratègia d'economia circular s'ha de preveure un procés de participació pública, juntament amb la participació dels sectors implicats, de l'administració pública i dels empresaris.

Vist que en el dia d'avui, des d'Andorra Recerca + Innovació s'està duent a terme un projecte sota el títol Inventari Nacional Forestal d'Andorra, que pretén aportar eines i donar suport als comuns i a Govern per millorar el coneixement existent sobre els nostres boscos, amb l'objectiu d'aconseguir una política articulada entre totes les administracions públiques en matèria d'economia circular que permeti maximitzar la creació de valor i nous usos dels residus forestals, en coherència amb els principis de prevenció, reducció, reutilització i reciclatge, així com el de la delimitació de competències.

S'acorda:

Encomanar al Govern d'Andorra l'elaboració d'un programa sectorial sobre gestió forestal dins de l'Estratègia d'Economia Circular, que compti amb la participació de tots els actors implicats en les polítiques de gestió forestal d'Andorra.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor conseller.

La vuitena proposta de resolució ha estat registrada amb el número 680 i presentada pel grup parlamentari socialdemòcrata.

Intervé per exposar la proposta de resolució. El senyor Jordi Font.

El Sr. Jordi Font:

Atès que en aquesta legislatura, fins a la data d'avui, ja s'han aprovat 93 lleis.

Atès que per a l'execució d'aquestes lleis i de les que han estat aprovades amb anterioritat, cal un conjunt de regles, disposicions i receptes dictats pel Govern.

Atès que els reglaments són font del dret essencial per a l'administració pública, però també provenen d'ella.

Atès l'incompliment per part del Govern dels terminis establerts per les lleis per aprovar la normativa que emani d'aquestes.

Atesa la inseguretat jurídica que ha comportat i comporta la no publicació dels reglaments i altres normes en els terminis prescrits per les lleis.

Acorda:

Encomanar al Govern que abans d'acabar aquest any publiqui el llistat de reglaments i normatives que s'han d'implementar atenent totes les lleis aprovades i que encara resta pendent en el seu desenvolupament normatiu, tot afegint el calendari previst per a la seva tramitació i aprovació.

Gràcies.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyor conseller.

La novena proposta de resolució ha estat registrada amb el número 681 i presentada pel Grup Parlamentari Socialdemòcrata.

Intervé per exposar la proposta de resolució el senyor Joaquim Miró.

El Sr. Joaquim Miró:

Gràcies.

Vist que la Carta Social Europea demana que el salari mínim interprofessional se situï en el 60 % del salari mitjà. Vista la pèrdua de poder adquisitiu que ha sofert la majoria de la població andorrana i especialment la que viu amb el salari mínim.

Vist que amb les darreres dades el salari mínim equival al 53 % del salari mitjà i està, doncs, 160 euros per sota de la xifra que hauria de tenir.

Vist que l'increment del cost de la vida i l'aplicat als salaris no ha servit perquè el salari mínim s'atansi a l'objectiu irrenunciable d'assolir el 60 % del salari mitjà.

Acorda:

Encomanar al Govern al Govern d'Andorra l'adequació del salari mínim interprofessional per tal que se situï en el 60 % del salari mitjà al llarg del mes de gener del 2023, tot tenint en compte per endavant els increments de salaris que es puguin produir, de forma que un cop aquests increments estiguin en vigor, el salari mínim quedi finalment establert en el 60 % del salari mitjà.

Gràcies.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyor conseller.

La desena proposta de resolució ha estat registrada amb el número 682 i presentada pel Grup Parlamentari Liberal.

Intervé per exposar la proposta de resolució el senyor Ferran Costa.

El Sr. Ferran Costa:

Gràcies, senyora Síndica.

L'ús de la llengua catalana sempre ha estat un dels símbols diferenciadors del nostre país, com a únic estat on el català té caràcter d'única llengua oficial. Per continuar mantenint aquest fet diferencial i identitari, cal que es potenciïn les mesures per impulsar i ampliar l'ús de la llengua catalana a la societat, tant com a llengua oral així com escrita, donant-li un paper preponderant a l'escena pública.

En aquest sentit, la proposta de resolució acorda:

Encomanar al Govern que treballi per reforçar el marc legal actual amb l'objectiu de donar plena efectivitat a les polítiques lingüístiques sobre el català, la nostra llengua oficial. I que es pugui ampliar així la seva presència en tots els àmbits públics i privats, així com estendre el seu ús social.

2. Encomanar al Govern que lideri les polítiques de visibilització del català en el si dels organismes i entitats internacionals dels quals Andorra en forma part.

3. Encomanar al Govern perquè es doti dels mecanismes necessaris per reduir l'ús d'anglicismes en els programes, activitats i altres iniciatives que organitzin tant el mateix Govern com totes les institucions i organismes que en depenen.

Gràcies, senyora Síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor conseller.

I l'onzena proposta de resolució ha estat registrada amb el número 683 i presentada pel grup parlamentari socialdemòcrata.

Intervé per exposar la proposta de resolució. El senyor Pere López.

El Sr. Pere López:

Gràcies, senyora síndica.

Vista la pèrdua de poder adquisitiu que ha sofert la majoria de la població andorrana.

Vist l'impacte dels preus dels carburants en el cistell de consum i en l'economia de les famílies i les petites empreses andorranes.

Vist que som a les portes de l'arribada del fred i de la necessitat dels ciutadans d'escalfar-se a les seves llars.

Vista també la repercussió que tenen els preus dels carburants en la cadena logística.

Vist l'efecte psicològic d'augment de preus pel temor a un encariment dels costos que està tenint el fet que els carburants són més cars, en alguns casos, que als països veïns.

S'acorda:

Encomanar al Govern d'Andorra que estableixi un programa de bonificació dels carburants de locomoció i calefacció per als residents, empreses i negocis amb seu al Principat. Per tal de millorar el poder adquisitiu de la ciutadania i de l'empresariat i per l'efecte positiu que pot tenir de rebaixar l'actual nivell de l'Índex de preus de Consum (IPC).

Gràcies senyora Síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies senyor conseller.

Acabada la presentació de les diferents propostes de resolució i per tal que els grups parlamentaris disposin del temps necessari per valorar-les, se suspèn la sessió fins a les 18 hores aproximadament, abans de sotmetre aquestes propostes a votació.

(Se suspèn la sessió. Són les 16.57h.)

(Es reprèn la sessió. Són les 18.15h.)

Començarem doncs, per la primera proposta de resolució, que és la registrada amb el número 673.

Perdoni, senyor Enseñat. Digui.

El Sr. Carles Enseñat:

Perdoni, senyora síndica, acabem de rebre una possible transacció. Ens deixa un minut per acabar de valorar-la.

Gràcies.

La Sra. síndica general:

Sí. Cap problema.

El Sr. Carles Enseñat:

Gràcies, senyora Síndica.

La Sra. síndica general:

De res, senyor Enseñat.

Es reprèn la sessió. Són les 18.17h.

Com hem dit, comencem amb la primera proposta de resolució, que és la registrada amb el número 673.

El text que se sotmet a aprovació és el presentat o hi ha alguna modificació? Senyor Naudi, digui'm.

El Sr. Carles Naudi d'Areny-Plandolit:

Gràcies, senyora síndica.

Doncs miri, ens hem personalment reunit amb els diferents consellers i conselleres generals de tots els grups parlamentaris i a proposta del senyor Pere López el que afegiríem en el text és: «en col·laboració amb els consellers generals o en col·laboració amb els consellers i conselleres generals». De manera que el text quedaria: «Encomanar al Govern, en col·laboració amb els consellers i conselleres generals, que en un període de sis mesos realitzi un estudi de viabilitat i del cost de la implantació d'una línia de tren amb França i d'Espanya, així com un estudi de totes les solucions de comunicació i mobilitat que millorin l'accés a Andorra». Per tant, amb aquest afegitó seria el text que sotmetrem a votació amb el seu permís i del qual ja sabem quin serà el sentit de vot de cada un dels altres grups i de la consellera no adscrita.

Gràcies, senyora Síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyor Naudi.

Per tant, s'obre un breu termini de temps per votar.

Senyora secretària si vol procedir a donar lectura dels resultats, si us plau.

La Sra. Susanna Vela:

Doncs sí, 24 vots a favor, cap en contra i 3 abstencions.

Gràcies.

La Sra. síndica general:

A la vista dels resultats, s'aprova la proposta.

La segona proposta és la registrada amb el número 674.

El text que se sotmet a aprovació és el presentat o hi ha alguna modificació? Senyor Ferré.

El Sr. Raul Ferré:

Moltes gràcies, senyora síndica.

No hi ha hagut cap modificació, així que el text quedarà tal com l'hem presentat abans.

Moltes gràcies.

La Sra. síndica general:

Gràcies.

S'obre un breu termini de temps per votar.

Senyora secretària si vol procedir a donar lectura dels resultats, si us plau,

La Sra. Susanna Vela:

Sí. 18 vots a favor, cap en contra i 9 abstencions.

La Sra. síndica general:

A la vista del resultat, s'aprova la proposta.

Senyor Padreny té la paraula.

El Sr. Roger Padreny:

Gràcies, senyora síndica.

Només per explicar el vot del nostre grup, que bàsicament els hem fet arribar als consellers signants d'aquesta proposta de resolució. Que és que el punt 1 fa referència a la taxa, en aquest cas, la taxa turística, (inaudible) taxa turística, i el sentit del vot és abstenció, com vam fer en aquest projecte de llei, com vam explicar, perquè volíem que tingués un component ecològic aquesta taxa. Fruit d'això, el sentit del vot és paral·lel al que vam fer aquell moment.

Gràcies.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor conseller.

La tercera proposta és la registrada amb el número 675.

El text que se sotmet a aprovació és el presentat o hi ha alguna modificació? Senyora Montaner.

La Sra. Carine Montaner:

Gràcies, senyora síndica.

Sí, efectivament, hi ha una petita modificació. «Tenint en compte les queixes reiterades des de fa anys provinents d'alguns sanitaris del SAAS pel que fa al lideratge actual del SAAS, es demana al Govern impulsar des del SAAS una enquesta anònima de tots els treballadors del SAAS amb supervisió del Ministeri de Salut per verificar el nivell i satisfacció dels treballadors, relatiu al lideratge actual. I que els resultats dels qüestionaris siguin analitzats directament pel Ministeri de Salut. En el cas que hi hagi malestar, es demana precisar les causes d'aquest malestar i d'elaborar un pla d'acció de millora abans que s'acabi la legislatura».

Gràcies, senyora!

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè.

Senyor Enseñat.

El Sr. Carles Enseñat:

Li voldríem demanar varies qüestions. En primer lloc, amb qui ha transaccionat aquesta proposta? En segon lloc, si és amb algú amb algun dels quals ha presentat la proposta. Si ens podria facilitar el text i si han valorat el text que els hi hem passat nosaltres, que pel que em diuen l'han rebutjat i per tant seria una transacció potser feta amb vostè mateixa. Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyor Enseñat.

Senyora Montaner.

La Sra. Carine Montaner:

Sí, gràcies, senyora Síndica.

Miri. Volia, el grup majoritari volia treure «queixes reiterades des de fa anys». Miri, és que és així. Fa anys en aquesta cambra que ens queixem del mateix. Anys. Hi ha hemeroteca, senyor Enseñat. Ja sé que a vegades té la memòria selectiva, vostè. Però hi ha hemeroteca. Hi ha propostes de resolució també sobre el clima laboral del SASS i ara amb les queixes que hi ha, escolti. És a dir. I fa anys. És veritat que hi ha aquest problema? No ho veig clar. Parlem del lideratge i del lideratge del SASS. No del clima laboral perquè ja ho van fer en

el passat i no va aportar els seus fruits. Doncs si no esteu d'acord amb la proposta, no la voteu. Vam canviar el text. Doncs parlant amb el Pere López i amb els altres membres del grup Socialdemòcrata i els que em van donar suport a la proposta era la Susanna Vela i el Jordi Font i per tant vam decidir de suavitzar una miqueta el text. Però es tracta de lideratge, senyor Ensenyat, del SASS. Si vostè no és no hi està d'acord, doncs no hi està d'acord. Que voti en contra.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyora Montaner.

Senyor Ensenyat.

El Sr. Carles Ensenyat:

Sí, en primer. En primer lloc m'agradaria conèixer i en tot cas, ja en parlarem més endavant, el parer del Consell General de si es pot transaccionar amb el mateix grup parlamentari o no. Entenc que si hi ha tres presentadors, aquests tres presentadors fan una proposta i s'hauria de transaccionar amb un altre grup parlamentari o amb uns altres consellers. Si és realment que entre els presentadors es poden transaccionar, doncs és bo saber ho, perquè també nosaltres ho farem en un futur.

Per una altra banda, nosaltres no li neguem que hi hagi d'haver una auditoria de clima laboral. Justament li hem proposat que hi sigui aquesta auditoria de clima laboral. Entenem que hi ha queixes. Entenem que hi ha tensions. Tensions que, per exemple, poden venir dels negociacionistes. De que hi hagi gent com vostè que digui que no s'ha de portar mascareta quan justament allà hi havia molta gent que s'estava a l'UCI, gent que s'estava morint. Això també, òbviament, va enrarir el clima laboral. Quan una persona està lluitant per la vida de les persones, que hi hagi gent com vostè, per exemple, que negava l'evidència científica. Això és segur, segur, segur. Això li puc garantir que enraria el clima laboral.

Però òbviament hi han altres queixes, com a totes les institucions, com a totes les parts, en aquest cas de qualsevol empresa, de qualsevol institució pública. I aquestes han de ser sabudes. El que no entenem és que s'hagi de posar el dit a qui és el líder del SASS. Perquè entenem que una enquesta de clima laboral va molt més enllà, perquè al final no solament és vertical sinó també és horitzontal. I això és el que nosaltres li dèiem. El que passa és que vostè, pel que a mi em diuen, potser m'equivoco, no ens ha volgut escoltar, no ha volgut transaccionar. Nosaltres no li dèiem de no fer l'enquesta de clima laboral. Li dèiem de fer l'enquesta de clima laboral, però de forma completa de forma científica, és a dir, per la banda vertical, però també per la horitzontal. Potser estaria bé que ho reconsiderés i si finalment no vol aquesta enquesta de clima laboral, com s'ha fet a molts altres llocs, com per exemple a la presó, doncs òbviament nosaltres estarem obligats a votar-li en contra la seva proposta.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyor Enseñat.

Senyora Montaner.

La Sra. Carine Montaner:

Gràcies, senyora síndica.

Vostè m'està tractant, m'està atiant de negacionista ho he entès bé? Jo he lluitat, senyor Enseñat, per la llibertat de vacunar-se o no. Perquè som conills experimentals. I el fet que hi hagi milions de persones vacunades, això no significa res. Per què? Perquè és el temps que ens dirà els efectes secundaris a mitjà i llarg termini. A mitjà i llarg termini. Hi ha molts països, els més vacunats, que han tingut unes contaminacions, però, a nivell exponencial, exponencial. Jo, contràriament a vostè, jo no tinc cap certesa, però la certesa que tinc és deixar triar les persones, perquè la llibertat per a mi no és negociable, senyor Enseñat.

La Sra. síndica general:

Tornem a la resolució, si us plau, senyora Montaner.

La Sra. Carine Montaner:

Perdoneu, però per al·lusió tinc que contestar.

La Sra. síndica general:

Ja li he deixat temps.

La Sra. Carine Montaner:

I potser vostè. Vostè no està a la comissió de sanitat. Però el que li puc dir és que s'ha parlat a la legislatura passada, molt sovint de manera reiterada, d'aquest problema. A la legislatura passada, no sé si se'n recorda vostè, però hi va haver un problema amb el director econòmic del SAAS. Es va parlar en aquesta cambra i es va acomiadar. El ministre que hi havia va acomiadar el director econòmic del SAAS. Veieu? Doncs es pot parlar de tot en aquesta cambra. Doncs jo ara parlo de lideratge del SAAS. Si vostè no vol parlar d'això i vol parlar de clima laboral, tema del que ja havíem parlat. Doncs bé, que voti en contra. Cap problema.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyor Enseñat.

El Sr. Carles Enseñat:

Li reitero. Nosaltres, vostè té una proposta d'acord. Òbviament nosaltres estem a la nostra llibertat de fer hi esmenes. La nostra esmena és que en comptes de fer una auditoria interna sobre el lideratge, és de fer una auditoria de clima laboral que inclou, òbviament, el lideratge, perquè una auditoria de clima laboral no pot no incloure el lideratge, però també inclourà totes les altres àrees. Si vostè no ens accepta aquesta transacció, òbviament nosaltres la votarem en contra.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies.

Senyora Montaner, digui.

La Sra. Carine Montaner:

Sap quant costa una auditoria? Senyor Enseñat. Jo el que li estic proposant és una enquesta. Una enquesta fàcil de realitzar amb la supervisió del Ministeri. És a dir, reunir tots els treballadors, que contestin el qüestionari, que el Ministeri agafi tots els fulls del qüestionari de manera anònima i després qui miri els resultats. Veu la diferència? Penseu que tenim 60.000 euros per gastar en una auditoria. No. Fem una petita enquesta. Som un petit país i podríem fer una enquesta senzilla de realitzar, com es fa a la Universitat d'Andorra per cada professor per veure el nivell de qualitat.

Jo crec que no ens posarem d'acord, doncs no passa res. I si vostè veu l'inconvenient que hi hagi transaccionat amb el Pere López i amb d'altres membres del grup socialdemòcrata, deixem el redactat com estava inicialment perquè vam suavitzar el redactat per vosaltres, perquè estàveu molestos amb algunes coses.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies.

Senyor Enseñat.

El Sr. Carles Enseñat:

Gràcies, senyora Síndica.

Bé, és que jo crec que vostè no pot transaccionar amb els mateixos que l'han presentat. Però bé, això és un altre tema.

Nosaltres aquí el que estem dient és si votem una enquesta que, vostè mateix ho ha dit, ha de ser casolana o una auditoria de clima laboral. Nosaltres votem que ha de ser una auditoria de clima laboral. I bé, potser sí que el SASS es mereix gastar-se 60.000, que no

sé si és aquest el valor, perquè no recordem que ha passat un període de temps molt tensionat. Vostè no. Vostè vol fer una cosa casolana. Potser la vol fer vostè. Es posarà allà amb una llibreta i anirà apuntant a veure què opina cada un. Nosaltres això no pensem que sigui la millor forma. A partir d'aquí, digui'ns definitivament què hem de votar, si hem de votar la inicial o la transaccional en si mateix. I nosaltres, òbviament, si és una o l'altra, votarem en contra. Si realment s'avé a fer una cosa lògica, perquè això és una institució, no té res a veure que siguem un país petit. És un tema de que el SASS és vital per al nostre sistema democràtic. A partir d'aquí, nosaltres hi votarem a favor, com que ja m'ha dit que no. I vostè el que vol fer és posar-se allà en una bata i començar a apuntar el criteri de cada persona. Doncs òbviament li votarem en contra.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyor Enseñat.

Senyora Montaner.

La Sra. Carine Montaner:

I acabo ja. En una entitat com la Universitat d'Andorra, senyor Enseñat, pensa que és fa allà amb una petita llibreta? Una enquesta es fa de manera i evidentment amb uns procediments, és a dir, amb un marc. Amb un marc. I us asseguro que es pot fer. Es pot fer perfectament perquè hi ha molts professors a la universitat i ho fem de manera rigorosa. És a dir, que això es podria ser perfectament. Estalviaria també diners en auditories. Perquè 60.000 euros són molts diners per una auditoria. Doncs miri, així estarà satisfet. Guardem, si el grup socialdemòcrata no hi veu cap inconvenient. Guardem el redactat com estava escrit inicialment.

Gràcies senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies.

Per tant, votem el redactat que han rebut els grups inicialment.

S'obre un breu termini per votar.

Senyora secretària si vol procedir a donar lectura als resultats, si us plau.

La Sra. Susanna Vela

Sí. 7 vots a favor, 17 en contra i 3 abstencions.

La Sra. síndica general:

A la vista del resultat, no s'aprova la proposta.

La quarta proposta és la registrada amb el número 676.

El text que se sotmet a aprovació és el presentat. O hi ha alguna modificació?

La Sra. Bernadeta Coma:

Gràcies, senyora síndica.

De fet, hem transaccionat la proposta de resolució número 4, de la coalició, referent a la protecció dels espais naturals amb la proposta de resolució número 7 del Partit Socialdemòcrata referent a la gestió forestal i quedaria un text únic. Pel que fa referència a l'exposició de motius, hem afegit alguns apartats i el text quedaria així. «Vist que l'article 31 de la Constitució del Principat d'Andorra de 14 de març de 1993 estableix que és funció de l'Estat vetllar per la utilització nacional del sòl i de tots els recursos naturals, amb la finalitat de garantir a tothom una qualitat de vida digna i de restablir i mantenir per a les generacions futures un equilibri ecològic nacional en l'atmosfera, l'aigua i la terra, i de defensar la flora i la fauna autòctones.

Vist que l'administració, la gestió i el govern en general dels bens de domini públic comunal i dels bens de domini privat o patrimonials que hagin adquirit, inclòs l'aprofitament i explotació dels recursos naturals que s'hi trobin, com ara tales de boscos, camps de neu, aigües termals, aigües i minerals. És una competència dels comuns segons la legislació vigent en matèria de delimitació de competències.

Vist que en el dia d'avui, des d'Andorra Recerca i Innovació s'està duent a terme un projecte sota el títol Inventari Nacional Forestal d'Andorra, que pretén aportar eines i donar suport als comuns i a Govern per a millorar el coneixement existent sobre els nostres boscos i amb l'objectiu d'aconseguir una política articulada entre totes les administracions públiques en matèria d'economia circular que permeti maximitzar la creació de valor i nous usos dels residus forestals, en coherència amb els principis de la prevenció, reducció, reutilització i reciclatge, així com de la delimitació de competències». Pel que fa referència a la proposta de resolució, quedaria de la següent manera. «El Consell General, en la seva sessió del Debat d'orientació política celebrat el dia 13 de setembre de 2022.

Acorda:

Instar el Govern i els comuns a crear els parcs naturals necessaris, d'acord amb el que preveu la Llei 7 2019, del 7 de febrer, de conservació del medi natural, de la biodiversitat i del paisatge, per aconseguir preservar el nostre medi natural com a actiu principal del nostre país i amb l'objectiu final de poder arribar a declarar Parc Natural com a mínim el 30 % del territori del nostre país, respectant les especificitats d'aquella zona. Punt 2. Encomanar al Govern d'Andorra i als Comuns l'elaboració d'un programa sectorial sobre gestió forestal dins de l'estratègia d'Economia circular que compti amb la participació de tots els actors implicats en les polítiques de gestió forestal d'Andorra. I punt 3. Instar el Govern a estudiar l'enduriment de les sancions i controls que tenen com a finalitat evitar la degradació causada per l'ésser humà pel que fa a la destrucció de l'entorn natural, la biodiversitat i els recursos naturals».

Gràcies, senyora Síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies senyora consellera.

S'obre un breu termini de temps per votar.

Senyora secretària si vol procedir a donar lectura dels resultats, si us plau.

La Sra. Susanna Vela:

Si. 24 vots a favor, cap en contra i 3 abstencions.

La Sra. síndica general:

A la vista dels resultats, s'aprova la proposta.

La cinquena proposta es la registrada amb el número... Ai, perdó senyor Padreny.

El Sr. Roger Padreny:

Gràcies, senyora síndica.

No bàsicament. És un vot favorable. I bàsicament per agrair la bona entesa amb els grups que han presentat la proposta de resolució que s'ha pogut transaccionar amb la nostra proposta de resolució tractada. I esperem que s'articuli una bona política en matèria de gestió forestal que crec que és importantíssima al nostre país, tenint en compte que gran part del nostre país està compostat per boscos i els quals han de ser també vertebradors de la diversificació econòmica, si podem, en aquest nou context, és només això.

Gràcies.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyor Padreny, per la seva explicació.

La cinquena proposta és la registrada amb el número 677.

El text que se sotmet a aprovació al presentat o hi ha alguna modificació? Senyora Molné.

La Sra. Ester Molné:

Es el presentat. No hi ha hagut cap modificació.

La Sra. síndica general:

Algun comentari per part d'algú?

Procedim. S'obre un breu termini. S'obre un breu termini de temps per votar.

Secretària si vol procedir a donar lectura dels resultats, si us plau.

La Sra. Susanna Vela

18 vots a favor, 6 en contra i 3 abstencions.

La Sra. síndica general:

A la vista dels resultats, s'aprova la proposta.

Entenc que vol explicar. Endavant.

La Sra. Susanna Vela:

Gràcies.

Només justificar el nostre vot. Hem estat parlant amb la consellera Molné. Havíem entès que una comissió d'aquestes característiques hagués sigut interessant que hagués format part de la Llei del pla de xoc. No ha sigut possible i el període d'esmenes ja s'ha tancat. Per tant, era difícil d'introduir-la. I després el que des del nostre grup parlamentari seguim reivindicant la necessitat de que estiguem més informats i que es pugui compartir més amb els grups parlamentaris tot el treball i tot el resultat de les accions previstes pel pla de xoc. Per tant, estem interessats que això es pogués formular també amb aquest acord. No ha sigut possible i per això nosaltres no donem el nostre vot favorable a aquesta proposta.

Gràcies.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyora Vela.

Senyora Molné.

La Sra. Ester Molné:

Doncs bé, simplement dir que pels grups parlamentaris de la majoria era important que es fes un seguiment d'aquestes mesures legislatives destinades a donar un nou impuls a l'Administració de Justícia i també per motius de transparència, tenint en compte que una part de les mesures es tradueixen en mitjans econòmics i estem contents de que es faci aquest seguiment. És tot.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyora Molné.

La sisena proposta és la registrada amb el número 678.

El text que se sotmet a aprovació és el presentat o hi ha alguna modificació? Senyor Sánchez té la paraula.

El Sr. Carles Sánchez:

Gràcies, senyora Síndica.

El text és el presentat.

La Sra. síndica general:

D'acord. Per tant, s'obre un breu termini de temps per votar.

Senyora secretària si vol procedir a donar lectura dels resultats, si us plau.

La Sra. secretària:

Sí. 7 vots a favor, 17 en contra i 3 abstencions.

La Sra. síndica general:

A la vista del resultat, no s'aprova la proposta.

La setena proposta, que és la registrada amb el número 600... Perdó, senyor Montané.

El Sr. David Montané:

Voldria explicar el sentit del vot, quin ha estat el motiu. Havíem fet una proposta de transacció i al final no ha pogut ser perquè hi havien dues variables que una era el tant per cent, és a dir, el 25 %. És molt difícil estimar un tant per cent amb el parc d'habitatges que hi ha actualment. Com sabeu, n'hi ha de propietat, tant de lloguer com de segona residència, com turístics, com n'hi ha de buit. Llavors era molt difícil limitar o marcar un tant per cent. I després el segon apartat era l'horitzó temporal. En estimar que el 2030 hi hagi x habitatges. També feia molt difícil. L'únic que estem d'acord amb el fons, tal com s'ha plantejat d'elaborar un pla perquè hi hagi un accés a l'habitatge. Això ja està en curs, que el govern ho està fent. I llavors complirem igualment. Elaborarem aquest pla perquè hi hagi una planificació tant a curt com a mig, com a llarg termini, perquè tothom tingui accés a l'habitatge, perquè ara realment és una problemàtica que tenim actualment.

La proposta de transacció que havíem plantejat era «encomanar al Govern que, en el marc del Pla del Dret a l'Habitatge, actualment en redacció, que s'elabori la planificació necessària per gaudir, el més aviat possible, d'un parc d'habitatge de protecció pública que correspongui a les necessitats de la població, d'acord amb les situacions socials detectades i la capacitat econòmica». Però al final la descartem per aquest motiu d'aquestes dues variables.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies senyor Montané.

Alguna altra intervenció sobre aquesta resolució?

La setena. Entenc que ha quedat transaccionada. Per tant, Senyor Padreny decau.

El Sr. Roger Padreny:

Gràcies, senyora síndica. Sí, ha decaigut fruit de la transacció prèvia amb la 676.

La Sra. síndica general:

La vuitena proposta és la registrada amb el número 680.

El text que se sotmet a aprovació és el presentat o hi ha alguna modificació?

Senyor Font, entenc que és vostè.

El Sr. Jordi Font:

És tal com està presentat.

La Sra. síndica general:

D'acord.

Alguna intervenció prèvia?

S'obre un breu termini de temps per votar.

Senyora secretària si vol procedir a donar lectura dels resultats, si us plau.

La Sra. Susanna Vela

7 vots a favor, 17 en contra i 3 abstencions.

La Sra. síndica general:

A la vista del resultat, no s'aprova la proposta.

Alguna intervenció?

La novena proposta és la registrada amb el número 681.

El text que se sotmet a aprovació és el presentat o hi ha alguna modificació? Senyor Miró, té la paraula.

El Sr. Joaquim Miró:

Gràcies, senyora Síndica.

Sí, hi ha hagut una modificació del text. S'ha arribat finalment a un acord de transacció i el text quedaria de la manera següent. «Acorda encomanar al Govern d'Andorra per tal que segueixi treballant en l'adequació del salari mínim interprofessional, per tal que en els millors terminis possibles se situï en el 60 % del salari mitjà, tal com demana la Carta Social Europea».

Gràcies.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyor Miró.

S'obre un breu termini de temps per votar.

Senyora secretària si vol procedir a donar lectura dels resultats, si us plau.

La Sra. Susanna Vela:

24 vots a favor, cap en contra i 3 abstencions.

La Sra. síndica general:

A la vista del resultat, s'aprova la proposta.

La desena proposta.

Perdó. Endavant!

El Sr. Pere López:

Ja portem tantes hores. Perdó, no és una explicació de vot, perquè és una proposta de resolució nostra que hem acceptat la transacció. Però sí que penso –i no cal que reproduïm tot el que hem debatut aquests dies– que quan parlem de en els millors terminis possibles, ens agradaria, si fos possible, que fos abans de final de legislatura. És a dir, nosaltres havíem fet una proposta que parlava del mes de gener. Animem al govern a que faci tots els treballs possibles perquè aquest millor termini possible no sigui un termini, doncs que s'allargui en el temps. En tot cas, que ens atansem al màxim possible quant abans possible a aquest 60 %.

Gràcies.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè.

Senyor Ramos.

El Sr. Joan Carles Ramos:

Gràcies, senyora síndica.

És per aclarir el vot de la majoria. La voluntat és compartida amb el Partit Social Demòcrata i els actes de govern, doncs, són concloents en aquesta línia, de que s'assoleixi el 60 % del salari mitjà amb el salari mínim interprofessional. Per tant, el vot nostre és favorable, sempre ha estat així. I la feina del govern durant tot aquest temps, durant aquesta legislatura, ha anat encaminada sempre amb aquesta línia, el fet que es faci en els millors terminis dependrà, com ha estat sempre, de la situació econòmica. Esperem que pugui ser així.

Gràcies.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor conseller.

La desena proposta és la registrada amb el número 682.

El text que se sotmet a aprovació és el presentat o hi ha alguna modificació? Senyor Costa.

El Sr. Ferran Costa:

Gràcies, senyora Síndica.

Hi ha hagut alguna modificació. De fet, he compartit la proposta de resolució amb la companya consellera general Vela, amb qui treballem sempre intensament per trobar enteses també en el si de la Comissió Legislativa d'Educació, Recerca, Cultura i Esport, i pensem que hem refinat i millorat el text. Així doncs, hem fet algun petit canvi. Li llegeixo com queda el punt 1. «Encomanar al Govern que treballi per reforçar el marc legal actual i dotar-lo de més recursos amb l'objectiu de donar compliment i plena efectivitat a les polítiques lingüístiques sobre el català, la nostra llengua oficial, i que es pugui ampliar així la seva presència en tots els àmbits públics i privats, així com estendre el seu ús social». El punt 2 queda igual i el punt 3 hi ha només un petit canvi. Hem canviat «anglicismes» per «estrangerismes» que no semblés pas que tenim cap fòbia cap a la llengua anglesa, sinó que el que volem fer és protegir la nostra llengua pròpia, el català, i, per tant, hem allargat l'abast d'aquesta invasió de mots forans a tots els altres idiomes més enllà del català.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor Costa.

S'obre un breu termini de temps per votar.

Senyora secretària si vol procedir a donar lectura dels resultats, si us plau.

La Sra. Susanna Vela

Sí. 24 vots a favor, cap en contra i 3 abstencions.

La Sra. síndica general:

A la vista del resultat, s'aprova la proposta.

L'onzena proposta és la registrada amb el número 683.

El text que se sotmet a aprovació és el presentat o hi ha alguna modificació? Senyor López.

El Sr. Pere López:

Hi ha una transacció amb els grups que donen suport al govern, que es pot llegir correctament i passo a llegir així si hi ha algun comentari, la senyora Bonell, que veig que està atenta, doncs em corregirà. «Encomanar al Govern d'Andorra que estableixi un programa de bonificació dels carburants de calefacció pels residents i del carburant de locomoció per a empreses i negocis amb seu al Principat per tal de millorar el poder adquisitiu de la ciutadania i de l'empresariat i per l'efecte positiu que pot tenir per rebaixar l'actual nivell de l'índex de preus al consum».

La Sra. síndica general:

Alguna intervenció?

S'obre un breu termini de temps per votar.

Senyora secretària si vol procedir a donar lectura del resultat.

La Sra. Susanna Vela

23 vots en favor, cap en contra i 3 abstencions.

La Sra. síndica general:

A la vista del resultat, s'aprova la proposta i no havent-hi...Perdó, alguna intervenció? No.

No havent-hi més punts a l'ordre del dia, s'aixeca la sessió.

Que tinguin un bon vespre.

(Són les 18.48h)

Diari de Sessions del Consell General

Carrer de la Vall, 9-13 – AD500 Andorra la Vella – Principat d'Andorra – Tel. (376) 877877 – www.consellgeneral.ad

Dipòsit legal: AND.342-2021